Møteinnkalling

Utvalg:	**Storfjord kommunestyre**
Møtested:	Møterom 1-3, Storfjord rådhus
Dato:	21.06.2017
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77 21 28 00, eller pr. e-post til post@storfjord.kommune.no

Vararepresentanter møter kun etter nærmere beskjed.

Hatteng, 14.06.2017

Knut Jentoft (s)
Ordfører

Rita Molberg
Sekretær

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 25/17	Referatsaker kommunestyret 21. juni 2017		2017/113
PS 26/17	Barnehagevedtekter		2017/12
PS 27/17	Utredning Oppvekstsenter i Skibotn og flytting av ungdomstrinnet fra Skibotn til Hatteng - midlertidig rapport bygningsmessige forutsetninger		2017/10
PS 28/17	Økning festeavgift gravsteder		2015/241
PS 29/17	Tilstandsrapport for grunnskolen 2016		2015/1407
PS 30/17	Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg-valg av tekniske løsninger og byggetomt.		2017/269
PS 31/17	Sentrumsplan Skibotn-sluttrapport omfang og kostnader.		2015/341
PS 32/17	Forvaltningsrevisjonsrapport - Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg		2016/663
PS 33/17	Kommunal Planstrategi 2016-2019 - Godkjenning		2016/846
PS 34/17	Årsberetning 2016		2016/676
PS 35/17	Regnskap 2016		2016/677
PS 36/17	Budsjettregulering drifts- og investeringsbudsjettet 2017		2016/503
PS 37/17	Krav om reduksjon i kapitaliseringsrenten for vannkraftanlegg		2015/1154
PS 38/17	Rådmannens budsjettrundskriv - budsjett 2018		2017/352
PS 39/17	Forskrift om tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune		2017/34
PS 40/17	Omsorgsboliger - stedsplassering		2017/324
PS 41/17	Heldøgnsomsorgsboliger for psykisk helse og rus		2017/324
PS 42/17	Søknad på fritak fra verv		2016/429
PS 43/17	Nordkalotteri AS - søknad om utvidet skjenkeareal - uteservering Kafe Ruija, Skibotn		2016/651
PS 44/17	Iverksettelse av fjellova i Storfjord kommune		2017/296

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/113 -6
Arkiv: 033
Saksbehandler: Rita Molberg
Dato: 13.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
25/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Referatsaker kommunestyret 21. juni 2017

Vedlegg

1 Vedtakslogg pr 10.05.17

Saksopplysninger:

1. Fra K-sekretariatet – Møteprotokoll
2. Fra Foreldrerådet i Furuslottet Barnehage – henvendelse angående økte ressurser til barnehagene i kommunen
3. Fra Nord-Troms Regionråd DA – Orienteringssak, regionalt samarbeid Nord-Troms
4. Fra Nord-Troms Regionråd DA – Årsrapport 2016
5. Fra NIBIO – Miljørapport for Skibotn kompostanlegg ORIGO i Storfjord kommune, Årsrapport 2016
6. Fra Nord-Troms Regionråd DA – Protokoll fra møte 15. mai 2017
7. Fra Fylkesmannen i Troms – Fylkesmannens oppfølging med samfunnssikkerhet og beredskap i Troms fylke
8. Vedtakslogg pr.10.05.2017 (vedlagt)

Rådmannens innstilling

Sakene ble referert.

Kommunestyret

Utvalgs-saksnr	Sakstittel	Saksbehandler	Vedtak	Iverksettingsrapport
2/17	Samlokalisering av NAV-kontorene for Storfjord og Balsfjord - kontorsted Nordkjosbotn	Trond Roger Larsen	1. Storfjord kommunestyre vedtar å etablere felles NAV-kontor for kommunene Balsfjord og Storfjord lokalisert til Nordkjosbotn. 2. Det etableres et gjennomføringsprosjekt med styringsgruppe hvor bl.a. rådmannen deltar. 3. Det felles NAV kontoret drives etter Vertskommuneavtale etter kommunelovens § 28-1 b) for kommunale tjenester og i tråd med Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen. 4. Storfjord kommunestyre forutsetter at kommunens andel av utgiftene så som driftsavtaler, kontorleie Nordkjosbotn, avklaring og endring av eksisterende leieavtaler skal godkjennes politisk før man starter gjennomføringen av hovedprosjektet med å samlokalisere kontorene. For å sikre større støtte for de fremforhandlende økonomiavtaler, krever Storfjord kommunestyre at kommunen deltar i forhandlingene med ordfører, Geir Varvik og rådmann. Det legges til grunn at avtalene godkjennes i kommunestyret i neste møte 10.mai 2017. 5. Brukerrepresentant og ansattes representant tiltrer hovedprosjektet.	Etter dette vedtaket har arbeidsgruppa jobbet med rombehov på Kuben. Foreløpig vurdering om behov for ca 500m2. Benedicte Lilleng er tilsatt som leder for begge kontorene. Kommunene har ikke hatt drøftinger om fremtidige avtaler enda. Dette er utsatt til høsten når rombehov er avklart. Gjennomførings-prosjektet er derfor ikke startet enda. Storfjord og NAV Troms skal ha felles-/forhandlingsmøte om nåværende husleieavtale på NAV Hatteng den 15.06.17.
5/17	Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016-2020 - helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms	Anne-Lena Dreyer	1. Storfjord kommunestyre vedtar Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020 - Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms. Nødvendige økonomiske virkemidler innarbeides i kommunens budsjett 2. Storfjord kommunestyre godkjenner regional tiltaksplan for Helsefagarbeiderløftet i Nord-Troms. Nødvendige økonomiske virkemidler innarbeides i kommunens budsjett	Påbegynt. Første møte 15.06.17

Utvalgs-saksnr	Sakstittel	Saksbehandler	Vedtak	Iverksettingsrapport
			3. Rådmannen nedsetter en arbeidsgruppe som arbeider i forhold til å rekruttere og beholde ansatte i helse- og omsorgssektoren. Arbeidsgruppen legger fram forslag til tiltak i 2017. Arbeidsgruppen utarbeider en prioritert handlingsplan for kommunens kompetansebehov i løpet av 2017. Prioriteringene rulleres årlig; jfr. Kommunens kompetanseplan. Hovedverneombud og hovedtillitsvalgt skal være med i arbeidsgruppen.	
15/17	Behandling av klage på avvisningsvedtak, Strandbu Camping	Joakim Stensrud Nilsen	Storfjord kommune opprettholder sitt vedtak om avvisning av klage for Skibotn Sauebeitelag i sak 66/16 den 26.10.2016. Begrunnelse: Klagen anses ikke å inneholde informasjon som reguleringsprosessen ikke har vurdert. Saken oversendes Fylkesmannen i Troms for vurdering av avvisningsgrunnlaget. Spørsmål knyttet til klagesak reguleringsplan Strandbu camping, jf. e-post av 07.11.2016, tas inn som et saksdokument som skal følge saken ved oversendelse til Fylkesmannen. Spørsmålene er ikke tilstrekkelig besvart, men antas å være relevante når Fylkesmannen skal vurdere om det er begått saksbehandlingsfeil, og om kravet til medvirkning er brutt.	Saken er oversendt FM. Foreløpig melding i forvaltningssak fra FM 24.04.17: Stor arbeidsmengde, nye saker må vente en tid. Forventet saksbehandlingstid 8-9 uker.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/12 -4
Arkiv: A21
Saksbehandler: May-Tove Lilleng
Dato: 28.03.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
20/17	Storfjord levekårsutvalg	23.05.2017
26/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Barnehagevedtekter

Henvisning til lovverk: Barnehageloven § 7 - Barnehageeierens ansvar

Vedlegg: gjeldende barnehagevedtekter og høringssvar fra Oteren barnehage

Saksopplysninger

Barnehageeier skal fastsette barnehagens vedtekter jfr. § 7 i barnehageloven. Storfjord kommune har p.t. to kommunale barnehager, Furuslottet og Oteren.

Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/ de foresattes forhold til barnehagen herunder:

- Eierforhold
- Formål
- Opptakskriterier
- Antall medlemmer i samarbeidsutvalget
- Barnehagens åpningstid

De gjeldende vedtektene har vært sendt på høring til rådsorganer i barnehagene etter initiativ fra møte i Levekårsutvalget, som oppfølging av spørsmål i kommunestyret om kontantstøtteordning og nedre plassgrense. Det vil også være mulig å vurdere om **opptakskriteriene** er i tråd med endrede behov og prioriteringer og andre bestemmelser i vedtektene.

Vurdering

1.Nedre plassgrense er ønsket vurdert

Pr. i dag er det ikke mulig å ha 40 % plass (to dager pr uke). Dette medfører at det kan bli utfordrende for foreldre å benytte kontantstøtteordningen 50/50, selv om det har løst seg i saker vi kjenner til. Nederste plassgrense å søke på i barnehagene i Storfjord er pr. i dag 50 %. 50 % plass som nedre grense gjør det enklere å få inn og gi tilbud til *flere barn* som kan dele plass med 3 dager den ene uka og to dager den neste. Barna blir også bedre kjent med og mer fortrolig med de andre barna, de voksne og de blir mer fortrolig med aktivitetetsrytmen i barnehagen. Det innstilles derfor på å ikke endre nedre plassgrense.

Pr i dag er plassene fordelt slik etter søknad fra foreldre:

Plass-størrelse	Furuslottet	Oteren	Storfjord naturbarnehage	Andel i %
50	0	2	0	2,5
60	0	1	1	2,5
70	0	0	0	0
80	3	3	1	8,8
90		0	2	2,5
100	25	23	18	83,5

Det var ett barn som har ønsket 40 % plass i 2016-17. Ingen har søkt om det i 2017-18.

2. **Redusert foreldrebetaling**
Det er innført en ordning der foreldre med lav inntekt kan søke om redusert foreldrebetaling.
Forslag til nytt punkt i vedtektene:

Redusert foreldrebetaling på økonomisk grunnlag og kjernetid
Storfjord kommune behandler søknader om redusert foreldrebetaling etter de nasjonale reglene for inntektsgradert foreldrebetaling. Det kan søkes om redusert betaling for barn i barnehage når familiens inntekt er under det beløpet som er bestemt nasjonalt. Når det søkes om redusert foreldrebetaling vil søknaden også gjelde reglene om gratis kjernetid. Det gis ikke redusert foreldrebetaling med tilbakevirkende kraft, men fra første hele måned etter at søknaden ***med dokumentasjon,*** *er mottatt av Storfjord kommune.*

Rådmannens innstilling

1. Kommunestyret godkjenner vedlagte forslag til reviderte vedtekter for de kommunale barnehagene.
2. Vedtektene revideres ved behov.
3. Endringer som følge av lov – og/eller forskriftsendringer eller organisasjonsendringer kan administrativt skrives inn og loggføres i dokumentet.

Saksprotokoll i Storfjord levekårsutvalg - 23.05.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kommunestyret godkjenner vedlagte forslag til reviderte vedtekter for de kommunale barnehagene.

2. Vedtektene revideres ved behov.
3. Endringer som følge av lov – og/eller forskriftsendringer eller organisasjonsendringer kan administrativt skrives inn og loggføres i dokumentet.

NB! Forslag til Levekårsutvalget [juni 2017]

OPPVEKST OG KULTUR

BARNEHAGEVEDTEKTER (REVIDERT K-STYRET 2017)

Storfjord kommune

ENDRINGSKONTROLL

Rev./dato	Avsnitt	Beskrivelse av endring	Referanse
26.2.14	*Full revisjon*	*Hele reglementet Vedtatt i kommunestyret*	*Vedtak i kommunestyret i sak 13/14*
1.1.16	*K-styrevedtak i budsjettet*	*10.12.2015 (budsjettsak): «Opphør av 100 % søskenmoderasjon i barnehagene. Fra 1.1.16 gis barn nr. 2 50 % søskenmoderasjon. Barn nr. 3 og flere gis 100 % søskenmoderasjon også for matpenger.»*	*Budsjettsak i k-styre 10.12.15*
4.1.17	*Pkt 7.3 B rett til plass*	*Rett til plass skrevet inn*	*Barnehageloven*

Historikk

De første vedtektene ble laget og vedtatt i k-sak 207/80. Senere revisjoner og endringer: 1984, 1986,1991,1993,1996,1999 og siste revisjon i k-styre i 2002. Revidert i Styre for Oppvekst og kultur 14.mars 2006 og k-styre 5.april og 10.mai 2006. K. styrevedtak om å legge Elvevoll bhg inn under Oteren barnehage i 2009. Vedtekter for barnehagene er i SOK vedtatt revidert i 2014 slik at de er gjeldende fra barnehageåret 2014-15. SOK er lagt ned som politisk organ og Formannskapet har overtatt myndigheten og de delegerte oppgavene. Vedtektene er behandlet og godkjent i kommunestyret 26.2.14 i sak 13/14:
Siste revisjon: 4.januar 2017 og 21.6.2017

§ 1 EIERFORHOLD OG VIRKEOMRÅDE

Vedtektene gjelder for de **kommunale** barnehagene i Storfjord. Disse er: Furuslottet barnehage, Skibotn og Oteren barnehage. Barnehagene drives av Storfjord kommune i samsvar med Lov om barnehager og tilhørende forskrifter. Barnehagene er registrert i Enhetsregisteret med egne organisasjonsnumre. Furuslottet: 975320391, Oteren: 974789825

§ 2 KOMMUNAL FORVALTING

2.1 Storfjord Levekårsutvalg har ansvaret for forvaltning og tilsyn og er ellers politisk fagutvalg for barnehagene. I de tilfellene Levekårsutvalget gjør vedtak som blir påklaget, er det kommunens klagenemnd som er klageorgan.

2.2 Administrativt er barnehagene underlagt Rådmannen v/Oppvekst- og kulturetaten. Kommunens klagenemnd er klageorgan der ikke annet er lovfestet. Den daglige drifta er tillagt barnehagenes styrere.

2.3 Ansatte og andre som forvalter barnehagesaker er underlagt taushetsplikt etter Forvaltningsloven § 13 og Lov om barnehager § 20. Taushetserklæring skal leses og undertegnes for å sikre at innholdet er forstått.

§ 3 FORMÅL

3.1 Barnehagene skal være et **pedagogisk tilbud** og gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklingsmuligheter og aktivitetstilbud i nær forståelse og samarbeid med hjemmene. Dette i hht § 1 i Barnehageloven.

Forslag

3.2 Barnehagen skal hjelpe til med og samarbeide med foreldrene om barnas oppdragelse. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon jfr. Lov om barnehager.

Den etiske veiledning som barnehagen gir, skal skje i respekt for barnets hjemmemiljø.

§ 4 RAMMER FOR DRIFT OG INNHOLD

4.1 Barnehagene skal legge den til enhver gjeldende Rammeplanen for barnehagene til grunn for sin pedagogiske virksomhet. Rammeplanen er en forskrift til loven og gir retningslinjer for barnehagens innhold og organisering, herunder uteområder.

4.2 Barnehagene i Storfjord skal arbeide lokalorientert og legge vekt på å ivareta kommunens kulturelle, historiske og språklige særegenhet. Barnehagen utarbeider en årsplan tilpasset lokale forutsetninger og i hht Storfjord kommunes overordna mål innen 1.juli hvert år. Foreldrene skal gis mulighet til å komme med innspill til årsplanen for neste barnehageår. Planen skal godkjennes av SU i barnehagene og orienteres om på foreldremøtet om høsten.

4.3 I hht barnehagelovens § 3 Barns rett til medvirkning,har barna rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Uteområdet skal være egnet for variert lek under trygge forhold. Normer for inneareal: 4m2 netto pr. barn over 3 år og 5,5 m2 pr. barn under tre år. Hver barnehage skal ha et system for internkontroll i samsvar med Storfjord kommunes Helse, - miljø og sikkerhets -system og i hht Forskrift om miljøretta helsevern i skoler og barnehager. Det skal foretas vernerunder for barns sikkerhet minimum 2.hver måned og ellers ved behov. Vernerundene skal dokumenteres utført.

Kapasitet i den enkelte barnehage:

Oteren barnehage:: 36 hele plasser – nettoareal inne: 160 kvm
Furuslottet barnehage: 54 hele plasser – nettoareal inne: 217 kvm (fom aug. 2010)

NB! **Barn i aldersgruppe 0-3 teller to.**

Plassene kan deles opp etter behov, dvs hele, halve eller andre delplasser. Fom hovedopptak 1.mars 2014, er 50 % plass nedre grense.Forslag til ny formulering: *Nedre plassgrense er 50 % plass* Dette vil til enhver tid være avhengig av ledig kapasitet i barnehagene. Behovet må fremkomme i søknad om plass.

§ 5 SAMARBEIDSUTVALG OG FORELDRERÅD

5.1 Samarbeidsutvalgets oppgaver og mandat skal være i hht barnehagelovens Kap. 2 § 4. Samarbeidsutvalgene skal bestå av 2 foreldre og 2 ansatte. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, samordnende og kontaktskapende organ og har bla som oppgave å fastsette årsplan for barnehagen. Styrer er sekretær og forbereder saker for SU.

5.2 Foreldrerådet består av alle foreldre i barnehagen, jf. Barnehagelovens § 4. Det er et rådgivende organ som skal fremme foreldrenes fellesinteresser. Foreldrerådet har rett til å uttale seg i saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. Styrer skal i samråd med

Forslag

foreldrerådsleder innkalle til konstituerende møte senest innen 4 uker etter at nytt barnehageår tar til.

§ 6 FORELDREMØTER OG FORELDRESAMTALER

Det avholdes minimum to foreldremøter pr. barnehageår i regi av barnehagen. Foreldresamtaler: min 1 pr. barnehageår pr. barn og flere ved behov etter ønske fra foreldre eller styrer.

§ 7 OPPTAK TIL BARNEHAGENE

7.1 Opptakskrets:

- Barn bosatt i Storfjord kommune
- Barn bosatt i andre kommuner, hvis ledig kapasitet.

7.2 Samordnet opptak, frister mm

Prosedyrer

1. Hovedopptak av barn skjer en gang pr. år. Søknadsfrist er 1.mars**.** Søknader innkommet etter fristens utløp behandles ikke under hovedopptaket. Elektronisk søknad gjennom kommunens hjemmeside.

2. Suppleringsopptak: Søknader som kommer utenom hovedopptaket og det finnes venteliste, plasseres fortløpende på ventelista. Søknadene sendes den enkelte barnehage. Elektronisk søknad gjennom kommunens hjemmeside.

3. Opptak skjer innen 20. april hvert år.

4. Dersom det melder seg søkere som skal ha rettighetsplass etter pkt. A og B i opptakskriteriene kan Oppvekstsjefen, i samråd med styrer, foreta opptak utenfor alle ventelister dersom helt spesielle tilfeller oppstår. For øvrig behandles søknader fortløpende av styrer etter vedtatt prioritert venteliste.

5. Utlysning av plasser skal skje på kommunens hjemmeside og kommunens Facebookside. Det benyttes **felles opptaksskjema** for alle barnehagene i kommunen. I hht Barnehagelovens § 12, skal alle godkjente barnehager i kommunen samarbeide om opptak av barn. Administrasjonen legger til rette for en samordnet prosess i hht kriterier i barnehagevedtektene. Vedtaket kan påklages til Storfjord kommunes klagenemnd.

6. Vedtak om tildeling av plass, gjøres skriftlig av styrer på fastsatt skjema innen 20.april med opplysning om svarfrist, klageadgang og klagefrist som er 3 uker etter mottatt svar. Vedtektene legges ved og foreldre skal på svarslippen bekrefte at de er kjent med vedtektene.

7. Avdelingstilhørighet bestemmes av barnets alder pr. 01.01. I tilfeller der det er ledig kapasitet, kan styrer gjøre unntak fra aldersgrenser og foreta flytting av barn mellom avdelingene. Fra januar regnes barn som fyller tre år før 1. juli som tre år og ledige plasser kan tildeles ift dette.

8. I ferier skal de kommunale barnehagene og SFO i samme krets samordne tilbud jfr. vedtektene i SFO.

Forslag

7.3 Opptakskriterier

I prioritert rekkefølge:

A: Barn med **nedsatt funksjonsevne** har rett til prioritet ved opptak. Det skal foretas sakkyndig vurdering for å vurdere om barnet har nedsatt funksjonsevne.

B: Barn som det er fattet vedtak om etter lov om **barnevernstjenester** §§4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, har rett til prioritet ved opptak.

Kommunen har ansvaret for at barn med rett til prioritet, - får plass.
Rett til barnehageplass: § 12 a Barn som fyller ett år senest innen utgangen av november det året de søker og som står uten barnehageplass, har rett til barnehageplass.
Det må søkes innen fristen 1. mars og ønsket oppstartdato må være senest 31.oktober samme år.
Barn med rett til plass som takker nei til plass mister sin rett til plass for det aktuelle barnehageåret.

C: Barn der situasjonen for barnet er av en slik karakter at opphold i barnehage kan være til hjelp f.eks. av sosial, pedagogisk eller medisinsk karakter, for barnet selv eller i hjemmet.
Minoritetsspråklige barn kommer inn under dette kriteriet. (Skandinavisktalende, engelsk-talende eller barn der en av foreldrene er norsk, blir ikke regnet som minoritetsspråklige)

D: Barn av enslige forsørgere som er i arbeid eller går på skole. Foreslås fjernet

E: Barn av studenter som tar grunnutdanning.Foreslås fjernet

F: 5 – åringer . Foreslås fjernet

G: For øvrig må hvert enkelt tilfelle bedømmes etter beste skjønn. Det må bl. a tas hensyn til barnegruppens totale sammensetning, slik at den gir rimelige pedagogiske muligheter. Alder og kjønn vil være viktige faktorer. Deretter, ved like forhold, nedover i alder fra eldst til yngst.

7.4 Opptaksperioder

- Barnehageåret er fra **15.august tom 14.august** påfølgende år**.**
- Barn som blir tatt opp ved hovedopptak i barnehagene, beholder plassen inntil den blir sagt opp eller inntil barnet begynner på skolen.
- Plasser tildelt utenom hovedopptak gjelder kun for barnehageåret.
- Barn med utsatt skolestart beholder plassen.
- Barn bosatt i andre kommuner tildeles plass for ett år i gangen.

7.5 Oppsigelse, permisjoner, tap av plass med mer

Oppsigelsestida er 1 måned. Oppsigelsen skal skje skriftlig og sendes til Oppvekst og kulturetaten. Oppsigelse av plass i løpet av barnehageåret, kan ikke skje etter 1.mai og hvis dette gjøres, må det betales for resterende del av barnehageåret dvs. ut juni. Oppsigelsen begynner å løpe fra den 1. i påfølgende måned.

Forslag

- Betalingsfri permisjon fra 5 mnd inntil 1 år kan innvilges etter begrunnet søknad. Styrer avgjør disse. Det skal primært søkes slik at permisjonene begynner 15.08 eller 01.01

- Foreldre som velger å si opp barnets plass, har ikke fortrinnsrett ved neste opptak.

7.6 Tap av barnehageplass følger kommunens økonomireglement til enhver tid og gjeldende regler for innfordring av avgifter. Ubetalt barnehageavgift for to måneder betyr at barnehageplassen inndras. Det sendes ut skriftlig varsel med 14 dagers frist til å gjøre opp barnehageavgiften.

7.7 Ekstra dager

Ekstra dag kan kjøpes for fastsatt avgift pr .time og dag. Gjeldende sats vedtas i budsjettet.

Styrer avgjør inntak i hvert enkelt tilfelle vurdert opp mot kapasitet og planlagte aktiviteter. Barn med deltidsplass gis ikke anledning til å bytte allerede avtalte ukedager, men kan kjøpe ekstradager.

§ 8 ÅPNINGSTIDER, AVTALER, FERIE MED MER

8.1 Barnehagene følger normalt barnehageår med åpent også i sommerferien.

8.2 Daglig åpningstid er fra 07.00 til 16.15. Det må gis rom for lokale tilpasninger. Barnehagene er stengt lørdager og julaften. Nyttårsaften, samt onsdag før skjærtorsdag stenger barnehagene kl. 12.00. Ferie for barna skal i løpet av barnehageåret utgjøre 4 uker, hvorav min. tre uker skal være sammenhengende. Hvis 4. uke tas ut en annen tid på året, skal melding gis med minst 7 dagers varsel. Den 4.uka skal også tas som en sammenhengende enhet. Skriftlig beskjed om barnas ferie skal gis innen 20.april til barnehagen.

8.3 Før et barn begynner i barnehage, skal det legges fram erklæring om barnets helse. Det skal også foreligge skriftlig avtale og opplysninger om barnet, - bla hvem som kan hente barnet i barnehagen og om foreldreansvar.

§ 9 FORELDREBETALINGSREGLEMENT

Stortinget fastsetter maksimalpris for heltidstilbud i barnehage (41 t el. mer) pr. måned og pr år. Betalingssatser vedtas derfor årlig i forbindelse med vedtak årsbudsjett i kommunestyret. Kostpenger kommer i tillegg og sats vedtas av kommunestyret. Betaling skjer innen den 12. i hver måned i hht utsendt faktura. Betaling skjer for den måned en er inne i. Juli er betalingsfri måned. Barn som slutter og ikke har tatt ut ferie betaler også for juli måned. Hvis barn som slutter avvikler ferie i august så må det betales for perioden i august. Det vil bli krevd foreldrebetaling for resten av barnehageåret dersom et barn slutter etter 1.juni. De som får plass ved hovedopptak betaler fra den dagen barnet begynner. Fritak for foreldrebetaling kan kun skje i ekstraordinære tilfeller og behandles særskilt ut i fra sakens karakter. Ved uforutsett stenging av barnehagen, vil foreldrebetalinga reduseres tilsvarende. Gebyr for for-sent hentede barn, vedtas årlig i budsjettet.

Søskenmoderasjon: Fra 1.1.16 gis barn nr. 2 - 50 % søskenmoderasjon. Barn nr. 3 og flere gis 100 % søskenmoderasjon også for matpenger.»

Forslag

Betaling løper i oppsigelsesmåneden.

Forslag til nytt punkt:
Redusert foreldrebetaling på økonomisk grunnlag og kjernetid
Storfjord kommune behandler søknader om redusert foreldrebetaling etter de nasjonale reglene for inntektsgradert foreldrebetaling. Det kan søkes om redusert betaling for barn i barnehage når familiens inntekt er under det beløpet som er bestemt nasjonalt. Når det søkes om redusert foreldrebetaling vil søknaden også gjelde reglene om gratis kjernetid. Det gis ikke redusert foreldrebetaling med tilbakevirkende kraft, men fra første hele måned etter at søknaden **med dokumentasjon,** er mottatt av Storfjord kommune.

§ 10 PERSONALE; - HERUNDER PLANLEGGING

10.1 Personalets ferie skal være avgjort innen 1.mai. Ansvar: styrer
10.2 Hovedferien avvikles før nytt barnehageår starter.
10.3 Plan for personalets ferie skal tilpasses barnetallet slik at vikarbehovet blir minst mulig.
10.4 Det skal avsettes 5 kurs- og planleggingsdager pr. barnehageår for personale i **hel** stilling. To av disse bør tilpasses skolenes kurs- og planleggingsdager. Barnehagene er stengt disse dagene.
10.5 Styrer avgjør om et barn pga sykdom midlertidig ikke kan være i barnehagen. Det kan være av hensyn til barnet selv eller til de andre barna.
10.6 Barnehagepersonalet har opplysningsplikt til barnevernstjenesten i hht Lov om barnehager § 22 og til sosialtjenesten hht Lov om barnehager § 21
10.7 Med hjemmel i Lov om barnehager § 19, kreves det tilfredsstillende politiattest for de som arbeider i barnehagen
10.8 Barnehagepersonalet skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som kan føre til tiltak fra barnevernets side, jfr. Lov om barnehager § 22
10.9 I hht Lov om barnehager § 24, plikter styrer og pedagogiske ledere å veilede studenter i øvingsopplæring.

§ 11 UNNTAKSREGLER

I tilfeller der det etter sakkyndig vurdering er akutt behov eller der kommunen som eier har akutt behov for barnehageplasser, kan kommunen ved Oppvekst- og kultursjef i samråd med styrer foreta midlertidig utvidelse med 1 plass. Midlertidig utvidelse vil si så lenge behovet er akutt.

§ 13 FORSIKRING

Barn er forsikret gjennom kommunens forsikringsordning når barna er i barnehagen eller på turer i regi av barnehagen

§ 14 VEDTEKTSREVISJON

Kommunestyre kan foreta reelle endringer i vedtektene etter forslag og innstilling fra Levekårsutvalget. Rådmannen har fullmakt til å skrive inn endringer som følger av lov, endring av betalingssatser, endre benevnelser i hht strukturendringer og skrive inn endringer som følge av kommunale vedtak.

§ 15 IKRAFTTREDEN

Forslag

Vedtektene trer i kraft fom 1.08.2017

Forslag

Særutskrift fra møte i samarbeidsutvalget ved Oteren barnehage 03.04.17.

Til stede: Morten Pettersen, Britt-Elin Sommerseth, Elin Ryeng, Benedicte Lilleng, Vigdis Engstad sekr.

3. Barnehagevedtektene - revidering

Barnehagevedtektene er sendt ut for revisjon fra oppvekst- og kulturetaten og skal behandles i k-styret i løpet av våren. Vedtektene er sendt ut til foreldrene for innspill til foreldrerådsleder og FAU, og personalet har gjennomgått de.
Vedtak: Samarbeidsutvalget i Oteren barnehage tar innspill fra FAU og personalet til orientering og har ingen merknader til innspillene.

Rett utskrift:
Vigdis Engstad
sekr. SU

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/10 -12
Arkiv: A00
Saksbehandler: May-Tove Lilleng
Dato: 09.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
27/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Oppvekstsenter i Skibotn og flytting av ungdomstrinnet fra Skibotn til Hatteng – midlertidig rapport bygningsmessige forutsetninger

Driftsetaten møter for å gi et bilde av bygningsmessig tilstand skolene.

Saksopplysninger

Kommunestyret vedtok i forbindelse med budsjett for 2017 at det skulle utredes et Oppvekst-senter i Skibotn og flytting av ungdomstrinnet fra Skibotn til Hatteng. Fram til nå har gruppa brukt mest tid på å utrede hensiktsmessigheten og muligheter ved å flytte barnehagen i Skibotn over til Skibotn skole, da dette alternativet tidligere ikke har vært utredet. Driftsetaten har vært sterkt medvirkende hittil i prosessen. Dette på grunn av viktigheten av å vite mest mulig om bygningsmessige forutsetninger som må ligge til grunn ved fysisk å etablere et Oppvekstsenter der skole og barnehage er i samme bygg, slik det er vanlig å organisere Oppvekstsenter.

Vurdering

Utredningsgruppa har, på bakgrunn av prosessen så langt, besluttet å la kommunestyret bli kjent med de bygningsmessige konsekvenser som en fysisk overflytting av barnehage til skolebygninga på Skibotn vil medføre. Kort oppsummert er gruppas konklusjon at den bygningstekniske tilstanden som Skibotn skole er i, vil medføre investeringskostnader som er relativt høge. Dersom det skal tas hensyn til byggetekniske krav som er gjeldende for barnehagedrift, så vil det bli ytterligere kostnader både inne og ute i skoleområdet.

Utredningsgruppa har vurdert de nye opplysningene om byggenes tilstand som svært relevante i prosessen rundt denne utredninga. Furuslottet fremstår i dag som en svært velfungerende bygning til barnehageformål. Den rommer tre hele barnehageavdelinger, er et godt vedlikeholdt bygg og tilpasset og innredet etter formålet. Også utearealet og plass for bringing og henting av barn til barnehagen, er tilrettelagt for formålet barnehage.

Før utredningsgruppa går videre med sitt arbeid, har gruppa besluttet å legge frem denne delmeldinga, da det vil ha store konsekvenser for gruppas videre arbeid og på kostnadsbildet spesielt med tanke på investeringskostnader framover i tid for Storfjord kommune. Det legges ikke fram innstilling.

Rådmannens innstilling

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/241 -14
Arkiv: C84
Saksbehandler: May-Tove Lilleng
Dato: 24.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
31/17	Storfjord formannskap	07.06.2017
28/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Økning festeavgift gravsteder

Saksopplysninger

Storfjord kirkelige fellesråd har oversendt en anmodning til Storfjord kommune om å øke festeavgiften for frie gravsteder i Storfjord. De har ikke drøftet hvilket virkningstidspunkt dette bør gjelde fra.

ØKNING AV FESTEAVGIFT

Fellesrådet har i møte 3.mai 2017, sak (F)12/17 behandlet økning av festeavgiften.

Utskrift fra møtebok :

Det ble innført festeavgift på frie graver i 1998. Avgiften har siden den gang vært på kr. 50,- pr år. Det blir sendt ut regning hver 5. år. Festeavgift i Nord-Troms varier fra kr. 0,- til 100,- pr år. Økning av festeavgiften til kr. 100,-i året vil kunne gi en økning i inntekten kr. 5000-10000,- i året. Det er kommunen som fastsetter festeavgiften etter forslag fra fellesrådet. Vi har ikke festeavgift for brukte graver etter at fredningstiden er over.

Vedtak: *Festeavgiften økes til kr. 100,- i året for fri grav.*
Forslaget sendes til kommunen for endelig avgjørelse.

Viser til Gravferdsloven § 21, Vedtekter og avgifter, og ber kommunen behandle saken og komme med endelig avgjørelse.

Vurdering

Storfjord menighetsråd har over år meldt om behov for økte driftsmidler og dette kan være et bidrag til dette. Festeavgiften er ikke regulert siden 1998. Ved å øke avgiften til kr. 100 pr. år for fri grav, vil det gi en merinntekt på mellom kr. 5 000 - 10 000 pr. år på kirkebudsjettet.

Rådmannens innstilling

1.Storfjord kommune øker avgiften til kr. 100 pr år for fri grav.
2.Virkningstidspunkt: fra 1.1.2018

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 07.06.2017

Behandling:

Saken sendes også inn til Råd for eldre og funksjonshemmede og Levekår.

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1.Storfjord kommune øker avgiften til kr. 100 pr år for fri grav.
2.Virkningstidspunkt: fra 1.1.2018

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1407 -6
Arkiv: A00
Saksbehandler: May-Tove Lilleng
Dato: 10.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
	Storfjord levekårsutvalg	
29/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Tilstandsrapport for grunnskolen 2016

Henvisning til lovverk: Opplæringsloven §§ 13-10 andre ledd

Vedlegg: tilstandsrapport 2016- fra Skoleporten

Rådmannens innstilling

1. Tilstandsrapporten for grunnskolen 2016 tas som orientering og er en del av styringsdialogen i organisasjonen mellom politikk og administrasjon.
2. Rapportens innhold og konklusjoner skal legge føringer for faglige prioriteringer som skal vektlegges ved den enkelte skole.
3. Rapporten skal være en del av grunnlaget ved valg av fokusområder i skoleutviklingsplanen Kvalitetsstigen 6 -16 gjeldende fra vår 2018 – ut skoleåret 2020/2021
4. Tilstandsrapportens hovedkonklusjoner skal være med i vurderingene i de økonomiske prioriteringer som gjøres i budsjettet for 2018 og økonomiplanen 2018-2021 og følges opp administrativt av Rådmannen og politisk av Levekårsutvalget.

SaksopplysningerTilstandsrapporten i opplæringen skal omhandle læringsresultater, frafall og læringsmiljø. Den årlige rapporten skal drøftes av skoleeier dvs. kommunestyre, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Det følger av forarbeidene til bestemmelsene - Ot.prp. nr. 55 (2008-2009) s. 24 - at bestemmelsen er formulert slik at det skal være mulig å tilpasse arbeide med å utarbeide en årlig tilstandsrapport til det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeier. Det er derfor viktig at hvis det er resultater man ønsker oppnådd i grunnskolesammenheng og som krever budsjettmessige konsekvenser, blir ivaretatt.

Tilstandsrapporten som er vedlagt saka, utarbeides gjennom et verktøy i portalen Skoleporten. Det er et verktøy som er utviklet for *å se utvikling over tid* i forhold til det som måles innafor skolesektoren og som hentes inn i Skoleporten. Der er også sammenligninger med andre kommuner og med oss selv over år. For små kommuner og små kommuner er det statistisk større variasjoner fra år til år på grunn av tilfeldigheter ved elevsammensetninga i små klasser.Rapporten er drøftet og resultatene gjennomgått og drøftet i skoleledermøte i mai 2017.

Resultatene er også inngående blitt analysert på skolene i etterkant av undersøkelsene.
Vurdering

Tilstandsrapporten fanger opp sentrale utfordringer og styrker ved skolene. Ved gjennomgang og analyse av utvikling over de tre siste år ved begge skolene 7. og 10 trinn, er det variasjoner fra år til år, fra klasse til klasse. Årets rapport viser at det er utfordringer å ta tak i som gjelder både skolemiljø og grunnleggende ferdigheter i lesing og regning på barnetrinnet spesielt. Vurdering er gjort under punktene i rapporten og oppfølging og tiltak er oppsummert i konklusjonen i rapporten.

Konklusjoner:
Skolene har med utgangspunkt i resultater og erfaringer på den enkelte skole, sammen sett på utfordringer som det er mest påkrevd å jobbe målrettet mot og tiltak er allerede satt i verk innafor noen punkt og videre skal det settes ekstra fokus på følgende områder framover. De er samlet i 11 punkt:

1. **Psykososialt arbeid læringsmiljø** 1: Nulltoleranse for mobbing er nå lovfestet fra 1.8.17 og det betyr at voksne på skolen, foreldre og andre skal ha verdien nulltoleranse som holdning i sin jobb med barn/elever i barnehage og skole. Alle parter (ansatte, elever og foreldre) i skolen må jobbe utrettelig mot samme mål og ha mot til å stå opp for mobbing.

   Kompetanseheving av voksne på alle nivå, fra barnehage til skole, er en viktig faktor for å stoppe mobbing. Storfjord kommune har derfor sammen med Lyngen, søkt om å få være med i første pulje «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» i regi av Fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet. Det er svært positive signaler om at vi kommer med, med oppstart januar 2018 og satsninga går over to år og der Staten bidrar med midler til ressurslærere og kompetansenettverk.

   Prosjektstillingene som sosialpedagoger som skolene pr. i dag har, bør gå over i fast drift etter evaluering og justering og spissing av arbeidsoppgaver, i samråd med skole og forebyggende tjeneste.

2. **Elevdemokrati**: Elevene skal oppleve større grad av reell medvirkning og medbestemmelse etter alder og forutsetninger. Elevenes opplevelse av elevdemokrati er ikke forbedret i særlig grad inneværende skoleår og punktet må inn i skolenes satsning videre .

3. **Grunnleggende ferdigheter**: Regning og lesning som ferdigheter er fagområder som må settes opp med økt fokus da resultatene i 2016/17 på 5.trinn i kommunen, tilsier økt oppmerksomhet. Resultater på 5. trinn bygger i stor grad på kunnskaper og ferdigheter oppnådd i løpet av 1.-4. klasse, da nasjonale prøver gjøres om høsten i 5.klasse.Flere lærere i de yngste klassene skal prioriteres dersom det kan prioriteres ressurser.

4. **Tilpasset opplæring**: Skolene skal fokusere på å fortsette å styrke de laveste klassetrinnene gjennom fordeling av personalressurser. Dette for å forhindre at elever sakker akterut og at elevene får hjelp og støtte **tidsnok** i opplæringsløpet.
   Læring gjennom arbeid er et tiltak som er med på å skape motivasjon og variasjon for elever som trenger det. Tiltaket er videreført.

5. **Frafall og gjennomføring**: Skolene har og skal fortsette å ha, en tilnærming der grunnskolen kan kompensere for at elever har ulike sosiale utgangspunkt (sosial

utjevning). Det vil bidra til at flere elever gjennomfører videregående opplæring som grunnlag for et arbeidsliv eller videre utdanning. Systematisk og faglig samarbeid med vgs er iverksatt i 2016 og det skal fortsette og videreutvikles.

6. **Metodikk og skoleutvikling**: Ungdomstrinn i utvikling er en nasjonal satsning på klasseledelse, og grunnleggende ferdigheter. Skolene i Storfjord har valgt *klasseledelse* som utviklingsområde og satsninga skal virke inn i det enkelte klasserom. Prosjektet avsluttes som prosjekt des. 2017, men metodikken og endringsaksjonene som er igangsatt, vil fortsette. Derfor er det ønske at skolene får beholde ressurslærer 20 % i klasseledelse i alle fall ut vår 2018. Til nå har ressurslærer vært statlig finansiert.

7. **Vurdering for læring**: Skolene må sette enda større fokus på hvordan vurderingsarbeidet skal bli best mulig, i den hensikt at elevene får gode og presise tilbakemeldinger i det enkelte fag som fremmer læring.

8. **Spesialundervisning:** Den enkelte skole skal gjennom spes.ped.koordinator, PPT og ressursgruppene, gi **innholdet** i spesialundervisninga et større fokus. Hvis spesialundervisninga ikke fungerer mht forventet framskritt, så må andre tiltak utprøves.

9. **Kompetanseheving:** Langsiktig og strategisk kompetansehevingsplan for lærere er under arbeid. Dette for å være i forkant av kompetansestrategien og sikre at skolene har god kompetanse. Kommunen har en frist på 10 år for å videreutdanne og rekruttere lærere slik at de er kvalifisert for fag der kravene nå er definert med studiepoeng. 7 lærere søkte om videreutdanning og 5 kom med i statlig ordning der Staten dekker vikar.

10. **Analysekompetanse:** det er svært viktig at skoleeier, skolelederne og lærerne besitter god analysekompetanse for å vite enda bedre hva ulike undersøkelser og kartlegginger kan benyttes til for å forbedre opplæringa. Det er ikke nok, i noen sammenhenger, å kartlegge eller spørre eller beskrive feil /problemer. Den viktigste og mest krevende er å bruke sin kunnskap og kompetanse til å endre og målrette tiltak for enkeltelever, grupper, klasser og skoler. Endringene kan være både strukturelle justeringer eller innholdsmessig utskifting av f.eks. lærestoff, metode o.s.v. Til sammen skal evaluering og endring gi bedre resultater.

11. **Kvalitet:** For å øke kvaliteten i opplæringa vil det kunne være klokt å prøve ut en ordning der hver av skolene får tildelt en lærer på topp. Da vil en ordning med vikar-ressurs i posten til lærere på skolen kunne legges inn. Behovet for å hente inn vikarer utenfor skolen vil avta og elevene får vikarer som er kvalifiserte og kjenner elevene og skolens organisering. Stillinga behøver nødvendigvis ikke føre til bare økte kostnader da det allerede brukes summer på vikarer.

Tilstandsrapport for grunnskolen 2016 Storfjord kommune

Den årlige tilstandsrapporten inngår som en del av det ordinære plan-, budsjett- og rapporteringsarbeidet hos skoleeieren og har **kvalitetsutvikling s**om siktemål.

Lovkravet

Det er fastsatt i opplæringsloven og privatskoleloven at skoleeiere plikter å utarbeide en årlig rapport om tilstanden i opplæringen. I St.meld. nr. 31 (2007-2008) fremgår det at det er viktig at styringsorganene i kommuner og fylkeskommuner har et bevisst og kunnskapsbasert forhold til kvaliteten på grunnopplæringen. Dette er nødvendig for å følge opp utviklingen av sektoren på en god måte.

Den årlige rapporten skal drøftes av skoleeieren, dvs. av kommunestyret, fylkestinget og den øverste ledelsen ved de private grunnskolene, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd.

Personvern

Tall som lastes direkte inn fra Skoleporten, kan for små enheter inneholde indirekte identifiserbare opplysninger. Dette kan være taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningsloven § 13 og/eller personopplysninger etter personopplysningsloven § 2 nr. 1. Tilsvarende kan også gjelde for lokale indikatorer. Disse opplysningene må behandles i tråd med bestemmelser i forvaltningsloven og/eller personopplysningsloven.

Innhold

Innhold

1.Hovedområder og indikatorer 3
1.1. Elever og undervisningspersonale 3
1.1.1. Antall elever og lærerårsverk 3
1.1.2. Lærertetthet 4
2. Læringsmiljø 7
2.1. Elevundersøkelsen 7
2.1.1. Andel elever som har blitt mobbet av andre elever 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent) 10
2.1.2. Deltakelse 7. og 10.trinn 14
Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Fordelt på periode | 14
2.2. Resultater 14
2.2.1. Nasjonale prøver 5. trinn 14
2.2.2. Nasjonale prøver ungdomstrinn 18
2.2.3. Karakterer - matematikk, norsk og engelsk 23
2.2.4. Grunnskolepoeng 23
2.3. Gjennomføring 24
2.3.1. Overgangen fra grunnskole til VGO 25
3. Konklusjon 26

1.Hovedområder og indikatorer

1.1. Elever og undervisningspersonale

1.1.1. Antall elever og lærerårsverk

Antall elever
Indikatoren opplyser om tallet på elever som er registrert ved grunnskoler per 1. oktober det aktuelle skoleåret. Indikatoren omfatter barn og unge som etter opplæringsloven § 2-1 har rett og plikt til grunnskoleopplæring, og som får denne opplæringen ved en grunnskole. Tallene omfatter ikke voksne elever som får grunnskoleopplæring.

Årsverk for undervisningspersonale
Indikatoren viser sum årsverk for undervisningspersonalet. Summen inkluderer beregnede årsverk til

undervisning og beregnede årsverk til annet enn undervisning. Årsverkene er beregnet ved å dividere årstimer på årsrammen. Det er benyttet 741 timer på barnetrinnet og 656 timer på ungdomstrinnet. I denne indikatoren inngår følgende delskår: Årsverk til undervisning.

Andel årstimer gitt av personale med godkjent utdanning
Indikatoren viser hvor stor andel av årstimer som er gjennomført av undervisningspersonale med godkjent utdanning i de fag og trinn de underviser i.

Lokale mål
Skolene skal ha tilstrekkelig personaltetthet til å kunne følge opp klasse og enkeltelever.

Storfjord kommune skoleeier | Fordelt på periode | Offentlig eierform

Indikator og nøkkeltall	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Talet på elevar	254	234	218	220	204
Årsverk for undervisningspersonale	36,2	30,9	23,4	30,9	31,7
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	99,9	95,7	99,1	92,5	96,6

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Antall elever og lærerårsverk, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

Skoleeiers egenvurdering

Strofjord jobber systematisk for å få ned sykefravær blant personalet på skolene, både gjennom helsefremmede tiltak, forebygging, tilrettelegging og oppfølging.
Pga høgt sykefravær og sykefravær av lengrevarighet, må det tas inn ufaglærte vikarer på begge skolene i lange perioder av skoleåret.

Fast vikar på topp på hver av skolene kunne bidratt til at elevene fikk mer undervsining med lærere med godkjent utdanning

1.1.2. Lærertetthet

Lærertetthet 1.-7. trinn og 8.-10. trinn
Indikatoren viser gjennomsnittlig lærertetthet på 1.- 7. trinn ned på skolenivå. Lærertetthet beregnes med utgangspunkt i forholdet mellom elevtimer og lærertimer, og gir informasjon om størrelsen på undervisningsgruppen. Indikatoren inkluderer timer til spesialundervisning og til andre lærertimer som tildeles på grunnlag av individuelle elevrettigheter.

Lærertetthet i ordinær undervisning
Lærertetthet i ordinær undervisning er en indikasjon på antall elever per lærer i ordinær undervisning,

hvor ressurser til spesialundervisning og undervisning i særskilt språkopplæring ikke regnes med. I andre sammenhenger kalles dette målet gruppestørrelse 2. Mål på lærertetthet er heftet med usikkerhet. Dette kommer av at noen kommuner fører lærerressurser på kommunen sentralt mens andre kommuner fører det på skolen i GSI. Dette kan for eksempel være timer spesialundervisning eller særskilt norskopplæring.

Lokale mål

Å sette sammen hensiktsmessige elevgrupper etter pedagogisk og faglig skjønn med de rammer skolene har.

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Fordelt på periode | Offentlig eierform

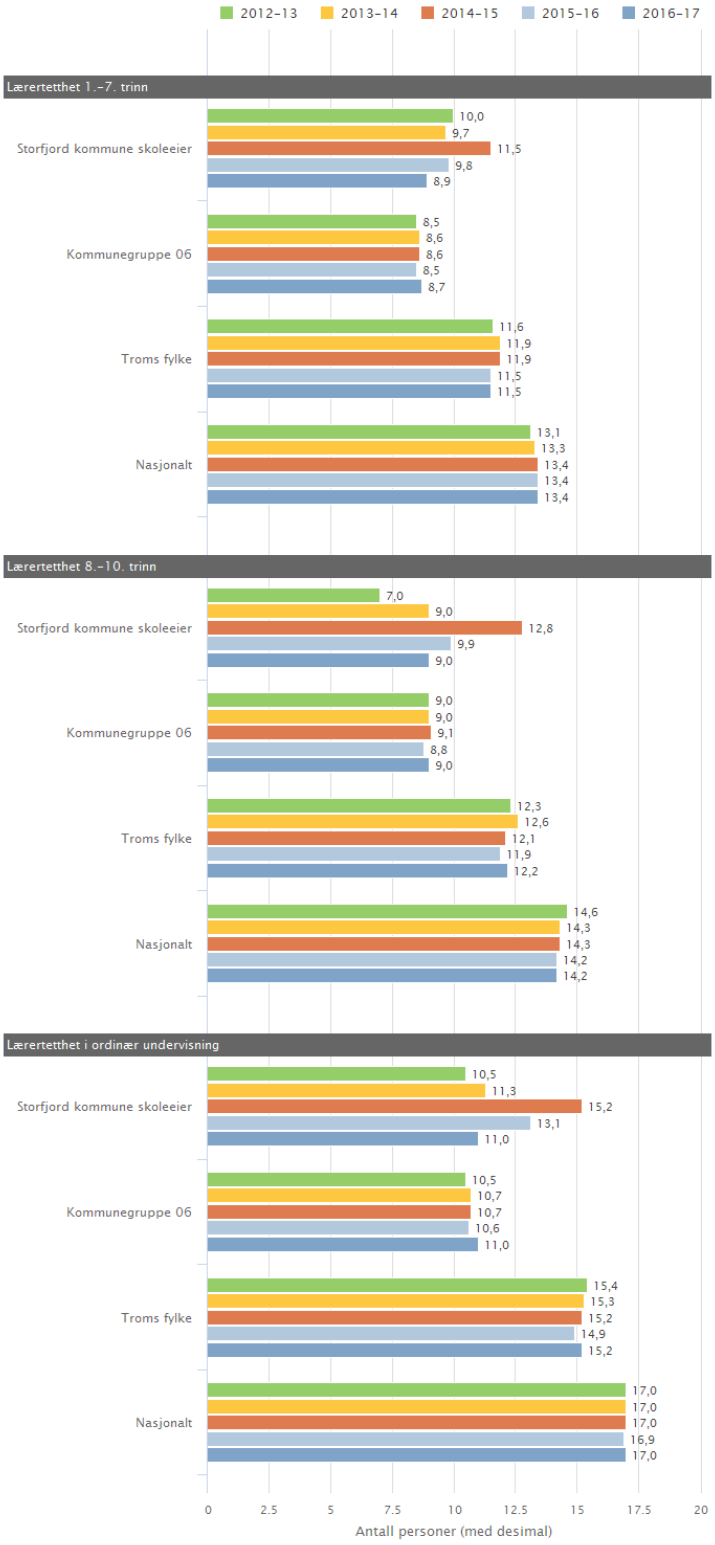

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Lærertetthet, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Skoleeiers egenvurdering

Indikatorene her er tredelt og viser *barnetrinn, ungdomstrinn* og *lærertetthet i ordinær undervisning (dvs. eks. spes.u.v og norsk for minoritetsspr.)* . Sammenligningene er med egen kommunegruppe, fylke og nasjonalt.

Antellet elever pr. lærer i Storfjord er stort sett identisk med kommunegruppe 6, men lavere enn i Troms fylke og nasjonalt. Det vil nok alltid være lavere enn Troms og landet siden kommunen drifter to 1.-10.skoler.Barnetallet i kommunen er for nedadgåvende og det vises også på elevgruppene.

2. Læringsmiljø

2.1. Elevundersøkelsen

Alle elever og lærlinger skal inkluderes og oppleve mestring. Skoleeiere og skoleledere er pålagt å gjennomføre Elevundersøkelsen for elever på 7. og 10. trinn og Vg1. Et utvalg av spørsmålene i Elevundersøkelsen er satt sammen til indekser som ligger i Skoleporten. Resultatene fra Elevundersøkelsen vises i en egen rapportportal. I tilstandsrapporten er disse læringsmiljøindekser obligatoriske:

- **Støtte fra lærer:** Indeksen viser elevenes opplevelse av emosjonell og faglig støtte fra lærer.
- **Vurdering for læring:** Indeksen kartlegger elevenes opplevelse av de fire prinsippene i vurdering for læring.
- **Læringskultur:** Indeksen viser om elevene opplever at skolearbeidet er viktig for klassen og om det er rom for å gjøre feil i læringsarbeidet.
- **Mestring:** Indeksen viser elevenes opplevelse av mestring i forbindelse med undervisning, lekser og arbeid på skolen.
- **Elevdemokrati og medvirkning:** Indeksen viser elevenes opplevelse av mulighet for å medvirke i arbeidet med fagene, og om de får bli være med å bestemme klasseregler og delta i elevrådsarbeid.
- **Mobbet av andre elever på skolen:** Gjennomsnittsverdien for indikatoren Mobbet av andre elever på skolen er beregnet ut fra hvor mange som opplever at de blir mobbet av andre elever på skolen og hvor ofte de blir mobbet. Verdien gir ikke antall elever som i snitt mobbes av andre elever på skolen. En og samme verdi kan enten indikere at mange krysser av at de mobbes sjelden eller at færre krysser av at de mobbes hyppig. I Skoleporten tyder et gjennomsnitt ned mot verdien 1 på lite mobbing i skolen.
- **Andel elever som har blitt mobbet av andre elever på skolen 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent):** Se eget diagram.

Skala: 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat. Unntakene er mobbet av andre elever på skolen hvor lav verdi er positivt og andel som er i prosent.

Lokale mål

Lokale mål: Storfjord skal stabilt over tid, være på landsgjennomsnittet når det gjelder støtte fra lærerne, vurdering for læring,læringskultur, mestring og elevdemokrati og medvirkning

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Psykososialt læringsmiljø:
Nulltoleranse for mobbing er et lovkrav.
Alle elever i Storfjordskolen skal kunne møte på skolen og oppleve at de blir sett og hørt av medelever og voksne.
Ingen elever i Storfjord skal grue seg til skoledagen
Alle elever skal oppleve at det er trygt å skolen og hvis de opplever at ting er ugreit, så skal de ha nok voksne trygghetspersoner på skolen som de kan gå til, inne og ute.
Den voksne skal følge med og handle (aktivitetsplikt).

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform

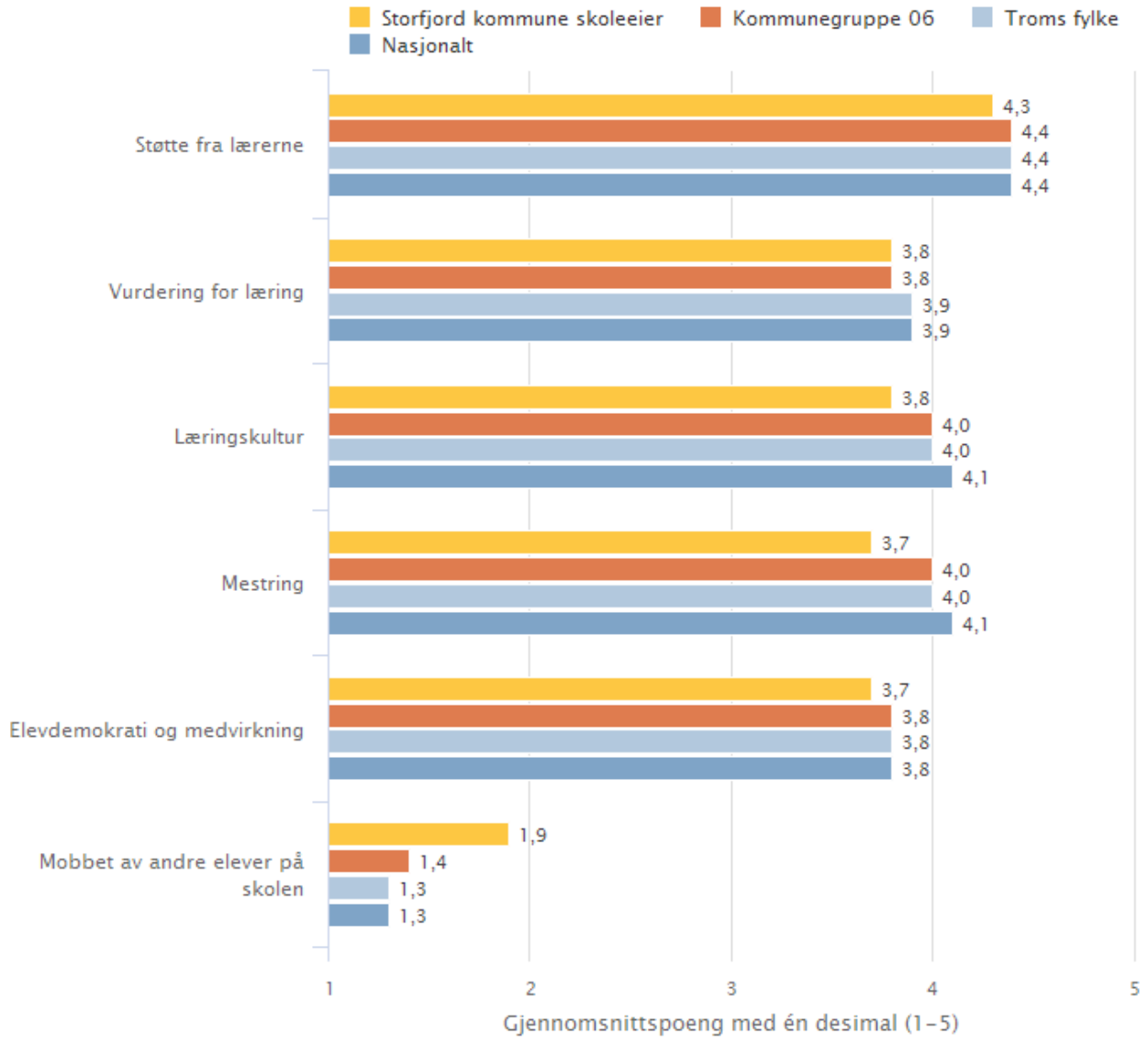

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, 2016-2017, Trinn 7, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform

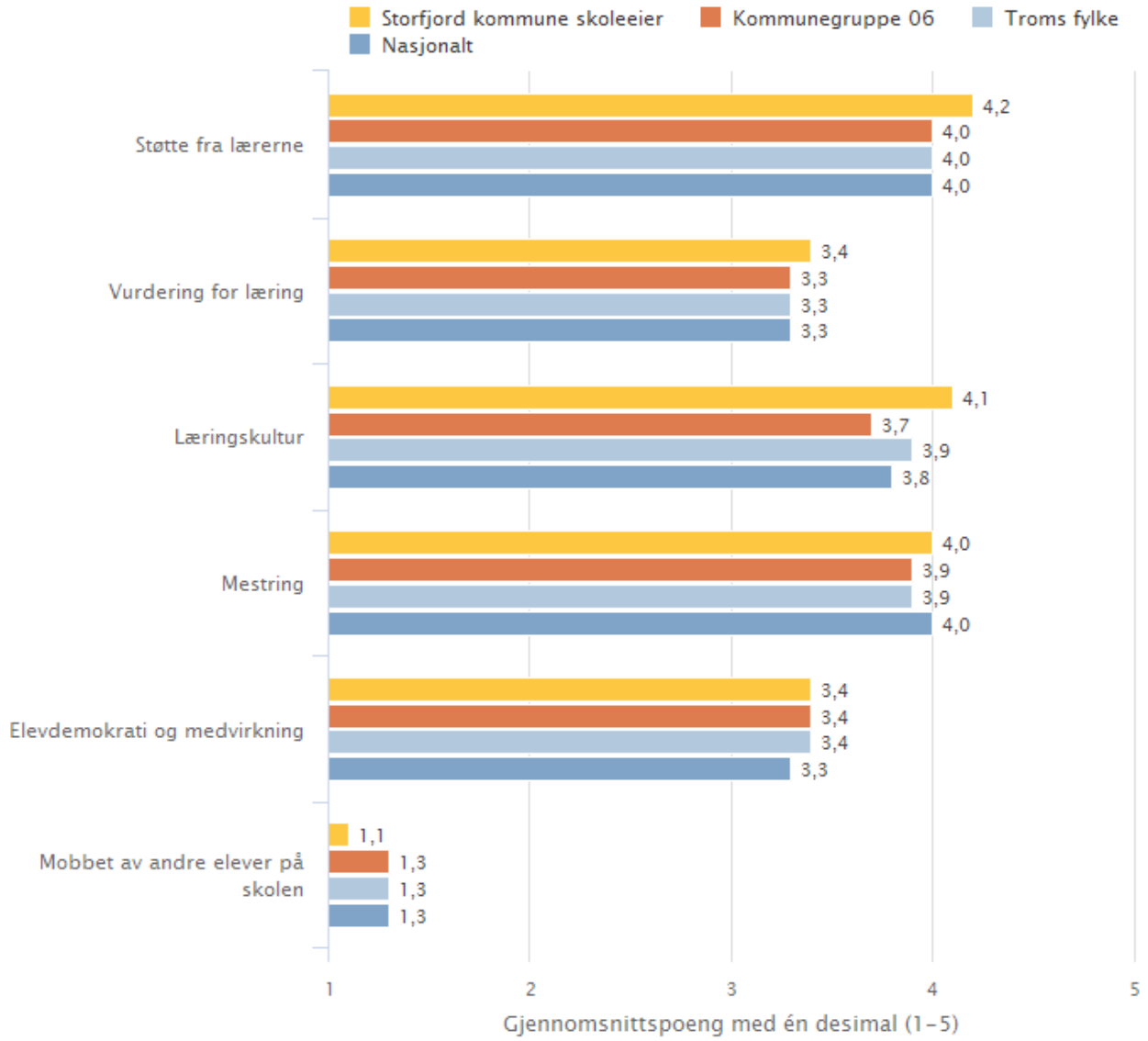

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Offentlig, 2016–2017, Trinn 10, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering

7.trinn: Tilsammen har 16 elever svart. Skolene kjenner til utfordringene og det er gjort tiltak både i forkant av og etter undersøkelsen.Tiltak som er gjort både før og etter undersøkelsen er: enkeltvedtak med tiltak for elever som klager på at de ikke får retten til et trygt og godt skolemiljø oppfylt, foreldremøter i klassene, foreldresamtaler mellom enkeltelever med sine foresatte, beredskapsteam mot mobbing har vært inne i to saker, PPT og BUP har veiledet i basegrupper og det har vært satt inn økt voksentetthet i en klasse. Det handler om forhold mellom elever internt i den enkelte klasse og på hovedtrinnet. Tilbakemeldinger fra skolene pr mai 2017 er: noen tiltak har ført til forbedringer, men

skolene har fortsatt tiltak som følges og iverksettes og har kontinuerlig dialog med foreldrene til berørte elever. Det er ikke akseptabelt at hver 4.elev opplever en utrygg skolehverdag. Elevundersøkelsen for 7. trinn viser at ikke alle elever opplever skolehverdagen som trygg og god. Skolene har fanget opp dette i forkant av undersøkelsen for årstrinnet og det er gjort flere tiltak for å bøte på miljøet.
Undersøkelsen viser at det i hovedsak er et godt og trygt miljø på 10.trinn på begge skolene.
I tillegg til disse to klassene, gjøres det kartlegginger på de øvrige klassene som skolen håndterer og følger opp med klassene, lærere og foreldre.

I sum er tendensen at mellomtrinnet 5.-7 trinn er mest utsatt for elevkonflikter. Grunnlaget for et godt klassemiljø legges fra første skoledag, eller allerede i barnehagen. På den bakgrunn har Storfjord kommune søkt om å få være med i et kompetansenettverk for inkluderende barnehage- og skolemiljø i regi av Utdanningsdirektoratet.

Fra 1.8.18: Opplæringsloven er revidert og nye lovkrav med skal gi skolene et klarere regelverk. Regelverket skal gjøre at håndhevinga av regelverket blir mer effektivt og målrettet på skolen. Regelverket skal også styre elevens og foreldrenes rettigheter og gir enda tydeligere krav til skolene om hva de skal gjøre når de blir mobbet og eleven ikke har det trygt og godt. Skolen er en kompleks organisasjon og derfor er det viktig å forebygge gjennom fellestiltak, inkludering og omforent forståelse av utfordringer individuelt, gruppevis, klassevis og skolen som helhet. Å håpe på at fenomener skal bli bedre er en dårlig strategi. Ansvaret for at det systematiske arbeidet gjøres på den enkelte skole ligger hos rektor. Det blir også innført en aktivitetsplikt og en håndhevingsordning som erstatter dagens klageordning. Tvangsmulkt kan benyttes som pressmiddel mot skoleeiere som ikke følger opp.

Mobbing vurdert i lys av FN sin barnekonvensjon:
En skole med mobbing oppfyller ikke kravene i barnekonvensjonen. Krenkelser, mobbing, trakassering er brudd på barns grunnleggende menneskerettigheter.

Støtte fra lærerne:(emosjonell og faglig støtte) - så å si på landsgjennomsnittet, noe som er akseptabelt
Vurdering for læring: (kartlegger elevenes opplevelse av de fire prinsippene i vurdering for læring) - 1 desimal under landsgjennomsnittet er akseptabelt
Læringskultur (viser om elevene opplever at skolearbeidet er viktig for klassen og om det er rom for å gjøre feil i læringsarbeidet) er under landsgjennomsnittet og det er rom for forbedring.
Mestring:(viser elevenes opplevelse av mestring i forbindelse med undervisning, lekser og arbeid på skolen): her ligger vi flere desimaler under landsgjennomsnittet og det kan ha sammenheng med klassemiljø og de øvrige læringsresultatene.
Elevdemokrati og medvirkning (viser elevenes opplevelse av mulighet for å medvirke i arbeidet med fagene, og om de får bli være med å bestemme klasseregler og delta i elevrådsarbeid): så å si på landsgjennomsnittet

10.trinn: Tilsammen har 12 elever svart.
Støtte fra lærerne: over landsgjennomsnittet, det er oppløftende.
Vurdering for læring:over landsgjennomsnittet. Begge skolene har hatt *Vurdering for læring* som satsningsområde de siste tre årene, noe som kan bety at det gir varige gode resultater der elevene får god hjelp og veiledning.
Læringskultur: over landsgjennomsnittet
Mestring: på landsgjennomsnittet
Elevdemokrati og medvirkning: over landsgjennomsnittet

2.1.1. Andel elever som har blitt mobbet av andre elever 2-3 ganger i måneden eller oftere (prosent)

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Andelen elever på skolen som har blitt mobbet av andre elever viser andelen elever som opplever å bli mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller oftere av andre elever. Andelen elever som opplever mobbing på skolen av andre elever er summen av andelen elever som har krysset av på svaralternativene «2 eller 3 ganger i måneden», «Omtrent 1 gang i uken» og «Flere ganger i uken». Andelen elever som har blitt mobbet av andre elever 2-3 ganger i måneden eller oftere sier med andre ord ingen ting om hvor ofte elevene opplever å bli mobbet.

7.trinn: **Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform**

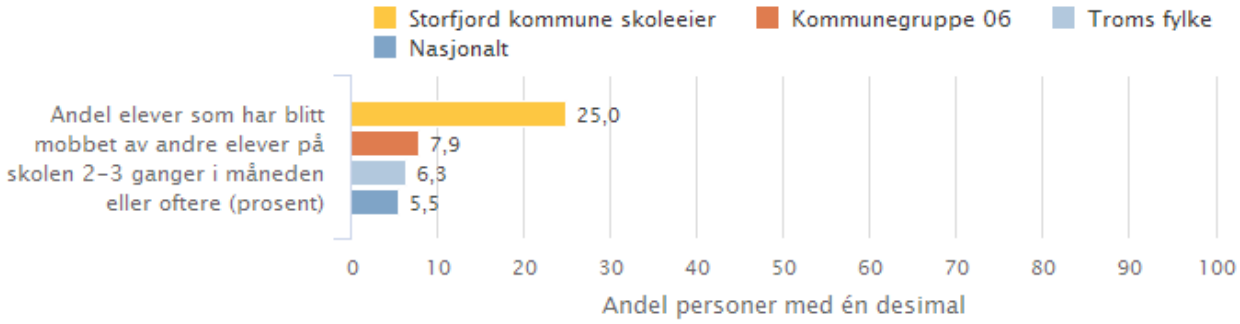

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Andel elever som har blitt mobbet av andre elever 2–3 ganger i måneden eller oftere (prosent), Offentlig, 2016–2017, Trinn 7, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

10.trinn:Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform

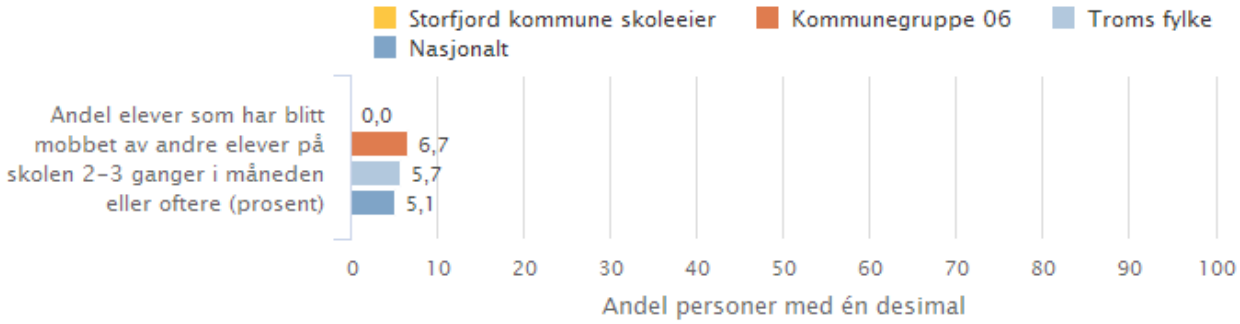

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Andel elever som har blitt mobbet av andre elever 2–3 ganger i måneden eller oftere (prosent), Offentlig, 2016–2017, Trinn 10, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

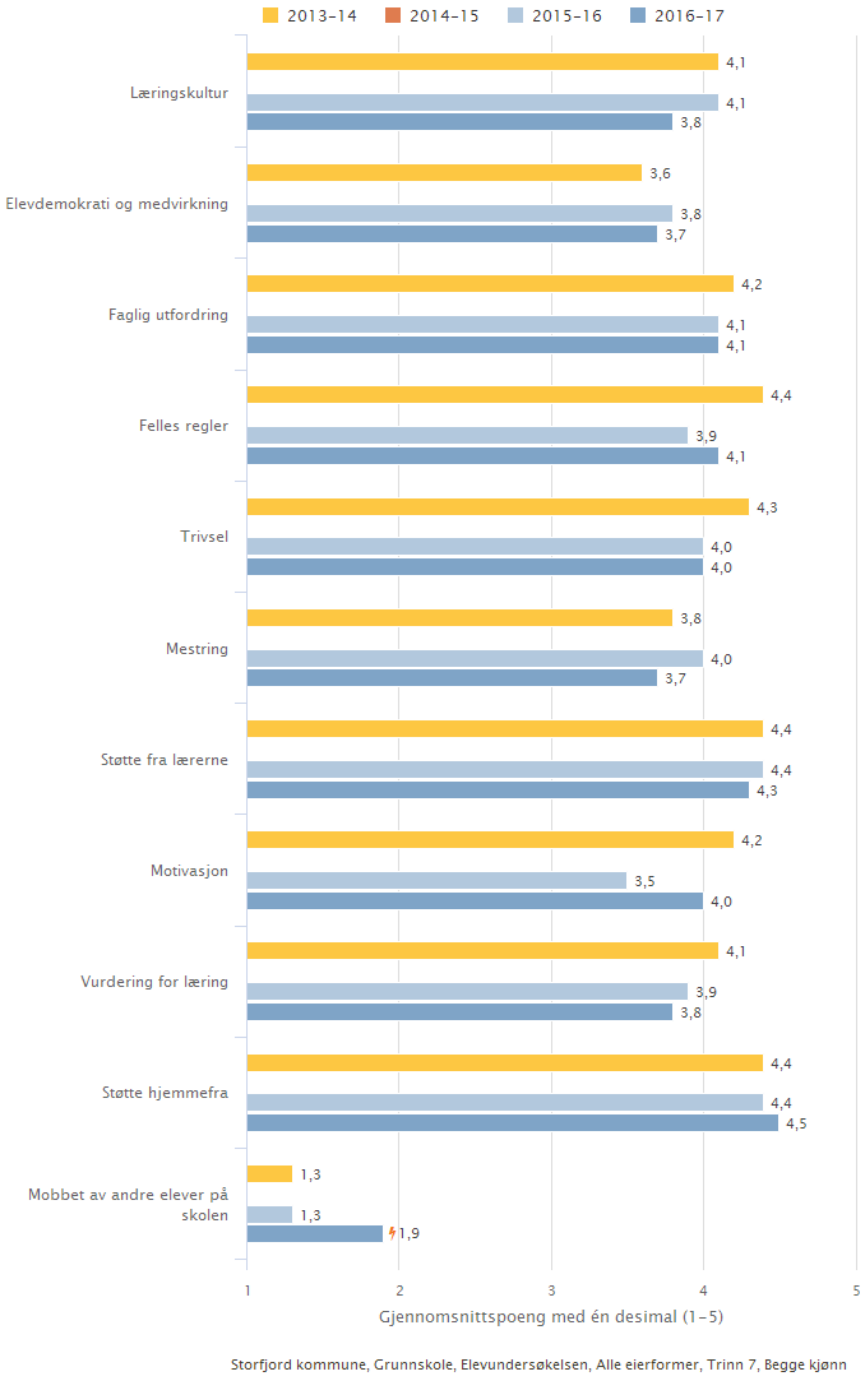

Resultater mobbing over tid 7.trinn: Undersøkelsen for inneværende skoleår viser større utfordringer enn tidligere undersøkelser. Skolene er kjent med utfordringene og tiltak gjøres kontinuerlig.

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

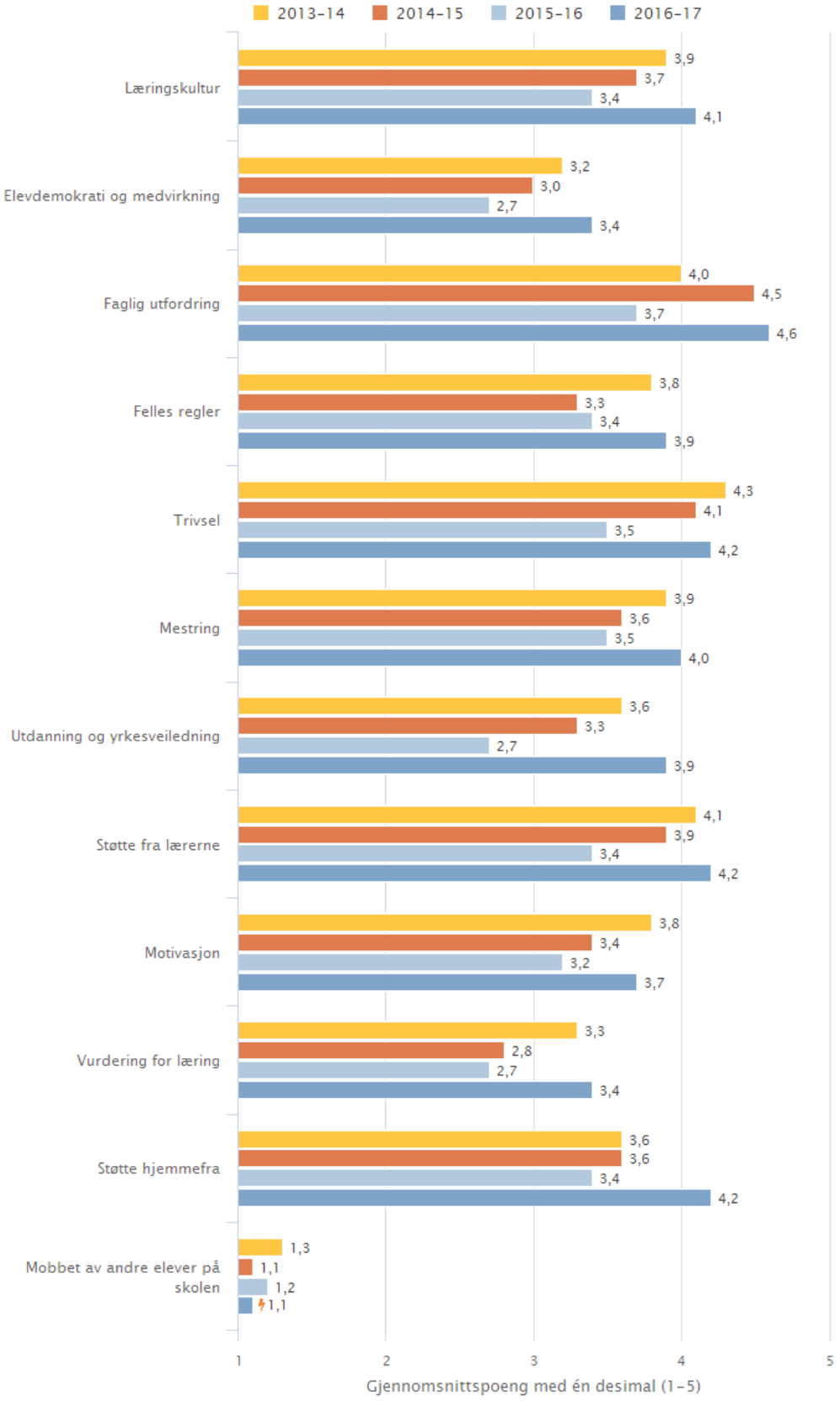

Storfjord kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Resultater over tid 10.trinn: Ingen store variasjoner.

2.1.2. Deltakelse 7. og 10.trinn

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Fordelt på periode |

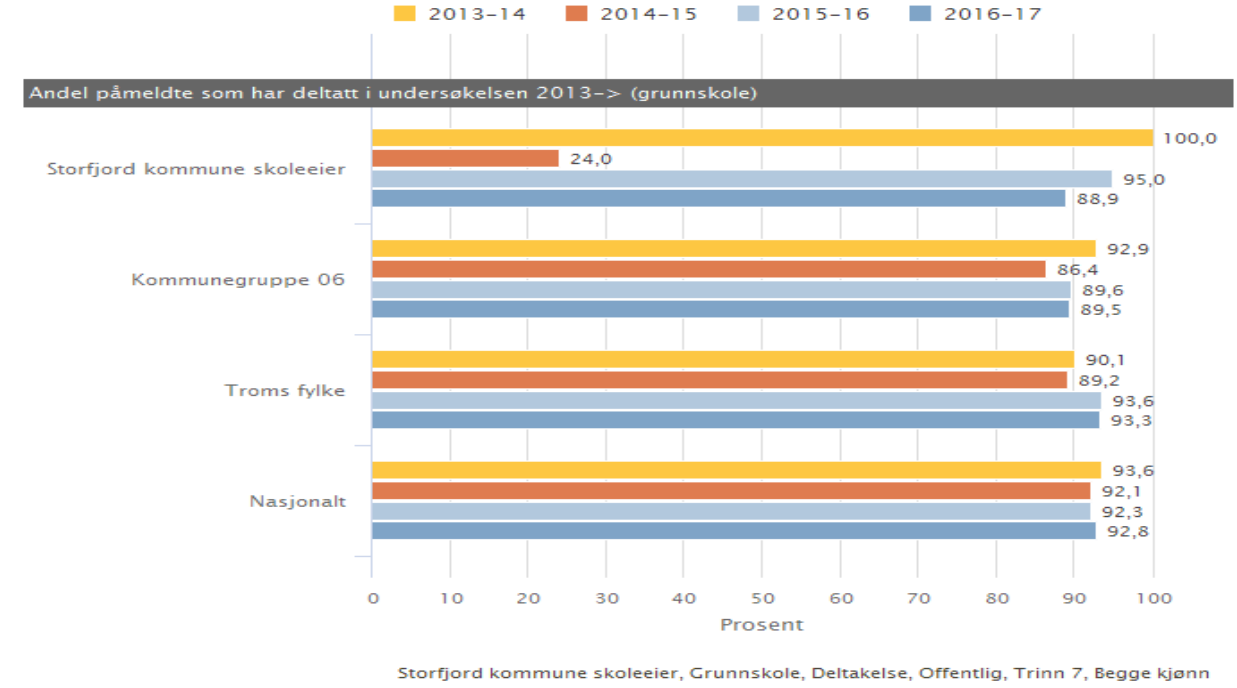

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Deltakelse, Offentlig, Trinn 7, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering

88 % deltakelse er for lavt, spesielt siden klassene fra før av har få elever.

2.2. Resultater

Alle elever som går ut av grunnskolen skal mestre grunnleggende ferdigheter. Dette er ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og i arbeidslivet.

2.2.1. Nasjonale prøver 5. trinn

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Om lesing

Nasjonale prøver i lesing kartlegger i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med mål for den grunnleggende ferdigheten lesing slik den er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i LK06. De nasjonale prøvene i lesing omfatter tre aspekter: Elevene skal vise at de kan:

Om regning

Nasjonale prøver i regning skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med mål for den grunnleggende ferdigheten regning, slik den er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i LK06. Dette innebærer at nasjonale prøver i regning ikke er en prøve i matematikk som fag.

Om engelsk

Engelsk er ikke en del av de grunnleggende ferdighetene som er integrert i kompetansemål i læreplanene i alle fag i LK06. Prøvene tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag – engelsk. Oppgavene (på 5. trinn) er knyttet til disse ferdighetene:

Diagrammet viser gjennomsnittet av elevenes skalapoeng og usikkerheten knyttet til dette gjennomsnittet. Søylene viser intervallet på skalaen der hovedvekten (60 prosent) av elevene er. Dette er et mål på spredningen i elevenes resultater. På 5. trinn plasseres elevene på 3 mestringsnivåer, hvor mestringsnivå 1 er lavest. Presentasjonen viser en oversikt over prosentvis fordeling av elever på mestringsnivåer.

Lokale mål

De fire regnartene må fokuseres mer på 1.-4 trinn

5.trinn engelsk:opp til landsgjennomsnittet
5.trinn lesing:opp til landsgjennomsnittet
5.trinn regning:opp til landsgjennomsnittet

Øke lærerkompetansen.Fra høst 2017 er det fem lærere som har kommer til å ta videreutdanning i emner i matematikk.

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform

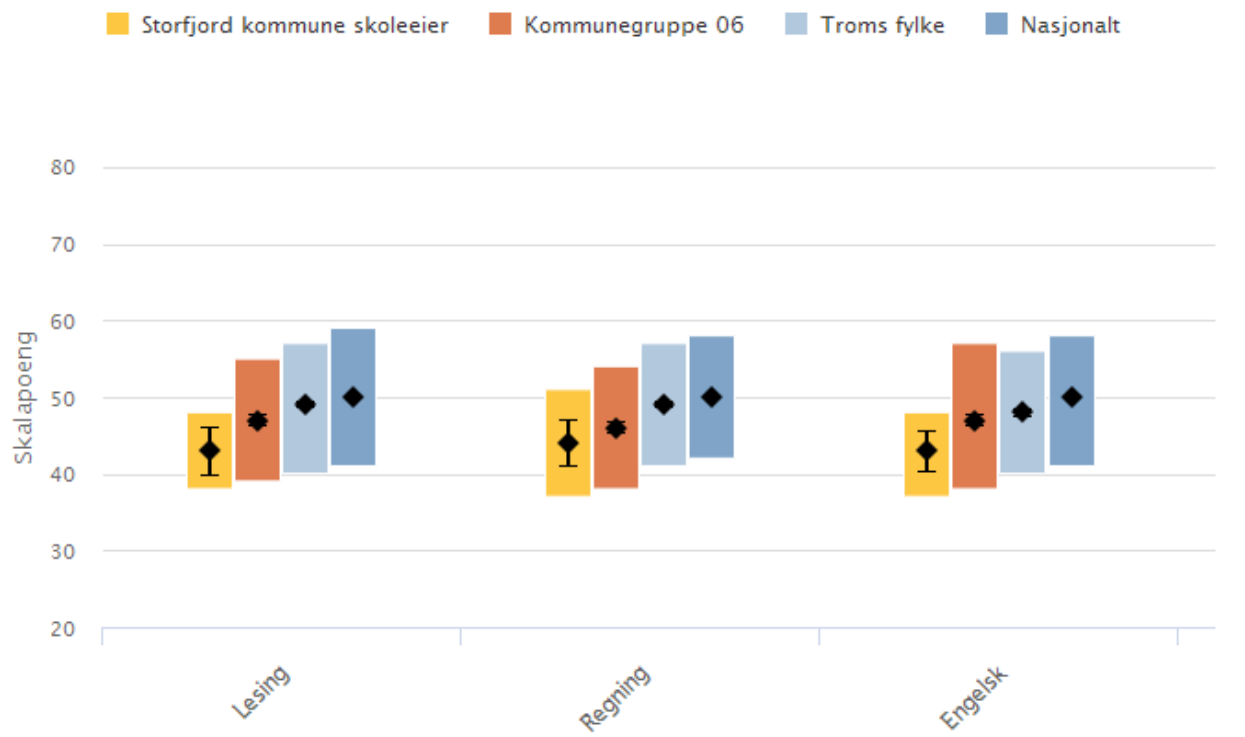

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Offentlig, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Lesing

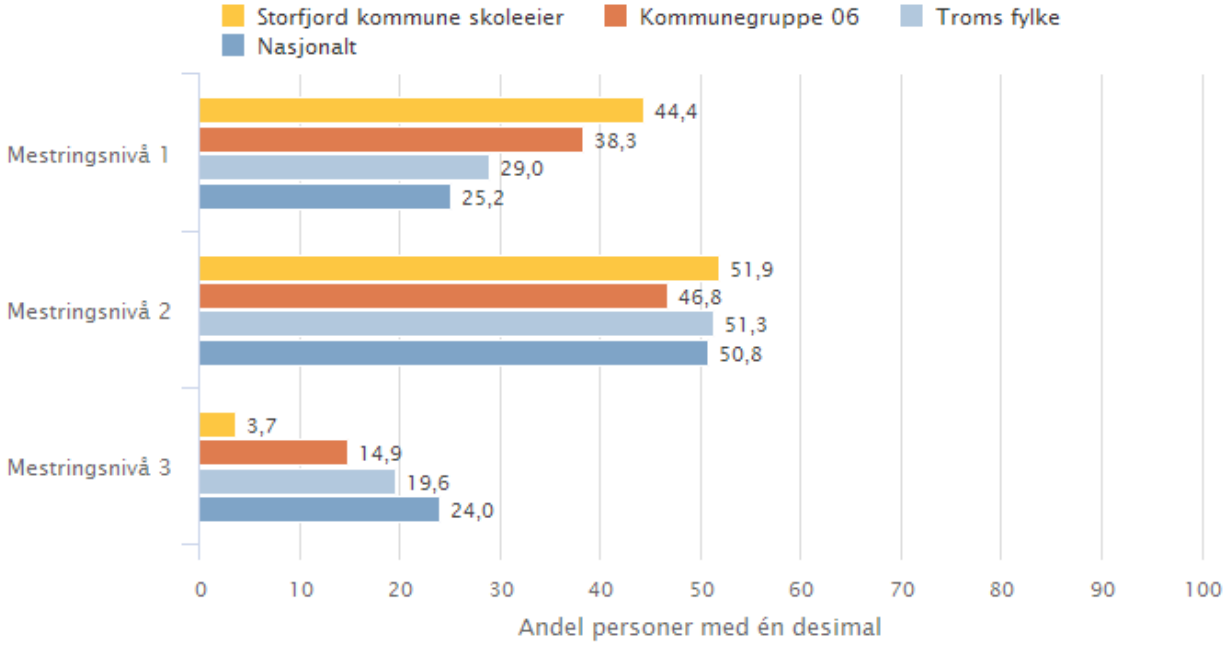

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Lesing, Offentlig, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Regning

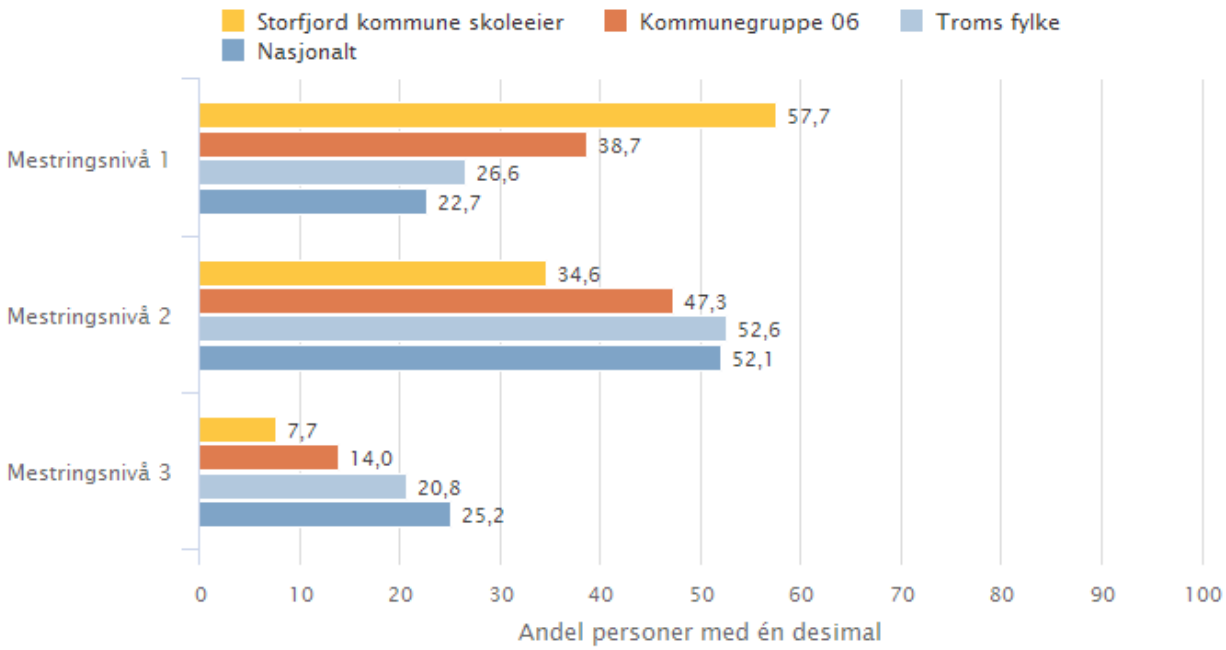

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Regning, Offentlig, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Engelsk

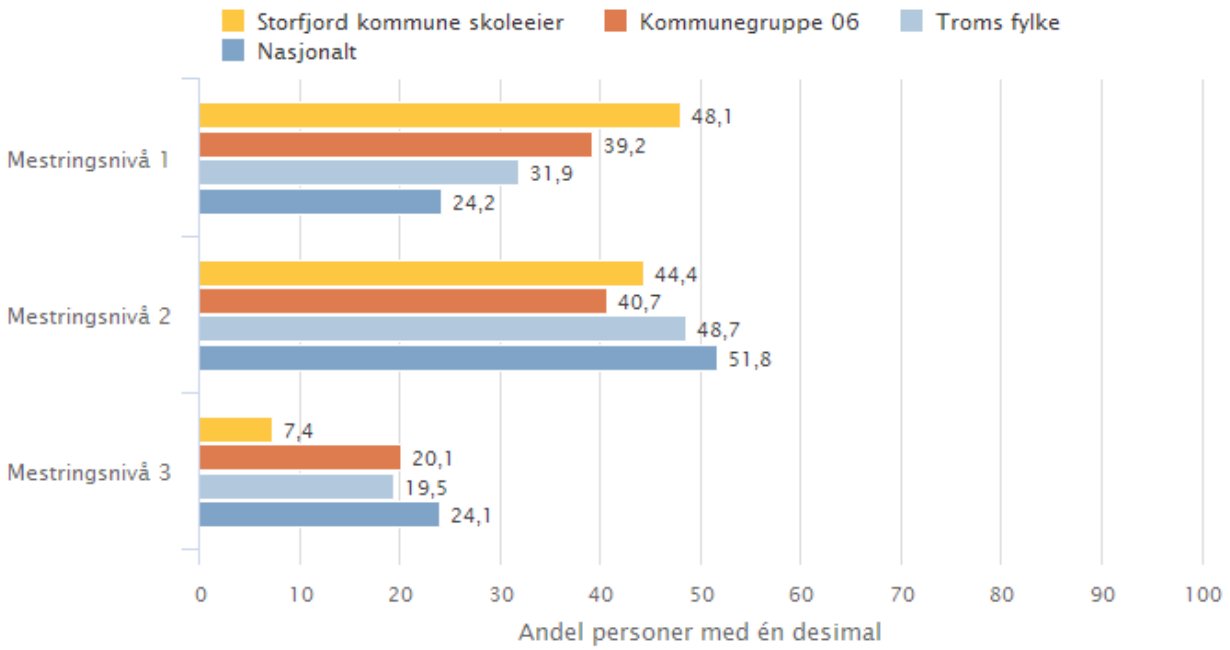

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Engelsk, Offentlig, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering

Lærerkompetanse, voksentetthet, metode og lærerfravær kan være noen av flere årsaker. Satsning på lesing har ikke gitt de resultater som forventet, noe skoleledelse og lærere sammen må sette på agendaen som ett av skolens utviklingsområde. Tidlig innsats med tidlig støtte og rett kompetanse må prioriteres. Det må fokuseres på grunnleggende ferdigheter av alle lærere, i alle fag i skoleløpet.

2.2.2. Nasjonale prøver ungdomstrinn

Om lesing

Nasjonale prøver i lesing skal kartlegge i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med målene for den grunnleggende ferdigheten lesing, slik den er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i LK06. Dette innebærer at nasjonale prøver i lesing ikke er en prøve i norskfaget.

Om regning

Nasjonale prøver i regning kartlegger i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med mål for den grunnleggende ferdigheten regning, slik den er integrert i kompetansemål i læreplaner for fag i LK06. Dette innebærer at nasjonale prøver i regning ikke er en prøve i matematikk som fag.

Om engelsk

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Engelsk er ikke en del av de grunnleggende ferdighetene som er integrert i kompetansemål i læreplanene i alle fag i LK06. Prøvene tar utgangspunkt i kompetansemål i ett fag –

Lokale mål

Prestasjonene i Storfjord skal bli stabilt gode over tid.

8.trinn: Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform

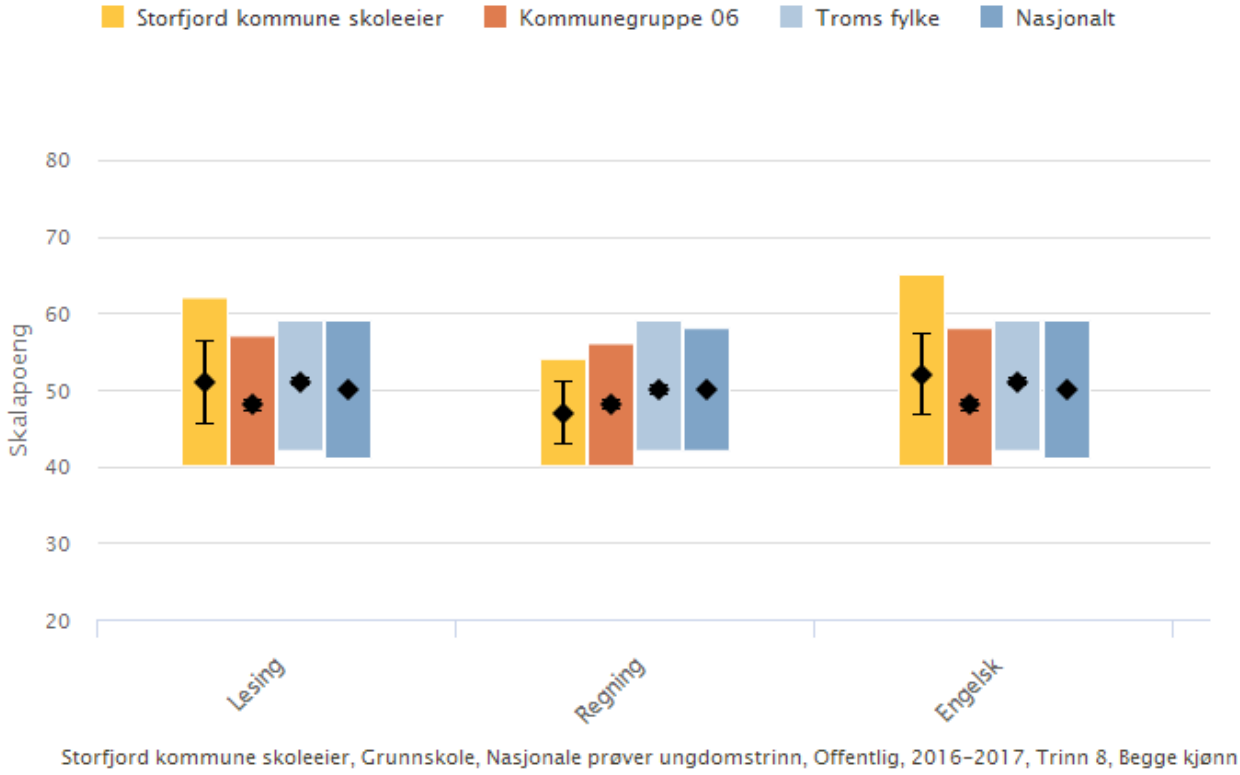

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Offentlig, 2016–2017, Trinn 8, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Lesing

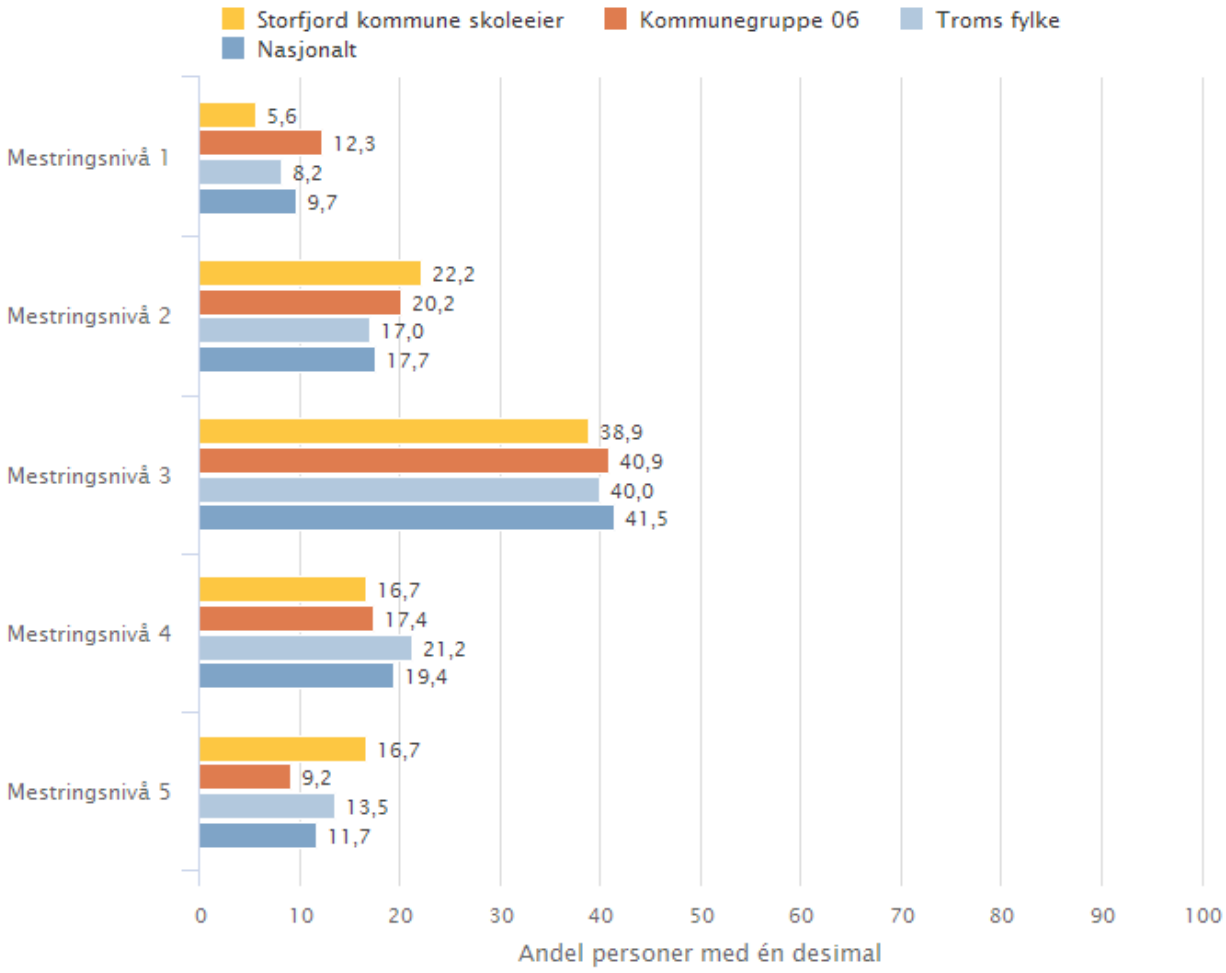

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Lesing, Offentlig, 2016-2017, Trinn 8, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Regning

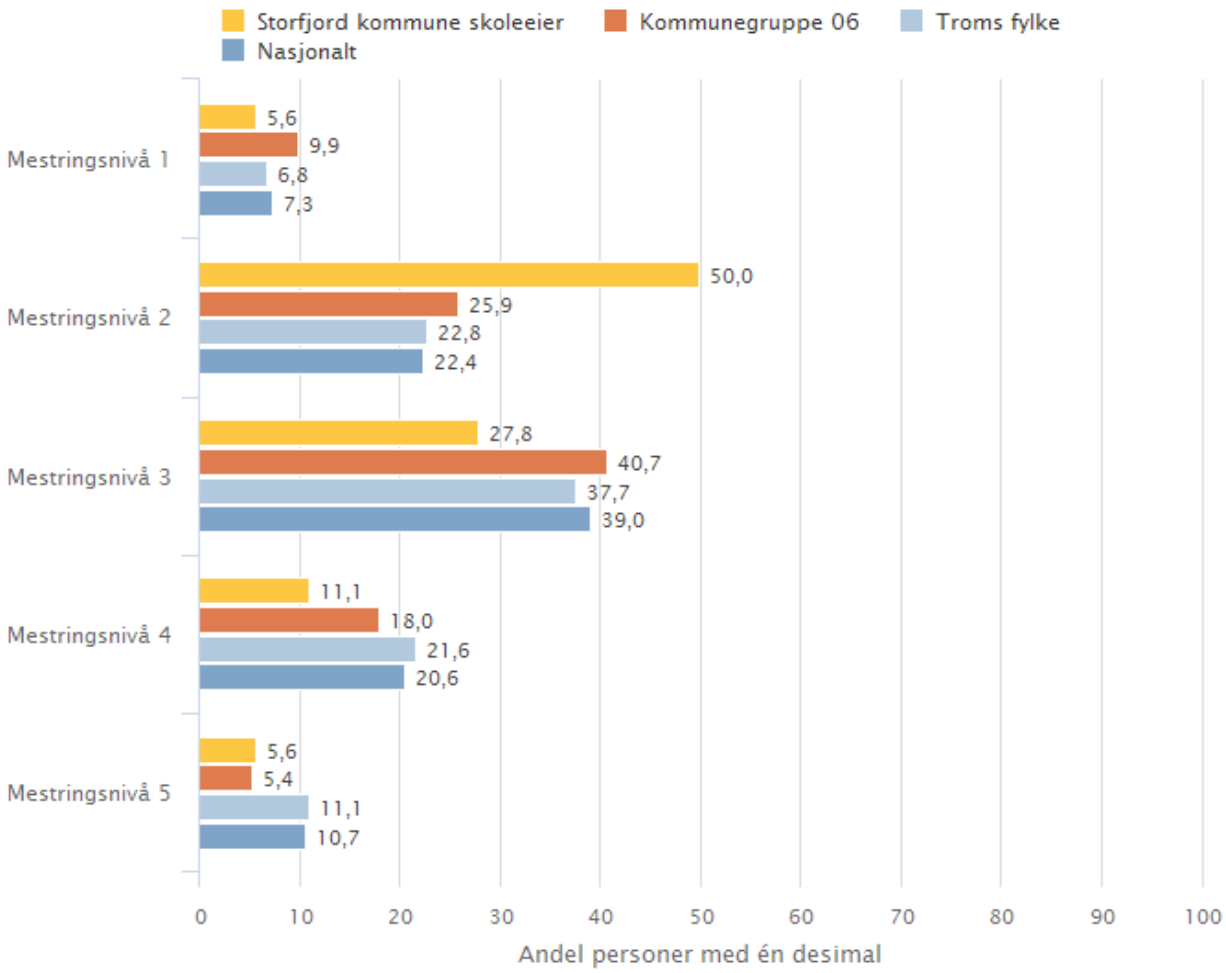

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Regning, Offentlig, 2016–2017, Trinn 8, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Offentlig eierform - Engelsk

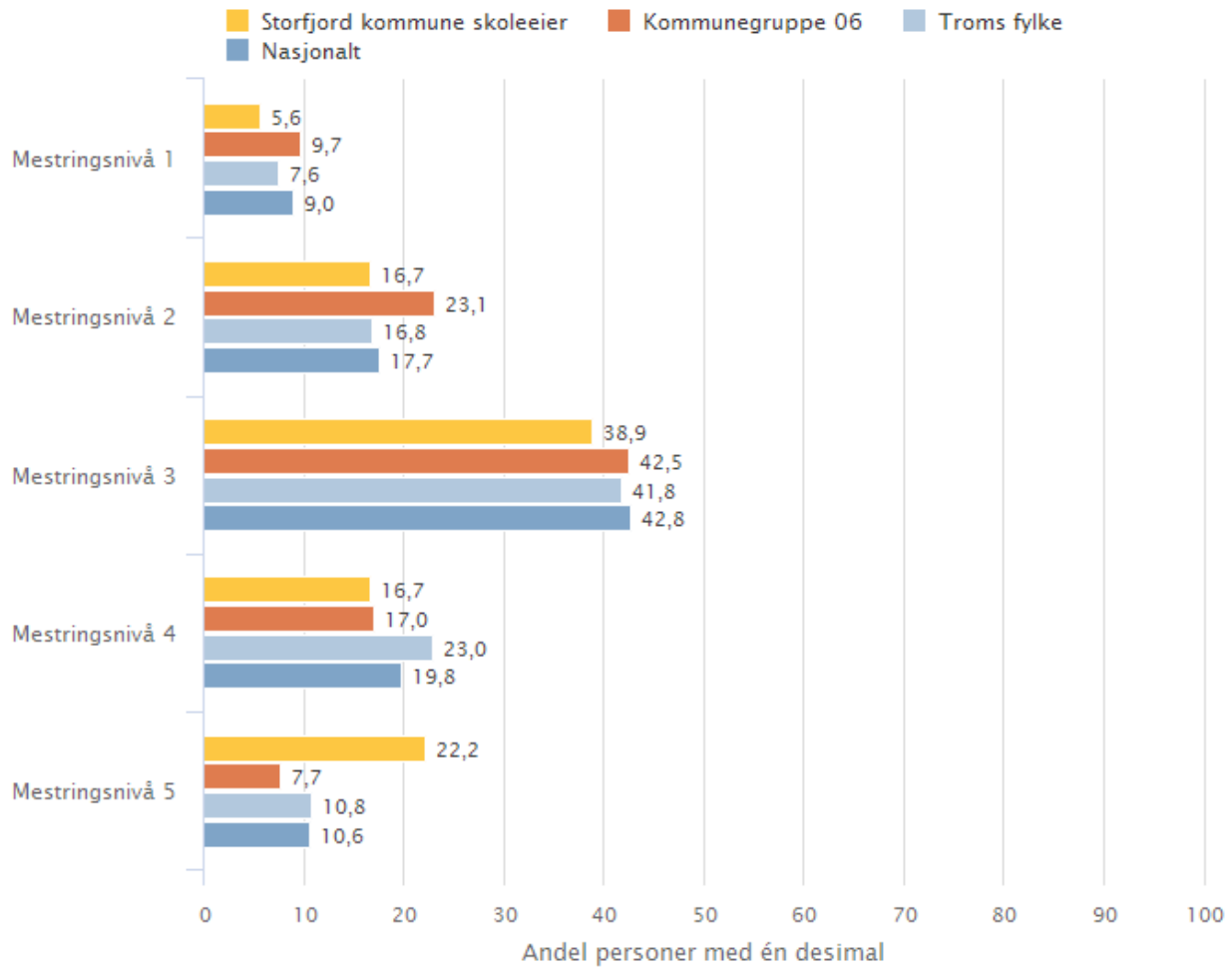

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Engelsk, Offentlig, 2016–2017, Trinn 8, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering

Kommentarer til lesing 8.trinn 2016:
Leseferdighetene på 8.trinn er gode. Det er barnetrinnets innsats som mest måles og slik sett ser man at det er gjort mange riktige grep og metode med tidlig innsats på barnetrinnet.

Kommentarer til regning 8.trinn 2016:
Resultatene i regning er ikke like gode. Det er for få elever på mestringsnivå 5 og 4 og for mange på nivå 2 og 3**.** Skolene analyserer resultatene og iverksetter mulige tiltak**.**

Kommentarer til engelsk: Gode engelskkunnskaper og skolene bør identifisere og analysere bakover i tid og hva resultatene kan brukes til for å finne svar som kan brukes i skoleutvikling og fagutvikling.

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Kommentarer til resultater lesing og regning 9.trinn 2016:
De fleste elevene ligger «midt på treet», men i 2016 har vi færre elever på nivå 1 i lesing, noe som er en nedgang fra 2015. I regning har vi flere elever på lågeste nivå enn i 2015

2.2.3. Karakterer - matematikk, norsk og engelsk

Standpunktkarakterer og karakterer fra eksamen i grunnskolen og i videregående opplæring utgjør sluttvurderingen. Denne vurderingen gir informasjon om kompetansen eleven har oppnådd i faget. Vurderingen skal ta utgangspunkt i målene i læreplanverket.

	NORSK	ENGELSK	MATEMATIKK
Standpunkt Storfjord	4,5	4,5	3,7
Standpunkt nasjonalt	3,8	3,9	
Eksamen 2016		3,5	3,5

Lokale mål
Å være på landsgjennomsnittet eller bedre.

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering
Skolene/lærerne bør benytte analyse for å vurdere om det er for stort sprik mellom standpunkt og eksamen og sammenlignet med nasjonalt snitt.

2.2.4. Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbyttet for elever som sluttvurderes med karakterer. Karakterene brukes som kriterium for opptak til videregående skole. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10.

Hvis det mangler karakterer i mer enn halvparten av fagene, skal det ikke regnes ut poeng for eleven.

Grunnskolepoeng presenteres som karaktergjennomsnitt med én desimal.

Lokale mål
Å være på landsgjennomsnittet

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Fordelt på periode | Offentlig eierform

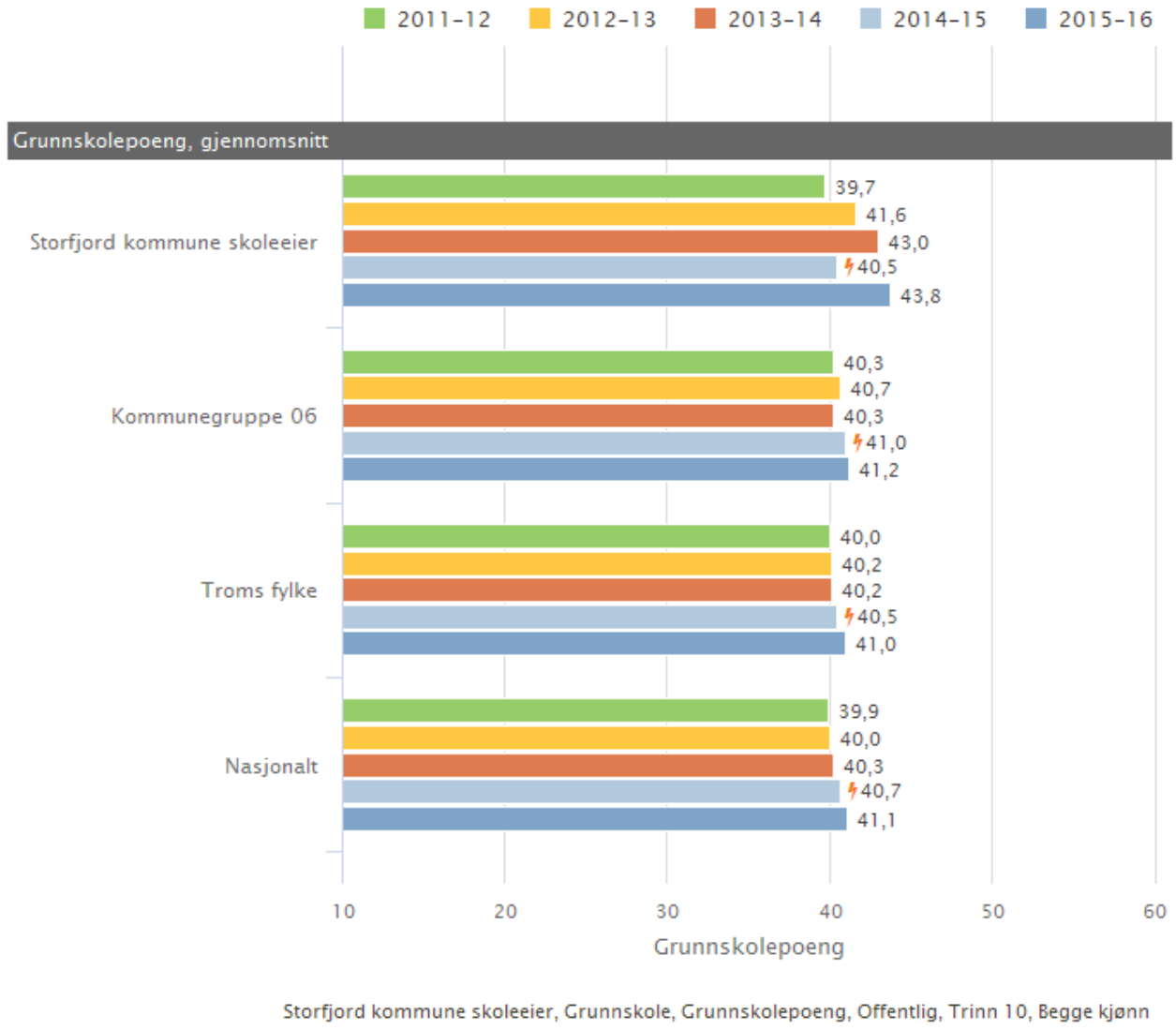

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn

Illustrasjonen er hentet fra Skoleporten

Skoleeiers egenvurdering

Storfjord ligger over landsgjennomsnittet og her er alle fag og resultater etter 10. trinn med i beregningsgrunnlaget.

2.3. Gjennomføring

Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring. Kompetansebeviset skal sikre dem videre studier eller deltakelse i arbeidslivet.

Kan inneholde data under publiseringsgrense.

2.3.1. Overgangen fra grunnskole til VGO

Prosentdelen av elevkullet som er registrert i videregående opplæring høsten etter uteksaminering fra grunnskolen.

Lokale mål

Målet er at 100 % av elevene går over til videregående skole, slik det var i 2014.

Storfjord kommune skoleeier | Sammenlignet geografisk | Fordelt på periode | Offentlig eierform

Indikator og nøkkeltall	2011	2012	2013	2014	2015
Elever (16 år) som er registrert i videregående opplæring samme år som avsluttet grunnskole					
Storfjord kommune skoleeier	93,8	86,7	91,7	100,0	95,7
Kommunegruppe 06	97,9	95,7	98,0	97,5	98,0
Troms fylke	97,3	*	*	*	*
Nasjonalt	97,7	97,8	97,9	98,0	98,1

Storfjord kommune skoleeier, Grunnskole, Overgangen fra grunnskole til VGO, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn

---

Skoleeiers egenvurdering

Tettere oppfølging i søkefasen kan være et tiltak.Vi har iverksatt avtale med Nordkjosbotn vgs om at det skal være fast kontakt mellom grunnskole og videregående skole enten vår før eleven kommer over i vgs eller like etter at eleven har begynt. Foreldre inviteres til å være med på den tette overgangsprosedyren.

3. Konklusjon

Konklusjoner:
Skolene har med utgangspunkt i resultater og erfaringer på den enkelte skole, sammen sett på utfordringer som det er mest påkrevd å jobbe målrettet mot og tiltak er allerede satt i verk innafor noen punkt og videre skal det settes ekstra fokus på følgende områder framover. De er samlet i 11 punkt:

1. **Psykososialt arbeid læringsmiljø** 1: Nulltoleranse for mobbing er nå lovfestet fra 1.8.17 og det betyr at voksne på skolen, foreldre og andre skal ha verdien nulltoleranse som holdning i sin jobb med barn/elever i barnehage og skole. Alle parter (ansatte, elever og foreldre) i skolen må jobbe utrettelig mot samme mål og ha mot til å stå opp for mobbing.

   Kompetanseheving av voksne på alle nivå, fra barnehage til skole, er en viktig faktor for å stoppe mobbing. Storfjord kommune har derfor sammen med Lyngen, søkt om å få være med i første pulje «Inkluderende barnehage- og skolemiljø» i regi av Fylkesmannen og Utdanningsdirektoratet. Det er svært positive signaler om at vi kommer med, med oppstart januar 2018 og satsninga går over to år og der Staten bidrar med midler til ressurslærere og kompetansenettverk.

   Prosjektstillingene som sosialpedagoger som skolene pr. i dag har, bør gå over i fast drift etter evaluering og justering og spissing av arbeidsoppgaver, i samråd med skole og forebyggende tjeneste.

2. **Elevdemokrati**: Elevene skal oppleve større grad av reell medvirkning og medbestemmelse etter alder og forutsetninger. Elevenes opplevelse av elevdemokrati er ikke forbedret i særlig grad inneværende skoleår og punktet må inn i skolenes satsning videre .

3. **Grunnleggende ferdigheter**: Regning og lesning som ferdigheter er fagområder som må settes opp med økt fokus da resultatene i 2016/17 på 5.trinn i kommunen, tilsier økt oppmerksomhet. Resultater på 5. trinn bygger i stor grad på kunnskaper og ferdigheter oppnådd i løpet av 1.-4. klasse, da nasjonale prøver gjøres om høsten i 5.klasse.Flere lærere i de yngste klassene skal prioriteres dersom det kan prioriteres ressurser.

4. **Tilpasset opplæring**: Skolene skal fokusere på å fortsette å styrke de laveste klassetrinnene gjennom fordeling av personalressurser. Dette for å forhindre at elever sakker akterut og at elevene får hjelp og støtte **tidsnok** i opplæringsløpet.
   Læring gjennom arbeid er et tiltak som er med på å skape motivasjon og variasjon for elever som trenger det. Tiltaket er videreført.

5. **Frafall og gjennomføring**: Skolene har og skal fortsette å ha, en tilnærming der grunnskolen kan kompensere for at elever har ulike sosiale utgangspunkt (sosial utjevning). Det vil bidra til at flere elever gjennomfører videregående opplæring som grunnlag for et arbeidsliv eller videre utdanning. Systematisk og faglig samarbeid med vgs er iverksatt i 2016 og det skal fortsette og videreutvikles.

6. **Metodikk og skoleutvikling**: Ungdomstrinn i utvikling er en nasjonal satsning på klasseledelse, og grunnleggende ferdigheter. Skolene i Storfjord har valgt *klasseledelse* som utviklingsområde og satsninga skal virke inn i det enkelte klasserom. Prosjektet avsluttes som prosjekt des. 2017, men metodikken og endringsaksjonene som er igangsatt, vil fortsette. Derfor er det ønske at skolene får beholde ressurslærer 20 % i klasseledelse i alle fall ut vår 2018. Til nå har ressurslærer vært statlig finansiert.

7. **Vurdering for læring**: Skolene må sette enda større fokus på hvordan vurderingsarbeidet skal bli best mulig, i den hensikt at elevene får gode og presise tilbakemeldinger i det enkelte fag som fremmer læring.

8. **Spesialundervisning:** Den enkelte skole skal gjennom spes.ped.koordinator, PPT og ressursgruppene, gi **innholdet** i spesialundervisninga et større fokus. Hvis spesialundervisninga ikke fungerer mht forventet framskritt, så må andre tiltak utprøves.

9. **Kompetanseheving:** Langsiktig og strategisk kompetansehevingsplan for lærere er under arbeid. Dette for å være i forkant av kompetansestrategien og sikre at skolene har god kompetanse. Kommunen har en frist på 10 år for å videreutdanne og rekruttere lærere slik at de er kvalifisert for fag der kravene nå er definert med studiepoeng. 7 lærere søkte om videreutdanning og 5 kom med i statlig ordning der Staten dekker vikar.

10. **Analysekompetanse:** det er svært viktig at skoleeier, skolelederne og lærerne besitter god analysekompetanse for å vite enda bedre hva ulike undersøkelser og kartlegginger kan benyttes til for å forbedre opplæringa. Det er ikke nok, i noen sammenhenger, å kartlegge eller spørre eller beskrive feil /problemer. Den viktigste og mest krevende er å bruke sin kunnskap og kompetanse til å endre og målrette tiltak for enkeltelever, grupper, klasser og skoler. Endringene kan være både strukturelle justeringer eller innholdsmessig utskifting av f.eks. lærestoff, metode o.s.v. Til sammen skal evaluering og endring gi bedre resultater.

11. **Kvalitet:** For å øke kvaliteten i opplæringa vil det kunne være klokt å prøve ut en ordning der hver av skolene får tildelt en lærer på topp. Da vil en ordning med vikar- ressurs i posten til lærere på skolen kunne legges inn. Behovet for å hente inn vikarer utenfor skolen vil avta og elevene får vikarer som er kvalifiserte og kjenner elevene og skolens organisering. Stillinga behøver nødvendigvis ikke føre til bare økte kostnader da det allerede brukes summer på vikarer.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/269 -16
Arkiv: M41
Saksbehandler: Steinar Engstad
Dato: 06.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
32/17	Storfjord plan- og driftsstyre	09.06.2017
30/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg-valg av tekniske løsninger og byggetomt.

Henvisning til lovverk:
Forurensningsloven med forurensningsforskriften
Plan- og bygningsloven

Saksopplysninger

Grunnlagsdokument for saken: Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg, utgave 1 av 02.02.2017. Storfjord plan- og driftstyre behandlet forprosjektet i sak 15/17 den 3.3.17, se vedlegg. I denne saken er historikken for prosjektet beskrevet.
Forprosjektet ble sendt på bred høring til grunneiere, berørte naboer og offentlige høringsparter for avklaring av private og offentlige interesser innenfor planområdet. I forprosjektet er det drøftet følgende alternative renseløsninger og byggetomter:

Tekniske løsninger:
Alternativ 1: Tradisjonell slamavskiller.
Alternativ 2: Silanlegg.

Alternative byggetomter:
Alternativ 1: Nord for campingplassen (omtrent der dagens avløp til sjø er)
Alternativ 2: Røykeneselva.
Alternativ 3: Kvalberg.
Alternativ 4: Nord på fylling, industriområde Skibotn kai.

Utslipp i sjø:
Planlagt utslippsted er på ca 35 m dybde ut for steinbruddet.

1Alternative lokaliteter for avløpsrenseanlegg.

Høringsuttalelser
11.04.2017. Fiskarlaget Nord, Pb 59 9251 Tromsø.
Saken har vært på høring hos relevant lokallag. Fiskarlaget Nord har ingen merknader til prosjektet slik det er presentert

12.04.2017. Tromsø Museum, Universitetsmuseet Pb 6050, Langnes 9037 Tromsø.
Marinarkeologisk vurdering. Det finnes ingen registrerte marine kulturminner i gjeldende område. Sannsynligheten for konflikt med eventuelle kulturminner under vann ses som liten. Ingen merknader til de 4 alternativene.

19.04.2017. Troms Fylkeskommune, Pb 6600, 9296 Tromsø.
Samordnet uttalelse fra fylkeskommunen. Det er ikke påvist automatisk freda kulturminner i området, og det vurderes heller ikke som sannsynlig at hittil ukjente kulturminner innenfor deres fagfelt vil bli berørt. Alternativ 1 med renseanlegg nord for campingplassen frarådes da det ligger i sonen mellom den gamle historiske markedsplassen og sjøen. Både ut fra et kulturminnefaglig standpunkt og ut fra reiselivshensyn vil dette være svært uheldig. Alternativ 4, nord på fyllingen ved Skibotn kai kan medføre skjemming av det kvenske gårdsanlegget. Et renseanlegg her må bygges lengst mulig sør på eksisterende fylling.

20.04.2017. Fiskeridirektoratet, Pb 185, 5804 Bergen.
Fiskeridirektoratet region Nord (FIN) er positiv til tiltaket. FIN har ikke merknader til utslippspunkt i sjø.
En liten del av gytefelt vil kunne bli direkte berørt av tiltaket, men i så liten grad at tiltaket totalt sett vil være en forbedring fra dagens situasjon hvor det slippes ut urenset kloakk. Eventuelle utfyllinger i sjø bør utføres om høsten eller tidlig vinter. FIN vil be Kystverket stille en del vilkår for å unngå skader, fare, forhindre restriksjoner såsom at ingen fiskere må bli holdt ansvarlig for skader som blir påført anlegget, ledningen må ikke bli hengende oppe i vannskiktet noen steder, det må ikke innføres forbud mot fiske, herunder fiske med trål, ledningen må utformes slik at fiskeredskaper ikke hefter, ledningen må bli lagt inn i tilgjengelige kart.

20.04.2017. Skibotn bygdeutvalg.
Kloakkrenseanlegget må ikke plasseres ved campingplassen da det vil skjemme området og føre til luktplager. Det er heller ikke ønskelig å bygge et renseanlegg ved Røykeneselva pga at området er mye brukt av friluftslivet. Industritomta ved kaia anses å være det mest hensiktsmessige alternativet for plassering av renseanlegg. Bygdeutvalget har ikke grunnlag for å danne seg en mening om hvilken type renseanlegg kommunen skal velge.

20.04.2017. Sametinget, 9730 Karasjok.
Alt 1 nord for campingplassen anbefales ikke som tomt til renseanlegg pga nærheten til markedsplassen. Alt 2 ved Røykeneselva er ok, her er det ingen innvendinger. Alt 3 ved Kvalberg må befares av Sametinget. Her kan det ligge samiske kulturminner. Sametinget må varsles dersom dette alternativet velges.
Alt 4 på industriområdet er ok, men et renseanlegg bør trekkes lengst mulig unna den kvenske gården, dvs en plassering nærmere dagens industribygg.

20.04.2017. Statskog, Pb 63 Sentrum, 7801 Namsos.
Statskog er grunneier på alternativ 2 Røykeneselva og alternativ 3 Kvalberg. Statskog har ikke faglig forutsetning for å vurdere alternative plasseringer og type renseanlegg. Statskog forutsetter at arealbruken avklares gjennom reguleringsplan hvor de er høringspart.

26.04.2017. Kystverket Troms og Finnmark, Pb 1502, 6025 Ålesund.

Fra Kystverkets side er det i denne fasen av planprosessen de ulike tiltak i sjø som er interessante, og som det gis tilbakemelding på. I sjøområdet går det farled inn Lyngenfjorden hele sjøvegen til Skibotn. Farledens arealavgrensing strekker seg nesten helt inn til land fra småbåthavna i Skibotn og nordover forbi Røykenesbukta (nordligste tomtealternativ). Farled inklusiv arealavgrensing er statlig sjøområde. Alle søknader om tiltak i dette området skal behandles av staten ved Kystverket etter havne- og farvannslovgivningen. Alle de skisserte utslippsledninger i sjø ender i farleds arealavgrensing.
Kystverket gjør og oppmerksom på at det fra Furuli er registrert to sjøkabler i sjøen vestover i fjorden. Det bør sjekkes ut eierskap til kablene, kryssende traseer og for å unngå konflikter mot planlagte tiltak.

23.05.2017. Fylkesmannen, Pb 6105, 9291 Tromsø.
Forurensningsfare: Anlegget skal rense i henhold til kravene i forurensningsforskriftens kapittel 13 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser*. Kravet er at avløpsvannet ikke skal forsøple sjø og sjøbunn, og minst etterkomme 20 % reduksjon av SS-mengden beregnet som årlig middelverdi av det som tilføres renseanlegget eller 100 mgSS/l ved utslipp, beregnet som årlig middelverdi.(Suspendert materiale, SS =Vannets innhold av oppslemmet, partikulært materiale. Kan inndeles i sedimenterbart stoff og svevestoff.)

En slamavskiller som driftes godt, og ikke mottar mye fremmedvann, vil normalt kunne overholde rensekravet på 20 % SS. Det samme vil et silanlegg normalt gjøre. Silanlegget vil trolig være lettere å drifte og normalt være billigere å etablere (ekskl strøm og vann) og mindre plasskrevende.

Et utslipp på 30 m vil normalt være dypt nok til at avløpsvann blandes inn/uttynnes i vannmassene og ikke trenger til overflaten.
Verneområder: To verneområder kan påvirkes av prosjektet; Røykeneselva naturreservat (skogvern) og Skibotnutløpet naturreservat. Påvirkningen av et anlegg ved Røykeneselva vil være av visuell karakter, samt mulig luktsjenanse. En utslippsledning fra området ved campingplassen vil berøre et brakkvannsdelta, verdsatt som svært viktig (A) og et bløtbunnsområde i strandsonen verdsatt som svært viktig (A). Utslippsledning eller pumpeledning fra området ved campingplassen må graves ned.
Konklusjon: Med tanke på stabil renseeffekt og med følgende redusert forurensningsfare, samt hensynet til naturreservatene og deres verneverdier, vil fylkesmannen anbefale at nytt avløpsrenseanlegg plasseres på alternativ 3 Kvalberg eller 4 Skibotn kai. Fylkesmannen anbefaler og silanlegg foran slamavskiller. Dette både av plasshensyn og at et silanlegg trolig gir en mer stabil og god renseeffekt over tid. Et silanlegg vil og lettere kunne oppgraderes eller utvides dersom rensekravene skjerpes i framtiden.

Sammendrag innkomne innspill:
Tekniske løsninger:
Det er ikke kommet innspill som utelukker den ene eller andre løsningen. Fylkesmannen peker på at et silanlegg trolig har bedre og jevnere renseeffekt over tid, og at det lettere vil kunne oppgraderes eller utvides dersom rensekravene skjerpes i framtiden. Et silanlegg er trolig og rimeligere å bygge enn en slamavskiller.

Alternative tomtelokaliteter:
Innkomne innspill til foreslåtte byggetomter:
Alt 1. Nord for campingplassen. Mange negative innspill av hensyn til det gamle markedsområdet og bebyggelsen forøvrig.
Alt 2. Røykeneselva. Negative innspill fra bygdeutvalget og fylkesmannen pga nærhet til friluftsliv og Røykeneselva naturreservat.

Alt 3. Kvalberg. Ikke omstridt, men Sametinget krever å befare området i forbindelse med høring av reguleringsplan.
Alt 4. Industriområde Skibotn kai. Ikke omstridt hvis byggetomta ikke lokaliseres helt nord på industriområdet.

Utslippssted i sjø:
Planlagt utslipp i sjø på ca 35 m dybde omtrent rett ut for steinbruddet er ikke omtvistet av noen av høringspartene. Fiskeridirektoratet ber om at det ikke innføres forbud mot fiske m.v. og at fiskere ikke må bli holdt ansvarlig for skader som måtte bli påført utslippsledningen.

Erfaringer med silanlegg:
Balsfjord kommune har montert roterende silanlegg for rensing av kloakkvannet både fra Storsteinnes og Nordkjosbotn. I Nordkjosbotn skiftes nå det gamle anlegget ut med et helt nytt med samme renseprosess. Silanlegget er montert i et enetasjes bygg på ca 8x16 m. Det er montert 2 uavhengige roterende siler slik at man kan utføre vedlikehold uten å stanse renseprosessen. Tørrstoffet fra anlegget samles opp i containere som tømmes 1 gang pr 3-4 uke. Driftsorganisasjonen i Balsfjord var svært fornøyd med renseanlegget.

Nordreisa kommune har montert filterenlegg i sine renseanlegg. Dette filteranlegget er mer finmasket og krever derfor mer oppfølging av driftsoperatører. Noen kommunen får filteranleggene til å fungere bra mens andre får flere driftsproblemer, noe som kan komme av avløpsvannets sammensetning.

Vurdering

På bakgrunn av innkomne innspill vurderes følgende mulige løsninger for etablering av renseanlegg for avløpsvann i Skibotn:
Byggetomt:
1. Byggetomt alternativ 1 nord for campingplassen anses å være uegnet på grunn av nærhet til den gamle markedsplassen og av hensyn til øvrig bebyggelse, jfr høringsuttalelser.
2. Byggetomt alternativ 2 ved Røykeneselva er mindre egnet på grunn av nærhet til friluftsliv og Røykeneselva naturreservat. Tomteområdet er såpass smalt at det er vanskelig å unngå å komme i konflikt med naturreservatet under byggingen.
3. Byggetomt alternativ 3 ved Kvalberg er ikke omstridt og er mulig å regulere til formålet.
4. Byggetomt alternativ 4 på industriområdet ved Skibotn kai er konfliktfylt hvis renseanlegget bygges nær kvensk naust på nordsiden av utfyllingen. Dersom renseanlegget bygges lengre sør på industriområdet eller ved kaiområdet er lokaliseringen ikke omstridt.

Rensemetode:
Begge alternative renseløsninger, både slamavskiller og silanlegg tilfredsstiller rensekravene i forurensningsforskriftens kap 13 forutsatt at anleggene driftes godt. Dette bekreftes i fylkesmannens høringsuttalelse.

Utslippssted:
Planlagt lokalitet for utslippsstedet på ca 35 m dybde omtrent rett ut for steinbruddet tilfredsstiller kravene til avstand fra elvemunningen og Skibotnutløpet naturreservat. Utslippet vil bli plassert så dypt at det ikke er fare for at avløpsvannet skal flyte opp til overflaten.
Ledningen vil bli belastet med lodd og skal ligge helt nede på sjøbunnen. Den ytterste delen avledningen vil bli konstruert slik at munningen blir løftet litt opp fra

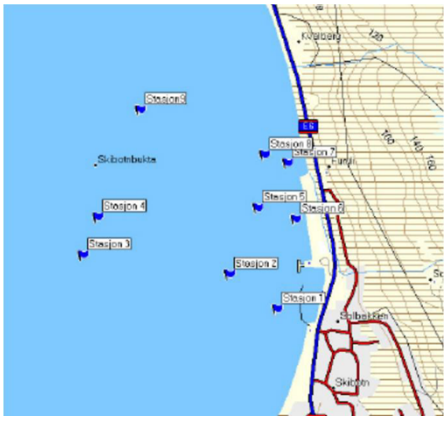

2Utslipp i sjø utenfor steinbrudd

bunnen for å sikre et fritt utslipp. Tråling og ankring vil kunne slite hele anlegget i stykker og kan derfor ikke tillates.

Alternative løsninger:

Byggetomt Kvalberg er mest egnet til bygging av tradisjonell slamavskiller med forbehold om byggegrunnens bæredyktighet. Det må bygges bilvei fram til anlegget med tilfredsstillende snuplass. Drift av slamavskiller krever ikke at veien brøytes om vinteren. En slamavskiller som er tilfredsstillende dimensjonert og bygd tilfredsstiller rensekravene og krever lite tilsyn.

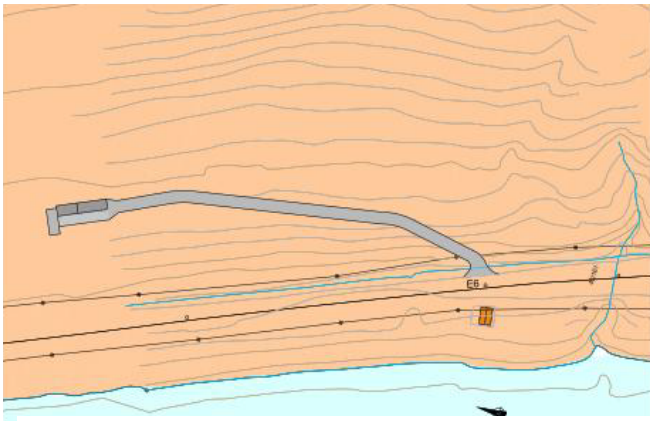

3Byggetomt Kvalberg

Kvalberg er mindre egnet til bygging av et silanlegg fordi det finns bedre og rimeligere sted å oppføre et silanlegg. Dersom det likevel skal bygges silanlegg på tomta må det føres fram vann og strøm til anlegget, noe som vil føre til ekstra byggekostnader. Strømmen krever antakelig at det monteres ny trafo og bygges lavspentlinje til anleggsområdet. Vann må føres fra industriområdet ved kaia. Et silanlegg vil kreve at veien brøytes om vinteren.

Byggetomt industriområde Skibotn kai er kun egnet som byggetomt for silanlegg. Planlagt byggetomt på nordenden av industriområdet anbefales forkastet på grunn av mange protester mot dette alternativet. Det er to mulige byggetomter nær Skibotn kai. Den ene lokaliteten er på sørsiden av veien som går ut på kaia og den andre er i vinkelen mellom utfyllingen for industriområdet og fyllingen mot kaia. På begge steder må det anlegges en mindre utfylling i sjøen. Tidligere grunnundersøkelser viser at byggegrunnen vil tåle denne belastningen, men dette må kontrolleres på nytt som en del av byggeprosjektet.
Et silanlegg på kaiområdet vil bli lett tilgjengelig både for driftspersonellet og for tømming av slam. Det kreves ikke ekstra veibygging eller ekstra brøyting. Det er vann på kaia, men kommunen bør likevel vurdere å videreføre 160 mm vannledning i felles grøft fra campingplassen fram til industriområdet. Dette vil gi bedre brannvannskapasitet til industriområdet.

Kostnader: Anleggskostnadene har ikke vært drøftet under høringen. Dette er noe som er drøftet i forprosjektet datert 17.02.2017:

Byggetomt Kvalberg:

Renseanlegg	Budsjettkostnad investering kr	Årskostnader inkl kapitalkostnader kr
Slamavskiller 2x313 m3	13,8 mill	1,52 mill
Silanlegg	18,1 mill	2,11 mill

Byggetomt fylling Skibotn kai:

Renseanlegg	Budsjettkostnad investering kr	Årskostnader inkl kapitalkostnader.
Slamavskiller 2x313 m3	11,1 mill	1,3 mill
Silanlegg	14,6 mill	1,72 mill

Rådmannens innstilling

Storfjord kommunestyre vedtar å bygge et silanlegg for kloakk på ikke omstridt tomt enten på industriområdet ved Skibotn kai eller i området Skibotn kai-Skibotn småbåthavn. Byggetomta må sannsynligvis bygges på fylling i sjø. I området ved Skibotn kai er det lett tilgang til vei, vann, strøm og annet som er nødvendig til byggeprosjektet.
Et silanlegg på denne tomta vil sannsynligvis gi de rimeligste byggekostnadene samtidig som renseeffekten er minst like god som ved en slamavskiller. Anlegget vil være lett tilgjengelig for drift og vedlikehold året rundt.
1. Kommunestyret vedtar oppstart av utarbeiding av reguleringsplan for byggetomta.
2. Ved varsling av oppstart av reguleringsplan bør alle aktuelle tomtealternativer i området framlegges for høringspartene.
3. Dersom det under arbeidet med reguleringsplan viser seg å være vansker med å oppføre renseanlegget i dette området vil kommunestyret vurdere å flytte byggetomta til Kvalberg.
4. Tomtealternativ 1 like nord for campingplassen og tomtealternativ 2 ved Røykeneselva forkastes som mulige byggetomter på bakgrunn av innkomne innspill.
5. Det skal utføres nødvendige geotekniske vurderinger av byggetomta i forbindelse med planarbeidet. Det er utført flere grunnboringer i området som kan benyttes som grunnlag for rapport og byggeplan.
6. Rådmannen gis fullmakt til å engasjere konsulent for utarbeidelse av reguleringsplan og prosjektering av nødvendige bygg og anlegg.
7. Plan- og driftstyret velger byggetomt ut fra høringsuttalelser.

Storfjord kommune
Forprosjekt

Skibotn avløpsrenseanlegg

Utgave: 1
Dato: 02.02.2017

DOKUMENTINFORMASJON

Oppdragsgiver:	Storfjord Kommune
Rapporttittel:	Revidert forprosjekt
Utgave/dato:	1/ 02.02.2017
Filnavn:	Revidert forprosjekt.docx
Arkiv ID	
Oppdrag:	611226-01–Storfjord kommune- Skibotn avløpsrenseanlegg Revisjon av for
Oppdragsleder:	Knut Trøbak
Avdeling:	Vann og miljø
Fag	VA-utredninger og forvaltning
Skrevet av:	Knut Trøbak
Kvalitetskontroll:	Bente Størseth Møller
Asplan Viak AS	www.asplanviak.no

FORORD

Storfjord kommune har gitt Asplan Viak AS i oppdrag å utarbeide forprosjekt for rensing av avløpsvann fra Skibotn. Det har tidligere i 2011 blitt utarbeidet et forprosjekt basert på lokaliteter og renseløsning. Storfjord kommune ønsker nå å revidere dette med nye lokaliteter og forutsetninger.

Storfjord kommune har i dag et kloakkrenseanlegg med maskinrenset rist og gravitasjonsutslipp til sjø. Anlegget ligger mellom Skibotn camping og småbåthavna. Det eksisterende anlegget er utslitt og defekt og forutsettes sanert. Hovedutslippsledningen fra 1973 antas å ha for dårlig kvalitet til å kunne benyttes som fremtidig utslippsledning.

Trond Arne Hoe har vært kontaktperson for oppdraget. Bente Størseth Møller, Anne Lise Sæther og Geir Peder Pedersen har også deltatt i arbeidet.

Knut Trøbak har vært oppdragsleder for Asplan Viak.

Trondheim, 17.02.2017

Knut Trøbak	Bente Størseth Møller
Oppdragsleder	Kvalitetssikrer

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Generelt 5
1.1 Bakgrunn 5
1.2 Utslippstillatelse 5
1.3 Mål 6
2 Dimensjonerende vannmengder 7
2.1 Systemløsning 7
2.2 Eksisterende avløpssystem 7
2.3 Dimensjonerende avløpsmengder fra Skibotn 8
2.4 Rensekrav, prøvetaking og forurensningsmyndighet 9
2.5 Rensekrav 9
2.6 Prøvetaking 9
3 Vurdering av utslipssted 10
3.1 Akvaplan Niva 10
3.2 Utdrag fra rapport fra Akvaplan Niva 10
3.3 Konklusjoner utslippssted i fjorden 11
4 Alternativer for plassering 13
4.1 Generelt 13
4.2 Alternativ 1 - nord for campingplass 14
4.3 Alternativ 2 - Røykeneselva 15
4.4 Alternativ 3 - Kvalberg 17
4.5 Alternativ 4 – Nord på fylling , Skibotn kai 19
5 Valg av reneprosess 22
5.1 Generelt 22
5.2 Alternativ - Slamavskiller 22
5.3 Alternativ - Silanlegg 28
6 Kostnader 31
6.1 Generelt 31
6.2 Alternativ 1 - kostnader nord for campingplass 31
6.3 Alternativ 2 - kostnader Røykeneselva 33
6.4 Alternativ 3 - kostnader Kvalberg 34

6.5 Alternativ 4 - kostnader Fylling Skibotn kai 36
6.6 Sammenstilling av kostnader 37
6.7 Slamavskiller - en eller to linjer 37
7 Slamavskiller eller silanlegg 38
7.1 Sammenligning 38
7.2 Vurdert på de fire lokalitetene 39
8 Samlokalisering med avfallservice 40
9 Vurdering av løsninger og lokalitet 42

1 GENERELT

1.1 Bakgrunn

Storfjord kommune har gitt Asplan Viak i oppdrag å revidere forprosjektet «Skibotn avløpsrenseanlegg». Dette forprosjektet ble utarbeidet av Asplan Viak i 2010 og sist revidert 01.02.2011.

Storfjord kommune har gitt Asplan Viak i oppdrag å lage et forprosjekt med vurdering av renseprosess og lokalitet for Skibotn renseanlegg.

Avløp fra Skibotn blir i dag ført urenset til Storfjorden. Forprosjektet skal vurdere ulike løsninger for å tilfredsstille dagens rensekrav.

I tillegg skal det gjøres en vurdering av egnet sted for lokalisering av nytt kloakkrenseanlegg/slamavskiller. Det skal utredes minimum to alternativer.

Det nye renseanlegget må tilpasses bebyggelsen i det aktuelle området og ikke medføre lukt eller andre skjemmende aktiviteter for nærmiljøet. I tidligere forprosjekt fra 2011 var Steinbruddet vurdert som lokalitet. Steinbruddet er ikke aktuelt lenger da det er brukt til massedeponi.

Følgende lokalisering og løsninger er vurdert i dette forprosjekt:

Alt 1: Sentrum ved campingplass, Silanlegg

Alt 2: Røykeneselva, Slamavskiller

Alt 3: Kvalberg, Slamavskiller

Alt 4: Fylling Skibotn kai

Akvaplan Niva har gjennomført resipientundersøkelser for å avklare egnet utslippssted. Akvaplan Niva har kommet med følgende vurdering før prosjektoppstart.

> ”En sannsynlig viktig drivkraft for strømsystemet i området er avrenning fra Skibotnelva, og det er sannsynlig å anta at det vil være variasjoner i strømsystemet og lagdelingen av vannmassene avhengig av mengden vann som kommer ut fra elva. ”

1.2 Utslippstillatelse

Renseanlegget i Skibotn vil bli planlagt og bygd etter krav om passende rensing. Anleggets størrelse tilsier at det må utarbeides søknad om utslipp fra anlegget til lokal miljøvernmyndighet. I ny avløpsforskrift er kommunen selv forurensningsmyndighet for anlegg av typen Skibotn RA.

1.3 Mål

Forprosjektet skal være et beslutningsgrunnlag for å:

- Vurdere alternativer for plassering av renseanlegg i Skibotn
- Drøfte ulike løsninger og anbefale den mest hensiktsmessige teknologi
- Avklare dimensjoneringskriterier for nytt renseanlegg
- Gi oversikt over investerings- og driftskostnader
- Være grunnlag for senere detaljprosjektering

2 DIMENSJONERENDE VANNMENGDER

2.1 Systemløsning

Nytt renseanlegg skal planlegges for avløp fra Skibotn-området.

Anlegget skal dimensjoneres for framtidig etablering av boliger, handel og noe industri i Skibotn sentrum.

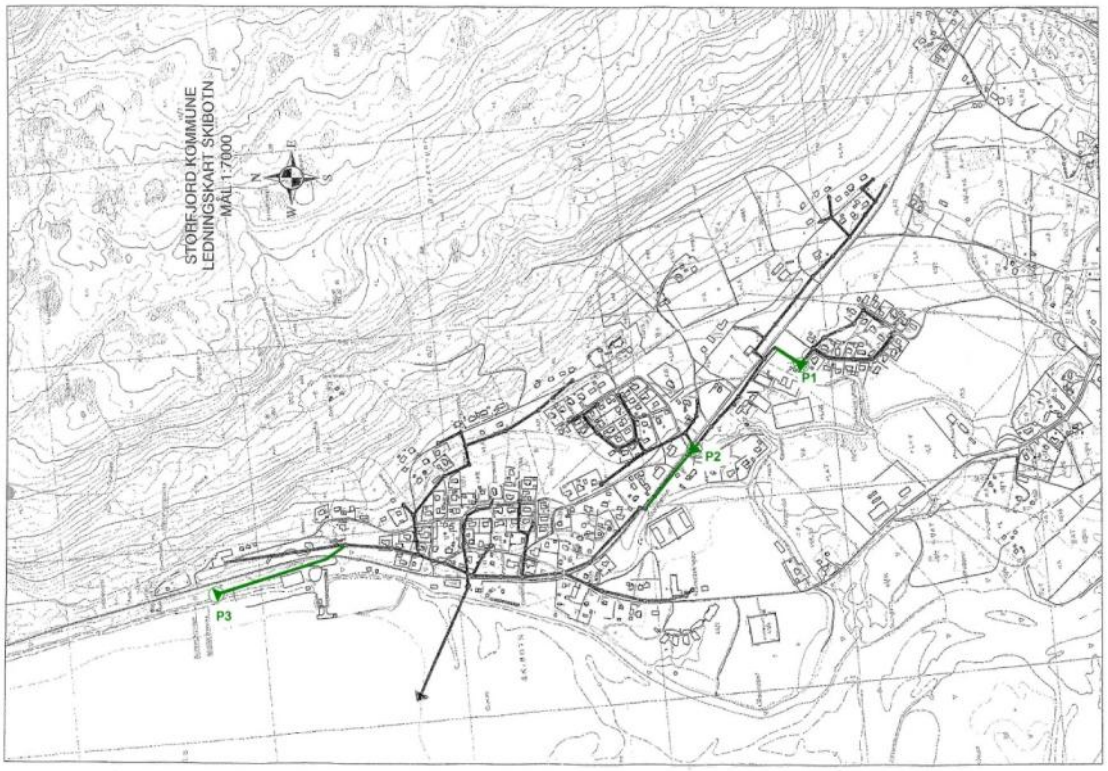

Figur Systemskisse

2.2 Eksisterende avløpssystem

Eksisterende avløpssystem består av selvfallsledninger, pumpeledning og 3 pumpestasjoner P1, P2 og P3 som overfører avløp til eksisterende renseanlegg i Skibotn. P1 pumper inn på selvfallsledning. P2 pumper mot renseanlegget ca. 400 m til ledningen igjen går med selvfall. På grunn av lukt i hus i tilknytning til ledning som P3 pumpet inn på er P3 ikke i drift. I Skibotn består avløpsnettet av separatledninger og ikke fellesledninger. Storfjord kommune opplyser at det nok kan tenkes at taknedløp kan være koblet inn på avløpsrørene. Det er antydet at det trolig kommer mye fremmedvann inn ved snøsmelting og ved nedbør.

2.3 Dimensjonerende avløpsmengder fra Skibotn

Midlere spillvannsmengde fra fremtidige boligområder er 150 l/pe d. Områder med eksisterende bebyggelse dimensjoneres med 200 l/ pe d.

Midlere infiltrasjonsvannmengde fremtidige boligområder er 100 l/pe d. Områder med eksisterende bebyggelse dimensjoneres med 150 l/ pe. Dette vil bli justert i forbindelse med avløpsmengdemåling i eksisterende renseanlegg.

Qdim = fmaks* kmaks *Q midl + Q inf

kmaks er maks timefaktor, fig 1 i TA 550

fmaks er maks døgn, tabell 1.3 i TA 550

Qselvrens = Qmidl * fmin * alfa

Alfa = 1+23(pe)0,5 for 200<pe<3000

1,43 for pe > 3000

Nedenfor er det vist en oversikt over eksisterende og fremtidig spillvannsmengder.

Tabell 1: Dimensjonerende pe og spillvannsproduksjon

Situasjon	Antall pe	Q inf	Q midl	f maks	f min	k maks	Q maks	Q midl m inf	Q maks m inf
Dagens	717.53	1.25	1.66	2	0,5	2.5	8.30	2.91	9.55
Reserve	1006.63	1.75	2.33	2	0,4	1.9	8.85	4.08	10.60
Fremtid	1724.15	2.99	3.99	2	0,4	1.9	17.16	6.98	20.15

Eks. pe er antall personekvivalenter beregnet med bakgrunn i opplysninger fra Storfjord kommune. Etter opplysning fra Storfjord kommune er det benyttet 3 personer pr hus som dimensjonerende. Det vises for øvrig til tidligere utarbeidet dimensjoneringsnotat fra 2007 og 2011.

Antall pe blir 1750 for Skibotn renseanlegg og Q maks blir 20 l/s.
Det medfører at renseanlegg (i form av enten silanlegg eller en slamavskiller) skal dimensjoneres for 20 l/s.

Tillegg/reserve pe er tillegg for institusjoner, bedrifter mv. og reserve for framtidig utbygging. Dimensjonerende antall personekvivalenter (dim. pe) er sum av eks. pe og tillegg/reserve

I perioden 2007-2011 skulle det vært gjennomført avløpsmålinger for å avdekke (stadfeste) hvor store overvannsmengder som blir tilført ledningsnettet og videre til et renseanlegg. Vi har ikke fått opplysninger som tilsier at det er utført. Målinger vil gi en pekepinn på «riktige vannmengder». Det igjen kan gi lavere kostnader i form av mindre volum på slamavskillere, mindre vannmengder som pumpes, lavere pumpekostnader og kostnader for drift av silanlegg.

2.4 Rensekrav, prøvetaking og forurensningsmyndighet

2.5 Rensekrav

Rensekrav er gitt av forurensningsforskriften § 13-8:

13-8. *Utslipp til mindre følsomt område*

Kommunalt avløpsvann med utslipp til mindre følsomt område, jf. vedlegg 1 punkt 1.2 til kapittel 11, skal ikke forsøple sjø og sjøbunn, og minst etterkomme

a) 20% reduksjon av SS-mengden i avløpsvannet beregnet som årlig middelverdi av det som blir tilført renseanlegget.
b) 100 mg SS/l ved utslipp beregnet som årlig middelverdi.
c) Sil med lysåpning på maks. 1mm eller
d) Slamavskiller utformet i samsvar med §13-11.

Nye utslipp, utslipp som økes vesentlig eller renseanlegg som endres vesentlig må etterkomme kravet i bokstav a eller b.

2.6 Prøvetaking

Den ansvarlige for renseanlegget skal sørge for at det tas prøver av renset avløpsvann dersom renseanlegget omfattes av kravene i § 13-7, § 13-8 bokstav a eller b. Når prøver tas, skal tilført vannmengde måles og registreres.

Prøvene skal være representative for avløpsvannet og tas ved hjelp av et automatisk, mengdeproporsjonalt eller et tidsproporsjonalt prøvetakingssystem. Prøvene skal tas med jevne mellomrom gjennom året. Prøvetakingstidspunktet skal være i henhold til en tidsplan oppsatt på forhånd i virksomhetens internkontroll. Prøvene skal konserveres og oppbevares i samsvar med Norsk Standard eller annen anerkjent laboratoriepraksis.

Det skal tas døgnblandprøver når prøven skal analyseres for BOF_5 . Det skal tas døgn- eller ukeblandprøver når prøven skal analyseres for SS eller tot-P. Det skal minst tas følgende antall prøver:

a) 6 prøver per år fra avløpsanlegg under 1000 pe.

b) 12 prøver per år fra avløpsanlegg større enn eller lik 1000 pe.

Dersom prøvetakingen av utløpsvannet er lokalisert slik at prøven ikke inkluderer avløpsvann som går i overløp i eller ved renseanlegget, skal overløpsbidraget måles, registreres og medregnes i rensegraden.

Prøvene skal tas ut som døgn- eller ukeblandprøver med et automatisk mengdeproporsjonalt eller et tidsproporsjonalt prøve-takingssystem og analyseres ved akkreditert laboratorium. Tilført avløpsmengde skal måles og det skal korrigeres for eventuell overløpsdrift.

Kommunen er forurensningsmyndighet og fører tilsyn med at bestemmelsene følges.

3 VURDERING AV UTSLIPSSTED

3.1 Akvaplan Niva

Akvaplan Niva har vært engasjert til å vurdere optimal lokalisering av utslippssted for renseanlegget. De har kartlagt strømforhold og andre fysiske forhold i resipienten. Dette er gjort ved å gjennomføre et måleprogram for fysiske forhold som strøm, saltholdighet og temperatur i området. Det er satt ut strømmålere i ulike dyp på de foreslåtte utslippsstedene, eksisterende lokalitet og eventuelt ny lokalitet nord for Skibotn havn.

3.2 Utdrag fra rapport fra Akvaplan Niva

Her følger et utdrag fra foreløpig rapport fra Akvaplan Niva, datert 02.10.07.Akvaplan Niva har gjort miljøundersøkelser, strømmålinger, saltmålinger osv i sjø utenfor dagens kloakkutslipp og nordover til sjøområdet som ligger utenfor Hottiberget.

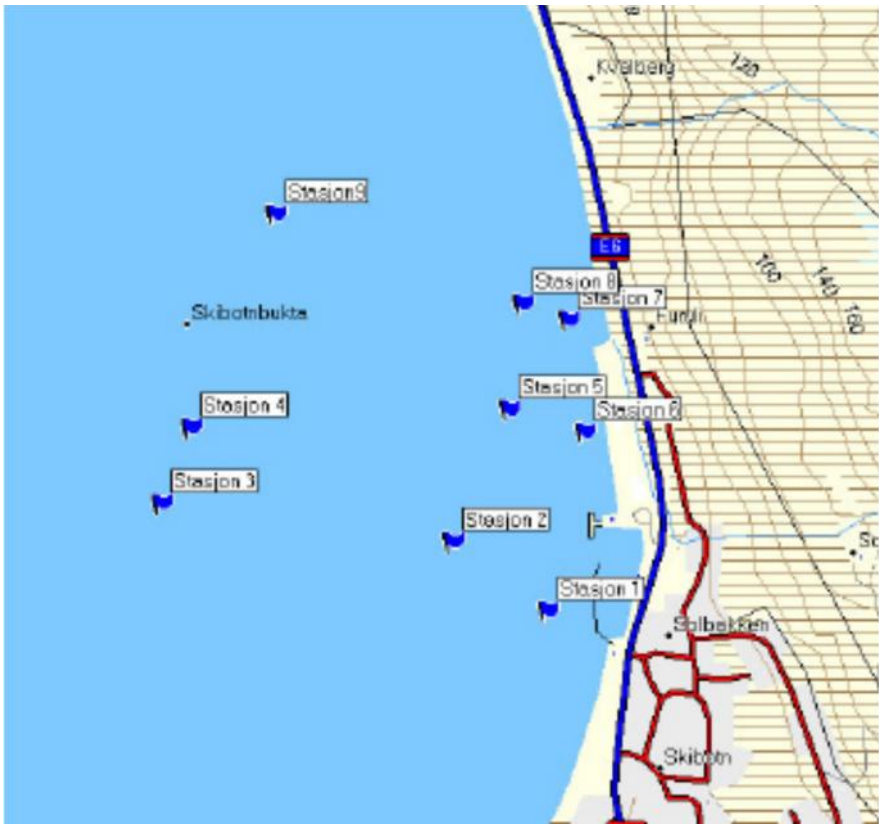

Stasjoner resipientundersøkelse 2007.

Totalt organisk karbon (TOC)

	KORNSTØRRELSE			TOTAL ORGANISK KARBON		
PRØVE	%< 0,063 mm	Andel finstoff (g)	%> 0.063 mm	%TOC	TOC mg/g	Norm. TOC*
Skibotn St 1	**14,40**	0,144	**85,60**	**0,47**	4,70	**20,11**
Skibotn St 2	**43,63**	0,4363	**56,37**	**0,48**	4,80	**14,95**
Skibotn St 5	**60,38**	0,6038	**39,62**	**0,48**	4,80	**11,93**
Skibotn St 8	**25,73**	0,2573	**74,27**	**0,36**	3,60	**16,97**
average value	36,04		63,97	0,45		15,99
min. value	14,40		39,62	0,36		11,93
max. value	60,38		85,60	0,48		20,11
st. dev	20,20		20,20	0,06		3,44

* Normalisert Total Organisk Karbon viser verdier som er korrigert for sedimentets innhold av finstoff, etter følgende formel:

Norm.TOC = målt TOC + 18 X (1-F) hvor F er andel finstoff (Aure et.al., 1993)

acona GEO SERVICES

TILSTANDSKLASSER				
1 Meget god	2 God	2 Mindre god	3 Dårlig	4 Meget dårlig
<20	20-27	27-34	34-41	>41

TOC tilstand i resipienten

Tabellen viser at det er meget god miljøtilstand i sjøresipienten med hensyn til TOC (total organisk karbon). Selv like utenfor dagens kloakkutslipp er tilstanden meget god/god.

3.3 Konklusjoner utslippssted i fjorden

- God tilstand i resipienten mht TOC
- Homogent område horisontalt
- Homogene vannmasser i vinterperioden med hensyn til temperatur. Sprangsjikt i saltholdighet på ca 4 – 5 m
- Kraftig sprangsjikt i sommerperioden med hensyn til både temperatur og saltholdighet, ca 8 – 10 m
- Erfaringsmessig og ut fra de hydrografiske karakteristikker bør et utslipp lokaliseres på minimum 30 m
- Vannmassene er styrt av tidevannet i området
- Deler av vannmassene vil vaske frem og tilbake langs land, spesielt på stasjon 2, men også på stasjon 8
- Likevel, på stasjon 8 vil hovedtransporten være ut fjorden langs land
- Deler av utslippet kan følge tidevannet innover mot kaianlegget i Skibotn

Akvaplan Niva anbefaler med bakgrunn i dette

- å lokalisere utslippspunktet på minimum 30 m dyp så langt nord som praktisk og økonomisk mulig.

4 ALTERNATIVER FOR PLASSERING

4.1 Generelt

Det er vurdert fire alternative plassering for renseanlegget.

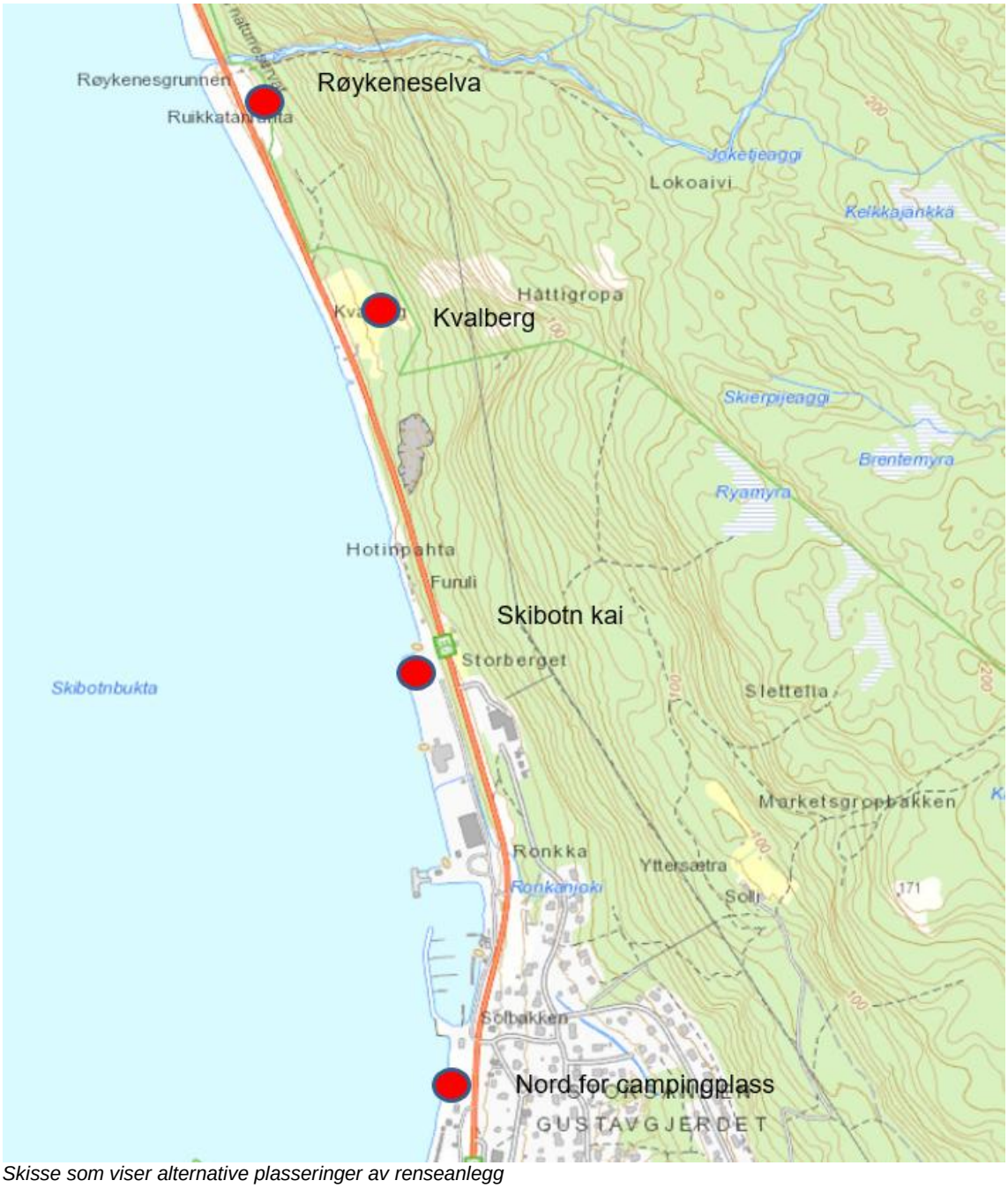

Skisse som viser alternative plasseringer av renseanlegg

4.2 Alternativ 1 - nord for campingplass

Alternativ 1 ligger nord for campingplassen. Her krysser hovedkloakken E6 og går ut i sjøen ved det gamle silhuset. Det ligger ved innkjøringen til campingplassen. Etablering av et renseanlegg må ta hensyn til omkringliggende bebyggelse, spesielt med tanke på lukt. Plassering ligger åpent i landskapet og et renseanlegg vil vises godt. Det har tidligere vært et ønske om å utvide småbåthavnen. Det kan også være behov å utvide eksisterende fylling for å etablere et renseanlegg her.

Alternativ 1 Sentrum nord for campingplass medfører følgende anlegg:

- Pumpestasjon for utslippsledning for slamavskiller
- Overløpsledning fra pumpestasjon, ca 530m til 10m dybde
- Utslippsledning, ca 600m til 30m dybde
- Landledning ca 10m
- Kummer, 2 stk
- Grunnarbeider og utgravinger for pumpestasjon og renseanlegg (silanlegg eller slamavskiller).

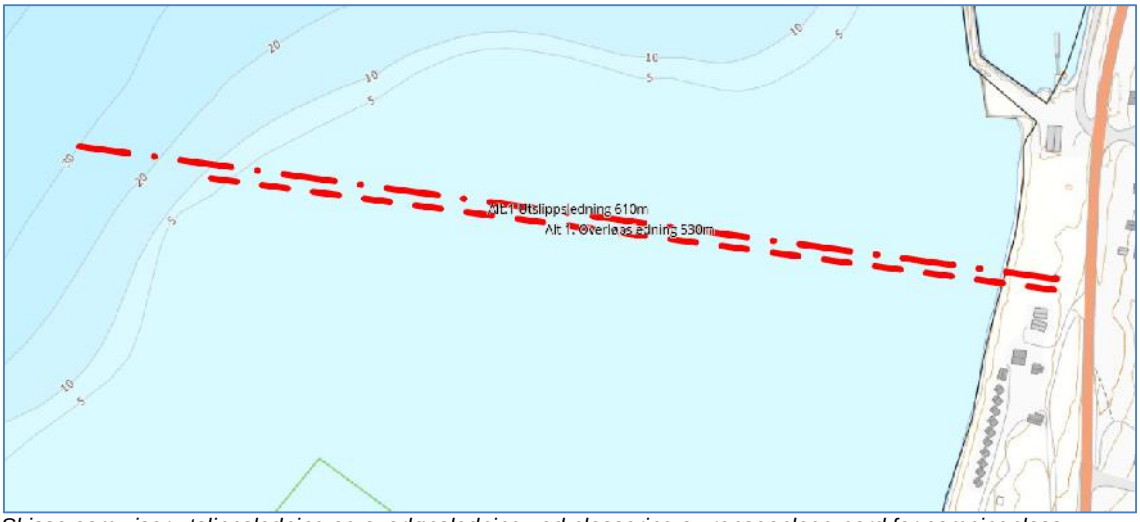

Skisse som viser utslippsledning og overløpsledning ved plassering av renseanlegg nord for campingplass

Bildet under viser aktuelt område for å etablere en ny pumpestasjon og slamavskiller/silanlegg. Eller pumpestasjon for å overføre avløp til enten Røykenesalva, Kvalberg eller Skitbotn kai. Området er flatt og ligger på nedsiden av E6. Dagens innkjørsel er nord for campingplass.

Bilde som viser området ved eks utslippspunkt nord for campingplass

4.3 Alternativ 2 - Røykeneselva

Denne lokaliteten ligger ca 2km nord for Skibotn. Aktuell tomt er på sørsiden av Røykeneselva og østsiden av E6. Tomta er relativt trang, og det er ca 30m (skissert ved befaring i 2008) mellom E6 og landskapsvernområdet. Tomta ligger på oversiden av E6 og har stor overhøyde mot sjø, slik at utslipp fra renseanlegg kan gravitere ut til sjøen. Det er ingen nærliggende naboer men det er mange turister som stanser og overnatter ved avkjørsel.

På grunn av landskapsvernområde må det sannsynligvis forhandles med Fylkesmannen om å ta i bruk deler av verneområdet for å kunne etablere et renseanlegg her.

På grunn av at elva kan gi omrøring i vannmassene bør utslippsledning legges sør for elva og ut på 30m dybde.

Alternativ 2 Røykeneselva medfører følgende anlegg:

- Pumpestasjon ved eks. silhus nord for campingplass for overføring av avløp til slamavskiller eller silanlegg
- Pumpeledning i sjø, ca 1980m
- Utslippsledning, ca 300m
- Overløpsledning fra pumpestasjon, ca 530m
- Landledning ca 50 m
- Boring gjennom E6, ca 40m
- Kummer, 2 stk
- Grunnarbeider og utgravinger for pumpestasjon og renseanlegg (silanlegg eller slamavskiller)

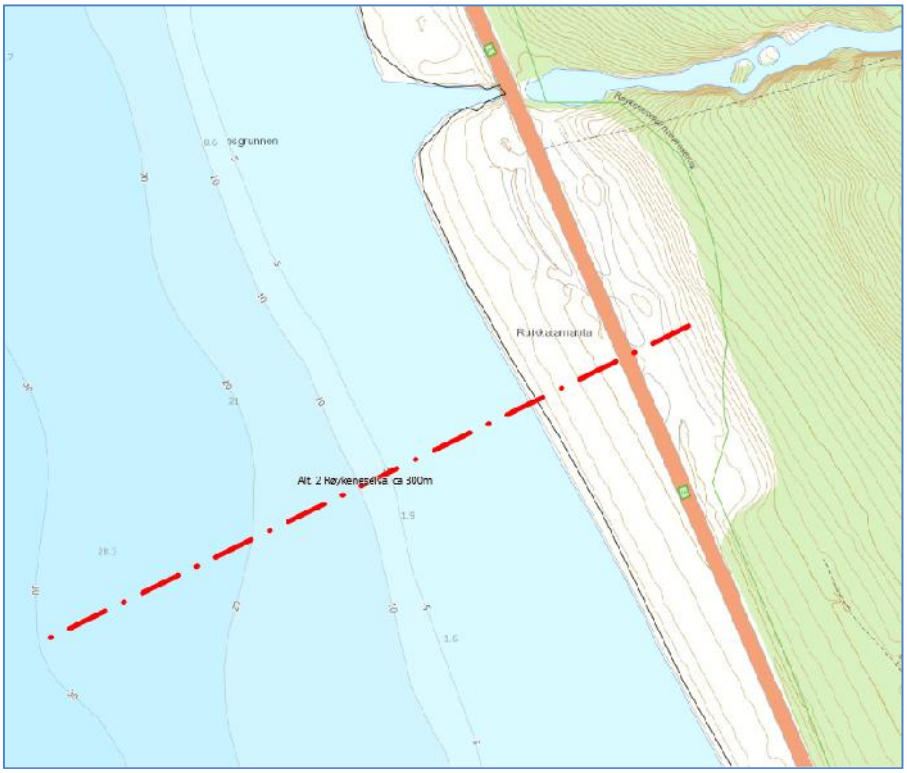

Skisse som viser utslippsledning ved plassering av renseanlegg sør for Røykeneselva

Bilde som viser aktuell tomt sør for Røykeneselva

Bildet over viser aktuell tomt sør for Røykenselva. Gjerdet som vises bak oppe på skråning er grensen mot landskapsverneområdet. Hvis tomta skal benyttes må det graves ut masser fra skråning for å få tilpasset området.

4.4 Alternativ 3 - Kvalberg

Kvalberg ligger ca. 1,7km nord for Skibotn. Tomta ligger på oversiden av E6 i skrått terreng. Området er stort nok enten man benytter silanlegg eller slamavskiler. Det vil ikke være behov å benytte areal innenfor landskapsvernområdet. Det er ingen nærliggende naboer til tomta. Det vil være overhøyde nok slik at utslipp vil gravitere til sjø.

Avfallsservice har ønske om flere høydenivåer for å få mest mulig selvfall i forbindelse med slamavvanning. Dette vil kreve noe uttak av masser som igjen vil føre til en skjæringsskråning i terrenget. Et anlegg her vil bli lett synlig fra E6. Ingen naturlig skjerming. Ved området i dag er det en eksisterende traktorveg inn til området med avkjørsel fra E6. Denne foreslår vi kan opparbeides som adkomst.

Alternativ 3 Kvalberg medfører følgende anlegg:

- Pumpestasjon ved eks. silhus nord for campingplass for overføring av avløp til slamavskiller eller silanlegg
- Pumpeledning i sjø, ca 1410m
- Utslippsledning, ca 300mm
- Overløpsledning fra pumpestasjon, ca 530 m
- Landledning ca 80 m
- Boring gjennom E6, ca 40m
- Kummer, 2 stk
- Grunnarbeider og utgravinger for pumpestasjon og renseanlegg (silanlegg eller slamavskiller)

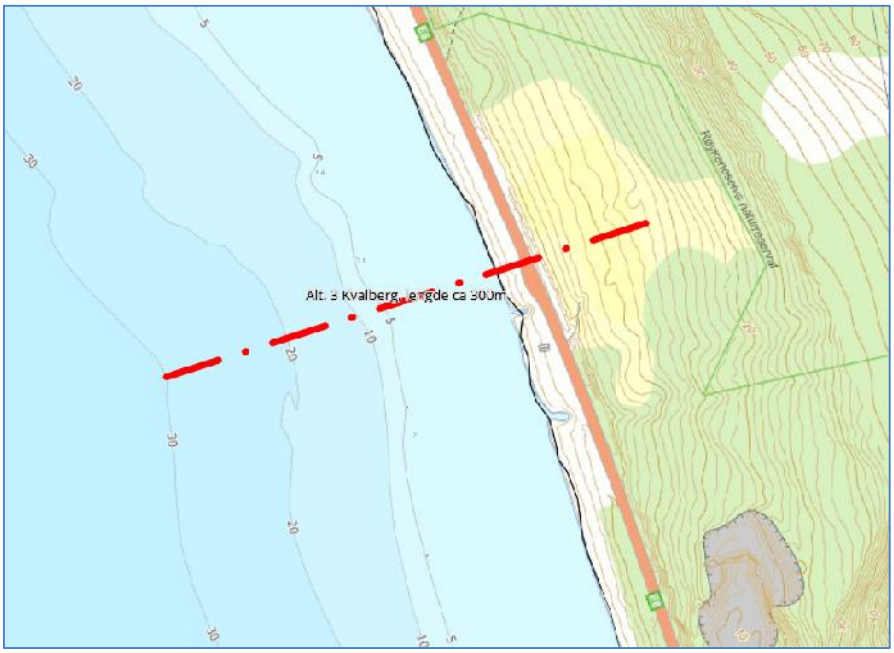

Skisse som viser utslippsledning ved plassering av renseanlegg på Kvalberg

Bilde som viser aktuell tomt på Kvalberg

Området er litt bratt og det må tas ut masser for å etablere renseanlegg. På grunn av krav til fall må avkjørsel legges et stykke unne renseanlegget.

Skissen på neste side viser forslag til adkomstveg fra E6 til renseanlegg på Kvalberg.

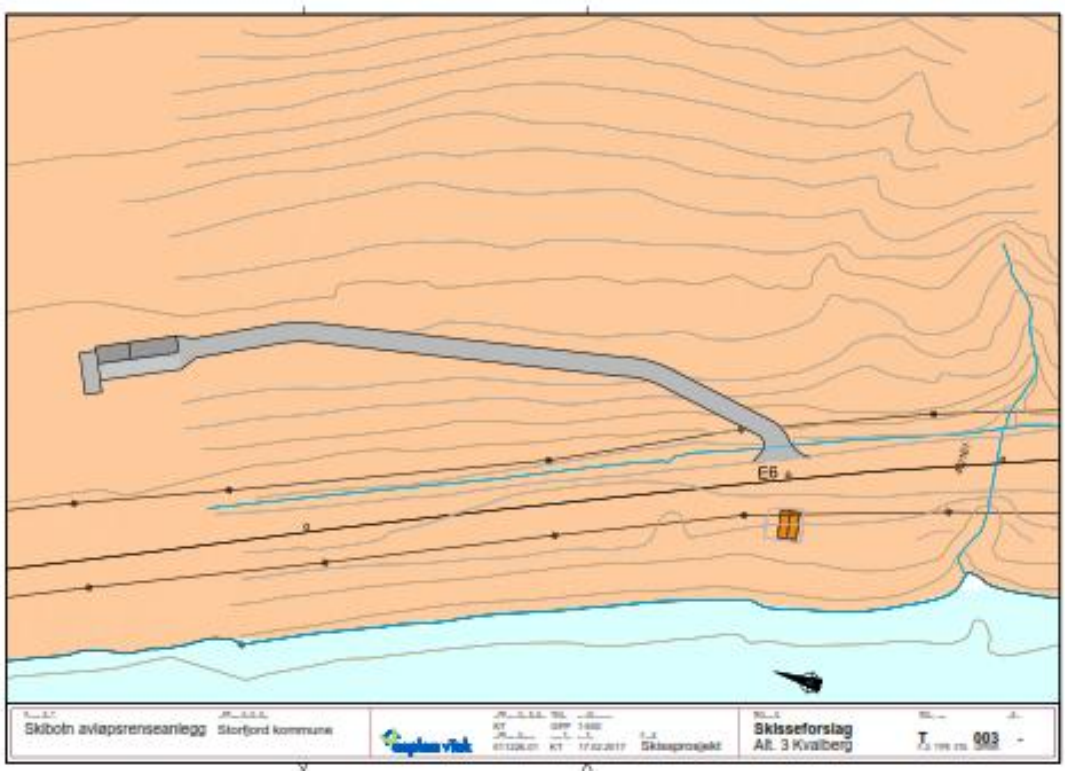

Skisse forslag til plassering av renseanlegg med adkomst og avkjørsel fra E6.

4.5 Alternativ 4 – Nord på fylling , Skibotn kai

Området ligger nord på fylling ved Skibotn kai, ca. 750m nord for dagens utslipp.

Her er en utfylling hvor der er god plass. Det må føres frem avløpsledninger til anlegget. Ledningene kan gå i gang og sykkelveg videre i fyllingen. Alternativt kan det legges sjøledning fra eksisterende utslipp. Løsning med sjøledning er benyttet i kostnadsberegning. Det må etableres en pumpestasjon for å føre avløp til Skibotn kai. Det kan være aktuelt å fylle ut mere for å få nok plass. Ved en eventuell utfylling kan man komme i konflikt med et gammelt kvennaust, og det er derfor usikkert hva vernemyndigheter vil godta.

Alternativ 4 Nord på fylling, Skibotn kai medfører følgende anlegg:

- Pumpestasjon ved campingplass for overføring av avløp til slamavskiller eller silanlegg
- Pumpeledning i sjø, ca 800m
- Utslippsledning, 300m
- Overløpsledning, ca 530m
- Landledning ca 20m
- Kummer, 2 stk
- Grunnarbeider og utgravinger for pumpestasjon og renseanlegg (silanlegg eller slamavskiller).

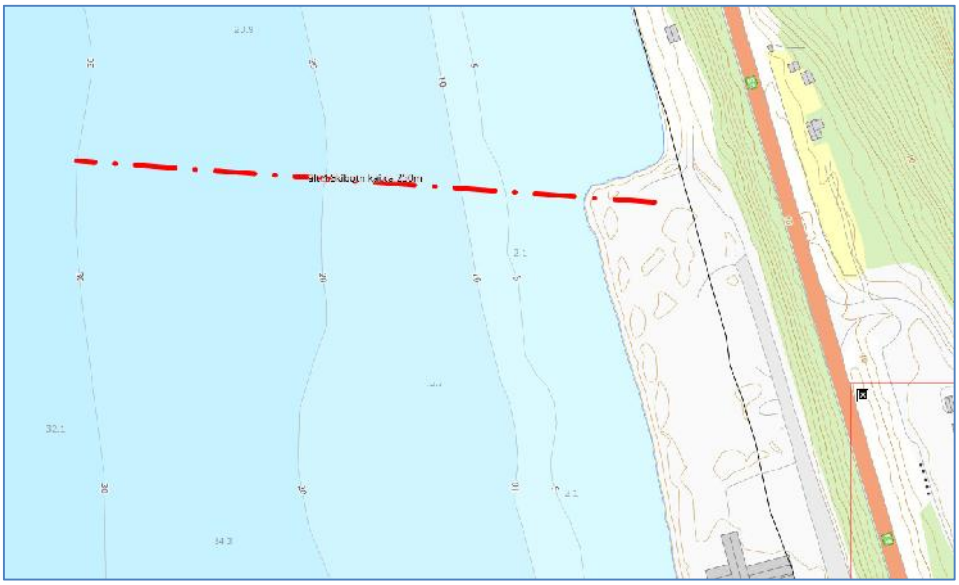

Skisse som viser utslippsledning ved plassering av renseanlegg i Skibotn kai

Det var lite kartgrunnlag fra fyllingsområdet, men vi har klart å utarbeide en 3d-modell av området, vist under

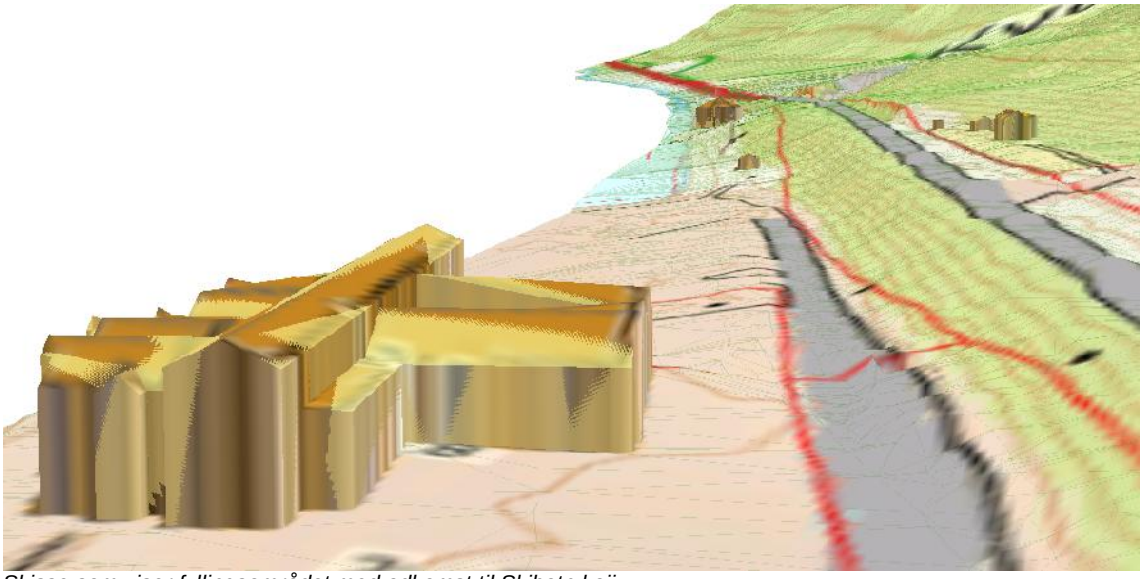

Skisse som viser fyllingsområdet med adkomst til Skibotn kaii

Til området er det adkomst fra E6, og det er anlagt en adkomstveg inn til eks. bygg. Området er et utfyllingsområdet. Kommunen opplyser om at vannforsyning og strøm er det tilrettelagt for.

Bilder over viser fyllingsområdet. De er hentet fra Google maps og Norge i bilder. Det kan godt være at de ikke er helt oppdatert.

Når det gjelder adkomst så har vi som redegjort foran vurdert at dagens adkomstveg kan benyttes og evt. forlenges og tilpasses inne på tomta.

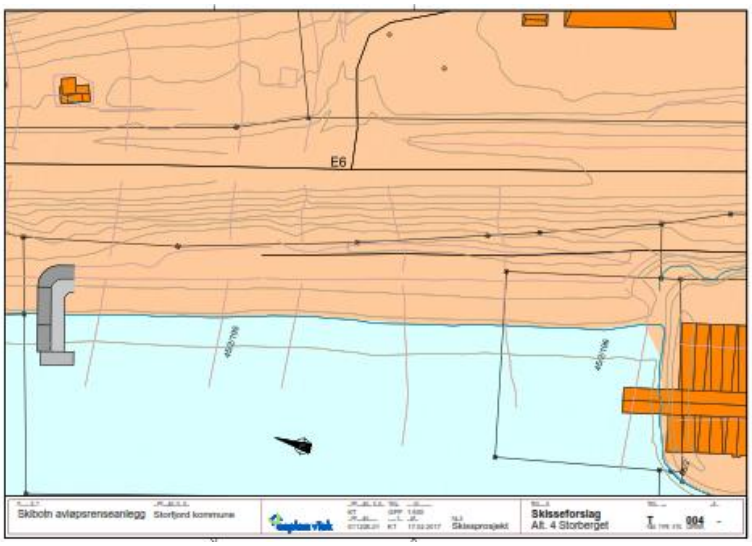

Skisse som viser plassering av renseanleg i Skibotn kai

I mottatt kartunderlag er ikke utfylling vist. Hele området på nordsiden av ekisterende bygg er utfylt som landområdet. Her vurdere vi plassering av renseanlegget.

5 VALG AV RENSEPROSESS

5.1 Generelt

Følgende prosesser vurderes innledningsvis som aktuelle for nærmere vurdering:

Alt. 1: Tradisjonell slamavskiller
Alt. 2: Silanlegg

1. Slamavskiller velges dersom en ønsker et relativt rimelig og enkelt anlegg med lite tilsynsbehov for å oppfylle rensekrav gjeldende fra 2007 og tilførte fremmedvannsmengder er forutsigbare og moderate. Rense-effekten for slamavskillere av denne størrelse er ikke dokumentert, men vi vurderer det som meget sannsynlig at den er god nok i forhold til kravene i overskuelig framtid. Mulighetene for å oppgradere denne typen anlegg vil være små, og slamtømmingskostnadene er sannsynligvis store (avhenger av gebyr-regulativ).

2. Silanlegg velges dersom det satses på en aktiv driftsoppfølging av anlegget og fremmedvannsmengder tilført anlegget er store og forventes å være det i overskuelig framtid. Dette alternativet er mest fleksibelt, har best potensial mht. rense-effekt og sannsynligvis de laveste slamhåndteringskostnadene (avhenger av gebyr-regulativ m.m.)

Asplan Viak legger derfor opp til at det i forprosjektet vurderes om det skal velges slamavskiller eller silanlegg for Skibotn hoved-kloakkanlegg.

5.2 Alternativ - Slamavskiller

5.2.1 Dimensjonering

Dimensjonering av slamavskillere er regulert av SFTs veileder TA-515 fra 1977. I tillegg til anvisninger i TA-515, anvendes følgende tilleggskrav basert på praktiske undersøkelser av slamflukt, jfr. NORVAR-rapporter nr. 33/1994 og nr. 70/1996:

- Gjennomstrømningshastighet i den del av tverrsnittet som ikke er avsatt til flyteslam-lag og slamlager bør ikke overstige 0,4 cm/s ved maksimal tilført avløpsmengde (Qmaksdim)

- Maksimalt tilført avløpsmengde (Qmaksdim) bør ikke gi kortere oppholdstid enn 3 – 4 timer. Markert slamflukt er observert ved oppholdstid 2 timer.

Tilleggskravene innebærer en volummessig oppdimensjonering i tilfeller med dårlig ledningsnett (fellesledninger) som medfører høy hydraulisk belastning i forhold til pe-belastningen.

5.2.2 Rammebetingelser for anleggsutforming

Vi har lagt til grunn følgende rammebetingelser for alternativet med en slamavskiller:

- Slamavskilleren bygges i plasstøpt betong av hensyn til størrelse, geometri, nivåforhold og plassering.
- Det bør inkluderes et lite overbygg med opplegg for luktfjerning (ozonering, kullfilter), samt kummer for prøvetaking oppstrøms og nedstrøms.
- Slamavskilleren bør ha et nødoverløp.
- Utslippsledningen fra slamavskilleren skal i utgangspunktet baseres på gravitasjon dersom høydeforholdene tilsier dette.
- Tømmefrekvens: 2 gang per år.
  (I forprosjekt fra 2007/2011 ble det beregnet med 4 tømminger pr år)
- Tømming med bil med avvanningsutstyr.
- Gjennomstrømningshastighet i den del av tverrsnittet som ikke er avsatt til flyteslamlag og slamlager bør ikke overstige 0,4 cm/s ved maksimal tilført vannmengde (Qdim).
- Maksimalt tilført vannmengde (Qdim) bør ikke gi kortere oppholdstid enn 3 – 4 timer. Ved oppholdstid på 2 timer oppstår markert slamflukt ved fullt slamlager.

Vi legger til grunn følgende anleggsutforming:

- 2 parallelle linjer slik at en linje kan holdes i drift mens den andre utkobles for slamtømming. Alternativt en tank som er dimensjonert for framtidig situasjon.
- Tanker utføres nedgravd i plasstøpt betong av hensyn til størrelse og geometri.
- Anlegget utrustes med overbygg og utrustning for luktfjerning, automatisk prøvetaking og vannføringsmåling. Luktfjerning med kullfilter.
- Avløpet graviteres gjennom anlegget og til utslipp. Der det ikke oppnås gravitasjon må det etableres pumpestasjon på utslipssledningen.
- Areal og adkomst
  Anlegget må tilpasses dimensjonererende kjøretøy (slamsugebil), størrelse ca 11m. Her er utforming av avkjørsel med svingradius, oppstillingsplass, mulighet for å snu. Nødvendig areal ca 100m2.

5.2.3 Dimensjonering slamavskiller

Dimensjonering ihht. TA-515 og tilleggskrav gir tank med følgende dimensjoner for selve slamtankene:

Dimensjoneringskriterier:

- Antall personer i Skibotn: 1750 pe (i framtidig situasjon)
- Slamavskiller, klasse B
- Spesifikk tilrenning: 250 l/pe,d
- Antall tømmeringer: 2 ganger
  Storfjord kommune ser for seg 2 tømminger pr år. I forprosjektet pr. 2007/2010 var det beregnet med 4 ganger.
- Antall linjer: 2
  Vi vil også vurdere 1 linjer. Konsekvens av det er en større tank.

Det gir følgende dimensjoner for slamtanker i **to linjer**:

Våtvolum (m^3)				Vanndyp (m)	Brutto volum (m^3)	Utvendige mål L x B x H (m)
1. kammer	2. kammer	3. kammer	Sum			
136	27	27	190	3,0	313	10 x 8 x 4,1

Dimensjoner for slamtanker for **en** slamavskiller:

Våtvolum (m^3)				Vanndyp (m)	Brutto volum (m^3)	Utvendige mål L x B x H (m)
1. kammer	2. kammer	3. kammer	Sum			
271	53	53	377	3,0	590	12x 12 x 4,1

Bruttovolum inkluderer fri klaring 0,5m mellom vannflate og UK dekke samt volum av selve betongkonstruksjonen.

Figurer på neste side viser en slamflukt ved fra ca 21-22 l/s for to linjer og fra 23 l/s for en linje. Det vil si tilnærmet lik vannføring.

Løsning med en slamavsskiller kontra to er ikke stor. En tank er vil ikke være så mye større enn to linjer. Utgraving av byggegrop for de to løsningene vil det ikke være så stor forskjell på. Ved to linjer vil det være større betongkostnad enn ved en tank, med flere betongvegger og armatur. En utfordring med to separate tanker kan være å styre vannstrøm inn i tankene. Ved bypass rundt hver tank vil det kreve større areal rundt i byggegropa.

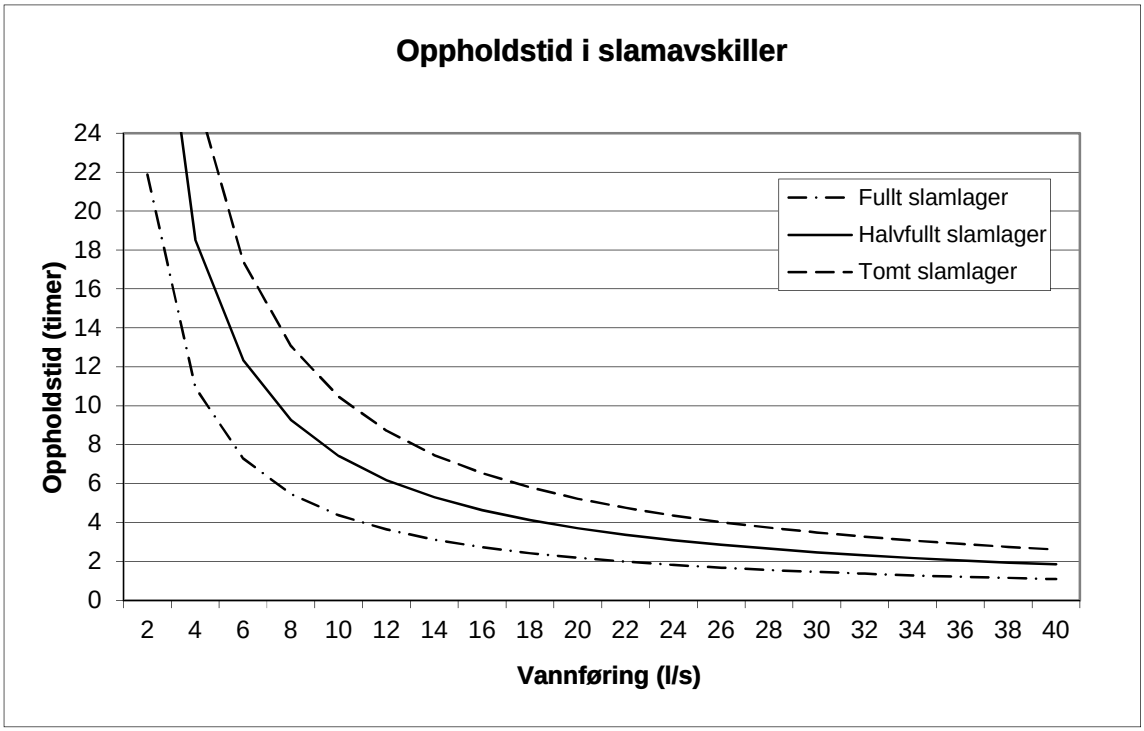

Figur som viser slamflukt fra ca 21-22 l/s ved to linjer

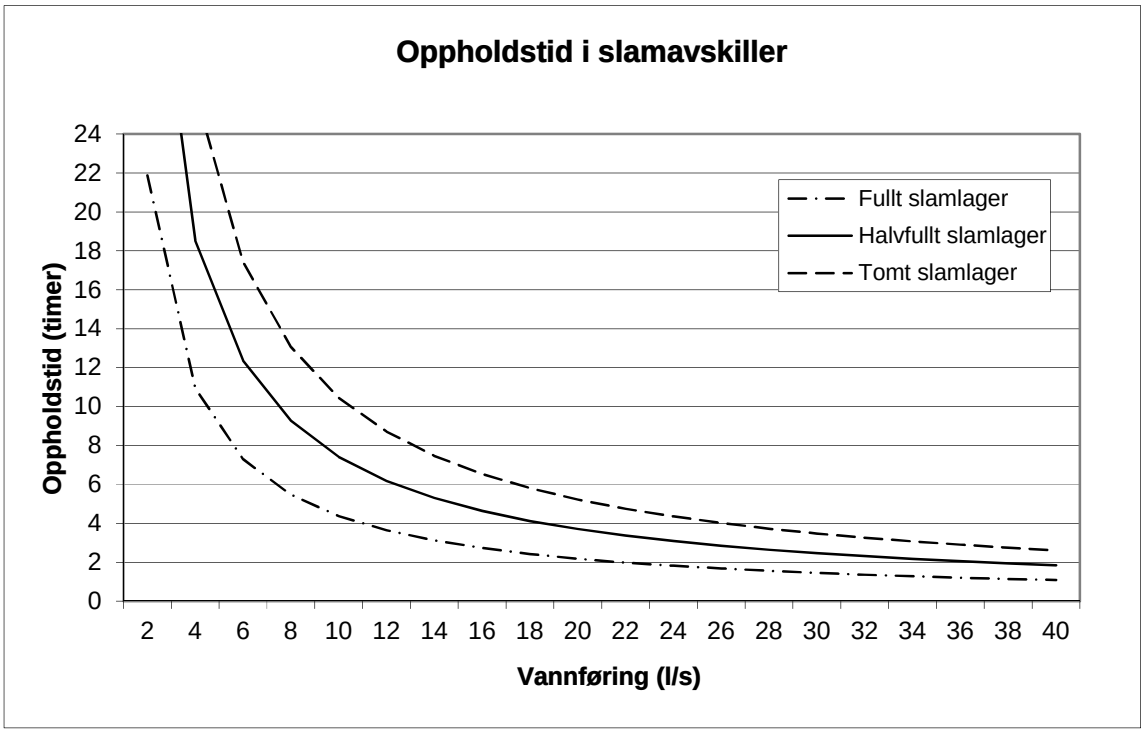

Figur som viser slamflukt fra ca 23 l/s ved en tank

5.2.4 Forventa renseeffekt

Det foreligger lite dokumentasjon av renseeffekten for store, konvensjonelle slamavskillere. Resultater for mindre anlegg tilsier at et godt utformet og drevet anlegg vil tilfredsstille rensekravet angitt i kap.1.

Det er tvilsomt om anleggstypen vil kunne tilfredsstille strengere rensekrav, for eksempel primærrensing.

5.2.5 Illustrasjon av anleggstypen

Eksempel på anleggstypen er vist på figur 2 og 3.

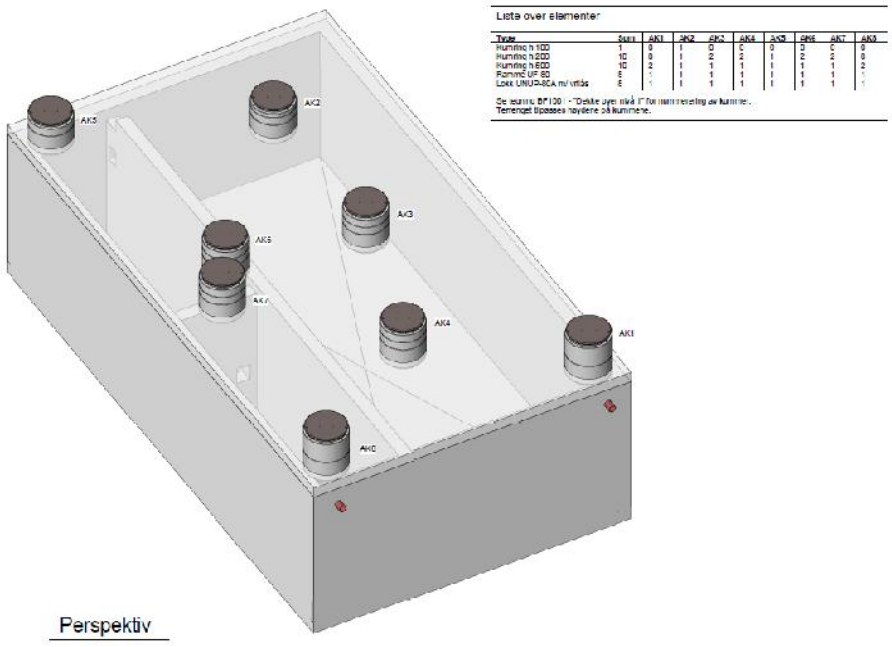

Figur Prinsipp utforming plasstøpt slamavskiller

Figur Eksempel på plasstøpt slamavskiller (Skåla, Molde)

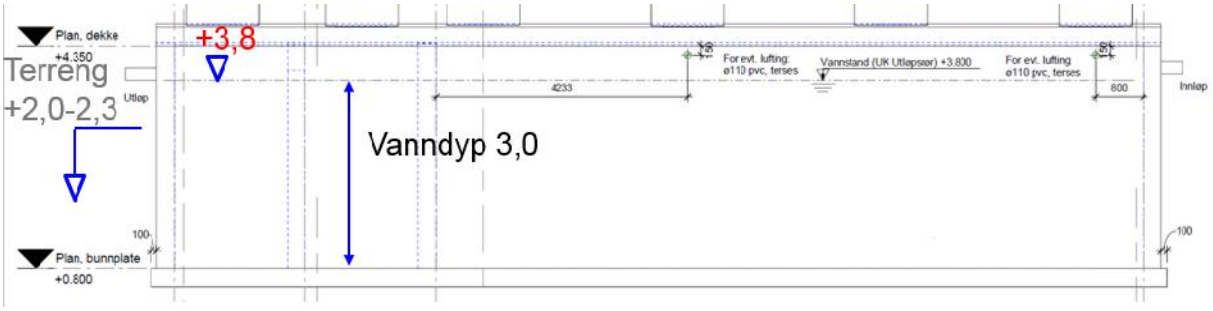

Figur Prinsipp - snitt / høyder slamavskiller

Nedenfor er vist typiske tankutforminger ihht TA-515

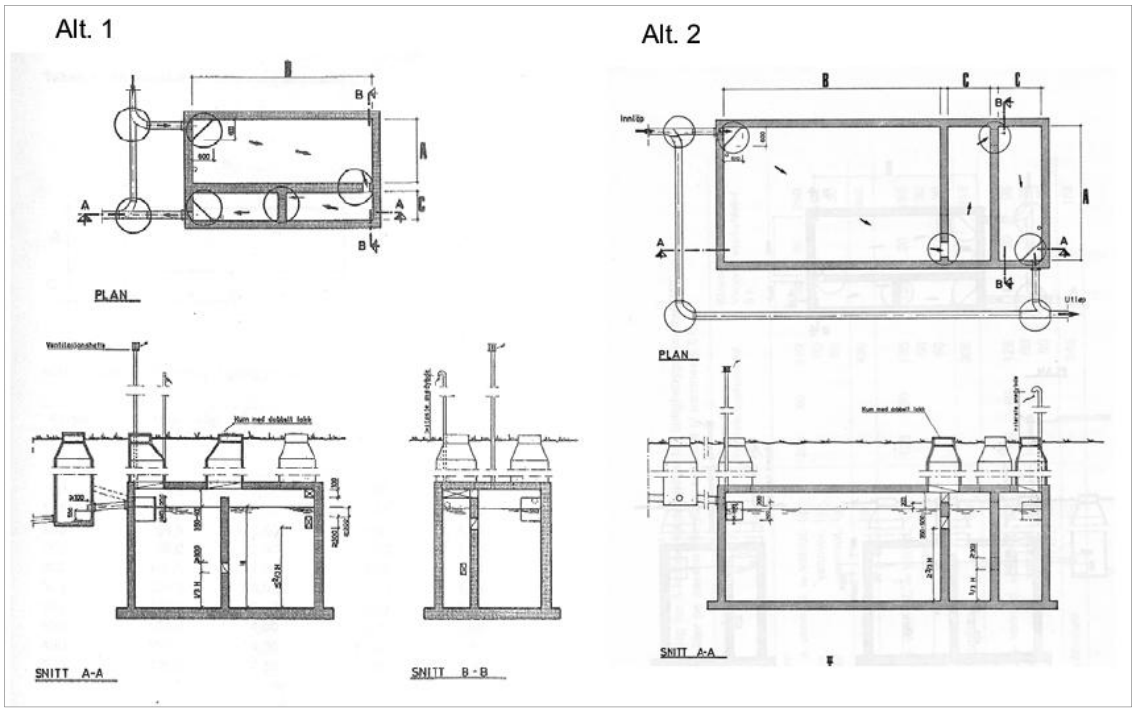

5.3 Alternativ - Silanlegg

5.3.1 Renseprinsipp

Et skråstilt, kontinuerlig silbånd holder tilbake partikler i avløpsvannet og bringer silgodset opp til toppen av båndet. Derfra faller silgodset ned i en hydraulisk presse eller skrue for avvanning og transport via transportrør til oppsamlingsenheten, ofte en kontainer. Avløpsvannet passerer gjennom silduken og føres ut gjennom utslippsrøret på baksiden av duken.

Aktuelle typer vil bla være fra de norske produsentene Salsnes Filter eller Sobye Miljøfilter.

For å holde silduken ren benytter Salsnes luft- og vannspyling mens Sobye benytter børste og vannspyling. Begge sil-konseptene er innkapslet for å unngå luktproblemer og kloakksøl.

Silene har integrert avvanningsutstyr for slam, slik at slam leveres direkte til kontainer med tørrstoffinnhold på 20-25%. Kontainer kjøres bort med bil og tømmes ca hver 14. dag.

5.3.2 Anleggsutforming

Følgende utforming legges til grunn:

- Pumpestasjon på innløp for å føre avløpet opp i sil. Sump med integrert overløp med registrering driftstid.
- Pumpe- og silkapasitet ca 20 l/s.
- Silmaskiner plassert på nivå over containere for å redusere slamtransport. Erfaring har vist at utstyr for slamtransport ofte representerer flaskehalser i prosessen og har høye vedlikeholdskostnader.
- Det avsettes plass til 2 silmaskiner, hver med kapasitet ca 20 l/s.
- Renset avløpsvann graviteres ut fra anlegget.
- Anlegget automatiseres og driftsovervåkes.
- Bygg i 2 etasjer med grunnflate ca. 60 m2 og personaldel med garderobe og driftsrom, uten inndeling i rein og skitten sone.

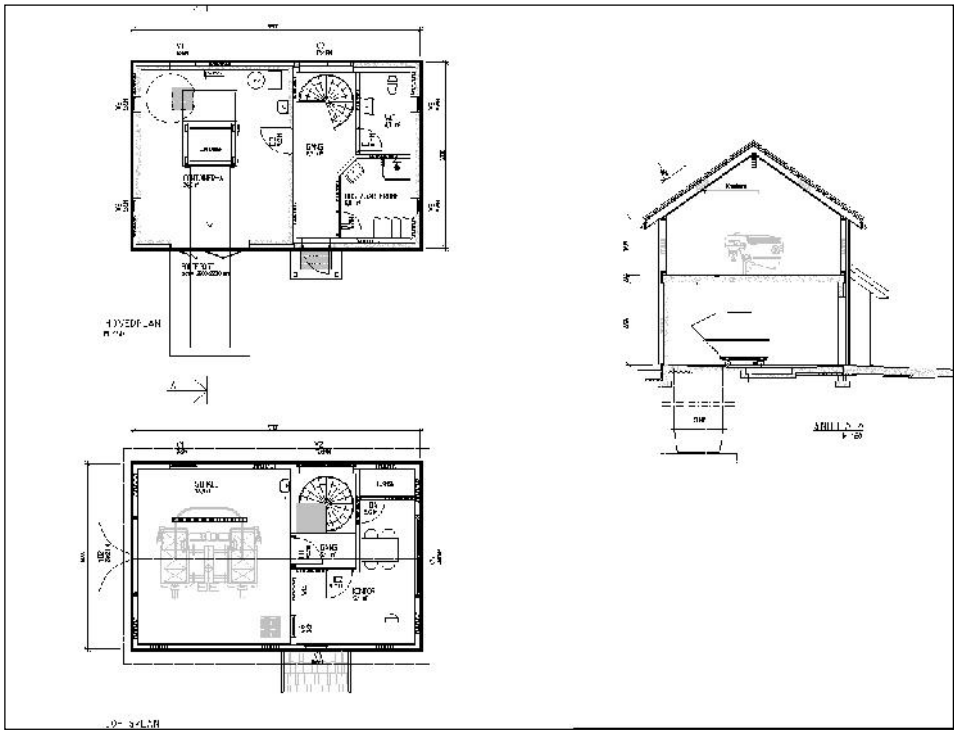

Figur Eksempel på silanlegg

Figur Eksempel på silanlegg (RA1 Eide)

5.3.3 Forventet renseeffekt

Anleggstypen tilfredsstiller normalt rensekrav angitt i kap.2.4 med god margin. Anlegg kan enkelt utvides for økt belastning ut over 1750 pr.

Resultater fra primærrens-prosjektet, jf. TA-2088 viser at anleggstypen også vil kunne tilfredsstille primærrensekravet.

6 KOSTNADER

6.1 Generelt

Investeringskostnader er beregnet for komplett anlegg inkludert omlegging av landledninger og legging av ny utslippsledning. Beregnede entreprisekostnader er tillagt 15% uforutsett og 15 % til planlegging, administrasjon og byggeledelse. I tidligere forprosjekt var disse kostnadene angitt til 10%. Ettersom det er stor grad av usikkerhet har vi økt denne. For riggkostnader har vi forutsatt 10% av entreprisekostnad.

Ved kostnadsberegninger for slamavskiller er det tatt utgangspunkt i 2 linjer.

Priser for silanlegg er basert på erfaringspriser for anbud og tilsvarende anlegg utført i blant annet i Møre og Romsdal, Bergen, Trøndelag de siste år, samt budsjettpriser fra leverandører. For slamavskiller er utført egen kostnadsberegning.

I oppsettet vist under er det for slamavskillere antatt 2 linjer.

6.2 Alternativ 1 - kostnader nord for campingplass

6.2.1 Investeringskostnader slamavskiller

SLAMAVSKILLER 2x313 m3	
	Kostnad, kr
Rigg, 10%	630 000
Kummer	60 000
Landledninger	30 000
Utslippsledning, 180mm PE	900 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Pumpestasjon m overløp	1 000 000
Grunnarbeid	500 000
Betongarbeid	2 400 000
Overbygg med luktfjerning, felles for PS	500 000
Etablere adkomstveg	120 000
Sum entreprisekostnader	**6 900 000**
Uforutsett, 15%	1 035 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 035 000
Sum budsjettkostnader	**9 000 000**

6.2.2 Investeringskostnader silanlegg

Silanlegg 2 x 20 l/s	Kostnad, kr
Rigg. 10%	930 000
Grunnarbeid silanlegg	700 000
Bygg inkl VVS og luktreduksjon	2 400 000
Maskin, elektro,automasjon, strøm	2 500 000
Landledninger	30 000
Utslippsledning, 180 PE	900 000
Sjøledning fra eks silhus, 180 PE	
Pumpestasjon ved eks. silhus	1 000 000
Grunnarbeid pumpestasjon	500 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6	
Vannledning ø63mm PE fra Skibotn, i sjø	
Etablere adkomst, parkering og tomt	500 000
Etablere strømforsyning fra Skibotn	50 000
Sum entreprisekostnader	**10 300 000**
Uforutsett, 15%	1 545 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 545 000
Sum budsjettkostnader	**13 400 000**

6.2.3 Årskostnader

Alt 1: Nord for campingplass – årskostnader for slamavskiller og silanlegg		
Kostnader (kr/år)	Slamavskiller	Silanlegg
Driftskostnader	410 000	550 000
Kapitalkostnader	720 000	1 080 000
Årskostnader	**1 130 000**	**1 630 000**

6.3 Alternativ 2 - kostnader Røykeneselva

6.3.1 Investeringskostnader slamavskiller

SLAMAVSKILLER 2x313 m3	
Rigg, 10%	1 000 000
Kummer	90 000
Landledninger	150 000
Utslippsledning	450 000
Pumpeledning i sjø, 180 PE	2 970 000
Pumpestasjon v eks silanlegg	1 000 000
Grunnarbeid ps og slamavskiller	1 000 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6, 2 stk	600 000
Betongarbeid	2 400 000
Overbygg med luktfjerning	500 000
Etablere adkomstveg	180 000
Sum entreprisekostnader	**11 100 000**
Uforutsett, 15%	1 665 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 665 000
Sum budsjettkostnader	**14 400 000**

6.3.2 Investeringskostnader silanlegg

Silanlegg 2 x 20 l/s	Kostnad, kr
Rigg. 10%	1 300 000
Grunnarbeid silanlegg	700 000
Bygg inkl VVS og luktreduksjon	2 400 000
Maskin, elektro,automasjon, strøm	2 500 000
Landledninger	150 000
Utslippsledning, 180 PE	450 000
Sjøledning fra eks silhus, 180 PE	2 970 000
Pumpestasjon ved eks. silhus	1 000 000
Grunnarbeid pumpestasjon	500 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6	600 000
Vannledning ø63mm PE fra Skibotn, i sjø	600 000
Etablere adkomst, parkering og tomt	500 000
Etablere strømforsyning fra Skibotn	500 000
Sum entreprisekostnader	**15 000 000**
Uforutsett, 15%	2 250 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	2 250 000
Sum budsjettkostnader	**19 500 000**

6.3.3 Årskostnader

Alt 2: Røykeneselva – årskostnader for slamavskiller og silanlegg		
Kostnader (kr/år)	Slamavskiller	Silanlegg
Driftskostnader	420 000	560 000
Kapitalkostnader	1 160 000	1 560 000
Årskostnader	**1 580 000**	**2 120 000**

6.4 Alternativ 3 - kostnader Kvalberg

6.4.1 Investeringskostnader slamavskiller

SLAMAVSKILLER 2x313 m3	
Rigg, 10%	960 000
Kummer	90 000
Landledninger	240 000
Utslippsledning	450 000
Pumpeledning i sjø, 180 PE	2 115 000
Pumpestasjon v eks silanlegg	1 000 000
Grunnarbeid ps og slamavskiller	1 200 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6, 2 stk	600 000
Betongarbeid	2 400 000
Overbygg med luktfjerning	500 000
Etablere adkomstveg	240 000
Sum entreprisekostnader	**10 600 000**
Uforutsett, 15%	1 590 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 590 000
Sum budsjettkostnader	**13 800 000**

6.4.2 Investeringskostnader silanlegg

Silanlegg 2 x 20 l/s	Kostnad, kr
Rigg. 10%	1 200 000
Grunnarbeid silanlegg	700 000
Bygg inkl VVS og luktreduksjon	2 400 000
Maskin, elektro,automasjon, strøm	2 500 000
Landledninger	240 000
Utslippsledning, 180 PE	450 000
Sjøledning fra eks silhus, 180 PE	2 115 000
Pumpestasjon ved eks. silhus	1 000 000
Grunnarbeid pumpestasjon	500 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6	600 000
Vannledning ø63mm PE fra Skibotn, i sjø	500 000
Etablere adkomst, parkering og tomt	500 000
Etablere strømforsyning fra Skibotn	400 000
Sum entreprisekostnader	**13 900 000**
Uforutsett, 15%	2 085 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	2 085 000
Sum budsjettkostnader	**18 100 000**

6.4.3 Årskostnader

Alt 3: Kvalberg – årskostnader for slamavskiller og silanlegg

Kostnader (kr/år)	Slamavskiller	Silanlegg
Driftskostnader	410 000	550 000
Kapitalkostnader	1 110 000	1 560 000
Årskostnader	**1 520 000**	**2 110 000**

6.5 Alternativ 4 - kostnader Fylling Skibotn kai

6.5.1 Investeringskostnader slamavskiller

SLAMAVSKILLER 2x313 m3	
Rigg, 10%	770 000
Kummer	60 000
Landledninger	150 000
Utslippsledning	450 000
Pumpeledning i sjø, 180 PE	1 200 000
Pumpestasjon v eks silanlegg	1 000 000
Grunnarbeid ps og slamavskiller	1 000 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Betongarbeid	2 400 000
Overbygg med luktfjerning	500 000
Etablere adkomstveg	150 000
Sum entreprisekostnader	**8 500 000**
Uforutsett, 15%	1 275 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 275 000
Sum budsjettkostnader	**11 100 000**

6.5.2 Investeringskostnader silanlegg

Silanlegg 2 x 20 l/s	Kostnad, kr
Rigg. 10%	1 000 000
Grunnarbeid silanlegg	700 000
Bygg inkl VVS og luktreduksjon	2 400 000
Maskin, elektro,automasjon, strøm	2 500 000
Landledninger	150 000
Utslippsledning, 180 PE	360 000
Sjøledning fra eks silhus, 180 PE	1 200 000
Pumpestasjon ved eks. silhus	1 000 000
Grunnarbeid pumpestasjon	500 000
Overløpsledning, 250 PE	795 000
Boring E6	
Vannledning ø63mm PE fra Skibotn, i sjø	50 000
Etablere adkomst, parkering og tomt	500 000
Etablere strømforsyning fra Skibotn	50 000
Sum entreprisekostnader	**11 200 000**
Uforutsett, 15%	1 680 000
Prosjektering, byggeledelse, gebyrer, 15%	1 680 000
Sum budsjettkostnader	**14 600 000**

6.5.3 Årskostnader

Alt 4: Fylling, Skibotn kai – årskostnader for slamavskiller og silanlegg		
Kostnader (kr/år)	Slamavskiller	Silanlegg
Driftskostnader	410 000	550 000
Kapitalkostnader	890 000	1 170 000
Årskostnader	**1 300 000**	**1 720 000**

6.6 Sammenstilling av kostnader

6.6.1 Investeringskostnader

Investeringskostnader		
	Slamavskiller	Silanlegg
Alt 1: Nord for campingplass	9 000 000	13 400 000
Alt 2: Røykeneselva	14 400 000	19 500 000
Alt 3: Kvalberg	13 800 000	18 100 000
Alt 4: Fylling Skibotn kai	11 100 000	14 600 000

6.6.2 Årskostnader

Årskostnader		
	Slamavskiller	Silanlegg
Alt 1: Nord for campingplass	1 130 000	1 630 000
Alt 2: Røykeneselva	1 580 000	2 120 000
Alt 3: Kvalberg	1 520 000	2 110 000
Alt 4: Fylling Skibotn kai	1 300 000	1 720 000

6.7 Slamavskiller - en eller to linjer

En tank vil ha større volum enn to tanker. To tanker vil ha flere betongvegger, mer armatur. Videre ser vi for oss at bypass rundt hver tank vil gi større areal og dermed større byggegrop. Det antas at utbygging av en tank vil ha ca. 10% lavere budsjettkostnad enn ved to linjer.

7 SLAMAVSKILLER ELLER SILANLEGG

7.1 Sammenligning

I oversikten nedenfor har vi satt opp de viktigste egenskapene med tanke på en sammenligning av slamavskiller og silanlegg.

Egenskap mv	Slamavskiller	Silanlegg
Tilfredsstillelse av gjeldende rensekrav	Korrekt utformet og drevet anlegg vil tilfredsstille gjeldende krav.	Korrekt utformet og drevet anlegg vil tilfredsstille gjeldende krav.
Mulighet for bedre rensing	Anlegget vil neppe kunne opp-graderes til primærrensing.	Potensiale for primærrensing uten større ombygging.
Mulighet for økt kapasitet	Kan øke kapasiteten betydelig (pe) dersom reduksjon av fremmedvann.	Anlegg kan uten større ombygging oppgraderes til økt kapasitet, minst 2.500 pe.
Strømforbruk	Lavt	Høyt
Behov for tilsyn og vedlikehold.	Lavt	Høyt
Slamhåndtering	Tømming 1 gang per år med mobil avvanning. Anlegget genererer lite vei-transport.	Kontinuerlig slamuttak til container som borttransporteres hver 14. dag. Anlegget genererer regelmessig veitransport.
Lukt	Normalt ikke luktproblemer knyttet til slamavskillere som tømmes årlig eller oftere. Eget luktfjernings-anlegg bør likevel installeres. Ved tømming vil det være betydelig lukt ved anlegget.	Eget luktfjerningsanlegg for prosessluft. Ikke lukt fra containere dersom de ikke tømmes for sjelden.
Plassering, bygg/arkitektur	Plasseres i hovedsak ned under bakken. Eventuell overstikkende del kan bygges inn bak mur/tilfylling. Overbygg med eventuelt luktfjerningsutstyr bør inkluderes. Må ha parkerings og snuplass i nærheten for lastebil med henger for slamavvanning	Prosessbygg 2 etg. grunnflate ca 60 m^2. Bygg tilpasses maritimt miljø. Må ha adkomst for kontainerbil.
Prøvetaking, dokumentasjon av rensegrad	Vanskelig, både pga oppholdstid og installasjon av målere og prøvetakingsutstyr.	Kurant.
Kostnader	lave	høye
Framtidsrettet løsning	Levetid avhengig av miljø og bestandighet. Bygget riktig bør det kunne forventes lang levetid > 30 år. Eventuell gassdannelse vil kunne redusere levetiden.	Levetid avhengig av miljø og bestandighet, samt vedlikehold. Bygget riktig bør det kunne forventes levetid > 30 år. Et silanlegg vil framstå som en mer «moderne» løsning.

7.2 Vurdert på de fire lokalitetene

Lokalitet	Slamavskiller	Silanlegg
Ved **eks silanlegg nord for campingplass** Felles for begge alternativ: Må ha pumpestasjon for utløpsledning Adkomst må opparbeides	Pluss ⁾Vil kunne plasseres over sjønivå ⁾Allerede eksisterende lokalitet, mindre motstand hos naboer? ⁾Kommunalt eid tomt ⁾Ikke behov for strøm Minus ⁾Nært til boliger, luktulemper ved tømming ⁾Kostnader evt. til utfylling for plassbehov. ⁾Utfordrende å etablere anlegg for Avfallsservice for avvanning på grunn av krav til høydeforskjeller for containere.	Pluss ⁾Allerede eksisterende lokalitet, mindre motstand hos naboer? ⁾Kommunalt eid tomt ⁾Kort avstand til eksisterende strømnett. Minus ⁾Kostnader for utfylling for plassbehov. ⁾Høyt strømforbruk
Ved **Røykeneselva** Felles for begge alternativ: Pumpestasjon og lang pumpeledning i sjøen. Utfordring med å få selvrens i pumpeledning. Det må etableres strøm for begge løsninger. Nettstasjon, høyspent og lavspent.	Pluss ⁾Plass for tømmebil ⁾Ingen boliger veldig nært ⁾Ikke behov for strøm Minus ⁾Nær landskapsvernområdet. Må kanskje ta areal fra området for å få plass. Usikkert om Fylkesmann vil godkjenne det. ⁾Turister overnatter ved eksisterende avkjørsel nær lokalitet. ⁾Visuelt synbart.	Pluss ⁾God plass for tømmebil ⁾Ingen boliger veldig nært. Minus ⁾Nær landskapsvernområdet. Må kanskje ta areal fra området for å få plass. Usikkert om Fylkesmann vil godkjenne det. ⁾Visuelt synbart ⁾Krever mer strøm enn slamavskiller ⁾Må legges strømkabel ⁾Høyt strømforbruk ⁾Må legge vannledning
Ved **Kvalberg** Felles for begge alternativ: Pumpestasjon og lang pumpeledning i sjøen. Utfordring med å få selvrens i pumpeledning Det må etableres strøm for begge løsninger. Nettstasjon, høyspent og lavspent.	Pluss ⁾Plass for tømmebil ⁾Ingen boliger veldig nært ⁾Ikke behov for strøm Minus ⁾Kostnader knyttet til utsprenging av tomt, større enn ved silanlegg ⁾Krever grunnavtale	Pluss ⁾Kan arkitektonisk tilpasses eks stedlig forhold.. ⁾God plass for tømmebil Minus ⁾Må legge strømkabel ⁾Netteier må ta stilling om det er nok strøm. ⁾Høyt strømforbruk ⁾Må legge vannledning
Ved **fylling Skibotn kai** Felles for begge alternativ: Pumpestasjon og lang pumpeledning i sjøen. Utfordring med å få selvrens i pumpeledning.	Pluss ⁾Plass for tømmebil ⁾Ingen boliger veldig nært ⁾Godt skjermet mot omgivelsene Minus ⁾Kostnader knyttet til utsprenging av tomt, større enn ved silanlegg ⁾Krever grunnavtale	Pluss ⁾God plass for tømmebil ⁾Tilrettelagt med strøm i nærheten ⁾Godt skjermet mot omgivelsene Minus ⁾Netteier må ta stilling om det er nok strøm. ⁾Høyt strømforbruk

8 SAMLOKALISERING MED AVFALLSERVICE

Det har vært et ønske om samlokalisering med Avfallsservice. På samme måte som i 2010 har vi vært i kontakt med Avfallsservice ved revisjon av forprosjektet i 2017. De har et ønske om samlokalisering av anlegg for avvanning av slam og nytt renseanlegg for Skibotn og Storfjord.

Avfallservice avvanner ca. 400 slamavskiller fra vanlige husholdninger pr. år. Når slamavskiller avvannes kan rejektvann føres direkte tilbake til slamavskiller. Husholdninger har etter hvert funnet ut at de ikke ønsker rejektvannet tilbakeført til slamavskiller. Selv om de i utgangspunktet ikke kan nekte.

I den forbindelse har de i dag et mobilt rense/avvanningsanlegg i Tyttebærvika. Da det ikke er oppstillingsplass i Storfjord må anlegget plasseres i Birtavarre. Når slamavskillere i Storfjord skal tømmes må det mobile anlegget plasseres i Birtavarre. Kjøring til Birtavarre medfører transport tid og kostnader, samt nøye planlegging for å unngå for mange kjøreturer.

Avfallservice ønsker derfor at det legges til rette et areal ved siden av renseanlegget hvor de kan stå med mobil renseanlegg og tank. Rejektvannet fra mobilt renseanlegg kan slipps direkte på utslippsledningen.

Det er behov for plass til mobilt renseanlegg, ca 7 x 2,5 m + tanker, ca 7 x 2,5 m, plass mellom tankene og oppstillingsplass for bil. Om flere biler kommer samtidig er det behov totalt for et areal på ca. 400 m2.

Når slam som ikke er avvannet tømmes over på oppsamlingstanke, eller over til mobilt renseanlegg kan det forekomme noe lukt. Slamtømming foregår ca. 1 måned pr. år.

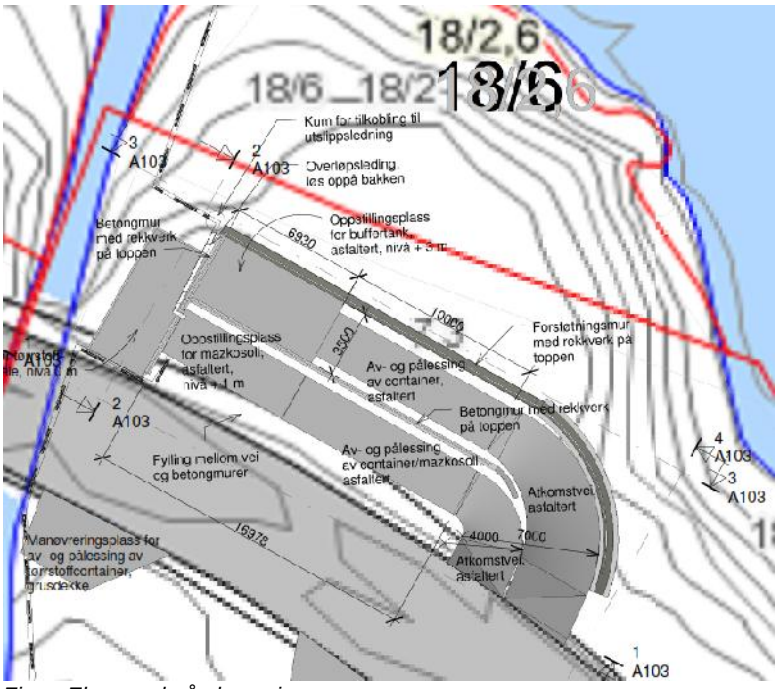

Figur: Eksempel på plassering

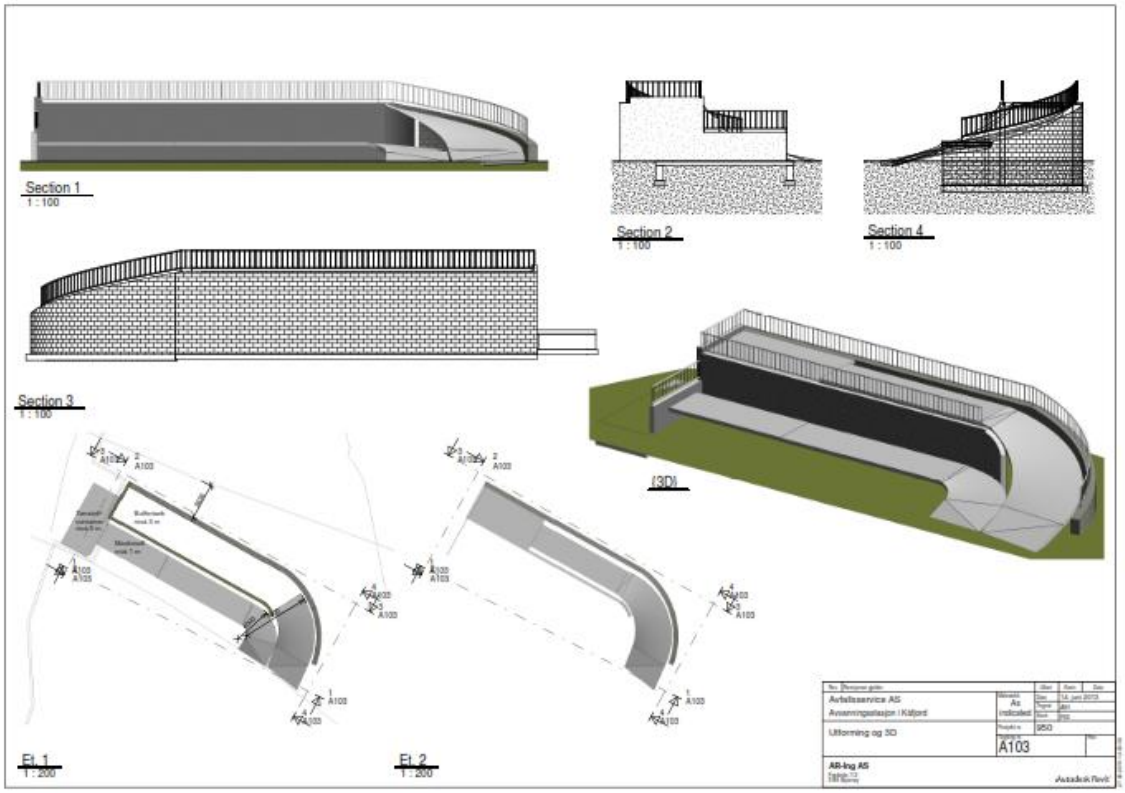

Figur: eksempel på utforming fra Kåfjord, fra Avfallsservice

Prinsippet for løsning på et komplett avvanningssystem for mekanisk avvanning av slam. Hovedkomponentet i systemet er fra Masko Zoll. Systemet leveres i tre ulike systemer:

- Innstallert i container
- Montert på stålramme
- Stasjonært anlegg i bygg

For Skibotn er løsning installert i container som er aktuell. Se vedlegg der datablad er vedlagt.

9 VURDERING AV LØSNINGER OG LOKALITET

Resipienten utenfor Skibotn er god og vil tåle utslipp fra kloakkanlegg, både for løsning med slamavskiller og silanlegg. Alt avløp samles i Skibotn til eksisterende utslipp nord for campingplassen.

Det er vurdert 4 lokaliteter som hver seg har fordeler og ulemper.

De nærmeste lokaliteten er nord for campingplass og Skibotn kai. I områdene ved campingplassen er det en del bebyggelse og nærmest er campingplassen som har høy grad av utnytting generelt gjennom året. En slamavskiller avgir lukt i tømmeperiodene. Det anbefales derfor ikke å anlegge slamavskiller her.

Sil eller slamavskiller ved de andre stedene må det etableres en pumpestasjon og sjøledninger for overføring av avløp til renseanlegget. For silanlegg vil det kreve både strøm og vannforsyning. Ved campingplassen og Skibotn kai oppgir kommunen at både vann og strøm er tilgjengelig i nærheten. Vil kreve noen etableringskostnader. Ved campingplassen kan et silanlegg være aktuelt.

Området ved Skibotn kai er godt skjermet med lite bebyggelse rundt. Her er det aktuelt både både med slamavskiller eller silanlegg.

Plassering sør for Røykeneselva kan være krevende. Det vil føre til inngrep i verneområdet. Det er ikke sikkert at man få tillatelse til dette. Området er visuelt fra vegen. Rent kostnadsmessig vil denne alternativet være det dyreste både for slamavskiller eller silanlegg. Det må legges sjøledninger for overføring fra pumpestasjon ved eks silanlegg til renseanlegget. Blant annet må det legges strømkabler og vannforsyning ved et silanlegg. Renseanlegg ved Røykeneselva vil være et kostbart alternativ.

Kvalberg ligger også et stykke unna. Området er litt mer skjermet enn Røykenes. Her vil et anlegg kreve noe mer utgraving av masser enn de andre. Det vil også her bli store kostnader for overføring/sjøledninger, vannforsyning og strøm.

Plassering av renseanlegg langt unna sentrum vil gi større etableringskostnader enn ved å plassere anlegget mer sentralt.

Store variasjoner i tilrenning vil vanskeliggjøre dimensjoneringen av slamavskiller. Store variasjoner i vannmengder kan føre til slamflukt og at forutsatt rensegrad ikke oppnås.

Storfjord skal som tidligere redegjort ha foretatt kontrollmålinger av avrenning opp mot teoretiske (fra forprosjekt i 2010). Dette for å finne omfang av fremmedvann. Vi har ikke mottatt resultater av disse målingene. Det er derfor knyttet noe usikkerhet rundt det å velge slamavskiller. Dersom det viser seg at overvann er en betydelig del av avløpsmengden, kan det vurderes å bygge et ekstra kammer for å hindre slamflukt i perioder med stor vanntilførsel. Pumping inn på slamavskiller fra pumpestasjon ved eksisterende renseanlegg, vil medføre nøye avpassing av slamavskiller og pumpekapasitet.

Et annet moment ved å finne graden av fremmedvann er om mulig etablere tiltak på ledningsnettet. Det vil gi en riktigere vannmengde som igjen fører til mindre slamavskillere / silanlegg og lavere kostnader.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1248 -48
Arkiv: M20
Saksbehandler: Steinar Engstad
Dato: 27.02.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
15/17	Storfjord plan- og driftsstyre	03.03.2017

Forprosjekt avløpsrenseanlegg Skibotn

Henvisning til lovverk:
Forurensningsloven
Plan- og bygningsloven

Saksopplysninger

Historikk:
Asplan Viak ferdigstilte forprosjekt for Skibotn avløpsrenseanlegg i februar 2011. Forprosjektet ble sendt på høring av Storfjord plan- og driftstyre 15.02.11, sak 23/11. Forprosjektet med høringsuttalelser ble behandlet i plan- og driftstyret 03.05.11, sak 51/11.
I vedtaket ble det innstillet på å bygge en tradisjonell slamavskiller i steinbruddet nord for Skibotn. Utslippet skulle føres ut i sjø på ca 30 m dybde litt nord for steinbruddet.
Slamavskilleren skulle dimensjoneres for tømming 1 gang i året, evt 2. Det skulle samtidig bygges oppstillingsplass for mobilt renseanlegg for septikslam i tilknytning til slamavskilleren.
Investeringskostnadene forutsatte plan- og driftstyret måtte holdes innenfor en ramme på 12 mill kr eks mva.
Akvaplan Niva var engasjert til å vurdere optimal lokalisering av utslippssted i forprosjekt 2011. Da Akvaplan Niva utførte sitt måleprogram hadde Norfra Torsk as planer om å etablere slakteri for torsk i industribygget i havneområdet. Slakteriet skulle pumpe inn sjøvann og benytte det i slakteprosessen. Det var da særdeles viktig å lokalisere utslippsstedet i sikker avstand fra sjøvannsinntaket for å unngå «kortslutning» mellom anleggene. I rapporten ble det konkludert med at et utslipp på ca 30 m dybde ved stasjon 8, dvs mellom Hottiberget og Kvalberg ville sikre at utslippet ville bli transportert ut fjorden uten å komme i konflikt med slakteriets vanninntak.
Storfjord kommunestyre har ikke behandlet saken.

Revidert forprosjekt 2017:
Asplan Viak har etter oppdrag fra kommunen oppdatert og revidert forprosjektet i februar 2017.
Målet for det reviderte forprosjektet er å ha et beslutningsgrunnlag for å:

- Vurdere alternativer for plassering av renseanlegg i Skibotn.
- Drøfte ulike løsninger og anbefale den mest hensiktsmessige teknologi.
- Avklare dimensjonskriterier for nytt renseanlegg.
- Oversikt over investerings- og driftskostnader.
- Grunnlag for senere detaljprosjektering.

Endrede forutsetninger fra 2011 – 2017:

- Torskeoppdrettet i fjorden er avsluttet og det foreligger ingen planer om etablering av torskeslakteri.
- Steinbruddet nord for Skibotn er gjenfylt med steinmasser og er ikke lengre aktuell som tomt til renseanlegg.

Vurdering

Forprosjektet må sendes på høring til berørte parter, grunneiere og naboer for avklaring av offentlige og private interesser innenfor de aktuelle alternativene. Etter høringsrunden skal saken behandles politisk i plan- og driftstyret før kommunestyret velger tomtealternativ og renseteknisk løsning. Etter kommunestyrets vedtak må det utarbeides reguleringsplan for prosjektet, søkes om utslippstillatelse og igangsettes detaljprosjektering med utarbeidelse av anbudsdokumenter.

Planprosess med antydet tidslinje:
Storfjord plan- og driftstyre legger opp til følgende planprosess/tidslinje:
1. Revidert forprosjekt, utgave 1 av 2.2.2017 gjennomgås av kommunens administrasjon og korrigeres ved behov før utsending på høring.
2. Plan- og driftstyret behandler saken 3. mars 2017 og sender den på høring til berørte parter.
3. Plan- og driftstyret behandler høringsuttalelser 7.4.2017 (evt 9.6.2017)med innstilling til kommunestyret.
I høringsperioden avvikles møter med fylkesmannen og eventuelle andre parter.
4. Kommunestyret behandler saken 10.05.2017 (evt 21.06.2017). Kommunestyret avgjør lokalitet for renseanlegg og utslippssted samt vedtar hvilken rensemetode som skal benyttes. Kommunestyret vedtar å utarbeide reguleringsplan for renseanlegget med tilhørende anlegg.
5. Reguleringsplan utarbeides og fremmes for kommunestyrebehandling omkring årsskiftet 2017-2018.
6. Utslippssøknad, detaljprosjektering og utarbeiding av anbudsdokument utføres så snart det er avklaret med berørte parter at prosjektet med vedtatt rensemetode kan gjennomføres på en bestemt lokalitet.

Alternative byggetomter i forprosjektet:
Pkt 4.2. Alt 1. Nord for campingplass.
Pkt 4.3. Alt 2. Røykeneselva.
Pkt 4.4. Alt 3. Kvalberg.
Pkt 4.5. Alt 4. Skibotn kai, industriområde.

Alternative renseløsninger:
Pkt 5.1. i forprosjektet:
Alt 1. Tradisjonell slamavskiller.
Alt 2. Silanlegg.

Rådmannens innstilling

Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg, utgave 1 av 02.02.2017 sendes på høring til berørte parter, herunder grunneiere og naboer.

Ved høringen inviteres berørte parter til å komme med klare synspunkter på:
1. Lokalisering av byggetomt til pumpestasjoner og renseanlegg.
2. Rensetekniske løsninger.
3. Ledningstraseer i sjø og på land.

4. Avkjørsler til tekniske anlegg.
5. Fornminner.
6. Samiske fornminner.
7. Fornminner i sjø.
8. Naboforhold/nabointeresser.
9. Andre ting av interesse for prosjektet.

Saksprotokoll i Storfjord plan- og driftsstyre - 03.03.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg, utgave 1 av 02.02.2017 sendes på høring til berørte parter, herunder grunneiere og naboer.

Ved høringen inviteres berørte parter til å komme med klare synspunkter på:
1. Lokalisering av byggetomt til pumpestasjoner og renseanlegg.
2. Rensetekniske løsninger.
3. Ledningstraseer i sjø og på land.
4. Avkjørsler til tekniske anlegg.
5. Fornminner.
6. Samiske fornminner.
7. Fornminner i sjø.
8. Naboforhold/nabointeresser.
9. Andre ting av interesse for prosjektet.

Fra: Jon-Erik Henriksen (jon.erik.henriksen@fiskarlaget.no)
Sendt: 11.04.2017 11:23:40
Til: Post Storfjord
Kopi:

Emne: sak 2015/1248-49 Skibotn avløpsrenseanlegg
Vedlegg: image001.jpg;2017.47110 Skibotn avløpsrenseanlegg.pdf
Se vedlagt uttalelse fra Fiskarlaget Nord angående Skibotn avløpsrenseanlegg.

Jon-Erik Henriksen | jeh@fiskarlaget.no
Daglig leder | Mobil 90 88 00 16
Twitter: @NorgesFiskarlag
Facebook: facebook.com/fiskarlaget.nord

NORGES FISKARLAG

FISKARLAGET NORD
Fiskarlagets servicekontor as avd nord

Storfjord kommune
Oldersletta 1
9046 Oteren

E-post: post@storfjord.kommune.no
Att:

Vår ref.:	Deres ref.:	Dato:
2017.47110	2015/1248-49	11.04.2017

Angående høring – forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg

Fiskarlaget Nord viser til sak til uttalelse datert 8.03.2017, angående forprosjekt, Skibotn avløpsrenseanlegg.

Saken har vært på høring hos relevante lokallag. Fiskarlaget Nord har ingen merknader til prosjektet slik det er presentert.

Med hilsen
Fiskarlaget Nord

Jon-Erik Henriksen
daglig leder

Fra: Stephen Wickler (stephen.wickler@uit.no)
Sendt: 12.04.2017 09:02:35
Til: Post Storfjord
Kopi: postmottak@tromsfylke.no

Emne: Marinarkeologisk vurdering: Storfjord kommune - høring forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg
Vedlegg: Marinarkeologisk vurdering Storfjord kommune - høring forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg.DOCX
Oversender marinarkeologisk vurdering for ovennevnte sak.

Mvh

Stephen Wickler
Forsker / Marinarkeolog
Seksjon for Kulturvitenskap
Tromsø Museum - Universitetsmuseet
UiT Norges Arktiske Universitet
9037 Tromsø, NORGE
tlf. +47 776 45081

UiT
NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Tromsø Museum - Universitetsmuseet
Deres ref.: 2015/1248-49
Vår ref.: 2017/1693
Dato: 12.04.2017

Storfjord kommune
Oldersletta 1
9046 OTEREN

Marinarkeologisk vurdering: Storfjord kommune - høring forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg

Vi viser til ovennevnte søknad oversendt Tromsø Museum til vurdering angående kulturminner under vann. Etter kulturminnelovens § 14 er Tromsø Museum rette myndighet for forvaltning av kulturminner under vann i Nord-Norge nord for Rana kommune.

Søknaden omfatter etablering av avløpsrenseanlegg i Skibotn med tiltak i sjø som omfatter vurdering av 4 alternative sjøledningstraseer. Det finnes ingen registrerte marine kulturminner i gjeldende område og tiltaket med legging av sjørørledning vurderes som begrenset i omfang. Vi vurdere sannsynligheten for konflikt med eventuelle kulturminner under vann som liten og har derfor ingen merknader til tiltak på de 4 alternativer.

Vi minner tiltakshaver om at dersom en i forbindelse med tiltaket skulle kommer over automatisk vernete kulturminner eller funn av kulturhistorisk betydning, skal arbeid stanses og Tromsø Museum varsles jfr. kulturminneloven § 8, 2. ledd.

Vennlig hilsen

Stephen Wickler
forsker
–
stephen.wickler@uit.no
77 64 50 81
Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Kopi: Troms fylkeskommune, avdeling for kulturarv

SE

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

Stabssjef

Storfjord Kommune
Hatteng

9046 OTEREN

Vår ref.:	**Saksbehandler:**	**Arkiv:**	
17/5213-4	Anne Øvrejorde Rødven	L12 SAKSARKIV	
Løpenr.:	**Tlf. dir.innvalg:**	**Deres ref.:**	**Dato:**
24782/17	77 78 81 73	2015/1248-49	19.04.2017

HØRINGSUTTALELSE TIL FORPROSJEKT SKIBOTN AVLØPSRENSEANLEGG, STORFJORD KOMMUNE

Fylkeskommunen skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Fylkeskommunens innsigelseskompetanse i plansaker etter plan- og bygningsloven inkluderer kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet bolig- areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger og havbruksinteresser/akvakultur. Fylkeskommunen har etter folkehelseloven også et folkehelseansvar innenfor sine sektorer.

Vi viser til deres oversendelse, datert 7.3.2017. Planavdelingen hos stabssjefen gir her en samordnet uttalelse fra Troms fylkeskommune på vegne av våre ulike fagetater.

Formålet med forprosjektet er å danne beslutningsgrunnlag for plassering, teknologisk utforming, dimensjonering og kostnader for nytt renseanlegg i tettstedet Skibotn.

Troms fylkeskommune har vurdert de fire ulike alternativene for plassering av anlegget og har følgende tilbakemelding når det gjelder kulturminnevern:

Det er ikke påvist automatisk freda kulturminner innenfor de ulike alternative plasseringene og vi vurderer det heller ikke som sannsynlig at hittil ukjente kulturminner innenfor vårt ansvarsområde vil bli berørt.

Vi fraråder at alternativ 1 Sentrum, nord for campingplassen, blir valgt, da det ikke er ønskelig med nye tiltak i sonen mellom den gamle historiske markedsplassen og sjøen. Et renseanlegg i dette området vil etter vår vurdering skjemme opplevelsen av markedsplassen. Både ut fra et kulturminnefaglig standpunkt og ut fra reiselivshensyn vil dette være svært uheldig.

Alternativ 4, nord på fylling Skibotn kai, kan medføre skjemming av det kvenske gårdsanlegget, og tiltak i forbindelse med eventuelt renseanlegg her må legges lengst mulig sør på eksisterende fylling.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso

Besøksadresse
Strandveien 13
Postadresse
Postboks 6600, 9296 TROMSØ

Telefon
77 78 80 00
Epost mottak
postmottak@tromsfylke.no

Bankgiro
4700 04 00064
Internettadresse
www.tromsfylke.no

Org.nr.
864870732

plansjef

Anne Øvrejorde Rødven
arealplanlegger

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Kopi:
Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105, 9291 TROMSØ
Sámediggi/Sametinget, Ávjovárgeaidnu 50, 9730 KARASJOK
Tromsø Museum - Universitetsmuseet, Postboks 6050, Langnes, 9037 TROMSØ
Statens Vegvesen, Postboks 6164, 9291 TROMSØ

SE

FISKERIDIREKTORATET

Storfjord kommune

Oldersletta 1

9046 OTEREN

Adm.enhet: Kyst og havbruksseksjonen i region Nord
Saksbehandler: Tom Hansen
Telefon: 97589511
Vår referanse: 17/4040
Deres referanse: 2015/1248-49
Dato: 20.04.2017

Att:

Høringssvar - forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg

Fiskeridirektoratet region Nord (FIN) viser til høring av forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg.

Avløp fra Skibotn blir i dag ført urenset ut i fjorden. FIN er positive til at det nå planlegges et renseanlegg for avløpet i Skibotn.

Det er foreslått fire alternative plasseringer av renseanlegget. Dersom etableringen av renseanlegget medfører utfyllinger i sjø må dette primært skje på høsten og tidlig vinter. Dette er fordi det er den perioden av året hvor livet i kystsonen ligger mest i ro. I nærheten av registrert gytefelt for torsk (se nedenfor), må imidlertid utfyllingsaktiviteter begrenses i perioden februar til og med mai, som følge av at torsken gyter i den perioden.

Det har også vært vurdert optimal lokalisering av utslippssted for renseanlegget. Akvaplan Niva har gjort vurderinger i forhold til dette, og anbefaler at utslippspunktet lokaliseres på minimum 30 meters dyp så langt nord som praktisk og økonomisk mulig. FIN har ingen merknader til denne vurderingen.

Vi har likevel merknader i forhold til kabler som legges i sjø, selv om FIN gjennom kartleggingen av kystnære fiskeridata ikke har registreringer av fiskebruks- eller fiskeressursområder i sjøområdet som omfattes av tiltaket. FIN vil be Kystverket stille vilkår for å unngå skader, fare, forhindre restriksjoner, mv. i det farvannet som berøres av tiltaket, jf. lov om havner og farvann § 29, tredje ledd. Det pekes spesielt på følgende:

- Ingen fiskere kan holdes ansvarlig for skader som måtte bli påført kabelen under utøvelse av fiske

Postadresse: Postboks 185 5804 Bergen
Organisasjonsnr: 971 203 420
Besøksadresse: Strandgaten 229
E-postadresse: postmottak@fiskeridir.no
Telefon: 03495
Internett: www.fiskeridir.no
Telefaks:

- Kabelen må ikke bli hengende oppe i vannskiktet noen steder

- Bukter og gruntvannsområder er viktige for økosystemet langs vår kyst, blant annet som oppvekstområder for fisk og skalldyr. Alle arbeider som skal foretas i forbindelse med en eventuell tillatelse må gjennomføres på en så skånsom måte som mulig, slik at det omkringliggende miljø i så liten grad som mulig påvirkes.

Vi ber også om at det blir tatt hensyn til følgende:

- Det innføres ikke forbud mot fiske, herunder fiske med trål, der denne sjøkabelen legges.
- Kabelen, med lodder eller andre forankringer, må utformes slik at fiskeredskaper ikke hefter.
- Kabelens posisjoner blir lagt inn på tilgjengelige kart som beskrevet i søknaden.

Vi vil videre opplyse om at tiltakshaver kan bli erstatningspliktig dersom kabelen forårsaker skade på fiskeredskap eller tap av fangst.

Vi tilrår at en i så stor grad som mulig legger nye kabler i eksisterende traseer.

Havforskningsinstituttet (HI) har registrert et gytefelt for torsk som strekker seg fra Kvalvikneset - Klakkeberget og innover til Storfjord (jf. vår kartløsning; http://www.fiskeridir.no/Kart). Gytefeltet vil kunne bli direkte berørt av tiltaket. Likevel er det kun en svært liten del av gytefeltet som blir berørt. Vi anser ikke tiltaket å medføre en forverring i forhold til gytefeltet, men heller en forbedring fra dagens situasjon med urenset avløp.

Med hilsen

Otto Andreassen
seksjonssjef

Tom Hansen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Storfjord kommune	Oldersletta 1	9046	OTEREN

Kopi til:

Kystverket Troms og Finnmark	Postboks 1502	6025	ÅLESUND

Fra: Skibotn Bygdeutvalg (skibotnbygdeutvalg@gmail.com)
Sendt: 20.04.2017 18:08:17
Til: Post Storfjord; Steinar Engstad
Kopi:

Emne: Høring forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg
Vedlegg:

Viser til brev fra Storfjord kommune datert 8.3.17.

Styret i Skibotn bygdeutvalg er svært fornøyde med at det endelig har blitt fremgang i prosjektet med å etablere et kloakkrenseanlegg i Skibotn. Vi er også fornøyde med dialogen med Storfjord kommune i prosessen så langt.

Skibotn bygdeutvalg har behandlet saken i styret i møter 8.3.17 og 5.4.17.

Renseteknisk løsning

Skibotn bygdeutvalg er opptatt av at miljøperspektivet skal ivaretas på best mulig måte. Vi stusser på at det i forprosjektet i spørsmålet om miljøfaglige vurderinger kun henvises til en foreløpig rapport utarbeidet av Akvaplan Niva (2007.)

Ut i fra forprosjektet klarer vi ikke å lese entydig hvilken av de to skisserte løsningene som faktisk vil ha best rense-effekt. Vi synes det er merkelig at et forprosjekt er så utydelig på et så viktig aspekt som utslipp og rense-effekt. Begge anleggene er ifølge tabellen på side 38 tilfredsstillende, men det sier ingenting om den ene er bedre enn den andre. Dette oppfatter vi som vagt og diffust. Formuleringen på side 26 angående rense-effekt for slamavskillere *Det foreligger lite dokumentasjon av rense-effekten for store, konvensjonelle slamavskillere*, bekymrer oss.

Skibotn bygdeutvalg har dessverre ikke grunnlag for å gjøre seg opp en mening om hvilken type anlegg som vil være mest bærekraftig og hensiktsmessig. Vi har likevel tiltro til at Storfjord kommune ikke vil velge en miljømessig dårlig løsning, dersom en slik skulle finnes.

Utslippspunkt

Den miljøfaglige vurderingen som Akvaplan Niva har kommet med, gir en tydelig anbefaling om at utslippspunktet bør være så langt nord som mulig. Skibotn bygdeutvalg håper det kan tilrettelegges for utslippspunkt nord for Røykneselva,

uansett lokalisering av teknisk anlegg.

Lokalisering

Av de foreslåtte lokaliseringsalternativene mener vi at industritomta på kaia vil være den absolutt mest hensiktsmessige. Området er relativt nært den planlagte pumpestasjonen, den ligger skjult fra allfarvei og området er tilgjengelig med vei. Vi er klar over at kaiområdet i seg sjøl er potensielt lukrative industritomter, men håper at det vil gjøres estetiske vurderinger av renseanleggprospektet, slik at verdien av disse tomtene ikke vil bli forringet.

Vi har sterke motforestillinger mot å ha et kloakkrenseanlegg midt i bygda, på en av de fineste tomtene som Skibotn kan vise frem. Bare luktsjenansen et kloakkrenseanlegg vil medføre for campingplassen, markedsplassen ved museet, for næringsbygget Nordkalottsenteret og for bebyggelsen langs hovedveien, er åpenbar. Hele fjæraområdet fra LHL til kaia er et kjært rekreasjonsområde for både bygdas befolkning og for våre turister. Vi anmoder kommunestyret i Storfjord kommune på det sterkeste å ikke vurdere denne lokaliseringen for et kloakkrenseanlegg.

Skibotn bygdeutvalg ønsker heller ikke at det skal bygges kloakkrenseanlegg ved Røykneselva. Området fra Lásságámmi og forbi Røykneselva er et særdeles lett-tilgjengelig og populært friluftsområde, spesielt for barn. Den umiddelbare nærheta til verneområde mener vi også er et tungtveiende argument for å unngå denne lokaliseringen.

På vegne av styret i Skibotn bygdeutvalg,

Marianne Lorentzen sekretær

SE

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Storfjord kommune
Hatteng
9046 OTEREN

Sámediggi
Avjovargeaidnu 50
9730 Karasjohka

telefovdna: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Áigginsiidda
Mánnodat - Fredag
08.00-15.30

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI /SAKSBEHANDLER	MIN ČUJ./VÅR REF.	DIN ČUJ./DERES REF.	BEAIVI/DATO
André Nilsen, +47 78 48 42 79	17/1459 - 3	2015/1248-49 2125/2017	20.04.2017
andre.nilsen@samediggi.no	Almmut go váldát oktavuođa/Oppgis ved henvendelse		

Innspill til forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg - Storfjord kommune

Vi viser til deres brev av 07.03.2017.

Sametinget har vurdert de fire ulike plasseringene ut i fra påvirkning på samiske kulturminner.

Alt. 1 - nord for campingplassen vil være problematisk i forhold til markedsplassen i Skibotn. Dette er et svært viktig kulturmiljø som vil bli skjemmet av et renseanlegg i nærheten. Vi fraråder derfor kommunen om å velge dette alternativet.

Alt. 2 - Røykeneselva er OK fra vår side, vi har ingen innvendinger til denne plasseringen.

Alt. 3 - Kvalberg er nødvendig å befares av Sametinget før det velges. Her kan det ligge samiske kulturminner som ikke er registrert. Dersom Storfjord kommune går inn for dette alternativet må vi få beskjed slik at vi kan varsle befaring før vedtak fattes. Dersom det blir funnet freda kulturminner her, må disse dispenseres for. Siden dette er et større offentlig tiltak må kostnadene for vår befaring dekkes av Storfjord kommune. Dersom det blir funnet kulturminner som må graves ut arkeologisk må også disse kostnadene dekkes av kommunen, jf. kulturminneloven §§ 9 og 10.

Alt. 4 - nord på fylling Skobotn Kai er OK fra vår side. Her er det fra før en god del forstyrrelser i og med at det ligger en større utfylling i sjø og industrilokale. Renseanlegget bør trekkes lengst mulig unna den kvenske gården like nordøst for riksveien. Dvs. en plassering nærmere dagens industribygg.

Vi gjør oppmerksom på at dette innspillet bare gjelder for Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Troms fylkeskommune.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Andreas Stångberg
Fágajođiheaddji /Fagleder

André Nilsen
ráđđeaddi/rådgiver

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Kopiija/Kopi til:
Romssa fylkkasuohkan - Troms fylkeskommune Strandveien 13 9007 Tromsø

SE

Statskog
vi gir deg naturen

Gjelder eiendom
1939/45/2/0

Storfjord kommune
Hatteng
9046 Oteren

Vår ref.	Deres ref.	Vår dato	Vår saksbehandler
17/1797- 2		20.04.2017	Berit Kristine Kalstad 418 52 291, bek@statskog.no

Forprosjekt avløpsrenseanlegg Skibotn - høringsuttalelse

Det vises til høringsbrev datert 10.3.2017.

Det utredes 4 alternative lokaliseringer av tomt til pumpestasjon og renseanlegg i Skibotn.
Statskog er grunneier på alternativ 2 Røykeneselva og 3 Kvalberg. Alternativ 4 er plassert på industriområdet ved Skibotn kai, på et område som Storfjord kommune i dag leier /fester av Statskog.

Statskog SF har ikke faglig forutsetning for å vurdere alternativ plassering og alternativ type renseanlegg, og har tiltro til at Storfjord kommune gjør de nødvendige vurderinger etter høringsinnspill.

Statskog forutsetter generelt at arealbruk avklares i en reguleringsplan for valgt område på et senere tidspunkt. Statskog vil da være høringspart.
Statskog forutsetter videre at all etablering på Statskog-grunn gjøres i medhold til inngått avtale med grunneier. Det må i avtale fastsettes anleggets arealbehov og nødvendig rettigheter til kabler /ledning i grunn og annen arealdisponering som følger av drift og vedlikehold av anlegget.

Med hilsen

Berit Kristine Kalstad
eiendomskonsulent

Dette dokumentet er elektronisk signert

Vedlegg: 0

001923 - 67002757800080902100 15

1803378 - 2

SE

KYSTVERKET
Troms og Finnmark

Storfjord kommune
Hatteng
9046 OTEREN

Deres ref.:	Vår ref.:	Arkiv nr.:	Saksbehandler:	Dato:
	2017/1133-2		Ruben Alseth	26.04.2017

Uttalelse fra Kystverket - Høring - Forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg - Storfjord kommune -Troms fylke

Bakgrunn

Viser til Deres brev av 8.3.2017 vedrørende overnevnte. Asplan Viak AS har på vegne av Storfjord kommune utarbeidet forprosjekt for nytt avløpsrenseanlegg i Skibotn. Forprosjektet skal være beslutningsunderlag for etablering av nytt rense- og utslippssystem til sjø fra Skibotn tettsted. Hovedsakelig er det tomtealternativ, ledningstraseer, rensetekniske løsninger og utslippspunkt i sjø høringer baserer seg på, med uttalelsesfrist 19.4.2017. Fra Kystverkets side er det i denne fasen av planprosessen de ulike tiltak i sjø som er interessant, og som det gis tilbakemelding på. Kystverket beklager noe sen tilbakemelding.

Forvaltningsmyndighet

For tiltakshaver er det greit å vite rette forvaltningsmyndighet etter de ulike lovverk i fremtidige søknadsprosesser. I sjøområdet går det en farled (biled) inn Lyngenfjorden hele sjøvegen inn til Skibotn. Farleds arealavgrensning strekker seg nesten helt inn til land fra småbåthavna i Skibotn og nordover forbi Røykenesbukta (nordligste tomtealternativ). Farled inkludert arealavgrensning er statlig sjøområde. Alle søknader om tiltak i dette sjøområdet skal behandles av staten ved Kystverket etter havne- og farvannslovgivningen (HFL). Kartutsnittet under viser farled og farleds arealavgrensning i sjøområdet vest og nord for Skibotn. Slik Kystverket leser søknaden og de fire skisserte tomtealternativene, vil alle utslippsledninger i sjø ende ut i farleds arealavgrensning.

Region Kystverket Troms og Finnmark

Sentral postadresse:	Kystverket Postboks 1502 6025 ÅLESUND	Telefon:	+47 07847	Internett: E-post:	www.kystverket.no post@kystverket.no
For besøksadresse se	www.kystverket.no	Bankgiro:	7694 05 06766	Org.nr.:	NO 874 783 242

Brev, sakskorrespondanse og e-post bes adressert til Kystverket, ikke til avdeling eller enkeltperson

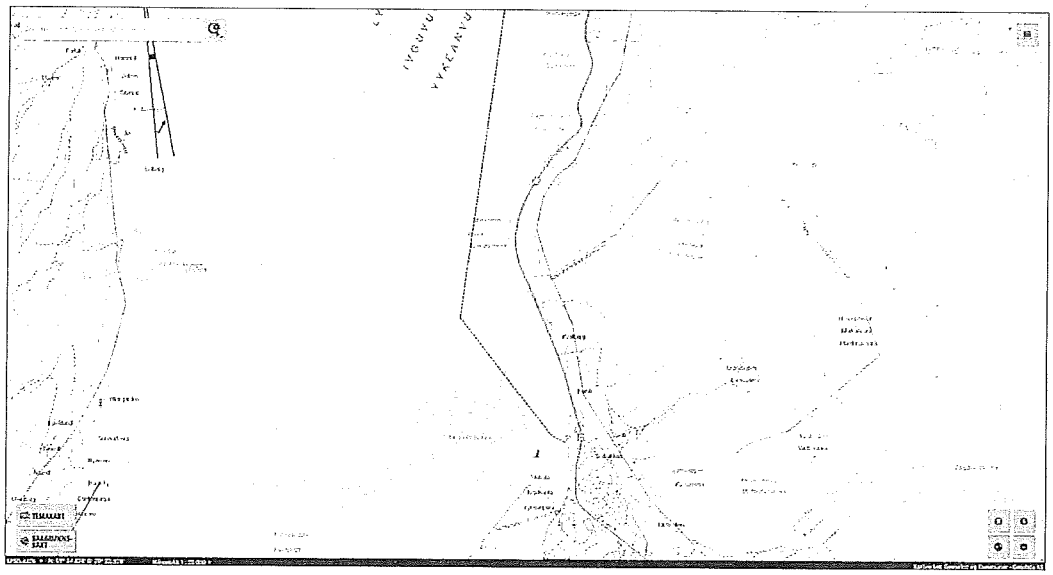

Bildetekst: Farled inn Lyngenfjorden (blå strek) og tilhørende arealavgrensning (oransje skravur) viser statlig sjøområde.

Merknader

Eksisterende sjøkabler: Kystverket gjør oppmerksom på at det fra Furuli er registrert to sjøkabler i sjøen vestover i fjorden. Det bør sjekkes ut eierskap til kablene, kryssende traseer og for å unngå eventuelle konflikter mot planlagte tiltak.

Forvaltningsmyndighet: Kystverket er rette forvaltningsmyndighet etter HFL for de skisserte (vedlegg til høringsbrev) sjøledningene.

Kystverket har ingen ytterligere merknader i denne fasen av planprosessen.

Med hilsen

Jan Morten Hansen
regiondirektør

Ruben Alseth
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Saksbehandler	Telefon	Vår dato	Vår ref.	Arkivkode
Bjørn Arne Karlsen	77 64 22 15	23.05.2017	2017/1999 - 0	461.2
		Deres dato	Deres ref.	
		08.03.2017		

Storfjord kommune
v/Steinar Engstad
9046 Oteren

Uttalelse til forprosjekt Skibotn avløpsrenseanlegg i Storfjord kommune

Fylkesmannen viser til brev av 07.03.2017 der det anmodes om høringsuttalelse til forprosjektet for nytt avløpsrenseanlegg i Skibotn.

Forprosjektet omfatter fire plasseringsalternativer for avløpsrenseanlegget og to mulige behandlingsmåter for avløpsvannet.

Fylkesmannen vurderer i uttalelsen forprosjektet ut fra to kriterier; forurensningsfare og innvirkning på nærliggende verneområder.

Forurensningsfare
Forprosjektet opererer med en fremtidig belastning på avløpsrenseanlegget på ca 1700 pe, mot dagens vel 700 pe. Rensing/behandling av avløpsvannet skal skje ved hjelp av slamavskiller eller silanlegg.

Anlegget skal rense i henhold til kravene i forurensningsforskriftens kapittel 13 *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser*. Kravet, jf. § 13-8, er at avløpsvannet ikke skal forsøple sjø og sjøbunn, og minst skal etterkomme 20 % reduksjon av SS-mengden beregnet som årlig middelverdi av det som tilføres renseanlegget eller 100 mgSS/l ved utslipp, beregnet som årlig middelverdi.

En slamavskiller som driftes godt, og ikke mottar for mye fremmedvann, vil normalt kunne overholde rensekravet på 20 % SS. Det samme vil et silanlegg normalt gjøre. Silanlegget vil trolig være lettere å drifte og normalt være både billigere å etablere (ekskl. strøm og vann) og mindre plasskrevende. Begge anleggsalternativer må ha prøvetakingspunkter på inn- og utløpsledning og mengdemåleutstyr.

Et utslippsdyp på 30 meter vil normalt være dypt nok til at avløpsvann blandes inn/uttynnes i vannmassene og ikke trenger til overflaten.

Hensyn til verneområder
To verneområder kan påvirkes av prosjektet; Røykeneselva naturreservat (skogvern) og Skibotnutløpet naturreservat. I forhold til førstnevnte, som vil omkranse plasseringsalternativ 2 *Røykeneselva*, vil påvirkningen være av visuell karakter, ved at man kan se bygninger/konstruksjoner på renseanlegget fra naturreservatet, samt mulig luktsjenanse.

Fylkeshuset, Strandvegen 13
Postboks 6105, 9291 Tromsø
Telefon: 77 64 20 00
Telefaks: 77 64 21 39
Avdeling
Miljøvernavdelingen
fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/troms

Skibotnutløpet naturreservat er tørrfalt ved laveste lavvann, og grensen ligger ca. 260 meter sør for plasseringsalternativ 1, *Nord for campingplass*. Utenfor reservatgrensen ligger et *brakkvannsdelta,* verdisatt som svært viktig (A), og utenfor det igjen et *bløtbunnsområde i strandsonen* verdisatt som svært viktig (A).

En utslippsledning fra plasseringsalternativ 1 vil måtte krysse de to nevnte naturtypene. En utslippsledning som krysser nevnte naturtyper vil måtte graves ned. Det samme gjelder en eventuell pumpeledning nordover.

Konklusjon
Med tanke på stabil renseeffekt med følgende redusert forurensningsfare, samt hensynet til naturreservatene og deres verneverdier, vil Fylkesmannen anbefale at nytt avløpsrenseanlegg i Skibotn plasseres på alternativ 3 Kvalberg eller 4 Skibotn kai.

Fylkesmannen anbefaler også silanlegg foran slamavskiller. Dette både av plasshensyn og at silanlegg trolig gir en mer stabil og god renseeffekt over tid. Et silanlegg vil også lettere kunne oppgraderes/utvides dersom rensekravene skjerpes i fremtiden.

Med hilsen

Per Kr. Krogstad
fung. miljøverndirektør

Bjørn Arne Karlsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/341 -134
Arkiv: L12
Saksbehandler: Steinar Engstad
Dato: 29.03.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
19/17	Storfjord plan- og driftsstyre	07.04.2017
31/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Vedlegg

1 Sluttregnskap for investeringsprosjektet sentrumsplan Skibotn.

Sentrumsplan Skibotn-sluttrapport omfang og kostnader.

Saksopplysninger

Storfjord kommune og Statens vegvesen har i fellesskap gjennomført prosjekt sentrumsplan Skibotn fra reguleringsplanstadiet til ferdigstilt anlegg. Alle anleggsarbeider er utført av entreprenørfirma Ole Nordmo & Sønn as (ONOS). Prosjektet har vært gjennomført med følgende milepeler:
Oppstart anleggsarbeider: Desember 2014. Oppstarten var forsinket pga at vegvesenets prosjektering og finansiering tok lengre tid enn beregnet.
Fullført anlegg med ferdigbefaring: Oktober/november 2016

Storfjord kommunes del av prosjektet omfatter følgende delprosjekter:

Delprosjekt	Mengde ca	Merknad
Reguleringsplan/prosjektering		
Skolebussparkering Skoleveien	60 m	Asfaltert
Gangveg fra skolebussparkering til veg til skolen	54 m	Asfaltert
Ombygging Skoleveien ifm skolebussparkeringen	100 m	Asfaltert
Parkeringsplass ved samfunnshuset,	79 plasser	Asfaltert
Rasingen, ny vei	255 m	Asfaltert
Johan Beck-veien. Ny del av veien	255 m	Asfaltert
Stormyra, ombygging vegkryss E6	60 m	Asfaltert
Gjenlegging av gammel vei bak Joker	40 m	Påført jord
Veilys Johan Beck-veien, ny del av veien.	255 m	
Ny avløpsledning silhus/Markedsgt-avkjøring Egil Seppola.	555 m	
Ny vannledning silhus-kryss Gammelveien-avkjøring E. Seppola	555 m	
Overvannsledning parkering samfunnshuset, felles m/vegvesenet	100 m	
Grunnerverv		Veiareal
Makebytte grunneiendommer		Veiareal

Med utgangspunkt i felles reguleringsplan for hele anleggsområdet er det utført:

- Felles prosjektering og felles anbud hvor man sikrer at alle hensyn tas innenfor anleggsområdet og at man slipper etterarbeider med ny oppgraving.
- I fellesprosjektet er alle gravekostnader og andre felleskostnader fordelt forholdsmessig mellom partene, noe som sikrer at begge parter sparer kostnader.
- Statens vegvesen har tatt med i sine arbeider og sine kostnader oppretting og nyasfaltering av veikryss mellom E6 og kommunale veier.
- Statens vegvesen har tatt 50 % av kostnadene til ny vei Rasingen
- Prosjektet har vært organisert og styrt på anleggsplassen av anleggsleder fra vegvesenet. Kommunen har vært ansvarlig for sin del av prosjektet med kontrollør på stedet.

Kommunalt regnskap

Tekst	**Sum kr**	**Merknader**
Anleggskostnader	12.351.372	2013-2016
Tilskudd fylkeskommunen	1.000.000	Tilskudd til sentrumstiltak
Inntekt Statens vegvesen	715.006	Andel overvann og vei Rasingen
Netto kostnader	10.636.366	Fullfinansiert

Vurdering

Samarbeide kommunen/Statens vegvesen har vært til stor nytte og økonomisk besparelse for begge parter. Den største gevinsten er at man har samordnet alle elementer i samme prosjekt, såsom vann/avløp/overvann, stikkledninger for vann og avløp, gang-/sykkelvei, kabelgrøfter, veilys, busslommer, parkering, skilting osv. Det er med dette ikke behov for å gjøre nye tiltak og gravearbeider i anleggsområdet på mange år.
Vegvesenets andel av sentrumsplanen har hatt en kostnadsramme som er mer enn dobbelt så stor som kommunens. De har anlagt/rehabilitert ca 600 m gang-/sykkelveg, rehabilitert veikryss, anlagt 4 busslommer, fartshumper og nedsatt fartsgrense ved skolen, flere kilometer veilys, kantstein og forskjønning. Dette har vært til stor nytte for sentrum i Skibotn.
Anleggsprosjektet har i perioden 2013-2016 blitt utvidet noe i forhold til opprinnelig plan. Dette har ført til noen kostnadsøkninger som er inndekket med låneopptak i perioden. I 2017 gjenstår et grunnoppgjør for kjøp av arealer til veigrunn, kostnader ca kr 13000.

Rådmannens innstilling

Rapporten tas til etterretning og oversendes til kommunestyret.

Saksprotokoll i Storfjord plan- og driftsstyre - 07.04.2017

Behandling:

Tilleggsforslag fra TLP Solveig Sommerseth.

Til behandlingen i kommunestyret må det utarbeides et vanlig prosjektregnskap. Dette for at kommunestyret skal kunne vedta inndekning eller disponering av prosjektets udekkede eller udisponerte beløp.

Rådmannens innstilling og Tilleggsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Rapporten tas til etterretning og oversendes til kommunestyret.

Sluttregnskap for investeringsprosjektet.	Kostnadsrammer	
Sentrumsplan Skibotn, anleggsdelen.	Opprinnelig	Justert
Utgifter		
Investeringsutgifter	14 000 000	11 373 000
Prosjektspesifikk finansiering		
Tilskudd Troms Fylkeskommune	2 000 000	1 000 000
Refundert fra Statens vegvesen		
Øremerket lån	12 000 000	10 373 000

Regnskap	Avvik
12 351 372	978 372
1 000 000	-
715 006	715 006
10 636 366	263 366

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/663 -4
Arkiv: 217
Saksbehandler: Klara Steinnes
Dato: 13.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
32/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Forvaltningsrevisjonsrapport - Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

Henvisning til lovverk:

Vedlegg
1 Forvaltningsrevisjonsrapport - Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har i møte 2. juni sak 16/17 behandlet saken Forvaltningsrevisjonsrapport - Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg.

Kontrollutvalget rår kommunestyret å fatte følgende vedtak:

Kontrollutvalgets innstilling

1. Kommunestyret viser til oppsummering og konklusjon samt anbefalinger i rapporten *Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg.*

2. Kommunestyret ber rådmannen om å iverksette tiltak for å følge opp de anbefalinger som er gitt i rapporten som følger:

- *utarbeide vedlikeholdsplan og ferdigstille strategidokumentet*
- *framlegge for kommunestyret forslag om overordnete mål og prioriteringer på FDV-området*
- *utarbeide tilstandsvurderinger for alle kommunens bygg*
- *ta inn i forslag til kommunens årsberetninger og/eller budsjett/økonomiplan Informasjon om*
  - *oppnåelse av eventuelle politisk vedtatte mål på FDV-området*

- *beregnede utbedringskostnader og forventede FDV-utgifter i budsjett-/ økonomiplanperioden*

3. Kommunestyret ber rådmannen gi punktvis tilbakemelding til kontrollutvalget om hvilke tiltak kommunen vil iverksette (ev. har iverksatt) og hvilke vurderinger som er gjort for å imøtekomme anbefalingene i rapporten. Frist for tilbakemelding fastsettes til 30.8.2017.

FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg

Storfjord kommune

KOMREV NORD

Rapport 2017

Forord

På grunnlag av bestilling fra kontrollutvalget i Storfjord kommune har KomRev NORD gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunens forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg. Kontrollutvalgets plikt til å påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres følger av lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 77 nr. 4. Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner m.v. (revisjonsforskriften) § 7 er forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Før igangsetting av forvaltningsrevisjonsprosjektet har revisjonen vurdert egen uavhengighet overfor Storfjord kommune, jf, kommuneloven § 79 og revisjonsforskriften kapittel 6. Vi kjenner ikke til forhold som er egnet til å svekke tilliten til vår uavhengighet og objektivitet.

Vi takker Storfjord kommune for samarbeidet i prosjektgjennomføringen.

Tromsø, 4.5.2017

Knut Teppan Vik
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Åse Skavdal og Tone Steffensen
Prosjektledere, forvaltningsrevisorer

0 SAMMENDRAG

Etter å ha undersøkt Storfjord kommunes planleggings- og styringssystem for forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen (forkortet FDV) konkluderer revisor med at systemet ikke er tilfredsstillende. Konklusjonen bygger blant annet på at kommunen ikke har utarbeidet vedlikeholdsplan og heller ikke årlige drifts- og vedlikeholdskostnader iht. NS 3454 *Livssyklus-kostnader for byggverk*. Slike årskostnader er kommunen anbefalt å utarbeide for å følge utviklingen av bygget over tid og for sammenligning mellom bygg og mot andre forvaltere. Til grunn for revisors konklusjon ligger også det faktum at administrasjonen ikke har utredet og foreslått for kommunestyret overordnete mål og prioriteringer når det gjelder FDV-området, samt at kommunen mangler tilstandsvurderinger for formålsbyggene. Med formålsbygg menes for eksempel skole, barnehage, sykehjem som er bygget for et spesielt formål, eller på et sted hvor alternative brukere av bygget vil være vanskelig å finne. Kommunen har imidlertid relativt nye tilstandsvurderinger for noen av de kommunale boligene.

Revisor konkluderer videre med at kommunens folkevalgte, det vil si politikerne i kommunestyret, ikke sikres tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i tilknytning til eiendomsforvaltningen. Politikerne får informasjon om utvikling og oppnåelse av administrasjonens mål på FDV-området, men administrasjonens forslag til årsberetning, budsjett og økonomiplan er etter revisors vurdering mangelfulle når det gjelder informasjon om tilstand på kommunens bygninger, prioriteringsforslag, beregning av utbedringskostnader/vedlikeholdsetterslep for bygningsmassen og forventede FDV-utgifter i økonomiplanperioden. Revisor har fått opplyst fra kommunen at administrasjonens budsjettforslag ikke er innrettet slik at det viser beregnet behov for bygningsvedlikehold med forventede utgifter på FDV-området. Vi har også fått opplyst at hver enkelt etat i kommunen skal utarbeide strategidokument som skal legges fram til politisk behandling, og at for driftsetaten vil dette dokumentet bli en form for statusrapport som også inkluderer vedlikeholdsetterslep på bygg. Et slikt strategidokument vil for ettertiden kunne inneholde informasjon til politikerne om blant annet vedlikeholdsetterslep.

I tillegg til å utarbeide vedlikeholdsplan og strategidokumentet som planlagt anbefales Storfjord kommune v/administrasjonen å

- framlegge for kommunestyret forslag til overordnete mål og prioriteringer på FDV-området
- utarbeide tilstandsvurderinger for alle kommunens bygg
- ta inn i forslag til kommunens årsberetninger og/eller budsjett/økonomiplan informasjon om
  - oppnåelse av eventuelle politisk vedtatte mål på FDV-området
  - beregnede utbedringskostnader og forventede FDV-utgifter i budsjett-/ økonomiplanperioden

Innholdsfortegnelse

0 SAMMENDRAG 1

1 INNLEDNING 7

1.1 Om eiendomsforvaltning og bygningsvedlikehold 7

1.2 Organisering av eiendomsforvaltningen i Storfjord kommune 8

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER 9

2.1 Problemstillinger 9

2.2 Revisjonskriterier 9

2.3 Utledning av revisjonskriterier 10

2.3.1 Problemstilling 1 10

2.3.2 Problemstilling 2 12

3 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSING 14

4 PLANLEGGINGS- OG STYRINGSSYSTEM 15

4.1 Overordnede mål og prioriteringer for FDV-området 15

4.2 Bygningsoversikt, vedlikeholdsplan og årlige kostnader 15

4.3 Konklusjon 16

5 RAPPORTERING OG BESLUTNINGSGRUNNLAG 17

5.1 Rapportering på bygningenes tilstand 17

5.2 Økonomiplan og årsbudsjett 19

5.3 Konklusjon 21

6 HØRING 23

7 EVENTUELLE ANBEFALINGER 24

8 REFERANSER 24

1 INNLEDNING

I møte 16.9.2016 ved sak 25/16 bestilte kontrollutvalget i Storfjord kommune forvaltningsrevisjons-prosjektet «*Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg*». Kontrollutvalgets formål med prosjektet er å undersøke om kommunen har tilfredsstillende forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen. Utvalget ønsker også å bidra til å opprettholde fokus både mot de verdier som kommunens bygg utgjør, og mot at kortsiktige innsparinger på vedlikehold kan medføre større utgifter på lang sikt.

1.1 Om eiendomsforvaltning og bygningsvedlikehold

NOU 2004:22 *Velholdte bygninger gir mer til alle. Om eiendomsforvaltning i kommunesektoren* og Riksrevisjonens dokument 3:13 (2004 – 2005) *Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger* var begge rettet mot vedlikehold av kommunale bygninger. Rapportene peker på at kommunene bruker for lite midler over driftsbudsjettene til vedlikehold, og at forsømt vedlikehold tas igjen i form av rehabilitering som finansieres over investeringsbudsjettet. NOUen konkluderer blant annet med at «*det er dårlig totaløkonomi å vedlikeholde eiendom dårlig*» (NOU 2004:22 s. 40). Konsekvensene av dårlig vedlikehold kommer imidlertid ikke til syne umiddelbart, og i en anstrengt budsjettsituasjon kan det være fristende eller til og med nødvendig å skjære ned på vedlikeholdet. De negative virkningene for eiendommens verdiutvikling, for brukernes verdiskapning og i form av økte kostnader til reparasjoner og ekstraordinært vedlikehold blir først synlige på noe lengre sikt. NOUen slår blant annet fast at *"planmessig vedlikehold på et faglig riktig nivå er lønnsomt og vil over tid føre til at forvaltningskostnadene blir lavere enn ellers. Utsettelse av vedlikeholdet for å spare penger er altså kortsiktig og fører til økte kostnader i det lange løp" (NOU, 2004:22).*

I rapporten *Kartlegging av kommunens utgifter til vedlikehold av sine bygninger* (2006) uttaler Forum for offentlige bygg og eiendommer (FOBE) at dersom en bygning over tid får mindre vedlikehold enn nødvendig, vil standarden på bygget bli dårligere enn opprinnelig. For å få bygget tilbake til opprinnelig standard, vil det da være behov for ekstra midler til vedlikehold. I en annen rapport, *Bedre eierskap i kommunene,* fra 2007 retter FOBE fokus mot hvordan kommunene håndterer sitt eierskap når det gjelder eiendomsforvaltningen. Det konkluderes her med at eierorganet (bl.a. kommunestyret) i større grad bør delta som aktive eiere.

I 2008 kom rapporten *"Vedlikehold i kommunesektoren – Fra forfall til forbilde"* av Multiconsult & PricewaterhouseCoopers (PwC) på vegne av Kommunesektorens organisasjon (KS). Ifølge rapporten er vedlikeholdsetterslepet på den kommunale bygningsmassen estimert til 142 milliarder kroner i henhold til ambisjonsnivå A og 94 milliarder kroner i henhold til ambisjonsnivå B. Ambisjonsnivå A tilsvarer en gjennomgående god eller akseptabel tilstand, mens ambisjonsnivå B er noe lavere hvor det tillates enkeltkomponenter som er utilfredsstillende.

Rapporten fremhever betydningen av en klar vedlikeholdsstrategi og viser i figur 1 hvordan mangelen på en slik strategi kan føre til etterslep på området og ende med verdiforringelse.

Figur 1: "Veien til verdiforringelse"

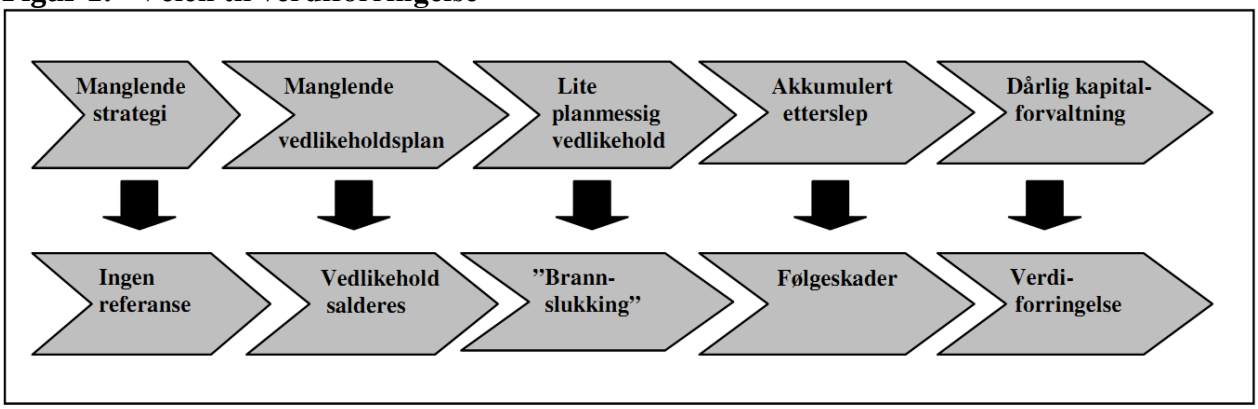

Kilde: PwC og Multiconsult (2008a:18)

Videre peker rapporten *Vedlikehold i kommunesektoren. Fra forfall til forbilde* på mulige samfunnsmessige konsekvenser av manglende vedlikehold av bygninger. Nedenstående figur er hentet fra Appendiks 2 "*Årsakssammenhenger, konsekvenser og forbedringsmuligheter"* til rapporten og viser en mulig årsakssammenheng:

Figur 2: "Samfunnsmessige konsekvenser "

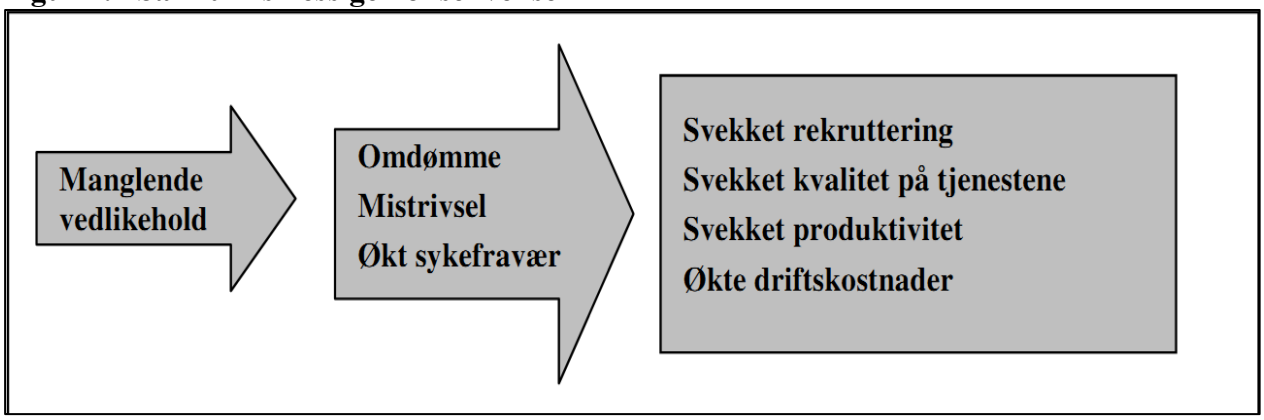

Kilde: PwC og Multiconsult (2008b:11)

Figur 2 oppsummerer og illustrerer viktigheten av at kommunen sørger for tilfredsstillende forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen.

1.2 Organisering av eiendomsforvaltningen i Storfjord kommune

Ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av Storfjord kommunes eiendommer tilligger plan- og driftsetaten som ledes av plan- og driftssjef. Ifølge organisasjonskartet[1] hadde etaten pr oktober 2016 totalt 22,89 årsverk fordelt på administrasjon med 7,4 årsverk, vaktmestere 5,7 årsverk, 8,79 årsverk som renholdere og en interkommunal prosjektleder med 1,0 årsverk. Plan- og driftssjefen opplyser at både vaktmestrene og renholderne utfører arbeid som innebærer bygningsvedlikehold, samt at en av ingeniørstillingene er tillagt det administrative ansvaret for vedlikehold.

[1] Kilde: Storfjord kommune

2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER

2.1 Problemstillinger

På grunnlag av kontrollutvalgets formål med og bestilling av forvaltningsrevisjonsprosjektet har revisor utledet følgende problemstillinger for undersøkelsen:

1. Har Storfjord kommune tilfredsstillende planleggings- og styringssystem for forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen?

2. Sikres det at de folkevalgte har tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i tilknytning til eiendomsforvaltningen?[2]

2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er krav, normer og/eller standarder som kommunens praksis på det reviderte området skal vurderes i forhold til.

Revisjonskriterier kan utledes fra lover, forskrifter, lovforarbeider, rettspraksis, administrative retningslinjer, statlige føringer, teori og så videre. Bygningsvedlikehold og eiendomsforvaltning er i liten grad regulert i lovgivningen, og vi må derfor utlede som revisjonskriterier en såkalt *beste praksis* fra utredninger, rapporter, standarder, teori og veiledere fra offentlige og andre organer som har en viss autoritet overfor kommunene. I dette prosjektet legger vi til grunn *NOU 2004:22 Velholdte bygninger gir mer til alle – Om eiendomsforvaltningen i kommunesektoren* som hovedkilde for utledning av beste praksis som revisjonskriterier. Kommunen er ikke pålagt å følge anbefalingene i NOUen, men revisjonen anser det som tilrådelig å etterleve disse for å sikre forsvarlig bygningsvedlikehold og eiendomsforvaltning.

Vi vurderer innsamlede data opp mot revisjonskriterier/beste praksis utledet fra følgende kilder:

- Lov 25.09.1992 nr. 107 *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven/kml)*
- Lov 27.6.2008 nr. 71 *Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)*
- NOU 2004:22 «*Velholdte bygninger gir mer til alle.» Om eiendomsforvaltning i kommunesektoren.* Statens forvaltningstjeneste, Oslo.
- Kommunesektorens organisasjon (KS) - *Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold; - En veileder for folkevalgte og rådmenn*"
- Riksrevisjonens dokument 3:13 (2004 – 2005) *Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger*
- FOBE (forum for offentlige bygg og eiendommer)/KoBE "*Bedre eierskap i kommunene".* 2007
- Norsk standard (NS) 3454 *Livssykluskostnader for byggverk*

[2] Med *eiendomsforvaltning* sikter vi til forvaltning av eiendommen som fysisk objekt, som omfatter utnyttelsen av eiendommen til bestemte bruksformål, løpende drift, tilsyn og vedlikehold, reparasjoner, utbedringer, etc.

2.3 Utledning av revisjonskriterier

2.3.1 Problemstilling 1

Ifølge *plan- og bygningsloven* § 31-3 første ledd plikter eier eller den ansvarlige å holde byggverk og installasjoner som omfattes av denne loven i en slik stand at det ikke oppstår fare for skade på, eller vesentlig ulempe for person, eiendom eller miljø, og slik at de ikke virker skjemmende i seg selv eller i forhold til omgivelsene. Dette pålegger Storfjord kommune som eier en plikt til å vedlikeholde sine bygninger.

I 2003 oppnevnte regjeringen et utvalg som skulle gjennomgå eiendomsforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner. Resultatet av arbeidet til Eiendomsforvaltningsutvalget[3] var NOU 2004:22 *Velholdte bygninger gir mer til alle – Om eiendomsforvaltningen i kommunesektoren.* På side 23 i NOUen slår utvalget fast at eiendomsforvaltning omfatter:

- erververlse (gjennom kjøp, ekspropriasjon og bygging)
- forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling (FDVU)
- avhending (ved salg, bortfeste, gave eller overførsel av eiendom)
- riving, gjenbruk og deponering

Oppmerksomheten i denne undersøkelsen er avgrenset til andre strekpunkt, og særlig bygnings-vedlikehold. I rapporten bruker vi forkortelsen FDV for området forvaltning, drift og vedlikehold av kommunal bygningsmasse.

NOU 2004:22 angir på side 13 en rekke kriterier for god eiendomsforvaltning:
1. Det foreligger overordnede politisk bestemte mål for eiendomsforvaltningen
2. Det foreligger et rasjonelt system for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen
3. Generelle delkriterier:
    - 3.1. Tilfredsstille prioriterte brukerbehov
    - 3.2. Effektiv arealutnyttelse
    - 3.3. Godt, verdibevarende vedlikehold
    - 3.4. Kostnadseffektiv eiendomsforvaltning
    - 3.5. Målrettet utvikling av eiendommens kvaliteter
    - 3.6. En hensiktsmessig organisering av eiendomsforvaltningen
    - 3.7. Riktige økonomiske rammebetingelser tilpasset eiendomsforvaltningens langsiktige karakter
4. Lovpålagte krav overfor eier og bruker blir ivaretatt

Eiendomsforvaltningsutvalget har drøftet og utledet konkrete tiltak knyttet til de ulike kriteriene og de generelle delkriteriene. Kriteriene nr. 1 og 2 inngår i revisjonens undersøkelse. Med unntak av bestemmelsen i plan- og bygningsloven § 31-1 første ledd har vi av ressurshensyn valgt ikke å gå nærmere inn på NOUens kriterium nr. 4 for god eiendomsforvaltning. Vi går heller ikke inn på de generelle delkriteriene under kriterium nr. 3.

Ifølge eiendomsforvaltningsutvalget bør eier fastsette målene, prioriteringene og rammene som eiendomsforvaltningen skal styres etter (NOU 2004:22 s. 38). Likeså anses det i Riksrevisjonens Dokument nr. 3:13 2004-2005 (side 30) som viktig å fastsette mål for vedlikeholdet slik at det foreligger grunnlag for styring og kontroll. Revisjonen, som er kommunestyrets kontrollorgan, er

[3]Utvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon av 21. november 2003 med formål å gjennomgå og evaluere eiendomsforvaltningen i kommuner og fylkeskommuner. Innstillingen ble avgitt 5. november 2004.

ikke i posisjon til å vurdere politikernes etterlevelse av anbefalingene i NOUen om å vedta mål og prioriteringer for kommunens eiendomsforvaltning. For at politikerne skal kunne fastsette mål og prioriteringer, er det imidlertid en forutsetning at de får fremlagt til behandling en saksutredning fra administrasjonen. Kommuneloven § 23 nr 2 *Administrasjonssjefens oppgaver og myndighet* pålegger administrasjonssjefen å påse at *«saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt."*

Med henvisning til forannevnte kilder utleder vi en forventning om at administrasjonen framlegger for politikerne saksutredning med forslag til mål og prioriteringer for FDV-området.

Et rasjonelt eller målrettet system for planlegging og styring, jf. kriterium nr. 2 for god eiendomsforvaltning, bør inneholde de to hovedkomponentene *tilstandsinformasjon* og *planlegging av tiltak* (NOU 2004:22 s. 38). Behovet for tilstandsinformasjon utdypes i NOUen, der det anbefales generelt at eiendomsforvaltningen har informasjon og data om *eiendoms- og bygningsregister med areal, kostnader og inntekter relatert til hvert bygg i hht NS 3454, eiendommenes verdi, bruker-/ leietakeroversikt, brukernes langsiktige planer for virksomheten og konsekvenser for lokaler, eiendommens tilstand (teknisk, innemiljø og fysisk tilgjengelighet), forbruksdata (bl.a. energi og andre "miljøparametre"), antall brukere og lignende indikatorer for bruksintensitet og areal-effektivitet, lovpålagt dokumentasjon (branndokumentasjon, HMS, bygningsmyndigheter m.m.), juridisk dokumentasjon og fdvu-dokumentasjon for øvrig*. I dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har vi valgt å se nærmere på om Storfjord kommunes system for eiendomsforvaltningen inneholder følgende av forannevnte tilstandsinformasjon:

- eiendoms- og bygningsregister med areal
- eiendommens tilstand (teknisk, innemiljø og fysisk tilgjengelighet)
- kostnader og inntekter relatert til hvert bygg i henhold til NS 3454

Riksrevisjonens Dokument nr. 3:13 2004-2005 understreker på side 29 viktigheten av at kommunale beslutningstakere på både politisk og administrativt nivå har tilgang til oppdatert og relevant informasjon om eiendomsmassens tilstand. Informasjonen skal kunne gjøre dem i stand til å prioritere det nødvendige vedlikeholdet av kommunens bygninger.

Opplysninger om blant annet kostnader relatert til hvert bygg i henhold til *NS 3454 Livssykluskostnader for byggverk*, gir ifølge eiendomsforvaltningsutvalget mulighet for å følge utviklingen av bygget over tid og for sammenligning mellom bygg og mot andre forvaltere. Slike opplysninger er en type nøkkeltall som er nødvendige for å avdekke kostnadskrevende avvik og potensial for effektivisering. Nøkkeltallene er også nyttig informasjon overfor brukere og eiere (NOU 2004:22 s. 38). NS 3454 *Livssykluskostnader for byggverk* erstatter den tidligere standarden NS 3454 *Årskostnader for bygninger*. Gjeldende NS 3454 omhandler og definerer livssykluskostnader, som består av kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av eiendommen i tillegg til kapitalkostnader, jf. NOU 2004:22 s. 25- 26. Et viktig kostnadsbegrep i NS 3454, er *årlige kostnader* som er definert som *beregnede eller registrerte kostnader for de enkelte år oppstilt iht. kontoplan i NS 3454*. I dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har vi valgt å undersøke om Storfjord kommune har utarbeidet nøkkeltall for årlige drifts- og vedlikeholdskostnader for sine bygninger.

I KS' veileder *Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold* blir det framhevet at et godt løpende vedlikehold er lønnsomt, og at hver kommune må utføre planlagt vedlikehold over flere år. Ved manglende eller lavt vedlikehold kan et bygg være nedslitt tidligere enn beregnet. Kommunene kan bli nødt til å gjennomføre akutte tiltak som krever ekstraordinære bevilgninger. Manglende vedlikehold kan også føre til en tidligere total rehabilitering som må finansieres med lån. Med lånene

øker driftsutgiftene i form av renter og avdrag som kan utgjøre langt høyere kostnader per kvadratmeter/år enn det et planmessig vedlikehold ville utgjøre. Basert på forannevnte anbefaling om utføring av *planlagt* vedlikehold utleder vi en forventning til kommunen om at administrasjonen bør utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger.

På grunnlag av ovenstående gjennomgang og drøfting utleder vi følgende revisjonskriterier som beste praksis for problemstilling 1 *Har Storfjord kommune tilfredsstillende planleggings- og styringssystem for forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen som kommunen forvalter?:*

- Administrasjonen bør framlegge for kommunestyret saksutredning med forslag til overordnede mål og prioriteringer for FDV-området
- Administrasjonen bør utarbeide oversikt over bygningsmassen med areal og tilstandsvurderinger
- Administrasjonen bør utarbeide årlige kostnader til drift og vedlikehold for kommunens bygninger i hht kontoplan i NS 3454
- Administrasjonen bør utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger

De utledede revisjonskriteriene gjengis i tekstbokser i kapittel 4 i rapporten.

2.3.2 Problemstilling 2

NOU 2004:22 påpeker at god kommunikasjon mellom administrasjon og politikere er av avgjørende betydning for å sikre godt vedlikehold. Innsikt i bygningsmasse og vedlikeholdsbehov er viktig for å kunne ha et godt beslutningsgrunnlag knyttet til eiendomsforvaltningen og vedlikehold av kommunal bygningsmasse.

Likeså fremhever Riksrevisjonen i sitt Dokument nr. 3:13 2004-2005 (side 29) hvor viktig det er å tilføre kommunens politikere oppdatert og relevant informasjon om eiendomsmassens tilstand og det reelle vedlikeholdsbehov innenfor gitte perioder. Med denne kunnskapen kan politikerne bli i stand til å prioritere det nødvendige vedlikeholdet av kommunens bygninger.

KS-veilederen *Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold; En veileder for folkevalgte og rådmenn* inneholder forslag til hvordan rapportering til folkevalgte kan og bør gjennomføres på FDV-området. Veilederen understreker at for å gjøre riktige prioriteringer knyttet til eiendomsforvaltningen, trengs et godt beslutningsgrunnlag. KS peker på at et minimumskrav til eiendomsforvalterne er at de jevnlig rapporterer tilstand på all bygningsmasse, med forslag til prioritering og beregnede utbedringskostnader. Denne formen for rapportering bør ifølge KS-veilederen inngå i kommunens årsrapport.

I en undersøkelse fra 2007 av eiendomsforvaltningen i kommunene kom organisasjonen FOBE fram til at et av kjennetegnene ved kommuner som lykkes, er at det finnes en forvalter som engasjerer seg og som klarer å etablere god kommunikasjon med rådmann, ordfører, formannskap, eventuelt i eiendomsstyre og kommunestyre. Det framgår av FOBE-rapporten at undersøkelser viser at jevnlig rapportering til de folkevalgte er viktig for ansvarliggjøring og utvikling av det sentrale eierskapet.

Ifølge kommuneloven § 44 nr. 3 skal økonomiplanen *"omfatte hele kommunens [. . .] virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Planen skal være satt opp på en oversiktlig måte."* Og det heter i kml § 44 nr. 5:

"Planer som omfatter avgrensede deler av kommunens [. . .] virksomhet, skal integreres i økonomiplanleggingen og bruken av midler innarbeides i planen". Videre framgår det av kommunelovens bestemmelser om årsbudsjettets innhold (§ 46) at å*rsbudsjettet skal være realistisk og at det skal fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret*. Realistisk økonomiplan og årsbudsjett forutsetter at både inntekter og utgifter er så godt kjente som mulig. Når det gjelder bygningsvedlikehold, anser revisor det som viktig at vedlikeholdsbehovet blir kartlagt, dokumentert og rapportert til bevilgende myndighet. Økonomiplan og budsjett vedtas av kommunestyret etter forslag fra rådmannen.

Med henvisning til foranstående utleder vi at forslaget til økonomiplan og årsbudsjett[4]. bør være oversiktlig og vise behovet for bygningsvedlikehold med forventede utgifter. Dette er for øvrig i samsvar med KS' anbefaling til kommunene om å ta nødvendige utbedringer inn i økonomiplanene, jf. veilederen *Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold*.

Kommuneloven § 48 nr. 5 *Årsregnskapet og årsberetningen* krever blant annet at årsberetningen skal opplyse om *"forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling og resultat av virksomheten, som ikke går fram av årsregnskapet"*. Årsberetningen skal ifølge kml § 48 nr. 5 også opplyse om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen.

Revisjonen legger til grunn at informasjon om utviklingen og situasjonen på FDV-området kan betraktes både som "*opplysninger om forhold som ikke fremgår av regnskapet",* som "*andre forhold av vesentlig betydning"* og som "*forhold som er viktige for å bedømme kommunens økonomiske stilling […]"* Derfor utleder vi som en beste praksis at kommunens årsberetning bør inneholde informasjon om situasjonen mht. forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygninger. En dekkende situasjonsbeskrivelse på dette området bør også inneholde oversikt over vedlikeholdsetterslepet på bygningsmassen. Her viser vi også til kml § 23 nr. 2 som pålegger administrasjonssjefen å sørge for forsvarlig utredning av saker som legges fram for folkevalgte organer.

På grunnlag av ovenstående gjennomgang og drøfting utleder vi følgende revisjonskriterier for problemstilling 2 *Sikres det at de folkevalgte har tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i tilknytning til eiendomsforvaltningen?:*

- Administrasjonen bør rapportere til politikerne om tilstand på kommunens bygninger, med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader
    - Administrasjonens forslag til årsberetning bør inneholde informasjon om tilstanden på bygningsmassen, og om måloppnåelse og utvikling på FDV-området
    - Administrasjonen bør ha beregnet størrelsen på vedlikeholdsetterslep for bygningsmassen
- Forslaget til økonomiplan og årsbudsjett bør vise behovet for bygningsvedlikehold med forventede utgifter innenfor FDV-området

De utledede revisjonskriteriene gjengis i tekstbokser i kapittel 5 i rapporten.

[4] Årsbudsjettet tilsvarer første år i økonomiplanperioden.

3 METODE, DATAMATERIALE OG AVGRENSING

Forvaltningsrevisjonsprosjektet er gjennomført i henhold til gjeldende standard for forvaltningsrevisjon[5].

Revisor har undersøkt planleggings- og styringssystemer for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygg i Storfjord kommune samt hvilket beslutningsgrunnlag kommunens folkevalgte har hatt innenfor eiendomsforvaltningen i årene 2012-2016.

Datamaterialet vi bygger på i rapporten, er innhentet ved gjennomgang og analyse av Storfjord kommunes årsberetninger, spesielt det som gjelder rapporteringene fra driftsetaten. Vi har også brukt informasjon fra administrasjonens økonomirapporteringer til formannskap og kommunestyre, forslag til økonomiplaner med årsbudsjett, saksutredninger for kommunestyret, samt oversikt over og tilstandsvurderinger for kommunens boliger. I tillegg har vi innhentet informasjon i møte med plan- og driftssjefen 25.10.2016 og i etterfølgende dialog med kommunen via e-post og telefon.

Undersøkelsene rapporten bygger på, ble gjennomført fra oktober 2016 til januar 2017 og omfatter årene 2012 – 2016. På tidspunktet for revisjonens undersøkelse var 2015 det siste året det forelå godkjent kommuneregnskap for.

Gyldighet og pålitelighet
Med gyldige data menes at dataene som samles inn i undersøkelsen, skal utgjøre et relevant og tilstrekkelig grunnlag for å vurdere den reviderte virksomheten opp imot revisjonskriteriene og problemstillingene. Vi har samlet inn datamateriale fra dokumenter og planer samt kommunestyresaker som omhandler forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse i perioden revisors undersøkelse gjelder. Vi har også innhentet opplysninger fra kommunens ansatte som har ansvar for forvaltning, drift og vedlikehold og derfor må forutsettes å ha kjennskap til og relevant informasjon om undersøkelsens tema. Datamaterialets opphav og omfang tilsier at vi har et relevant og tilstrekkelig grunnlag for revisors vurderinger og konklusjon, og derfor vurderer vi at datamaterialet som er presentert som «revisors funn» i rapporten, oppfyller gyldighetskravet.

Med pålitelige data menes at dataene skal være mest mulig nøyaktige. Revisjonen har vurdert eventuelle feilkilder i det innsamlede datamaterialet. Vi har sammenliknet de ulike typene data med hverandre for å avdekke eventuelle motsetninger i opplysninger som fremkommer i dem. I tillegg har vi framlagt datamaterialet for kommunen og korrigert påviste faktafeil. På bakgrunn av forannevnte vurderinger, sammenlikninger og verifiseringer, forutsetter revisjonen at det ikke er vesentlige feil i datamaterialet som presenteres i rapporten.

Påliteligheten og gyldigheten i det presenterte datamaterialet er også søkt sikret gjennom revisjonens interne kvalitetssystem.

[5] *RSK 001Standard for forvaltningsrevisjon* fastsatt av Norges kommunerevisorforbunds styre 1. februar 2011

4 PLANLEGGINGS- OG STYRINGSSYSTEM

Har Storfjord kommune tilfredsstillende planleggings- og styringssystem for forvaltning, drift og vedlikehold av bygningsmassen?

4.1 Overordnede mål og prioriteringer for FDV-området

Revisjonskriterium

- Administrasjonen bør framlegge for kommunestyret saksutredning med forslag til overordnede mål og prioriteringer for FDV-området

Kilder: Plan- og bygningsloven, kommuneloven, NOU 2004:2, KS- veileder, Riksrevisjonens dokument 3:13, NS 3454

Revisors funn

Administrasjonen i Storfjord kommune har ikke lagt fram for kommunestyret saksutredning med forslag til overordnede mål og prioriteringer for FDV-området. Ifølge kommunens plan- og driftssjef arbeider for tiden de forskjellige etatene i kommunen med strategidokumenter som skal legges fram til politisk behandling, og innen april 2017 skal *Plan- og driftsetaten* være ferdig med sitt dokument der kommunale boliger og formålsbygg vil framkomme som delmål. I tillegg arbeider kommuneadministrasjonen med en vurdering om kommunale boliger skal skilles ut i et aksjeselskap eller kommunalt foretak. Resultatet av dette arbeidet skal legges fram for politikerne til avgjørelse.

Revisors vurdering

Etter revisors vurdering har kommunen ikke oppfylt det utledete revisjonskriteriet om å utrede og foreslå overordnete mål og prioriteringer for FDV-området.

4.2 Bygningsoversikt, vedlikeholdsplan og årlige kostnader

Revisjonskriterier

- Administrasjonen bør utarbeide oversikt over bygningsmassen med areal og tilstandsvurderinger
- Administrasjonen bør utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger
- Administrasjonen bør utarbeide årlige kostnader til drift og vedlikehold for kommunens bygninger iht. kontoplan i NS 3454

Kilder: Plan- og bygningsloven, kommuneloven, NOU 2004:2, KS- veileder, Riksrevisjonens dokument 3:13, NS 3454

Revisors funn

Oversikt over bygningsmassen med areal og tilstandsvurderinger

Revisor har fått oversendt oversikt over og tilstandsvurderinger for alle kommunens boliger. De fleste tilstandsvurderingene er fra 2009, mens noen få blir oppgitt å være utarbeidet i 2016. Det foreligger ikke tilstandsvurderinger for formålsbyggene[6]. Kommunen forutsetter at formålsbygg som er forholdsvis nye, f. eks. *Rådhuset/NAV-bygget* og *Furuslottet barnehage,* er i tilfredsstillende stand. Ifølge kommunens plan- og driftssjef trenger Hatteng og Skibotn skoler oppgradering.

[6] Bygg som er bygget for et spesielt formål, eller på et sted hvor alternative brukere av bygget vil være vanskelig å finne. Kilde: KOBE: «Rapport om eierskap og organisering av eiendomsforvaltning i kommunesektoren»

Vedlikeholdsplan for kommunens bygninger
Ifølge kommunens årsmeldinger over flere år har administrasjonen hatt til hensikt å utarbeide vedlikeholdsplan for kommunens bygninger. Dette arbeidet har stadig blitt utsatt og er ennå ikke fullført ifølge plan- og driftssjefen. Han opplyser videre at etaten i 2016 har arbeidet med å skaffe databasert verktøy for blant annet FDV-området, og at arbeidet med vedlikeholdsplaner for kommunens bygg er blitt utsatt til et slikt verktøy er anskaffet. Et databasert verktøy vil ifølge plan- og driftssjefen forenkle arbeidet med registrering av bygningene og tilhørende vedlikeholdsstatus.

Ifølge plan- og driftssjefen er vedlikeholdsetterslepet så stort at mange brukere ikke orker å melde inn registrerte behov. Behovet for vedlikehold blir kartlagt blant annet ved at brukere av byggene rapporterer behov som har oppstått. Noe blir avdekket ved vernerunder, og i tillegg er *Plan- og driftsetaten* på byggene for å se hvilke behov som foreligger. Storfjord kommune har oppgraderingsplan for kommunale boliger og legger inn i budsjettene oppgradering av én bolig pr år.

Når det gjelder rapportering av skader, mangler eller uforutsette hendelser som oppstår i den daglige bruken av formålsbyggene, er det ofte vaktmestrene som melder inn oppståtte behov. Kommunen har en vaktmesterpool hvor hver vaktmester har ansvar for ett bygg, og dette vaktmesternærværet sikrer ifølge plan- og driftssjefen registrering av oppståtte behov.

Årlige kostnader til drift og vedlikehold for kommunens bygninger i hht kontoplan i NS 3454
Plan- og driftssjefen opplyser at Storfjord kommune ikke bruker kontoplanen til NS 3454, men bruker kontoplanen i kommunens regnskap. Hvert bygg er et eget budsjettansvar, og regnskapet viser hva som er belastet av alle typer utgifter og inntekter inkludert bygningsvedlikehold. Revisors gjennomgang av budsjettansvarene for kommunens formålsbygg i kommuneregnskapet for 2015 viser at det for de fleste bygningene ikke var oppført utgifter til bygningsvedlikehold i dette året. Ifølge plan- og driftssjefen er det imidlertid brukt ca 1 million kroner på oppgradering av kommunale boliger i 2016.

Revisors vurderinger
Revisor vurderer det utledete revisjonskriteriet om bygningsoversikt med areal og tilstandsvurderinger som i liten grad oppfylt. Kommunen har relativt nylig utarbeidet tilstandsvurderinger for noen av de kommunale boligene, mens tilstandsvurderingene fra 2009 må anses som lite aktuelle pr i dag, og for formålsbyggene mangler kommunen tilstandsvurderinger. Revisjonskriteriene om vedlikeholdsplan og om årlige kostnader iht. kontoplan NS 3454 vurderes som ikke oppfylte. Årlige drifts- og vedlikeholdskostnader iht. NS 3454 er en type nøkkeltall som ifølge NOU 2004:22 er nødvendig blant annet for å avdekke kostnadskrevende avvik og effektiviseringspotensial og har derfor en annen funksjon enn tallene for kostnader til drift og vedlikehold som framgår av relevante konti i kommunens regnskap.

4.3 Konklusjon

På grunnlag av revisors funn og vurderinger konkluderer vi med at Storfjord kommune ikke har et tilfredsstillende system for planlegging og styring av vedlikehold av bygningsmassen.

5 RAPPORTERING OG BESLUTNINGSGRUNNLAG

Sikres det at de folkevalgte har tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i tilknytning til eiendomsforvaltningen?

5.1 Rapportering på bygningenes tilstand

Revisjonskriterier

- Administrasjonen bør rapportere til politikerne om tilstand på kommunens bygninger, med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader
  - Administrasjonens forslag til årsberetning bør inneholde informasjon om tilstanden på bygningsmassen, og om måloppnåelse og utvikling på FDV-området
  - Administrasjonen bør ha beregnet størrelsen på vedlikeholdsetterslep for bygningsmassen

Kilder: Kommuneloven, NOU 2004:2, KS- veileder, Riksrevisjonens dokument 3:13, FOBE//KoBE "*Bedre eierskap i kommunene"*

Revisors funn

Administrasjonens forslag til årsberetning
Etatens forslag til årsberetning blir ifølge plan- og driftssjefen utformet etter en mal som lenge har vært uendret. Det er et mål at årsmeldingen skal bli kuttet ned i antall sider. Dette jobber alle etatene med. Plan- og driftsetaten har to budsjettrammer å forholde seg til, 1.6 Driftsetaten og 1.7 Driftsetaten – kommunale bygg, og utarbeider forslag til beretning for begge rammene.

Årsmelding 2012[7]
Administrasjonens forslag til årsberetning for 2012 ble framlagt for kommunestyret 19.6.2013 ved sak 33/13. I årsberetningen finner vi omtale av vedlikehold i kapittel 14 *Drift*, underkapittel 14.5 *Renhold.* Renholdsfrekvensen hadde vært redusert i en del kommunale bygg på grunn av kommunens økonomiske situasjon. Reduksjonen i renhold ble vurdert å ikke være heldig for vedlikeholdet av den kommunale bygningsmassen eller renholdernes arbeidssituasjon. I tillegg opplyser årsberetningen i underkapittel 14.8 *Mål og resultater 2012* at det i 2012 hadde vært et mål å utarbeide og ferdigstille vedlikeholdsplan for kommunale bygg, og målet var delvis nådd; en foreløpig vedlikeholdsplan var forelagt plan- og driftsstyret, og arbeidet måtte fullføres. Dette blir også nevnt i underkapittel 14.9 *Mål og utfordringer for 2013* som blant annet inneholder punktet: «*Ferdigstille vedlikeholdsplan for kommunale bygg*».

Årsberetning 2013
Årsberetningen for 2013 ble behandlet av kommunestyret 25.6.2014 ved sak 42/14. Innenfor vedlikeholdssektoren beskriver også denne årsberetningen situasjonen bare for renhold. Beskrivelsen viser få endringer fra forrige år. Det hadde fortsatt vært redusert renholdsfrekvens, færre renholdere som hadde fått større areal å betjene, samt en del tilsettinger i faste deltidsstillinger. Målet for 2013 om å utarbeide og ferdigstille vedlikeholdsplanen for kommunale bygg blir oppgitt å være delvis ivaretatt. Kommunen hadde arbeidet noe videre med planen i 2013, men arbeidet blir oppgitt å ha vært omfattende, og planen var beregnet å være ferdig sommeren 2014.

[7] Kommunens årsberetning for 2012 har tittelen «årsmelding».

Årsberetning 2014
Forslaget til årsberetning 2014 ble behandlet av kommunestyret 25.6.2015 ved sak 32/15. Beretningen omtaler *Plan- og driftsetaten* i kapittel 15, og *Renhold* i underkapittel 15.6. Også i 2014 hadde renholdsfrekvensen vært redusert, noe som ifølge årsberetningen blant annet er med på å øke etterslepet med hensyn til vedlikehold av byggene. I tillegg omtaler underkapitlet de konsekvensene redusert renholdsfrekvens og lite bemanning/større vaskeareal har hatt for renholdspersonalet. Målet om utarbeidelse og ferdigstillelse av vedlikeholdsplanen for kommunale bygg var også dette året delvis ivaretatt. Arbeidet med planen hadde fortsatt i 2014. Det ble fortsatt vurdert å være omfattende, og var nå planlagt å være avsluttet sommeren 2015.

Årsberetning 2015
Forslaget til årsberetning for 2015 ble behandlet av kommunestyret 22.6.2016 ved sak 36/16. Kapittel 12 i årsberetningen omtaler *Plan- og driftsetaten* og *Renhold* i underkapittel 12.5. Omtalen avviker ikke mye fra tidligere års omtaler med hensyn til konsekvensene av redusert renholds-frekvens når det gjelder blant annet økt vedlikeholdsetterslep. Arbeidet med å utvikle og ferdigstille vedlikeholdsplanen for kommunale bygg var blitt forskjøvet på grunn av stort arbeidspress og mange oppgaver. Plan- og driftsetaten hadde vurdert å anskaffe et dataprogram til formålet. Dersom planlagt bemanningsøkning i etaten ble gjennomført, ville prosjektet bli startet i løpet av 2016.

Beregning av vedlikeholdsetterslep
Revisor har gått gjennom kommunens budsjett- og økonomiplandokumenter som ble framlagt for kommunestyret i hvert av årene 2011-2016. De fleste av disse dokumentene viser til at kommunen har et vedlikeholdsetterslep for bygningsmassen på omlag 15 millioner kroner, men i *Budsjett 2015 og økonomiplan 2015-2018* oppgis etterslepet til 10-15 millioner. Ifølge plan- og driftssjefen gikk kommunen i 2012 gjennom boligene for å kartlegge vedlikeholdsbehovet innenfor denne delen av bygningsmassen, og for andre kommunale bygg er det gjort anslag for størrelsen på vedlikeholds-etterslepet. Revisor har fått tilsendt fra plan- og driftssjefen en samlet kostnadsoversikt/tilstands-rapportering på kommunale boliger som viser et kostnadsoverslag fra 2009 på kr 9 198 587 og et estimert overslag for 2016 på kr 10 330 013.

Revisors vurderinger
Etter det revisor kan se, inneholder ikke administrasjonens forslag til årsberetninger noen direkte omtale av tilstanden på kommunens bygningsmasse. Og det eneste målet på FDV-området vi har funnet i dokumentgjennomgangen, er at det skal utarbeides vedlikeholdsplan. Graden av oppnåelsen av dette målet omtales i årsberetningene. Også utviklingen på FDV-området informerer administrasjonen om, blant annet at bygningsvedlikeholdet over flere år har vært på minimumsnivå.

Etter revisors vurdering virker det som at informasjon om størrelsen på vedlikeholdsbehovet slik dette framkommer i kommunens budsjett- og økonomiplandokumenter, i stor grad bygger på anslag og i mindre grad på konkrete beregninger. Vi viser til at etterslepet angis litt ulikt i de nevnte dokumentene fra år til år; mellom 10-15 og 15 millioner kroner. Imidlertid tyder kommunens *kostnadsoversikt/tilstandsrapportering* på at vedlikeholdsbehovet/utbedringskostnader for boligene kommunen eier, er mer konkret beregnet. Dokumentene revisor har gjennomgått, inneholder ingen prioriteringsforslag. Etter dette vurderer revisor at kommunen *delvis* har oppfylt de utledete revisjonskriteriene om at administrasjonen bør rapportere til politikerne om tilstand på kommunens bygninger, med forslag til prioriteringer og beregnede utbedringskostnader, at administrasjonens forslag til årsberetning bør informere om bygningenes tilstand, og at administrasjonen bør ha beregnet størrelsen på vedlikeholdsetterslep for bygningsmassen. De delene av revisjonskriteriene som gjelder rapportering om måloppnåelse og utvikling på FDV-området, vurderes som oppfylte.

5.2 Økonomiplan og årsbudsjett

Revisjonskriterium

- Forslag til økonomiplan og årsbudsjett bør vise behovet for bygningsvedlikehold med forventede utgifter innenfor FDV-området

Kilder: Kommuneloven, NOU 2004:2, KS- veileder, Riksrevisjonens dokument 3:13, FOBE//KoBE "*Bedre eierskap i kommunene"*

Revisors funn

Utgifter og vedlikeholdsbehov i forslag til økonomiplan og årsbudsjett
Plan- og driftsetaten får innspill til vedlikeholdsbehov fra ansatte som er brukere av kommunens bygg, og etatens leder legger behovene inn i etatens budsjettforslag etter vurdering og prioritering. Plan- og driftssjefen opplyser til revisor at han i sine budsjettforslag har valgt å forholde seg til forslag han oppfatter som realistisk å få gjennomført innenfor de budsjettrammene etaten har å forholde seg til. Ifølge plan- og driftssjefen er administrasjonens forslag til økonomiplan med dagens budsjettform ikke innrettet slik at det viser beregnet behov for bygningsvedlikehold med forventede utgifter på FDV-området. Han opplyser videre at hver enkelt etat i kommunen skal utarbeide strategidokument som skal legges fram til politisk behandling. For hans etat vil dette dokumentet bli en form for statusrapport som også inkluderer vedlikeholdsetterslep på bygg.

Budsjett 2012 og økonomiplan 2012 – 2015
Budsjett 2012 og økonomiplan 2012 – 2015 ble behandlet i kommunestyret 20.12.2011 ved sak 110/11. I etatens budsjettkommentarer til kapittel 1.6 og 1.7 *Driftsetaten* er driftsbudsjettet omtalt som underbudsjettert på flere områder, med merforbruk, innkjøpsstopp og budsjettreduksjon som resultater. For kommunale bygg var det satt av kr 300 000 til vedlikehold i 2011, men dette beløpet hadde vist seg å være for lite, og budsjettet var brukt opp i februar. Nye brukere av boliger hadde ført til omdisponering av midler for å gjøre vedlikeholdstiltak på boligene. For skolebygg var det ikke lagt inn vesentlige endringer i budsjettet for drift og vedlikehold, bortsett fra en økning innenfor renhold og økte strømutgifter. Talldelen av økonomiplanen for 2012 – 2015 viser regnskaps- og budsjett-tall på etatsnivå, og viser derfor ikke hva som er satt av til vedlikehold av kommunale bygg.

Budsjett 2013 og økonomiplan 2013 – 20016
Budsjett 2013 og økonomiplan 2013 – 2016 ble behandlet i kommunestyret 19.12.2012 ved sak 99/12. Rådmannens forslag til økonomiplan viser i innledningskapitlet til at Storfjord kommunes bygg/eiendommer og anlegg har vedlikeholdsetterslep på omtrent 15 millioner utenom kommunale veier. Dokumentet gir uttrykk for at det ville være vanskelig å gjøre noe med etterslepet i første del av økonomiplanperioden på grunn av kommunens økonomiske situasjon; i økonomiplanperioden ville det stort sett være prosjekter som skulle sluttføres, mens noen mindre prosjekter skulle videreføres. Deretter burde kommunen ifølge budsjettdokumentet rette fokus mot vedlikeholdsetterslepet innenfor bygninger, vei, vann og avløp. Vedlagt budsjettsaken finner vi dokumentet «Tiltak i økonomiplanen 2013 – 2016» som viser tiltak innarbeidet i rådmannens budsjettforslag. Forslag som gjelder *Driftsetaten,* handler om brann- og feietjeneste, vannforsyning, oppmåling og naturskade. Etter det revisor kan se, inneholder dette dokumentet ingen tiltak innafor bygningsvedlikehold. Vi finner heller ikke vedlikeholdstiltak for de av kommunens bygninger som er spesielt nevnt i dokumentet, og av kommentar i dokumentets kapittel 3.3.7 *Plan- og drift* framgår følgende under overskriften *Bygg*: «*Ellers har vedlikehold på kommunale bygg vært minimalt.»*

Budsjett 2014 og økonomiplan 2014 – 2017
«*Budsjett 2014 og økonomiplan 2014 – 2017*» ble 12.12.2013 lagt fram for kommunestyret ved sak 68/13. I dokumentets underkapittel 2.3 inngår opplysninger om at Storfjord kommunes bygg/ eiendom og anlegg har et vedlikeholdsetterslep som totalt beløper seg til ca 15 millioner kroner. Ifølge dokumentet er det vanskelig å ta igjen etterslepet på grunn av kommunens økonomiske situasjon som ikke tillater andre vedlikeholdstiltak enn de aller mest nødvendige.

Gjennomføring av vedlikehold for verdibevaring og vurdering av fortløpende avhending av de dårligste byggene er i budsjettdokumentet oppført blant mål og strategier for å bringe bygningsmassen til en god teknisk standard. Blant prioriterte satsingsområder nevner budsjettdokumentet at vedlikeholdet skal innrettes slik at det blir mindre nødvendig med strakstiltak. Ferdigstillelse av vedlikeholdsplanen er også nevnt som et tiltak i perioden. Blant budsjettkommentarene fra etatene finner vi i budsjettdokumentets kapittel 4.3 en del informasjon om konsekvenser av redusert tjenestenivå. Innenfor vaktmestertjenester har det de siste årene vært en betydelig reduksjon av antall stillingshjemler, samtidig som bygningsmassen har økt. Etaten har dermed mindre ressurser til å utføre oppgaver som meldes inn av brukerne av bygg og anlegg driftsetaten har ansvar for. Reduksjon i stilling for ledelse av renhold har også gitt utfordringer når det gjelder å få dekket alle arbeidsoppgavene som er lagt til ledende renholder. Kapittel 5.3 i budsjettdokumentet opplyser at generelle vedlikeholdsoppgaver også i 2013 hadde vært på et svært lavt nivå. Vanskelig budsjettsituasjon i begynnelsen av året hadde ført til streng innkjøpskontroll og minimalt vedlikehold.

Budsjett 2015 og økonomiplan 2015 – 2018
Storfjord kommunestyre behandlet budsjettet for 2015 og økonomiplanen for årene 2015 – 2018 ved sak 77/14 i møtet 11.12.2014. I rådmannens forslag til budsjett 2015 og økonomiplan 2015 – 2018 opplyses det innledningsvis at kommunen også i 2015 ville ha begrenset økonomisk handlefrihet og liten investeringsevne. Om *driftssituasjonen* heter det blant annet at det hadde pågått et arbeid med å redusere omfanget av tjenester med påfølgende stillingsreduksjoner. Kommunens bemanningsgrunnlag var på 2006-nivå etter nedbemanningene. I tillegg er *«vedlikehold av bygningsmasse og infrastruktur blitt holdt på et minimum.*». Kapittel 2.3 opplyser også i dette budsjettdokumentet at vedlikeholdsetterslepet var stort og vanskelig å ta igjen med kommunens økonomiske situasjon. Totalt vedlikeholdsetterslep for kommunale bygg blir oppgitt å beløpe seg til 10 – 15 millioner, og i tillegg hadde de kommunale vegene betydelige behov for oppgradering.

Kapittel 2.3.1 i budsjettdokumentet viser til at kommunens langsiktige mål var å få bygningsmasse og veier i god teknisk stand. For å nå målet skulle kommunen flytte fokus fra kortsiktige investeringer til langsiktig forvaltning. I tillegg skulle vedlikehold bli gjennomført for å bevare verdiene, og avhending av de dårligste byggene skulle bli fortløpende vurdert. Vedlikeholdet skulle ifølge kap. 2.3.2 innrettes slik at omfanget av strakstiltak ville bli redusert til et minimum. Framtidige arealbehov måtte kartlegges og bli sett i sammenheng med resultatene av kartleggingen av vedlikeholdsetterslepet. Kapittel 2.3.3 viser at Storfjord kommune blant annet hadde som mål/strategi å begrense verdiforringelsen og starte innhentingen av etterslepet, samt ferdigstille vedlikeholdsplanen. Kapittel 6.6 angir at det i budsjettet for 2015 ikke var lagt opp til noe forebyggende vedlikehold, bare «*brannslukking*». Kapitlet viser også til at det i forkant av arbeidet med budsjettet for 2015 hadde vært sett på fordeling av vaktmesterressursene rundt i organisasjonen. Ressursene var blitt fordelt med ulike prosentsatser på de ulike arbeidsoppgavene innenfor etaten, men gjennom hele året ville fordelingen jevne seg ut.

I tabellen i budsjettdokumentet som viser tiltak med reduserte utgifter og økte kostnader, finner vi ingen tiltak som går direkte på vedlikehold av kommunale bygg.

Budsjett 2016 og økonomiplan 2016 – 2019
Budsjett for 2016 og økonomiplan for årene 2016-2019 ble lagt fram for kommunestyret 10.12.2015 ved sak 110/15. Blant de generelle kommentarene blir det nevnt at det i budsjettet for 2016 ikke er lagt opp til noe forebyggende vedlikehold, men kun «brannslukking». Budsjettene fra tidligere år er stort sett blitt videreført uten hensyn til prisstigninger og lønnsøkninger. Blant hovedutfordringene nevner etaten at kommunen må sette av ressurser til å utarbeide en vedlikeholdsplan for kommunale bygg. En slik plan var også med i planene for 2015, men ble ikke gjennomført av kapasitetshensyn. Det blir ansett som viktig at kommunale myndigheter og politikere får kjennskap til de utfordringene som ligger i etterslepet på vedlikehold av kommunale bygg og anlegg; en vedlikeholdsplan skal være et overordnet dokument og knytte til seg underliggende planer for hvert enkelt bygg eller anlegg. Det framgår av budsjettdokumentet at for å kunne utarbeide en slik plan må etaten foreta en omfattende kartlegging av bygningene for å få oversikt over hvert enkelt bygg. I dokumentets underkapittel 5.3 blir det nevnt at generelle vedlikeholdsoppgaver for kommunale bygg fremdeles er lagt på et minimumsnivå på grunn av kommunens økonomiske situasjon.

Budsjett 2017 og økonomiplan 2017 – 2020
Budsjett for 2017 og økonomiplan for perioden 2017 – 2020 ble lagt fram for kommunestyret 14.12.2016 ved sak 74/16. I budsjettet for 2017 er det ikke lagt opp til økinger i forebyggende vedlikehold, og budsjettene fra tidligere år er stort sett blitt videreført. I kapittel 3 trekker etaten nok en gang fram at det i årene som kommer, må settes av ressurser til å utarbeide en vedlikeholdsplan for alle kommunale bygg. Begrunnelsene for å utarbeide planen er de samme som i budsjettet for 2016. Kapittel 5.3 i budsjettdokumentet inneholder blant annet opplysning om at driftsbudsjettet knyttet til vedlikehold av kommunale bygg er lavt, at det er et stort etterslep som skal tas inn og at etaten har fokus på dette området, på organisering av boligforvaltningen og på generell forvaltning av kommunal bygningsmasse. Dette fokuset vil bli videreført i planperioden, noe som kan føre til behov for å øke rammene for drift og vedlikehold av byggene.

Revisors vurderinger
Økonomiplan- og budsjettforslagene revisor har gjennomgått, inneholder informasjon om stort vedlikeholdsetterslep, anslått beløpsstørrelse på etterslepet og problemer med å få utført nødvendig vedlikehold innafor de økonomiske rammene. Dokumentene informerer imidlertid ikke noe konkret om hva utgiftene til forvaltning, drift og vedlikehold er forventet å utgjøre i økonomiplanperioden, og derfor vurderer revisor det utledete revisjonskriteriet som ikke helt oppfylt.

5.3 Konklusjon

Basert på revisors vurderinger av funnene i undersøkelsen konkluderer vi med at kommunens folkevalgte ikke sikres tilstrekkelig beslutningsgrunnlag i tilknytning til eiendomsforvaltningen. Bortsett fra det som gjelder informasjon til politikerne om måloppnåelse og utvikling på FDV-området, vurderer revisor de utledete revisjonskriteriene som bare delvis oppfylte. Rapporteringer til politikerne er etter revisors vurdering mangelfulle når det gjelder informasjon om tilstand på kommunens bygninger, prioriteringsforslag, beregning av utbedringskostnader/vedlikeholds-etterslep for bygningsmassen og forventede fdv-utgifter i økonomiplanperioden. Når det gjelder forventede fdv-utgifter, viser revisor til opplysning fra kommunen om at administrasjonens budsjett-forslag ikke er innrettet slik at det viser beregnet behov for bygningsvedlikehold med forventede utgifter på FDV-området. Det står imidlertid opp til kommunestyret selv å bestemme hvordan de

ønsker budsjettforslaget framlagt fra administrasjonen, herunder graden av spesifisering.[8] Dersom kommunen utarbeider de bebudete strategidokumentene, jf. første avsnitt i kap. 5.2, vil strategi-dokumentet fra plan- og driftsetaten for ettertiden kunne inneholde informasjon til politikerne om blant annet vedlikeholdsetterslep.

[8] Jf. forskrift om årsbudsjett § 6 sjette ledd: «Årsbudsjettet skal inndeles på en slik måte at det tilfredsstiller de krav som er stilt i medhold av kommuneloven. Nærmere krav til årsbudsjettets inndeling er gitt i vedlegg 1 og 2 til denne forskrift. *Kommunestyret eller fylkestinget avgjør selv hvordan den ytterligere inndeling av årsbudsjettet skal skje*.» (revisors utheving)

6 HØRING

Forvaltningsrevisjonsrapporten ble sendt på høring til Storfjord kommune v/rådmannen 29.3.2017. På høringsfristen 19.4.2017 fikk revisor svar på e-post fra kommunens plan- og driftssjef med kopi til rådmannen. Av e-posten framgår følgende høringsuttalelse til revisors rapport:

> *«Rapporten er selvsagt preget av det som er nevnt i årsmeldinger og i budsjett og økonomiplan da det er dette som Dere i hovedsak har etterspurt. Vi er i hovedsak enig i rapportens konklusjoner men vil komme med noen tilføyelser.*
>
> *Plan- og driftsetaten rapporter inn til politisk organ som er Plan- og driftsstyret (SPD). Her er det det i tillegg til ordinære saker også orienteringssaker som blir tatt opp. Etterslepet på bygningsvedlikehold blir da også drøftet jevnlig i dette forumet. De er i så måte godt orientert.*
>
> *Det pågår også i den forbindelse et offensivt program med boligbygging, og det er også budsjettert med investeringer knyttet til oppgradering av eksisterende boliger. I tillegg er det diskusjoner rundt mulig etablering av et boligselskap som skal forvalte all boligmasse i kommunen. Denne saken har vært i SPD og skal videre til Kommunestyret i løpet av siste kvartal i år. Kåfjord kommune har et slikt selskap. Fordelen her kan da være at det da blir et større fokus på boligene og vedlikehold av disse. Her er det selvsagt også et økonomisk spørsmål som må avklares.*
>
> *At kommunens folkevalgte ikke har tilstrekkelig informasjon (punkt 5,3 i rapporten) er nok da en sannhet med modifikasjoner. Etterslepet kan nok synliggjøres bedre, og det er også noe vi er i gang med. Eksempelvis vil et dataprogram der alt blir lagt inn av eventuelle takst rapporter, vedlikeholdsplaner og økonomi etc. og der en enkelt kan trekke data herfra. På grunn av bemanningssituasjonen har vi ikke kunne prioritert dette tidligere.»*

Revisors kommentar:
Slik revisor oppfatter høringsuttalelsen, er kommunen ikke helt enig i konklusjonen i rapportens kapittel 5.3 bl.a. begrunnet med at plan- og driftsstyret er godt orientert om etterslepet på bygnings-vedlikehold. Det revisor har undersøkt i dette forvaltningsrevisjonsprosjektet, er imidlertid hvilket beslutningsgrunnlag folkevalgte *i kommunestyret* har fått gjennom administrasjonens årsberetninger og budsjett-/økonomiplanforslag.

7 ANBEFALINGER

I tillegg til å utarbeide vedlikeholdsplan og strategidokumentet som planlagt anbefales Storfjord kommune v/administrasjonen å

- framlegge for kommunestyret forslag til overordnete mål og prioriteringer på FDV-området
- utarbeide tilstandsvurderinger for alle kommunens bygg
- ta inn i forslag til kommunens årsberetninger og/eller budsjett/økonomiplan informasjon om
  - oppnåelse av eventuelle politisk vedtatte mål på FDV-området
  - beregnede utbedringskostnader og forventede FDV-utgifter i budsjett-/ økonomiplanperioden

8 REFERANSER

- Lov 25.09.1992 nr. 107 *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven/kml)*
- Lov 27.6.2008 nr. 71 *Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)*
- Forskrift 15.12.2000 nr.1423 *om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner) (budsjettforskriften)*
- NOU 2004:22 ”*Velholdte bygninger gir mer til alle.» Om eiendomsforvaltning i kommunesektoren.* Statens forvaltningstjeneste, Oslo.
- PricewaterhouseCoopers og Multiconsult, 2008a: *Vedlikehold i kommunesektoren – Fra forfall til forbilde*. Rapport utarbeidet for Kommunesektorens Organisasjon (KS).
- PricewaterhouseCoopers og Multiconsult, 2008b: *Vedlikehold i kommunesektoren – Fra forfall til forbilde*. Rapport utarbeidet for Kommunesektorens Organisasjon (KS). Appendiks 2: “*Årsakssammenhenger, konsekvenser og forbedringsmuligheter”*
- Kommunesektorens organisasjon (KS) - *Bedre eiendomsforvaltning og vedlikehold; - En veileder for folkevalgte og rådmenn*”
- Riksrevisjonens dokument 3:13 (2004 – 2005) *Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes ansvar for skolebygninger*
- FOBE (forum for offentlige bygg og eiendommer)/KoBE “*Bedre eierskap i kommunene”*2007
- Norsk standard (NS) 3454 *Livssykluskostnader for byggverk*
- *Rapport om eierskap og organisering av eiendomsforvaltning i kommunesektoren*, 2010/2011, utarbeidet for KoBE av Reinertsen AS
- Storfjord kommunes årsberetninger for 2012, 2013, 2014 og 2015
- Storfjord kommunes økonomiplaner m/årsbudsjett 2012-2017
- Oversikt over og tilstandsvurderinger for kommunale boliger i Storfjord

Om selskapet og vår forvaltningsrevisjonskompetanse

KomRev NORD IKS utfører helhetlig revisjon av kommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper, offentlige stiftelser, kirkeregnskap og legater. Selskapets eiere og oppdragsgivere er Troms fylkeskommune, alle kommunene i Troms, ni kommuner i Nordland og fire kommuner i Finnmark.

Vårt hovedkontor ligger i Harstad, og vi har avdelingskontor i Tromsø, Narvik, Sortland, Finnsnes, Storslett og Sjøvegan.

Vi har 36 medarbeidere som samlet innehar lang erfaring fra og god kunnskap om offentlig sektor og revisjon.

Selskapet er uavhengig i forhold til kommuner, stat, privat næringsliv og andre institusjoner i samfunnet.

Vårt forvaltningsrevisjonsteam består av ni medarbeidere med høyere utdanning innen ulike fag:

- Rettsvitenskap
- Pedagogikk
- Samfunnsplanlegging
- Sosiologi
- Statsvitenskap
- Samfunnsøkonomi

KomRev NORD har tidligere gjennomført følgende forvaltningsrevisjonsprosjekter i Storfjord kommune:

Barneverntjenesten	*2014*
Ressursbruk i pleie og omsorgssektoren (kartlegging)	*2012*
Kvalitet og ressursbruk i grunnskolen	*2011*
Rådhuset/NAV-bygget	*2009*
Oppfølging inntektsskapende virksomhet	*2007*
Iverksetting av politiske vedtak/økonomistyring	*2006*
Offentlige anskaffelser	*2004*

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/846 -14
Arkiv: 144
Saksbehandler: Joakim Stensrud Nilsen
Dato: 26.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
27/17	Storfjord plan- og driftsstyre	09.06.2017
33/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Kommunal Planstrategi 2016-2019 - Godkjenning

Henvisning til lovverk:
§ 10-1.*Kommunal planstrategi*
Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye planer i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves. Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med, og være del av, oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. kapittel 11.

Vedlegg
1 Kommunal Planstrategi 2016-2019
2 Merknadshefte - Kommunal Planstrategi 2016-2019

Saksopplysninger

Viser til kommunestyresak 76/16.

Kommunal planstrategi har etter kommunestyrevedtak i sak 76/16 blitt justert, og sendt til nabokommuner og sektormyndigheter for medvirkning. Det ble satt frist til tilbakemelding til 20.01.17.

Innen fristens utløp, var det innkommet 6 merknader. I tillegg fikk Troms fylkeskommune utsatt høringsfrist på grunn av feil ved utsendelse. Totalt har kommunen mottatt 7 merknader:

- NVE 02.01.2017
- Kystverket 16.01.2017
- Sametinget 17.01.2017
- Fylkesmannen i Troms 18.01.2017
- Fiskeridirektoratet 19.01.2017
- Mattilsynet 20.01.2017
- Troms Fylkeskommune 10.02.2017

Innspillene gir gode henvisninger til de forskjellige sektorers ansvarsområde, og deres forventninger til kommunens fremtidige planlegging.

Gjennomgang av merknadene ble gjort i ledermøte. Med bakgrunn ledermøtets vurdering, og gjennomgang av merknadene, er planstrategien endret i henhold til vedlagte merknadshefte. Det er ikke gjort endringer i kommunestyrets prioritering av de planene som var med i prioriteringsmatrisen til sak 76/16.

Vurdering

Forslag til kommunal planstrategi 2016-2019 viser hvilke områder kommunen må ha fokus på når det gjelder planlegging i perioden. Det er lagt frem temaer som vil være viktige faktorer i planarbeid, og hvilke fagområder kommunen må ha fokus på.

Mage planer er lovbestemte, men det foreligger også flere planer som ikke er lovpålagte som vil ha stor virkning for utviklingen av storfjordsamfunnet.

Merknadsheftet vurderer alle merknadene og hvorvidt disse vektlegges i planstrategien. Det er gjort flere tillegg og endringer i dokumentet på bakgrunn av innspillene, og disse ansees som vurdert og/eller ivaretatt.

Planstrategien gir kommunen et verktøy for strategi og prioritering av planoppgaver i perioden.

Rådmannens innstilling

Storfjord kommunestyre godkjenner vedlegg 1: *forslag til kommunal planstrategi 2016-2019* med merknadsbehandlingen.

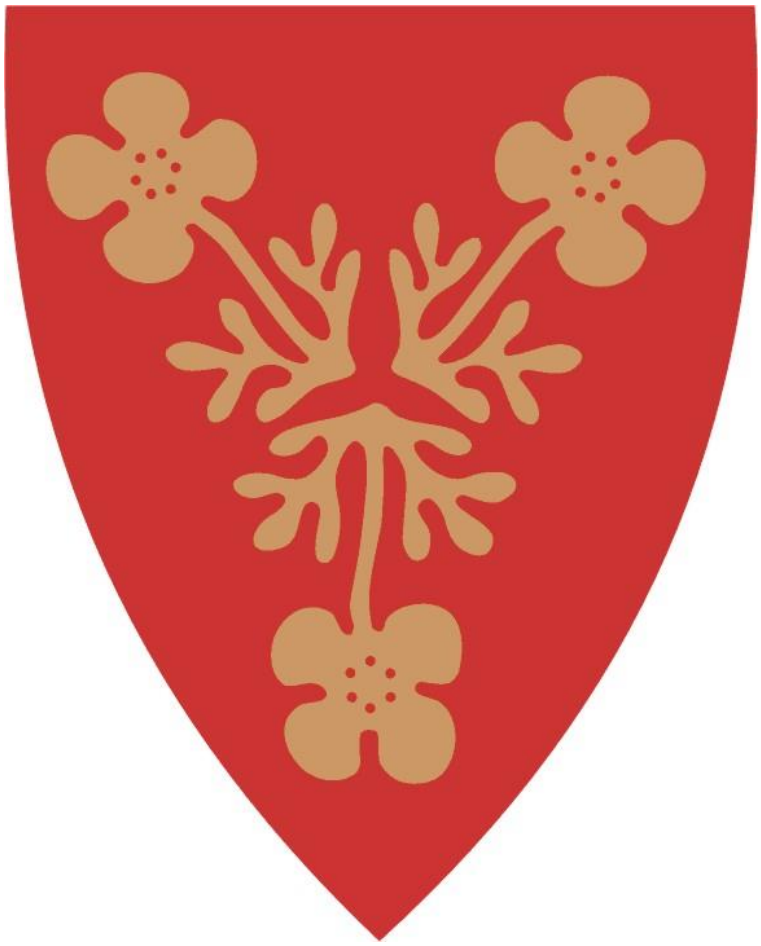

KOMMUNAL PLANSTRATEGI
2016 -2019
FOR
STORFJORD KOMMUNE

Storfjord kommune

Vedtatt av kommunestyret den:
Justert etter offentlig medvirkning JSN 18.05.17
Ajourført 20.01.17 JSN / TAH
Justert av politisk arbeidsgruppe 21.11.16

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Innledning 3
1.0 Hva er Kommunal Planstrategi 3
1.1 Behovsstyrt planlegging 4
1.2 Kommunale planer 4
2 Kommunens plansystem 6
2.0 Samfunnsdel 7
2.1 Arealdel 7
2.2 Erfaringer med gjeldende kommuneplan 7
3 Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov 7
3.0 Nasjonale forventinger 7
3.0.1 Kommunereformen 8
3.1 Regionale føringer og planer (regional planstrategi) 9
3.1.1 Andre regionale planer med føringer for kommunal planlegging 11
3.2 Interkommunalt plansamarbeid i arealforvaltning 11
4 Utviklingstrekk og utfordringer 12
4.0 Demografi 12
4.1 Kommunal tjenesteyting 13
4.1.1 Vann og avløp 13
4.1.2 Helse 14
4.2 Økonomi 14
4.3 Universell utforming, likestilling og mangfold 14
4.4 Sjumilssteget, barn og unge i kommunal planlegging 15
4.5 Primærnæring 15
4.5.1 Landbruk/jordbruk 15
4.5.2 Reindrift 16
4.5.3 Fiske og havbruk 16
4.5.4 Skogbruk 16
5 Vurdering av planbehovet 16
5.0 Revisjon av kommuneplanen (Samfunnsdel og arealdel) 16
5.1 Kommunedelplaner (areal) 17
5.2 Større reguleringsplaner som kommunen vil utarbeide i valgperioden (områdereguleringer) 17
5.2.1 Sentrumsplan Hatteng 17
5.2.2 Sentrumsplan for Oteren 18
5.2.3 Boligbygging 18
5.3 Tema og sektor (fag) planer som ikke følger plan- og bygningsloven 18
5.3.1 Samfunnssikkerhet og beredskap 19
6 Medvirkning i kommunal planstrategi 19
6.0 Politisk medvirkning 19
6.1 Innspill fra sektormyndigheter og nabokommuner 20
7 Forslag til prioritering av planoppgaver 21

1 Innledning

Plan- og bygningsloven har en bestemmelse vedrørende utarbeidelse av kommunal planstrategi. Her stilles det krav om at kommunen skal utarbeide kommunal planstrategi minst én gang hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering.

Intensjonen med denne bestemmelsen er å fremme en bærekraftig utvikling. I kommunal planstrategi skal kommunen ta stilling til strategiske valg knyttet til samfunnsutviklingen, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og vurdere kommunens planbehov i valgperioden.

For at kommunestyret skal ha et best mulig beslutningsgrunnlag har rådmannen utarbeidet dette utfordringsnotat som viser status og utfordringer for Storfjord kommune. Ut fra grunnlaget som her er lagt frem skal kommunestyret utarbeide planstrategien fram til neste kommunestyreperiode.

1.0 Hva er Kommunal Planstrategi

Kommunal planstrategi har som formål å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen.

Dokumentet skal utarbeides av kommunestyret og skal være retningsgivende på hvilke planoppgaver som skal prioriteres i kommunestyreperioden. Dette skal gi en bedre og mer systematisk vurdering av kommunens planbehov i forhold til utfordringer og strategiske valg.

Dokumentet skal omhandle de viktigste momentene i et samfunn og skal formidle den retningen kommunestyret ønsker å føre i kommunestyreperioden. Kommunestyret skal ta hensyn til nasjonale forventninger og regional planstrategi.

Planstrategien har ikke høringskrav, men kommunen skal sørge for medvirkning fra regionale sektormyndigheter og nabokommuner. Dokumentet skal være tilgjengelig for offentligheten i 30 dager før endelig vedtak fattes i kommunestyret.

Kommunal planstrategi er ikke en plan og har ingen direkte rettsvirkning, men skal være et styringsverktøy.

1.1 Behovsstyrt planlegging

Planleggingen skal være behovsstyrt og skal ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Hvilke utfordringer og hvor oppdatert kommunens planer er i forhold til dette vil være avgjørende for planbehovet. Planstrategien skal ta stilling til hvilke planer som bør rulleres, revideres eller videreføres. Den må også vurdere om det trengs å utarbeides helt nye planer. Storfjord kommune skal samarbeide med nabokommuner, fylkeskommunen og regional stat for å avklare kommunens planbehov.

Oversikt over Storfjord kommune sine utfordringer og status over kommunens gjeldende planer vil være helt nødvendig i dette arbeidet. Kommunestyret må videre knytte arbeidet opp mot kommuneadministrasjonen i forhold til behov, kapasitet og eventuelt midler til gjennomføring.

1.2 Kommunale planer

For at plansystemet skal bli et godt styringsverktøy er det viktig å ha god sammenheng mellom alle de kommunale planene. Styringssignaler fra kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal brukes aktivt i kommunens øvrige planlegging, og skal være retningsgivende for planer som utarbeides på lavere nivå i plansystemet.

Det er videre viktig at det er en klar kobling mellom overordna plan, handlingsplan/tiltaksplan og økonomiplan. Tabellen under viser oversikt over kommunale planer på overordna nivå, tverrsektorielle, tverrfaglige og tverretatlige.

Plan	Gjeldende	Ansvar for plan	Omhandler/merknader
Overordnet plan			
Kommuneplanens samfunnsdel	2011-2023	Plan- og driftsavd.	Overordnet langsiktig plan for hele kommunen. Vedtatt i k-styre 31.08.2011 med endringsvedtak 23.11.2011
Kommuneplan - arealdel	2017-2019	Plan- og driftsavd.	Egengodkjent juni 2016.
Økonomiplan	Årlig	Økonomiavdelingen	Lovbestemt etter kommuneloven
Helhetlig ROS-analyse	Gjennomført	Plan- og driftsavd.	Egengodkjent juni 2016
Temaplaner			
Kommunedelplan for trafikksikkerhet og handlingsplan	2012-2014	Plan- og driftsavd.	Trafikksikkerhetstiltak. Vedtatt i k-styre 25.01.2012
Kommunedelplan for energi og klima for N-Troms	2010-2014	Plan- og driftsavd.	Bærekraftig energi og klimafokus. Interkommunalt samarbeid med Lyngen. Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen
Kommunedelplan Kystsoneplan	2015- 2019	Næring.	Forvalting av fjorden og strandsonen. Godkjent i k-styret 10.12.2015

Strategisk næringsplan	2014-2018	Næring	Mål, satsingsområder og tiltak for næringsutvikling i kommunen. Vedtatt i 2014
Beredskapsplan Storfjord kommune	Revidert 2016	Plan- og driftsavd.	Fortløpende revisjon
Beredskapsplan Fjellskred Nordnes	Revidert des. 2013	Plan- og driftsavd.	Tas interkommunalt og da en fortløpende revisjon
Helhetlig eldreplan		Helse	Fortløpende revisjon
Folkehelseplan		Helse	Fortløpende revisjon
Rus- psykisk helseplan		Helse	Fortløpende revisjon
Helhetlig bosettings- og integreringsplan		Helse	Fortløpende revisjon
Plan for innføring av Velferdsteknologi i Helse- og omsorg		Helse	Fortløpende revisjon
Helhetlig helse og omsorgsplan	2017-2020	Helse	
Bolig politisk plan	2015-2018	Plan- og driftsavd.	Revidert 2016
Strategisk Oppvekstplan 2018-21		Oppvekst	Oppstart høsten 2017. Vedtas i 2018.
Utviklingsplan for barnehager **«Kvalitetsstigen 0-6.»**	2018	Oppvekst	Full revisjon i 2018
Utviklingsplan for grunnskole **«Kvalitetsstigen 6-16».**	2017	Oppvekst	Full revisjon i 2017
Tverrfaglig plan for samhandling barn og unge		Oppvekst	Fortløpende revisjon
Sentrumsplan Hatteng		Plan og driftsavd.	Fortløpende revisjon
Helse- og sosialmessig beredskapsplan		Helse	Fortløpende revisjon
Kommuneplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	2016-2019	Kulturkontoret	Vedtatt av kommunestyret 20. april 2016.
Temaplan krigsminner	Under arbeid	Kulturkontoret	KiK-prosjektet vi er med på.

2 Kommunens plansystem

Kommunenes plansystem er bygd opp av overordnede planer, kommunedelplaner, og temaplaner/fagplaner. Hvert av disse nivåene skal gjenspeile hverandre. Hvert plannivå har ulik detaljeringsgrad, de overordnede planene skal gi retningslinjer for underliggende planer som beskriver tema eller fag mer detaljert.

Under er figur hentet fra veileder t-1494 som illustrerer plansystemet i kommunen, og hvilken rolle planstrategien har i samspillet. Dette viser oss sammenhengen mellom kommunal planstrategi, kommuneplanen, detaljplaner og økonomisk prioritering.

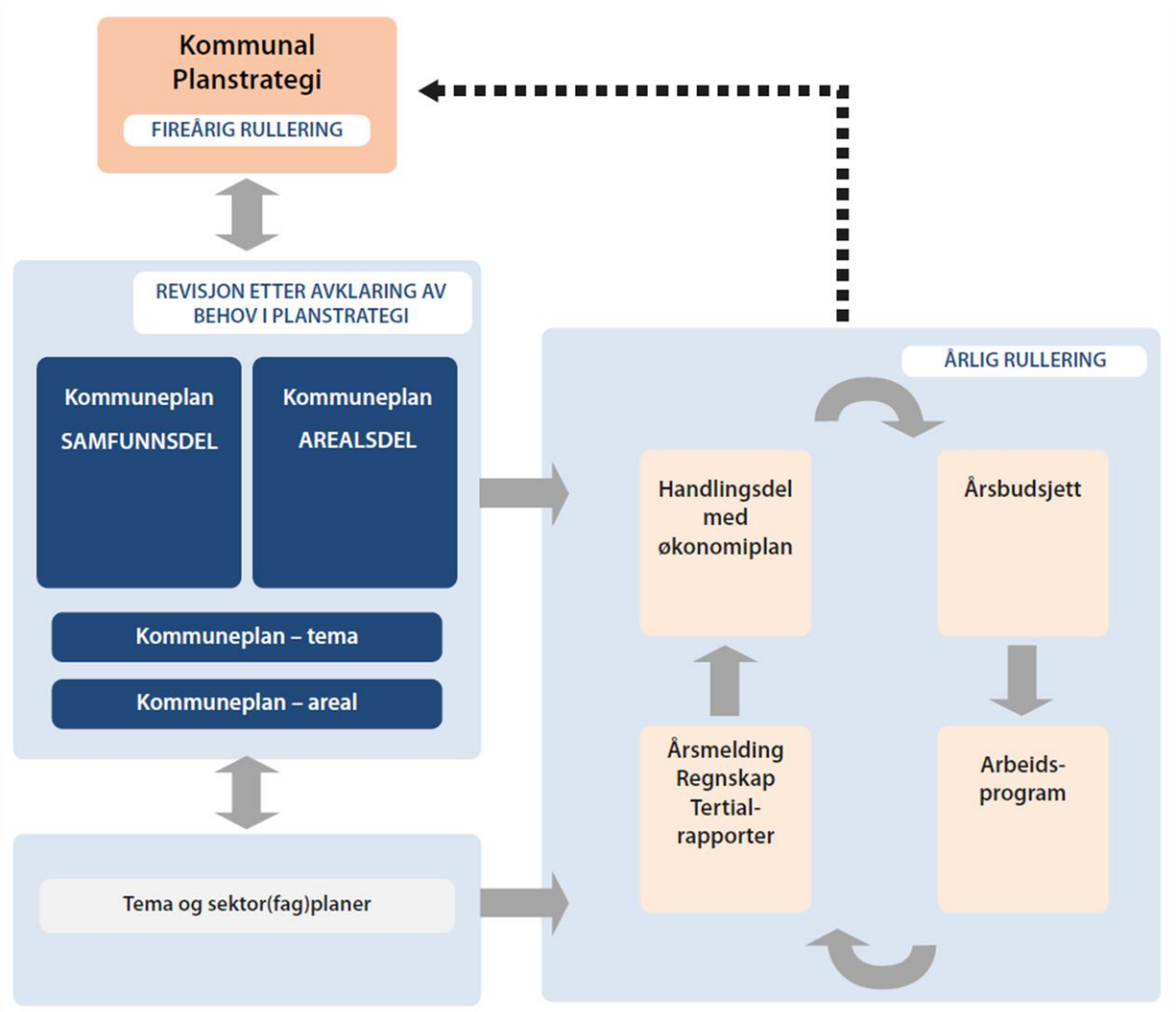

Kommuneplanen er bygd opp av to deler, samfunnsdelen og arealdelen. Disse to delene skal sammen synliggjøre kommunens utfordringer, mål og strategier for samfunnsutviklingen, men også for kommunen som organisasjon.

2.0 Samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging. Samfunnsdelen skal synliggjøre de strategiske valgene kommunen tar i forhold til samfunnsutvikling og utfordringene knyttet til dette. Det skal spesielt belyses sentrale samfunnsforhold som folkehelse, barn og unge, integrering, næringspolitikk m.m.

Storfjord kommunes samfunnsdel i kommuneplanen er sist vedtatt i 2011.

2.1 Arealdel

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og hvilke nye tiltak som skal iverksettes i kommunen. Kommuneplanen (samfunnsdel og arealdel) skal innarbeides i et helhetlig plansystem hvor den operative delen ligger i handlingsdel og økonomiplan.

Planen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. I Storfjord kommune ble kommuneplanens arealdel sist vedtatt sommeren 2016.

2.2 Erfaringer med gjeldende kommuneplan

Vedtatte planer letter gjennomføring av senere enkeltsaker både politisk og administrativt fordi bl a høringer alt er gjort. Det samme er politiske prioriteringer.

3 Overordnede føringer som har betydning for kommunens planbehov

3.0 Nasjonale forventinger

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging er beskrevet i eget dokument vedtatt av kommunal- og moderniseringsdepartementet ved kongelig resolusjon 12.06.2015.

Gjennom de nasjonale forventningene samler regjeringen hvilke mål, oppgaver, og interesser som forventes ilagt særlig vekt i regional og kommunal planlegging i årene som kommer. Dokumentet skal utarbeides hvert fjerde år, og legges til grunn for de nye planstrategiene og planene på regionalt og kommunalt nivå.

Gjeldene nasjonale forventninger har regjeringen valgt organisere i 3 hoveddeler. Disse tre delene beskriver områdene regjeringen forventer ilagt særlig vekt:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Andre nasjonale forventnings/styringsdokumenter:

- Handlingsplan for bekjempelse av Gyrodactylus salaris

3.0.1 Kommunereformen

Kommunereformen legger opp til omfattende sammenslåinger av Norges 428 kommuner. Reformen skal fastsettes i juni 2017, og gjennomføringen av kommunesammenslåingene trår i kraft senest 1.januar 2020.

I reformen ble det satt frist til 01.07.2016 for kommunene å vurdere frivillig sammenslåing. For Storfjord ble det utredet 3 alternativer for sammenslåing:

- Lyngenfjorden (Storfjord, Kåfjord, Lyngen)
- Storkommunealternativet (Storfjord, Lyngen, Karlsøy, Tromsø)
- 0-alternativet (Storfjord)

I tillegg til disse tre alternativene ble det holdt møte med Balsfjord om et Storfjord-Balsfjord alternativ. Etter forhandlinger i alternativene ble det signert 1 intensjonsavtale. Denne avtalen ble inngått mellom kommunene i Storkommunealternativet.

Sommeren 2016 vedtok Storfjord kommunestyre at kommunen ikke ønsker å bli sammenslått med noen av de utredede alternativene. Dette i samsvar med resultat av folkeavstemning avholdt i forkant av kommunestyremøte.

I Fylkesmannens innstilling til kommunereformen er Storfjord foreslått sammenslått med Lyngen. Endelig vedtak i kommunereformen vil bli avgjort av regjeringen våren 2017.

Da Storfjord kommune ikke ønsker å bli sammenslått, vil denne kommunale planstrategi legge til grunne at kommunen skal ha eget planverk i årene fremover. Dersom kommunen blir tvangssammenslått, eller kommunen vedtar kommunesammenslåing i valgperioden, burde man vurdere oppstart av arbeid med ny kommunal planstrategi for den nye kommunen så raskt som mulig. En kommunesammenslåing vil påvirke alle kommunale etater og planer, fra eldreomsorg til drift, kultur, og økonomi.

https://www.fylkesmannen.no/nb/Troms/Kommunal-styring/Kommunereformen/?id=44408

3.1 Regionale føringer og planer (regional planstrategi)

De regionale forventningene fremkommer i regional planstrategi. Denne planstrategien utarbeides hvert fjerde år med basis i de nasjonale forventningene. Regional planstrategi for Troms er tilgjengelig på: http://www.tromsfylke.no/Tromsfylke/media/2967/regional-planstrategi-2016-2019.pdf . Den regionale planen gir føringer for kommunal planlegging i henhold til Plan- og bygningslove § 8-2.

Regional planstrategi 2016-2019 består av to dokumenter, kunnskapsgrunnlaget og regional planstrategi. Kunnskapsgrunnlaget skal dokumentere status, utviklingstrekk og utfordringer i regionen. Dette er grunnlaget for prioritering av satsningsområder i regional planstrategi. Kunnskapsgrunnlaget 2015 inneholder følgende temaer:

- Nordområdene
- Demografi
- Folkehelse og levekår
- Klima, energi og naturforvaltning
- Næring og sysselsetting
- Utdanning, forskning og innovasjon
- Kultur, idrett og friluftsliv
- Samferdsel
- Arealforvaltning

*kap. 3.1 fortsetter neste side

Utdrag fra *oppsummering – planoversikt* i regional planstrategi for satsingsområder i perioden 2016-2019:

Prioriterte planoppgaver i perioden 2016-2019
Regionale planer med prosesskrav etter pbl § 8-3
Regional forvaltningsplan (2016-2021) Vannregion Troms (revisjon)
Regional transportplan (2018-2027) (revisjon)
Regional plan for handel og service (2015-2024) (revisjon)
Regional plan for reindrift
Regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet
Regional bibliotekplan
Regional plan for kultur
Regional plan for fergefri Ullsfjordforbindelse
Interkommunalt plansamarbeid etter pbl § 9-1
Arealplanlegging i sjø
Regionale strategidokumenter/meldinger/utredninger uten prosesskrav etter pbl
Strategi for næringsutvikling (SNU) • Strategi for økt verdiskaping i marin næring (ny) • Strategi for økt verdiskaping i maritim næring (ny) • Digital næringsutvikling i Troms (ny) • Strategi for forsvarsindustri i Troms (ny) • Mineralstrategi for Nord-Norge (ny) • Strategi for kreativ næring i Troms (ny) • Strategi for reiselivet i Troms (revisjon) • Havbruksstrategi for Troms (revisjon • Strategi for utvikling av petroleumsnæringen i Troms (revisjon)
FoU- og innovasjonsstrategi for Troms (ny – meldt før)
Strategisk kompetanseplan for videregående opplæring i Troms (ny)
Strategi for digital satsing i den videregående opplæringen i Troms (ny)
Strategiplan for helsefremmende og forebyggende arbeid i tannhelsetjenesten for befolkningen i Troms (ny)
Strategiplan for videregående opplæring i Troms 2014-2017 (revisjon)
Strategiplan unge i Troms (ny – meldt før)
Prosjektplan for odontologisk forskning i tannhelsetjenesten (revisjon)
Meldinger
Samisk i videregående opplæring i Troms – utfordringer og muligheter
Melding om voksenopplæring
Fremtidig organisering av Fagskolen i Troms
Overordnede satsingsområder i planperioden
Bevisst og helhetlig miljøfokus
Et kunnskapsbasert plan- og folkehelsearbeid

3.1.1 Andre regionale planer med føringer for kommunal planlegging

- Regional plan for handel og service i Troms 2015-2024
- Regional forvaltningsplan vannregion Troms 2016-2021
- Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025
- Regional transportplan for Troms 2014-2023
- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027
- Klima og energistrategi for Troms 2015-2024
- Regional plan for reindrift (under arbeid, nye kart publisert)

Utenfor de regionale planene skal kommunen også vektlegge gjeldene regionale strategier og utredninger.

3.2 Interkommunalt plansamarbeid i arealforvaltning

Storfjord kommune er delaktig i flere interkommunale planer. Disse er med på å legge føringer for forvaltning av kommunen. Gjeldene interkommunale planer:

- Interkommunal kystsoneplan (Storfjord, Kåfjord, Lyngen)
- Landskapsvernområde for Lyngsalpan (Storfjord, Lyngen, Balsfjord, Tromsø)
- Landskapsvernområde/Friluftsområde Årøya (Storfjord, Kåfjord, Lyngen)

4 Utviklingstrekk og utfordringer

4.0 Demografi

Framskrevet folkemengde 1. januar - Storfjord kommune										
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
0 år	15	15	15	15	15	15	15	15	14	14
1-5 år	87	87	83	84	80	82	81	81	81	79
6-12 år	138	134	139	134	128	127	131	128	132	127
13-15 år	76	64	63	59	66	63	59	52	54	60
16-19 år	99	97	92	92	90	78	79	80	78	77
20-44 år	502	505	497	490	485	491	487	485	480	483
45-66 år	621	598	587	587	578	562	554	544	526	517
67-79 år	252	283	300	301	316	332	341	358	382	386
80-89 år	61	67	65	72	72	79	85	88	87	92
90 år eller eldre	14	15	17	17	15	14	11	11	13	15
Innbyggere totalt	1865	1865	1858	1851	1845	1843	1843	1842	1847	1850
Antall i arbeidsdyktig alder	1123	1103	1084	1077	1063	1053	1041	1029	1006	1000
Andel arbeidsdyktig alder	60 %	59 %	58 %	58 %	58 %	57 %	56 %	56 %	54 %	54 %
Antall 67+	327	365	382	390	403	425	437	457	482	493
Antall 80+	75	82	82	89	87	93	96	99	100	107

Kommentar:

1. Faktisk folketall på 1.10.16 var 1885.
2. Gjennom faktisk tilrettelegging kan kommunen påvirke folketallsutviklingen.

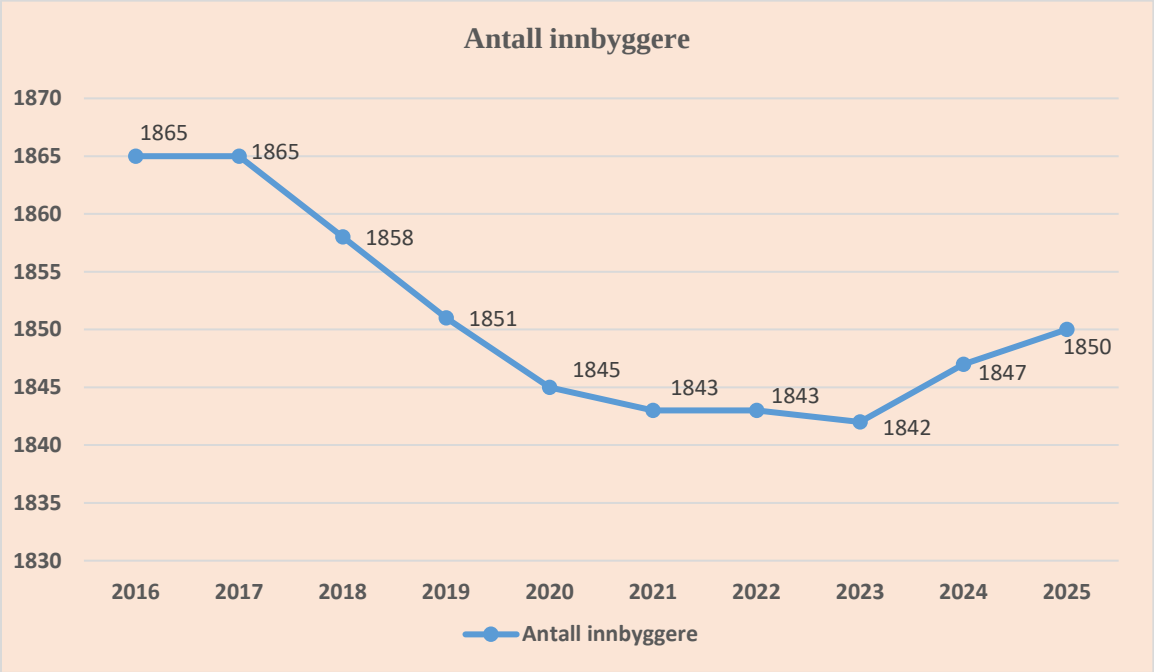

4.1 Kommunal tjenesteyting

Framskriving er vanskelig og det er ikke like lett å beregne hvordan befolkningsutviklingen vil bli fram i tid. Det som er rimelig sikkert at vi kommer til å bli flere eldre i årene framover. Dette kan føre til at kommunen får mindre tilskudd og skatt, samt flere personer som er avhengig av omsorgstjenester fra kommunen.

Store barnetall i etterkrigstiden, høyere levealder og økt tilflytting av eldre til kommunen gjør at andelen eldre i befolkningen vil øke betraktelig i årene som kommer. Dette vil kreve økt fokus på rekruttering av fagfolk til pleie- og omsorgssektoren.

Ved utbygging av Åsen Omsorgssenter har man vurdert behovet for omsorgsplasser. Kommunen må også se på behovet for omsorgsboliger og hvordan disse skal organiseres sammen med satsinga «borte bra, hjemme best». Dette gjelder ikke bare for eldreomsorg, men også boliger til brukere med rus- og psykiatriproblemer.

Barnetallet har vært varierende (fra år til år) med et synkende barnetall fom. 2007. Dette gir utfordringer for barnehagene og skolene og er en faktor som kan påvirke barnefamiliers mulighet til å etablere seg i Storfjord. Det blir viktig å tilpasse driftsnivået slik at det til enhver tid er skreddersydd for de behovene som oppstår. Viktig å framstå som en god/attraktiv kommune å bo i.

4.1.1 Vann og avløp

Et uthevet tema under kommunal tjenesteyting er vann og avløp. Kommunen har i dag 3 vannproduksjonsanlegg med tilhørende distribusjonsnett. Det er ikke utarbeidet egen VA-plan for storfjord kommune. I 2015 fikk vi utarbeidet et oversiktsdokument som overordnet tar for seg dagens anlegg, og fremtidig behov for utbedringer og videreutvikling. Det må vurderes behov

for egen plan for VA med bakgrunn i dagens kunnskapsgrunnlag. Ved utarbeidelse av større område/reguleringsplaner må VA være et sentralt tema på overordnet nivå.

4.1.2 Helse

Helsesektoren er en stor sektor, med virkninger for innbyggere i alle livsstadier. Sektoren krever mye kommunale ressurser. Planer innen helse er viktige redskap for politikerne når det skal prioriteres bruk av kommunale midler. Helhetlig helse- og omsorgsplan vil fungere som grunnlag i kommuneplanens samfunnsdel for sektoren.

Planer tilknyttet helse og omsorg må følge prosesskravene i plan- og bygningsloven. Dette for å sikre god og tilstrekkelig medvirkning av både lokale og offentlige parter. Ved utarbeidelse av helhetlig helse- og omsorgsplan må kommunen vurdere innlemmelse av *plan for helsemessig og sosial beredskap,* og *Smittevern.*

Ved utarbeidelse av helseplaner og oversikter vil utgangspunkt i veilederen *God oversikt – En forutsetning for god folkehelse* utgitt av Helsedirektoratet i 2013 (IS-2110) være foretrukket.

4.2 Økonomi

Driftsregnskapet viser et overskudd i 2015 på kr 4.203.967,-. Dette er etter budsjetterte avsetninger med blant annet dekning av tidligere års underskudd med kr 7.584.316,- Akkumulert underskudd for Storfjord kommune er etter dette nedbetalt. På grunn av dette har kommunen lyktes i å nedbetale gjelden nødvendig for å komme ut av ROBEK (Statlig kontroll). Dette ble fastslått da kommunestyret sommeren 2016 kunne godkjenne økonomirapporten for 2015.

Det vil fortsatt være viktig å holde fokus på driftsutgiftene slik at en oppnår både et brutto og netto driftsresultat som viser overskudd. Utgifter til lønn og sosiale utgifter utgjør store deler av utgiftene til Storfjord kommune. Pensjonskostnadene økte fram mot 2013, men ble redusert i 2014 på grunn av en opprydding i pensjonsselskapets registrerte opplysninger om de ansatte. Pensjonskostnadene er ytterligere redusert i 2015. Pensjonskostnadene er nært knyttet til rentenivået og lavere avkastning på pensjonsmidlene gir høyere regning til kommunene. I tillegg vil en levealdersjustering i forhold til en generell økning i levealder medføre økte pensjonsutgifter i årene framover. Utgiftene til renter på lånegjelden er redusert fra 2014 til 2015. Dette skyldes at rentenivået har vært lavt og at flere fastrenteavtaler har løpt ut i 2015.

For 2016 ble det brukt midler fra disposisjonsfondet for å komme i balanse. Dette tyder på at økonomien ikke kan sies å være på «pluss siden». I økonomiplanen er det blant annet lagt opp til økte driftsinntekter ved salg av konsesjonskraft, noe som er høyst usikkert. For å sikre en robust kommuneøkonomi må man jobbe for å komme bort fra avhengigheten av variable inntekter. Dette er forhold som må fremkomme i fremtidige økonomi og investeringsplaner.

4.3 Universell utforming, likestilling og mangfold

Storfjord kommune må ha universell utforming (UU) som prinsipp i planlegging. Dette for å sikre at alle grupper i samfunnet skal kunne ta del i det daglige. Prinsippet skal sikre at enkelte grupper i samfunnet ikke skal bli diskriminert ved å fysisk ikke ha tilgang til det offentlige rom. Kommuneplanens arealdel, vedtatt i 2016, har egen bestemmelse om UU tilknyttet arealplanlegging.

Mottoet til Storfjord kommune er *Mangfold Styrker,* med dette som bakgrunn må universell utforming vurderes og vektlegges i all planlegging, tilrettelegging, og tjenesteleveranse. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og styresmakter.

4.4 Sjumilssteget, barn og unge i kommunal planlegging

Målet med Sjumilssteget er å få kommunene i Norge til å ta i bruk FNs barnekonvensjon i det daglige arbeidet. Sjumilssteget har plukket ut sju artikler i barnekonvensjonen som det ønskes at kommunene fokuserer på. Slik skal det blir enklere for kommunene å bruke barnekonvensjonen når de planlegger og kvalitetssikrer sine tjenester til våre barn og unge. Det vises til www.sjumilssteget.no.

Storfjord kommune har deltatt aktivt i satsingen med sjumilssteget, og integrerer dets prinsipper i kommunal planlegging. Dette skal sikre rettigheter og tjenester til barn og unge. Det vil dermed være viktig at kommunen aktivt, og naturlig, bruker barn og unge som høringspart og medvirker i planspørsmål. Dette sikres gjennom involvering av barnas representant i kommuneadministrasjonen, samt Storfjord ungdomsråd.

Strategisk oppvekstplan planlegges rullert i 2018. I denne sammenheng må kommunen vurdere og redegjøre for:

- Kapasiteten og framtidig dimensjonering av barnehage- og skoletilbud.
- Rekruttering og opprettholdelse av tilstrekkelig fagkompetanse til å ivareta kompetansekravene og lovpålagte oppgaver i oppvekstsektoren.
- Synliggjøre strukturer som ivaretar tverrfaglig innsats for å forebygge og håndtere uønskede hendelser, herunder vold og overgrep overfor barn og unge.

4.5 Primærnæring

I storfjord kommune har vi flere primærnæringer, disse er av sprikende størrelser og av svært forskjellig arealkrevende art.

4.5.1 Landbruk/jordbruk

I henhold til SSB tall for 2016 har Storfjord kommune 4769 daa dyrket mark som er i drift. Totalt har kommunen 6009 daa fulldyrket jord, 628 daa overflatedyrket jord, og 3059 daa innmarksbeite. Det foreligger ikke oversikt for utmarksbeite.

I Storfjord er det 22 jordbruksbedrifter. I oversikten over besetninger skilles det ikke på størrelse, altså kan noen ha 1-2 husdyr, mens andre har store besetninger:

Type besetning	**Antall i kommunen**
Geit	5
Sau	12
Høns	1
Hest	8
Kyr	1
Lama	1

I tillegg til ovennevnte er det registrert ett gårdsbruk med potetproduksjon.

Landbruk har ikke egen kommunal plan, men ivaretas gjennom strategisk næringsplan, kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. I KPA vedtatt i 2016 har kommunen innført egen hensynssone for landbruk. Denne sonen innlemmer områder som kommunen vurderer til å være viktige for landbruksnæringen og at med dermed skal være restriktiv mot tiltak som ikke er knyttet til landbruk.

4.5.2 Reindrift

Storfjord kommune er i sin helhet innenfor det samiske reinbeiteområdet. I kommunen er det flere reinbeitedistrikter med beiteområder. Vi har ett helårsbeite, dette tilhører Helligskogen/Bassevuovdi-reinbeitedistrikt (HRB).

Reindrifta er en arealkrevende næring og blir dermed berørt av de fleste arealinngrep utenfor de tettest bebygde områdene av kommunen. Det er derfor viktig at reindrifta er en naturlig part i spørsmål om arealutnyttelse der næringa kan være berørt.

I kommuneplanens arealdel er det innlemmet hensynssoner for områdene i NIBIOs kart for beite og flyttleier. KPA tok utgangspunkt i kartgrunnlaget tilgjengelig på vedtakstidspunkt, det er derfor ikke overenstemmelse med de kartene som per dags dato er tilgjengelig. I planspørsmål må man dermed konferere med kartene som til enhver tid er tilgjengelig på www.nibio.no.

4.5.3 Fiske og havbruk

Fiskeri og havbruksnæringen blir ivaretatt gjennom kommuneplanens arealdel og den interkommunale kystsoneplanen. Kommunens strategiske valg for næringen må fremgå av strategisk næringsplan som blir grunnlag for vurderinger i KPA og kystsoneplan.

Størrelsesforholdet for næringen er at 10 personer har dette som hovednæring (tall fra 2016), og 4 personer har dette som binæring.

4.5.4 Skogbruk

I kommunens næringsoversikt fremkommer det ikke næringsdrivende med skogbruk som hovednæring. Det fremkommer heller ikke aktører som har skogbruk som binæring som betydelig inntektskilde.

5 Vurdering av planbehovet

5.0 Revisjon av kommuneplanen (Samfunnsdel og arealdel)

Arealdelen av kommuneplanen ble rullert i 2016. Den trenger derfor ikke å rulleres i denne fireårsperioden. Det er lagt opp til rullering av kommuneplanens samfunnsdel i 2018.

Ved rullering av kommuneplanens arealdel legges det opp til at kystsoneplanen skal innlemmes i KPA. Kystsoneplanen vil da bli en del av KPA og vurdering av arealbruken på sjø må dermed vurderes i samme prosess. Dette må samsvare med retningslinjer for det interkommunale samarbeidet om kystsoneplanen.

5.1 Kommunedelplaner (areal)

Planer som er gjennomført/oppstartet siste valgperiode med stor innvirkning på kommunen.
-Skibotn sentrumsplan
-E6 Balsfjord grense – Hatteng (oteren sentrum, sammenbinding Oteren/Hatteng)
-E6/E8 Skibotn – Finland (ferdigbygd strekning + alle reguleringsplanen dette innebærer – forholdet til NTP)

Det finnes enkelte gamle områdeplaner og reguleringsplaner som viser hvordan utviklingen er tenkt for tettstedene i kommunen, men disse er i stor grad erstattet av nyere planer (reguleringsplaner) og/eller ikke lengre er i samsvar med realiteten på området.

Skibotn er det eneste tettstedet i kommunen med en nyere sentrumsplan. Denne er vedtatt som en reguleringsplan i 2012, og byggingen er ble fullført i 2015. Dette var et prosjekt som i hovedsak gjaldt utbedring av E6 gjennom sentrum, og anleggelse av gang- og sykkelveg i regi av Statens vegvesen. For kommunens del ble det i prosjektet anlagt parkeringsplass, løsning for buss, og forbedring av det kommunale vann- og avløpssystemet i sentrum.

For Hatteng ble det igangsatt et arbeide for sentrumsutvikling i 2009. Det ble utarbeidet utkast til planer for en ny hovedatkomst til sentrum, med anleggelse av rundkjøring ved Taternesset fra E6/E8. Grunnlaget for planen var i stor grad muligheten for etablering av dagligvarehandel (Coop) i tilknytning til E6/E8. Det har senere blitt klart at Coop ikke lengre er interessert i dette prosjektet, og planarbeidet ble aldri fullført.

På Oteren er siste utvikling at Statens vegvesen har utarbeidet reguleringsplan for omlegging av E6/E8. Denne omleggingen har stor betydning for Oteren som tettsted, da all gjennomgangstrafikk vil gå utenfor det etablerte sentrum. Man vil med bakgrunn i dette kunne igangsette arbeidet med hvordan man ønsker at Oteren skal utformes fremover. Dette kan gjøres gjennom en kommunal område- eller reguleringsplan. Statens vegvesens prosjekt avhenger tildeling av midler gjennom NTP.

Et av de største prosjektene i Storfjord kommune de siste årene har vært Statens vegvesens utbedring av vegstandard på E8 i Skibotndalen. Dette er hovedfartsåra mellom Tromsø og Finland. Prosjektet avhenger i dag på tildeling av midler gjennom NTP for videreføring. Med behandling av den siste parsellen av E-8 gjennom Skibotndalen i desember 2016, vil alle vegplaner/reguleringsplaner på strekningen Skibotn-riksgrensa være ferdig behandlet.

5.2 Større reguleringsplaner som kommunen vil utarbeide i valgperioden (områdereguleringer)

5.2.1 Sentrumsplan Hatteng

Kommunen legger opp til at arbeidet med sentrumsplan Hatteng gjenåpnes i denne valgperioden. Man har sett på flere kriterier for videreføring av tidligere planutkast, og vurdert det til at man med høyst sannsynlighet vil avskrive utkastet. Dette er forhold som vil avklares ved oppstartsmøte i SPD tidlig 2017. Administrasjonen har etter forespørsel fra SPD fremlagt de tidligere utkastene, samt igangsatt innhenting av materiale til prosjekteringen.

Foreløpige diskusjoner i SPD angående sentrumsplanen, tyder på at denne skal tilrettelegge for:

- Komplett sammenføyning av gang-sykkelvegnettet Oteren-Hatteng.
- Utvidelse av boligområdet Oldersletta
- Omsorgsboliger i sentrumsnære områder (Oldersletta)
- Forretninger ved/på Lindevollen i samspill med grøntstruktur og nærmiljøanlegg -> Utvikle dagens sentrum
- Utvikling av turvegnett langs Kitdalselva og knytning mot Åsen
- VA Hatteng

5.2.2 Sentrumsplan for Oteren

Denne planen ble påbegynt, men så stilt i bero, fremst på grunn av manglende administrativ kapasitet. Planen må startes opp igjen basert på det arbeid som ble gjort.

Planarbeidet må ellers ta utgangspunkt i den vedtatte reguleringsplanen for E-6/E-8, og vil i hovedsak omhandle internområdet som blir frigjort som følge av den nye Europavegtraseen.

På grunn av forventet forsinkelse av gjennomføring av omleggingen gjennom Oteren. Må det tas opp strakstiltak, etablering av fartsdumper gjennom Oteren.

5.2.3 Boligbygging

I kommuneplanens arealdel er det flere områder der det legges opp til boligbygging, da både i regulerte felt og som spredt utbygging.

I Skibotn og på Vestersia er det en del ledige tomter, mens det i indre del av kommunen er få ledige tomter. Det legges nå opp til å få regulert inn et område på Hatteng, Oldersletta, samt få frigitt noen tomter på Brenna.

Kommunen har i lag med en privat utbygger gjennomført en utbygging på Abaja Skibotn. Denne er kalt for Hammarøy modellen. Her er det satt opp boliger, der noen er holdt av for vanskeligstilte. Kommunen leier her et antall leiligheter.

Kommunen har også planlagt boligbygging i eget regi på Hatteng samtidig som en vurderer organiseringen av boligforvaltningen i kommunen.

Planbehovet her er regulering av de felt som er satt av i arealplan til boligbygging og at en starter med Sentrumsplan Hatteng og boligområder her.

5.3 Tema og sektor (fag) planer som ikke følger plan- og bygningsloven

- Temaplan Krigsminner KiK-prosjektet
- Plan for bruk av og tilrettelegging av utmarksareal (reiseliv) for både funksjonsfriske og funksjonshemmede.
- Oppgradering av snøscooterløpenettet
  Dette gjelder sammenbinding av det eksisterende løypenettet og forlengelser til butikk, bensinpumper og til sjøen/»havet». Gjelder for Skibotn, Hatteng og Oteren.

5.3.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

Nordnesfjellet i Kåfjord kommune er som vi vet ustabilt. Et fjellskred her vil føre til en flodbølge som vil slå innover langs hele Lyngenfjorden. Denne vil også gjøre store skader i Storfjord kommune. Fjellet blir kontinuerlig overvåket av NVE, og et eventuelt fjellskred vil bli varslet i god tid. Kommunen har også utarbeidet planer for varsling og evakuering av befolkning i utsatte områder.

Storfjord kommune har som nabokommunene våre, fjell som i stor grad er lokalisert til strandflaten rundt Lyngsalpene. Bratte fjellsider, og relativt store nedbørsmengder fører til stor risiko for snøskred og jord- og steinras. Klimaendringer vil mest sannsynlig føre til mer nedbør i fremtiden, noe som vil kunne føre til hyppigere skredhendelser.

Marin grense markerer det høyeste nivået havet har hatt siden siste istid. Alt av areal under denne har i teorien potensialet for marin leire. Kvikkleir er marin leire som går over fra fast form til flytende form ved overbelastning eller omrøring. Kvikkleire kan oppstå når marin over tid får utvasket saltionene som funger som bindingsmateriale mellom leirpartiklene.

Planbehovet her er revisjon av «Beredskapsplan Nordnes» samt revisjon av «Helhetlig ROS analyse»

6 Medvirkning i kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi har ikke krav til høring. Det stilles allikevel krav til medvirkning og publisering av forslag til kommunal planstrategi før politisk vedtak.

Medvirkningskravet betyr at kommunen er pliktig å sørge for at regionale sektormyndigheter og nabokommuner skal ha mulighet til å medvirke i utarbeidelsen av kommunal planstrategi. Disse partene kan gi uttalelser/merknader til planstrategien. Det er ikke innsigelsesrett knyttet til kommunal planstrategi.

Før kommunestyret kan vedta kommunal planstrategi, skal dokumentet ha vært tilgjengelig for offentligheten i 30 dager. Dette gjennomføres med publisering på kommunens nettside og i sosiale media, samt papirutgave tilgjengelig i rådhusets resepsjon.

6.0 Politisk medvirkning

Storfjord kommunestyre (KS), Styret for Plan- og Drift (SPD

11.11.16 SPD: Orientering om prosess for kommunal planstrategi, diskusjon rundt foreløpig forslag til tekst og prioritering av planoppgaver.

I møtet i SPD den 11.11.16 ble det valgt en politisk arbeidsgruppe som skulle fremme forslag til planstrategi for kommunestyret. Arbeidsgruppen består av Solveig Sommerseth, Dag Frode Fagerli og Maar Stangeland.

14.12.16 KS: Vurdering av forslag til kommunal planstrategi, innspill tas med videre i prosessen. Ut fra føringer gitt i KS samt eventuelle innspill i påfølgende medvirkningsprosess, legges kommunal planstrategi ut offentlig i 30 dager før endelig vedtak i KS.

22.02.17 KS: Forslag til kommunal planstrategi til godkjenning i KS

6.1 Innspill fra sektormyndigheter og nabokommuner

28.12.2016 ble forslag til kommunal planstrategi for Storfjord kommune sendt til nabokommuner og sektormyndigheter for medvirkning. Tilbakemeldingsfrist ble satt til 20.01.17.

Invitasjon til medvirkning resulterte i tilbakemelding fra:

- NVE 02.01.2017
- Kystverket 16.01.2017
- Sametinget 17.01.2017
- Fylkesmannen i Troms 18.01.2017
- Fiskeridirektoratet 19.01.2017
- Mattilsynet 20.01.2017
- Troms Fylkeskommune 10.02.2017

På grunn av feil ved utsending, ble det gitt utsatt svarfrist til Troms fylkeskommune.

På bakgrunn av de innkomne merknadene har administrasjonen behandlet disse i ledermøte. Dokumentet er justert i henhold til vurderingene gjort av planlegger og administrasjonens ledergruppe. Det er ikke gjort endringer i prioriteringen av planbehovet i perioden.

Vurdering av merknadene finnes i merknadsheftet vedlagt saksbehandlingen.

7 Forslag til prioritering av planoppgaver

Matrise med hvilke planer som prioriteres i valgperioden.

Plan/tema	Sist vedtatt	Rulleres				Ansvar for planen	Merknad
		2017	2018	2019	2020		
Overordnede planer							
Kommuneplanens samfunnsdel	2011		**X**			Plan- og driftsetaten	
Kommuneplanens arealdel	2016				X	Plan- og driftsetaten	Ny plan vedtatt 2016, vurderes ikke å ha rulleringsbehov i valgperioden.
Økonomiplan	Årlig	X	X	X	X	Økonomi avdelingen	
Helhetlig ROS-analyse	2016	x	x	x	X	Plan- og driftsetaten	Årlig gjennomgang. Full revisjon 2020
Temaplaner							
Kommunedelplan for trafikksikkerhet og handlingsplan	2012	**X**				Plan- og driftsetaten	
Kommunedelplan for energi og klima for Nord Troms	2010					Plan- og driftsetaten	Interkommunalt samarbeid. Revisjon må vurderes.
Kommunedelplan Kystsoneplan	2015				X	Næring	Interkommunalt samarbeid, innlemmes i kommuneplanens arealdel ved neste rullering.
Strategisk næringsplan	2014			X		Næring	
Beredskapsplan Storfjord kommune	2016	-	-	-	-	Plan- og driftsetaten	Fortløpende revisjon
Beredskapsplan fjellskred Nordnes	2013	-	-	-	-	Plan- og driftsetaten	Interkommunal, fortløpende revisjon i lag med Kåfjord og Lyngen.
Helhetlig eldreplan		-	-	-	-	Helse	Fortløpende revisjon
Folkehelseplan		-	-	-	-	Helse	Fortløpende revisjon
Rus- psykisk helseplan		-	-	-	-	Helse	Fortløpende revisjon
Helhetlig helse og omsorgsplan 2017-2020		X				Helse	
Helhetlig bosettings- og integreringsplan		-	-	-	-	Helse	Fortløpende revisjon
Boligpolitisk plan	2016				X	Plan- og driftsetaten	
Strategisk Oppvekstplan 2018-21			X			Oppvekst	Fortløpende revisjon
Utviklingsplan for barnehager «Kvalitetsstigen 0-6.»			X			Oppvekst	Fortløpende revisjon
Utviklingsplan for grunnskole «Kvalitetsstigen 6-16».		X				Oppvekst	Fortløpende revisjon
Tverrfaglig plan for samhandling barn og unge		-	-	-	-	Oppvekst	Fortløpende revisjon

Sentrumsplan Hatteng	Ny	X				Plan- og driftsetaten	Ny oppstart 2017, gammel plan (ikke vedtatt plan) skrinlegges.
Helse- og sosialmessig beredskapsplan		-	-	-	-	Helse	Fortløpende revisjon
Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	2016				X	Kulturkontoret	Vedtatt i levekår. 20.01.2016
Temaplan Krigsminner	Pågående				X	Kulturkontoret	KiK-prosjektet vi er med på.
Skuterløyper	Ny		X			Plan- og driftsetaten	Lovkrav fra 2021. Innlemmes i kommuneplanens arealdel ved neste rullering.
Sentrumsplan Oteren	Ny	X				Plan- og driftsetaten	
Integrerings- og mangfoldsplanen		X				Oppvekst	Jf. budsjettvedtak
Kommuneplan for småkraftverk	2009		X			Plan- og driftsetaten / Næring	Behov vurderes
Reiselivsplanen for Lyngenregionen	Ny (2012)		X			Næring	
Markedsføringsplan	Ny					Næring	
Kartleggingsplaner • Fareområder • Biologisk mangfold • Kulturminner • Friluftsområder • Mm.	2007 (kommuneplanens arealdel)						Vurdering ved rullering av kommuneplanens arealdel.
Kompetanseplan	Ny (2012)		X				
Atomberedskapsplan	Ny (2012)		X				
Smittevernplan				X		Helse	
Seniorpolitisk plan				X		Oppvekst	
Inn på Tunet	Ny			X		Oppvekst	
Vann- og Avløpsplan	Ny					Plan- og driftsetaten	Behov vurderes

MERKNADSHEFTE

KOMMUNAL PLANSTRATEGI
2016 -2019
FOR
STORFJORD KOMMUNE

Storfjord kommune

JSN 18.05.17

Dette merknadsheftet tilhører kommunal planstrategi for Storfjord kommune i perioden 2016-2019. Merknadsheftet tar utgangspunkt i prioriteringer og tilbakemeldinger gitt av politisk utvalg *Plan- og driftsstyret,* tidligere behandling i *Kommunestyret,* samt vurderinger gjort av administrasjonens ledergruppe.

1 Innhold

Merknadsbehandling 3
1.0 Innkomne merknader 3
1.1 Vurdering av merknader 3
1.1.1 NVE 02.01.2017 3
1.1.2 Kystverket 16.01.2017 3
1.1.3 Sametinget 17.01.2017 4
1.1.4 Fylkesmannen i Troms 18.01.2017 4
1.1.5 Fiskeridirektoratet 19.01.2017 6
1.1.6 Mattilsynet 20.01.2017 7
1.1.7 Troms Fylkeskommune 10.02.2017 7
2 Merknader 7

Merknadsbehandling

1.0 Innkomne merknader

28.12.2016 ble forslag til kommunal planstrategi for Storfjord kommune sendt til nabokommuner og sektormyndigheter for medvirkning. Tilbakemeldingsfrist ble satt til 20.01.17.

Invitasjon til medvirkning resulterte i tilbakemelding fra:

- NVE 02.01.2017
- Kystverket 16.01.2017
- Sametinget 17.01.2017
- Fylkesmannen i Troms 18.01.2017
- Fiskeridirektoratet 19.01.2017
- Mattilsynet 20.01.2017
- Troms Fylkeskommune 10.02.2017

På grunn av feil ved utsending, ble det gitt utsatt svarfrist til Troms fylkeskommune.

På bakgrunn av de innkomne merknadene har administrasjonen behandlet disse i ledermøte. Dokumentet er justert i henhold til vurderingene gjort av planlegger og administrasjonens ledergruppe. Det er ikke gjort endringer i prioriteringen av planbehovet i perioden annet enn tilføying av enkeltplaner.

Merknadene er vedlagt dette dokumentet i sin helhet under kapittel 2 *Merknader*.

1.1 Vurdering av merknader

1.1.1 NVE 02.01.2017

Sammendrag:
Merknaden viser til at nye beregninger for oppskyllingshøyde fra Revdalsfjellet og fjellskred Nordnes vil bli publisert i løpet av 2017. Det bemerkes at kommuneplanens arealdel, beredskapsplan Nordnes, og helhetlig ROS burde oppdateres i samsvar med de nye oppskyllingshøydene. Det henvises også til nyrevidert Klimaprofil for Troms som orientering.

Kommunens vurdering:
Kommunen legger ikke opp til revidering av kommuneplanens arealdel i valgperioden, men vil vurdere justering av hensynssone for oppskylling i kommuneplanens arealdel når disse publiseres.

Beredskapsplan Nordnes, og Helhetlig ROS er *levende* dokument som kommunen(e) må oppdatere for å samsvare med reell situasjon årlig. Ved publisering av nye oppskyllingshøyder må man gjennomgå planene og oppdatere disse. Dette gir ikke endring i planstrategien da dokumentene er satt til årlig/fortløpende revidering.

1.1.2 Kystverket 16.01.2017

Sammendrag:
Innspillet innledes med generell informasjon om Kystverkets virksomhet og ansvarsområde.
Det vises også til tilgjengelige ressurser for kunnskapsgrunnlag for planstrategien:

- Havne og farvannsloven
- Kystinfo med kartfestet oversikt over stamnetthavner, fiskerihavner, ISPS-terminaler, navigasjonsinstallasjoner, forvaltningsareal, hoved- og biled mv.

- BarentsWatch
- Maritim infrastrukurrapport – Mulige Farleder for store skip. Kystverket 2011.

Videre gis informasjon om NTP og tilskuddordninger og deres sammenbinding mot kommunens planverk – dersom det skal innfris tilskudd til bla. Kommunale fiskerihavner og havnesamarbeid, må disse inngå i kommunes planverk (arealplan/reguleringsplan).

Direkte innspill til planstrategien (planer som burde prioriteres):

- Havnestrategi – Viktig grunnlag for eventuelle havnekrav og tilskuddssøknader. Bidrar til helhetlig planlegging og oversikt over behovene til næringsliv og befolkning. Tema som bør dekkes er behovet for godskaier, fiskeflåten og fiskerinæringens behov, akvakulturnæringen, fritidsflåten og reiseliv.
- Kystsoneplanen – Arealplan (rullering)
- Transport og godsanalyse - ... En godsanalyse vil etter Kystverkets mening være et verdifullt bidrag til en samfunnsplan for Storfjord kommune.

Kommunens vurdering:
I Storfjord kommune ble kystsoneplanen vedtatt i 2015. Denne planen er ikke satt til rullering i valgperioden. Det legges opp til at kystsoneplanen innlemmes i kommuneplanens arealdel ved neste rullering (2020). Man vil da måtte vurdere kunnskapsgrunnlaget for daværende prosess, og dermed vurdere utarbeidelse av havnestrategi og Transport- og godsanalyse. Kommunen vil i rullering av kommuneplanens samfunnsdel vurdere kunnskapsgrunnlaget for de områdene Kystverket påpeker. Kommunen foreslår ingen endringer i planstrategien på bakgrunn av dette. Dette må også diskuteres med samarbeidskommunene i kystsoneplanen.

1.1.3 Sametinget 17.01.2017

Innledningsvis vises til uoppløste innsigelser til den vedtatte kommuneplanens arealdel. Det er opprettet dialog mellom Sametinget, kommunen, og fylkesmannen angående dette. Problemstillingen er løst i eget kommunestyrevedtak som følge av frafallelse av gjenstående innsigelser etter justert planforslag som følge av forhandlinger knyttet mot fylkesmannens innsigelser til planen.

Sammendrag:
For planstrategien påpeker Sametinget er kommunen har lagt opp til en tydelig prioritering av planoppgaver for inneværende planperiode. Resterende av innspillet dreier seg om kommuneplanens samfunnsdel og hvilke områder kommunen burde ha fokus på gjeldene sametingets fagområde. Det varsles om ytterligere innspill til kommuneplanens samfunnsdel når planprogrammet foreligger.

Kommunens vurdering:
Innspillet gir ingen endring i planstrategien. Kommunen ser fram til et godt samarbeid ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel.

1.1.4 Fylkesmannen i Troms 18.01.2017

Sammendrag:
Fylkesmannen anmoder at drøftinger gjort i forbindelse med kommuneplanens arealdel også gjenspeiles i kommende rullering av samfunnsdelen.

Punkter FM ønsker å påpeke i forhold til kommunal planstrategi og kommunal planlegging:

1. Demografi

2. Universell utforming, likestilling og mangfold
3. Sjumilssteget
4. Landbruk
    a. Utmarksbeiter
    b. Hovedplan for Skogvegbyging
    c. Inn på tunet
5. Miljø
    a. Naturmangfold
    b. Vannmiljø
    c. Avløp
    d. Handlingsplan for beskjempelse av Gyrodactylus salaris
    e. Avfallshåndtering og forsøpling
6. Barn og unge
7. Helse
    a. Plan for helsemessig og sosial beredskap
    b. Smittevern
8. Reindrift
9. Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunens vurdering:

1. Demografi

Planstrategien kapittel 4.0 tar for seg demografien i Storfjord kommune. Dette legger føringer for hvordan kommunen må prioritere sin tjenesteyting og investeringer.
Innspillet gir ikke endring i planstrategien.

2. Universell utforming, likestilling og mangfold

FM påpeker at planstrategien ikke påpeker universell utforming som gjennomgående perspektiver i kommunal planlegging. I kommuneplanens arealdel er UU sikret med egen bestemmelse som ivaretar hensynet.

Kommunen imøtekommer innspillet, og legger til eget kapittel *4.3 Universell utforming, likestilling og mangfold,* som omtaler UU som rammebetingelse i kommunalt virke.

3. Sjumilssteget

Det ønskes at sjumilssteget, og Storfjord kommunes innsats i satsingen skal fremkomme i kommunal planstrategi. Prinsippet i sjumilssteget burde og være gjennomgående i kommunal planlegging.

Innspillet imøtekommes. Sjumilssteget gis eget kapittel *4.4 Sjumilssteget, barn og unge i kommunal planlegging*

4. Landbruk
    a. Utmarksbeiter
    b. Hovedplan for Skogvegbyging

De ovenstående punktene påpekt av FM vil være egne temaer innen strategisk næringsplan, planlagt rullert i 2018. Det innlemmes nytt kapittel i planstrategien for primærnæringer kapittel 4.5, der landbruk blir eget tema.

    c. Inn på tunet

Plan for *Inn på tunet*, som plan for bruk av lokale ressurser i kommunal tjenesteproduksjon innlemmes i kommunal planstrategi. Planen legges i matrisen for planprioritering, med foreslått oppstart i 2019.

5. Miljø
    a. Naturmangfold

Kommunen har ikke egen plan for naturmangfold. FM anbefaler at det utarbeides egen kommunedelplan for temaet for å ivareta området i fremtidig planlegging. Kommunen kan ikke se å ha mulighet for å starte prosjekt med kommunedelplan for naturmangfold med dagens kapasitet og kunnskapsgrunnlag. Som FM opplyser er det ikke utarbeidet regional plan for temaet.

Ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel vil naturmangfold måtte bli et eget tema. Kunnskapsgrunnlaget må da vurderes i henhold til FMs uttalelse.

b. Vannmiljø

Innspillet gir ikke endring i planstrategien, men er viktig informasjon for fremtidig forvaltning av vannressursene i kommunen.

c. Avløp

FM foreslår utarbeidelse av avløpsplan i kombinasjon med vannplan. Dette for å stå robust mot de kommende klimaendringene med blandt annet økte nedbørsmengder og styrtregn.

Innspill om egen VA-plan tas med i planstrategien. Nytt kapittel 4.1.1 samt innføring i prioriteringsmatrisen uten årstall for oppstart.

d. Handlingsplan for beskjempelse av Gyrodactylus salaris

Handlingsplanen legges inn som kulepunkt under kapittel 3.0 nasjonale forventninger.

e. Avfallshåndtering og forsøpling

Innspillet gir ikke endring i planstrategien. Kommunen har de iste årene hatt fokus på nettopp *skrotnisser* gjennom eget «skrotnisseprosjekt» og «Stålhanske – innsamlingsaksjon av metallavfall». Kommunen har også hatt ungdommer ansatt i sommerjobb for plukking av marint avfall langs fjordlinja. Dette er arbeid som ikke kan gjøres 1 gang, men som må følges opp kontinuerlig, på grunn av dette er forebyggende arbeid, og oppfølging i forsøplingssaker ressurskrevende for administrasjonen.

6. Barn og unge

Det vises til det nye kapittelet i planstrategien *4.4. Sjumissteget, barn og unge i kommunal planlegging.*

7. Helse
   a. Plan for helsemessig og sosial beredskap
   b. Smittevern
8. Reindrift

Innspillet imøtekommes, og reindrift tas inn i planstrategien under kapittel *4.5 Primærnæring*. Det legges ikke opp til egen kommunal plan for reindrift. Formålet må ivaretas gjennom kommuneplan (samfunns og arealdel) og strategisk næringsplan.

9. Samfunnssikkerhet og beredskap

Innspillet vurderes til å ikke endringer i planstrategien.

1.1.5 Fiskeridirektoratet 19.01.2017

Kystsoneplanen

Innspillet angående kystsoneplanen og interkommunalt samarbeid tas med i planstrategien. Dette spesifiseres i kapittel 5.0 om forholdet mellom KPA og kystsoneplanen. Det vises også til nytt kapittel 4.5 Primærnæring angående fiske og havbruk.

1.1.6 Mattilsynet 20.01.2017

Mattilsynet etterlyser også hovedplan for vann og avløp. Det vises til nytt kapittel 4.1.1, samt kommentar til FMs uttalelse angående vann og avløp. Beredskapsplan for VA inngår i helhetlig ROS og beredskapsplan for Storfjord kommune.

1.1.7 Troms Fylkeskommune 10.02.2017

Regionale føringer

Punkt angående arealforvaltning legges inn som kulepunkt i kapittel 3.1. Tekst angående *Regional planstrategi for Troms 2016-2019* rettes opp i henhold til innspillet.

Storfjord kommune har i KPA vedtatt i 2016 innlemmet hensynssone for landbruk. Retningslinjene i *regional plan for landbruk i Troms 2014-2025* er dermed oppfylt angående dette.

Resterende innspill tas med som orientering for fremtidig planlegging.

Utviklingstrekk og utfordringer

Se nye kapitler under kapittel 4. samt kommentar til FMs uttalelse. Annen informasjon i innspillet tas til orientering.

Forslag til prioritering av planoppgaver

Tas til orientering.

Regionalt planforum

Kommunen ønsker ikke planstrategien til regionalt planforum i denne omgang. Ved større planer, og planer med større virkning, vil planforum være aktuell for å sikre medvirkning fra sektormyndighetene.

2 Merknader

Alle merknadene er vedlagt i sin helhet på påfølgende sider. Siste vedlegg er referat fra møte i ledergruppa i sak 9-17 der merknadene var til diskusjon.

Norges vassdrags- og energidirektorat

NVE

Storfjord kommune
Hatteng
9046 OTEREN

Joakim Nilsen

Vår dato: 02.01.2017
Vår ref.: 201201461-5
Arkiv: 323
Deres dato: 29.12.2016
Deres ref.: 2016/846-3

Saksbehandler:
Eva Forsgren
22959616/efor@nve.no

NVEs innspill til - Kommunal planstrategi 2016-2019 - Storfjord kommune

Viser til oversendt planstrategi 28.12.2016. NVE skal som høringspart bidra til at hensynet til vassdrag, skredfare og energianlegg blir innarbeidet i arealplaner.

Kommunen har vedtatt kommuneplanens arealdel i 2016 og skal behandle kommuneplanens samfunnsdel i 2018. Vi minner om at det etter kommuneplanens arealdel ble vedtatt, er kommet nye beregninger for store fjellskred jf,. rapport fra NVE 77/2016 « Fare- og risikoklassifisering av ustabile fjellparti faresoner, arealhåndtering og tiltak».

http://publikasjoner.nve.no/rapport/2016/rapport2016_77.pdf. Potensiell oppskylling fra Revdalsfjellet samt oppdaterte oppskyllingshøyder fra Nordnes vil ha betydelse for arealbruken i Storfjord kommune. Det vil i 2017 komme beregninger på oppdaterte oppskyllingshøyder for kommunen og når disse foreligger er det ønskelig at kommuneplanens arealdelen kompletteres. Oppskyllingshøydene og konsekvensene for arealbruken i dem vil bli oversendt og kommunisert til kommunen så fort de foreligger. Resultatene fra dette er også relevant ved revisjon av beredskapsplan Nordnes samt for helhetlig ROS-analyse

Kommunen omtaler også klimautfordringer i planstrategien og at kommunen ønsker å tilpasse seg et endret klima. Revidering av kommunedelplan for energi og klima skal ifølge planstrategien vurderes. Det er ønskelig for å få fokus på redusering av utslippene av klimagasser. Storfjord kommune også kjent med utfordringene knyttet til stigende havnivå, økt skred- og flomfare samt utfordringene med store og intense nedbørsmengder. Klimaframskrivningene tilsier som kjent at det vil bli hyppigere episoder med styrtregn og derfor hyppigere og større flommer i små bratte vassdrag.

Klimaprofil for Troms som er omtalt er nylig er revidert. Klimaprofilene gir et kortfattet sammendrag av klimaet, forventede klimaendringer og klimautfordringer i Troms fylke.
https://klimaservicesenter.no/faces/desktop/article.xhtml?uri=klimaservicesenteret/klimaprofiler/klimaprofil-troms

NVE har ingen andre innspill til utarbeidelse av kommunal planstrategi for Storfjord kommune og ønsker dere lykke til videre i arbeidet.

Med hilsen

Knut Aune Hoseth
Fung regionsjef

Eva Forsgren
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Troms

JSN

KYSTVERKET
Troms og Finnmark

Storfjord kommune
Hatteng
9046 OTEREN

Deres ref.:	Vår ref.:	Arkiv nr.:	Saksbehandler:	Dato:
	2012/1024-6		Jan Olsen	16.01.2017

Vedrørende planstrategi 2016-2019 - Storfjord kommune - Troms fylke

Kystverket Troms og Finnmark viser til Deres brev av 29.12.2016 vedrørende oppstart av arbeidet med kommunal planstrategi. Kystverket vil i det følgende informere generelt om vår virksomhet.

Avslutningsvis gis det informasjon om hva Kystverket mener er spesielt viktig for Deres kommune i denne prosessen.

1. Kystverkets virksomhet

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing. Sentrale mål er å bidra til effektiv sjøtrafikk, sikre trygg ferdsel og å hindre miljøskade som følge av akutt forurensing.

Kystverket har det faglige ansvaret for sikkerhet og fremkommelighet i norske farvann og havner og forvalter havne- og farvannsloven med forskrifter, losloven med forskrifter mv.

Kystverket legger til rette for de som bruker sjøen eller ferdes langs kysten. Dette gjøres ved utbygging, vedlikehold og drift av infrastruktur (fiskerihavner, farleder, navigasjonsinstallasjoner mv.) og tilbyr tjenester som los- og sjøtrafikktjenester.

Kystverket deltar i nasjonal, regional og lokal samfunnsplanlegging som fagkyndig sektormyndighet.

Nasjonal havnestrategi - Regjeringens strategi for effektive havner for å få mer gods på sjø

I henhold til «Nasjonal havnestrategi» som ble presentert januar 2015 vil regjeringen at mer gods skal transporteres på sjø ettersom det vil føre til færre vogntog på veiene og dermed mindre slitasje, samt at det vil gi tryggere ferdsel for privatbilistene og at miljøskadelige utslipp reduseres. Havnestrategiens mål er forenkling av havnestruktur, utvikling av intermodale knutepunkt og styrking av havnene gjennom havnesamarbeid.

Kystverket Troms og Finnmark går ut i fra at «forenkling av havnestrukturen» omhandler en opprydding i begrepsbruken, eventuelt sortering og klassifisering av havnene for å avdekke potensialet de enkelte havner har for utvikling og samarbeid.

Region Kystverket Troms og Finnmark

Sentral postadresse:	Kystverket Postboks 1502 6025 ÅLESUND	Telefon:	+47 07847	Internett: E-post:	www.kystverket.no post@kystverket.no
For besøksadresse se	www.kystverket.no	Bankgiro:	7694 05 06766	Org.nr.:	NO 874 783 242

Brev, sakskorrespondanse og e-post bes adressert til Kystverket, ikke til avdeling eller enkeltperson

Selv om regjeringens havnestrategi er meget overordnet er den et viktig utgangspunkt for de strategier som legges av kommunene for å møte morgendagens utordringer ved utbygging av maritim infrastruktur. Havnestrategien bidrar for øvrig til en bevisstgjøring av havnenes betydning for samferdsel, sjørettet næring, fiskeri og havbruk.

Viktige punkter er:

- Utvikling av havnesamarbeid (det er innført en tilskuddsordning fra 2015 som skal stimulerer til dette).
- Prioritering etter samfunnsøkonomisk lønnsomhet
- Vurdering av overføring av statlige anlegg (moloer og utdypinger) til kommunene
- Vurdering av endring i kriteriene for status som stamnetthavn.

Regjeringen påpeker at det skal legges større vekt på samfunnsøkonomisk lønnsomhet ved prioritering av statlige bidrag. Kystverket Troms og Finnmark erfarer at de modeller som i dag brukes, ikke er tilstrekkelige for å avdekke inntektssiden for den maritime delen av samferdsel og næringsliv. Modellene er under stadig utvikling, slik at medvirkning ved å påpeke gevinst og tap som ikke synliggjort absolutt er til stede. Kommunen kan bidra til utvikling av hensiktsmessige modeller ved å systematisere og synliggjøre verdier som kanskje tas for gitt av lokale aktører, og som er ukjente for forvaltningen.

NTP-Godsanalyse

Godsanalyser ble levert i august 2015. Konkusjoner i analysen er omtalt som spennende og på tvers av «konvensjonell visdom». Det gjelder oppdagelsen av at det er liten konkurranse mellom transportformene, og at det med det, i et samfunnsøkonomisk utgangspunkt er beskjeden gevinst å hente ved overføring av gods mellom transportformene. Og det gjelder ikke minst konkusjonen om at desentralisert terminalstruktur med god arealtilgang gir størst volum på sjø (og bane) resulterer i reduserte transportkostnader for næringslivet.

For å stimulere til økt godsmengde på sjø, konkluderes det blant annet med at det er nødvendig med tiltak for å redusere veksten på veg. For å unngå at godsmengde overføres fra sjø til veg, må dagens terminalstruktur beholdes, vedlikeholdes og utvikles.

For å oppnå gevinsten en desentralisert havnestruktur gir, er det samtidig viktig at det omkring havneterminalene er tilstrekkelig med arealer for godshåndtering, men også arealer til industri som nyttiggjør seg av sjøtransport. Det er også kjent at det kan oppstå arealkonflikter ved etablering av terminaler, og at mange havner jobber godt med tilrettelegging for næring- og industri.

Som kunnskapsgrunnlag for kommunale havneplaner/strategier, ser Kystverket for seg at en lokal godsanalyse også kan være av stor verdi.

Noen øvrige ressurser til kunnskapsgrunnlag for planstrategi

- Havne og farvannsloven
- Kystinfo med kartfestet oversikt over stamnetthavner, fiskerihavner, ISPS-terminaler, navigasjonsinstallasjoner, forvaltningsareal, hoved- og biled mv.
- BarentsWatch
- Maritim infrastrukturrapport – Mulige farleder for store skip. Kystverket 2011.

Kystverkets leveranser til ny NTP

Transportetatenes overleverte plangrunnlag til NTP 2018-2029 den 29. februar 2016. Plangrunnlaget er fremstilt etter Samferdselsdepartementets mandater og retningslinjer. Prosjekter er prioritert ut fra samfunnsøkonomiske kriterier, lønnsomhet og ikke-prissatte konsekvenser. I tillegg prioriteres prosjekter av hensyn til sammenhengende standard, samfunnssikkerhet og beredskap. Prosjekter under 50 millioner er ikke prioritert av samferdselsetatene, men vil prioroteres i den videre prosessen innenfor de foreslåtte rammer.

Ny NTP vedtas av Stortinget våren 2017 og vil sammen med regionmeldinga legge føringer for Kystverkets virksomhet.

Post 30 – Havnekrav til Nasjonal transportplan (NTP)

Kystverket som transportetat er sentral i arbeidet med nasjonal transportplan. Dette er et strategisk dokument som legger føringer for hvilke transportinfrastrukturtiltak som er prioritert på vei, sjø, jernbane og lufthavn.

For havner og farleder er kommunenes innspill til NTP tradisjonelle havnekrav som meldes inn til Kystverket. Et typisk havnekrav kan være etablering av molo, utdyping av havn eller farled.

Kystverket gjør så en prioritering av de ulike havnekrav som innarbeides i Kystverkets handlingsprogram. Kystverkets handlingsprogram er grunnlaget for Kystverkets innspill til NTP.

Om kommunen har havnekrav til vurdering hos Kystverket, er det viktig at disse til en hver tid er oppdaterte og forankret i det kommunale planverket.

Post 60 – Tilskudd til kommunale fiskerihavnetiltak

Kommunene kan innen 1. mars hvert år søke Kystverket om tilskudd til fiskerirettede infrastrukturprosjekter i henhold til gjeldende retningslinjer. Eventuelt tilskudd tildeles over kommende års statsbudsjett og som tilsagn for neste budsjettår. Tilskudd kan gis med inntil 50 prosent av prosjektkostnadene.

Kystverket krever at kommunalt vedtak om finansiering foreligger før det inngås tilskuddsavtale, men kommunalt vedtak er ikke nødvendig på søkertidspunktet. Det vil være positivt for søknaden at behovet er dokumentert i kommunens strategiske næringsplaner havneplaner eller lignende, og at tiltaket står i kommunens investerings- og økonomiplan. Tiltaket må være gjennomførbart, altså i tråd med areal- eller reguleringsplan.

Søknader blir samlet og sendt til fiskeridirektorat og fylke for uttalelse. Kystverket foretar en nasjonal prioritering mellom søknadene før samferdselsdepartementet avgjør tilskuddsfordelingen.

Post 71 – Tilskudd til havnesamarbeid

Tilskuddsordningen skal bidra til mer gods på sjø ved at sjøtransportens konkurranseevne styrkes. Tilskuddet er øremerket til havnesamarbeid som gir bedret transportkvalitet og reduserte kostnader for havnebrukerne. Det kreves en egenfinansiering av minst 50 prosent av prosjektkostnadene.

Målgruppen for tilskudd til havnesamarbeid omfatter norske havner, kommuner og aktører som har mer gods på sjø som mål.

2. Innspill til planstrategien

Generelle utviklingstrekk

En hovedutfordring generelt er å knytte havn/kaianlegg, nærings- og industriarealer og veg sammen på en funksjonell og hensiktsmessig måte. Flere av fiskerihavnene har behov for oppgradering og utbygging av infrastrukturen.

Transportinfrastruktur oppleves ofte begrensende for næringsutvikling, særlig med blikk på eksportorientert næringsliv basert på naturressursene. Alle vekstnæringer er avhengige av velfungerende transport på veg, bane og sjø.

Fiskerinæringen med flåte, industri og havbruk, reiseliv med cruise, ferger og båtruter, mineral- og bergverksnæring og petroleumsnæringen er alle avhengig av en tilpasset og velfungerende havneinfrastruktur og sjørettede næringsarealer.

Gjennom Kystverkets forvaltning av fiskerihavnene ser vi at behovene endrer seg. Fiskefartøyene blir større og flere havner ønskes utdypet, det er krav om at flåten skal ligge ved kai og i flytebrygger og ikke på svai (på bunnkjetting).

Mange havner har fortsatt en viktig funksjon for gods- og passasjertransport, selv om mye av dette i dag foregår på landeveien. Akvakulturnæringen har etablert seg i noen havner, med landbaser, fartøy og med slakterier. Fisketurisme benytter også den infrastrukturen som er tilgjengelig.

Havneterminaler for å betjene mineral- og petroleumsnæringa krever en annen oppbygging enn overnevnte, da skipene som benytter disse krever særlig gode maritime forhold samt store bakarealer.

Maritim utvikling i Storfjord kommune

Strekningen Fugløysundet Lyngen er nevnt i Kystverket rapport om mulige farleder for store skip. Både i Lyngenfjorden, Kåfjorden og Storfjorden det mulige lokaliteter for større havneanlegg og det er flere ankringsmuligheter. Der er ingen begrensinger for ferdselen i vanndybde og der er stor bredde for kursendringer, stopp og snu muligheter. Området er også interessant i forbindelse med mulig forlengelse av finsk jernbane for utskipning av malm.

Forslag til prioriterte planer/strategier:

- Havnestrategi – Viktig grunnlag for eventuelle havnkrav (post 30) og tilskuddssøknader (post 60). Bidrar til helhetlig planlegging og oversikt over behovene til næringsliv og befolkning. Tema som bør dekkes er behovet for

godskaier, fiskeflåten og fiskerinæringens behov, akvakulturnæringen, fritidsflåten og reiseliv.

- Kystsoneplan – Arealplan (rullering)
- Transport og godsanalyse – En fjordkommune som Storfjord preges ikke på samme måte som kystkommunene av maritime næringer og fiskeri. Fjordene bringer sjøen og muligheten for sjøverts transport lang inn i landet og nær de store transportårene veg og bane hvilket gir Storfjord et potensiale kystkommuner ikke har. Kommunen bør se på potensialet for godsoverføring fra veg til sjø for å oppfylle målene både denne og forrige regjering hadde om å vri veksten i godstransport over til sjø. Transport av varer og produkter ut av kommunen er også avgjørende for lokalt nærings- og arbeidsliv. En godsanalyse vil etter Kystvektets mening være et verdifullt bidrag til en samfunnsplan for Storfjord kommune.

Med hilsen

Jan Morten Hansen
regiondirektør

Jan Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Sámediggi
Ávjovárgeaidnu 50
9730 Kárášjohka

telefuvdna: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Åpningstider:
Mandag - Fredag
08.00-15.30

Storfjord kommune
Hatteng
9046 OTEREN

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI /SAKSBEHANDLER	MIN ČUJ./VÅR REF.	DIN ČUJ./DERES REF.	BEAIVI/DATO
Elina Hakala, +47 78 47 40 24 elina.hakala@samediggi.no	17/31 - 2 Almmut go válddát oktavuođa/Oppgis ved henvendelse	2016/846-3	17.01.2017

-

Uttalelse til kommunal planstrategi for Storfjord kommune

Vi viser til deres bre datert 28.12.2016 angående innhenting av innspill til den kommunale planstrategien for Storfjord kommune.

Sametinget registrer at kommunen melder at kommuneplanens arealdel er vedtatt i 2016 og dermed har ikke behov å revideres. Sametinget stiller seg spørrende om kommunen har hatt mulighet til å sluttbehandle planen i og med at Sametingets innsigelse til planen, dater 18.09.2015 fortsatt fremstår som uavgjort. Vi vil følge dette i et eget brev.

Storfjord kommune legger frem en tydelig planstrategi med prioriterte planoppgaver for inneværende planperiode. Kommuneplanen prioriterer rullering av samfunnsdelen denne planperiode. I den sammenheng har kommunen anledning til å:

- kartlegge utviklingstrekk og utfordringer blant den samiske befolkningen i kommunen,
- kartlegge utviklingstrekk og utfordringer for samiske næringer i kommunen som reindrift, fjordfiske og utmarksnæringer i tillegg til landbruket
- gjøre en vurdering av status, muligheter og utfordringer i forhold til samisk språk og kultur i barnehage og skole
- undersøke om det finnes behov i befolkningen for tiltak som kan bidra til å ivareta og styrke den samiske identiteten hos barn og voksne
- ta i bruk samisk tradisjonell kunnskap, lokale kunnskap og forståelser på lik linje med forskningsbasert kunnskap
- vurderere om der er behov for å utrede folkehelseutfordringer blant den samiske befolkningen

Sametinget vil komme med ytterligere innspill til kommuneplanens samfunnsdel når planprogrammet foreligger.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Sunniva Skålnes
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Elina Hakala
ráđđeaddi/rådgiver

Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

samediggi.no

TAH
kopi RJ
TRL

Fylkesmannen i Troms
Romssa Fylkkamánni

Saksbehandler	Telefon	Vår dato	Vår ref.	Arkivkode
Lone Alien Høgda	776422136	18.01.2017	2016/8839 - 3	421.3
		Deres dato	Deres ref.	
		29.12.2016		

Storfjord kommune

9046 Oteren

Fylkesmannens innspill til kommunal planstrategi for Storfjord kommune.

Fylkesmannen i Troms viser til kommunens invitasjon om innspill til utarbeidelse av kommunal planstrategi for Storfjord kommune. Frist for innspill er satt til 20. januar 2017.

Vi synes det er positivt at Storfjord kommune er i prosess med utarbeidelse av kommunal planstrategi som vil gi politiske føringer for strategiske valg knyttet til en samfunns- og bærekraftig utviklingen i kommunen. Det overordnede inntrykket vi har av det foreliggende dokumentet, er at det er ryddig og godt presentert. Dette er veldig bra.

Fylkesmannen vil tilrå at drøftinger og vurderinger som er gjort i samband med kommuneplanens arealdel, også speiles i samfunnsdelen av kommuneplanen.

Avdeling for plan, reindrift og samfunnssikkerhet har koordinert innspillene fra øvrige avdelinger hos Fylkesmannen. Våre innspill er Fylkesmannens anbefalinger til kommunen, baseres seg på en faglig vurdering og er i overenstemmelse med sentrale statlige styringssignaler.

1. Demografi og kommuneøkonomi

Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i sin planstrategi og i alt planarbeid tar utgangspunkt i den demografiske utviklingen, og hvordan den økonomiske handlefriheten er for kommunen i dag og utsiktene i årene fremover.

Fylkesmannen ser det som positivt at kommunen i planstrategien beskriver både kommunens økonomiske situasjon og demografiske utvikling. Vi minner i denne sammenheng om at det i *«Fylkesmannens tilrådning om kommunestruktur i Troms»* er gjort en demografisk og økonomisk analyse av kommunen. Utvikling i folketall og befolkningssammensetning er grunnleggende faktorer som kommunen må ta hensyn til ved dimensjonering av tjenestetilbudet og prioritering av midler mellom de ulike sektorene.

2. Universell utforming, likestilling og mangfold

Fylkesmannen minner om at Regjeringen har en visjon om at Norge skal være universelt utformet innen 2025. Universell utforming skal ivaretas i planleggingen og være et førende prinsipp for hvordan våre fysiske omgivelser og tjenester blir utformet. Det er et viktig grep

Fylkeshuset, Strandvegen 13
Postboks 6105, 9291 Tromsø

Telefon: 77 64 20 00
Telefaks: 77 64 21 39

Avdeling
Plan, reindrift og
samfunnssikkerhet

fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
www.fylkesmannen.no/troms

for å kvalitetssikre alle likeverdige muligheter til utvikling og deltakelse i kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør for innbyggerne og besøkende.

Fylkesmannen savner at planstrategien tar for seg en beskrivelse av status for universell utforming i Storfjord kommunen. Vi har forståelse for at det er ressurskrevende å utarbeide en egen kommunedelplan for universell utforming. Kommuneplanens arealdel for Storfjord ivaretar universell utforming med en bestemmelse som sikrer at hensynet blir ivaretatt i arealplanlegging. Dette er veldig bra.

Vi anbefaler dere å føre opp et punkt i kommunal planstrategi om universell utforming som gjennomgående perspektiver for kommunens virke. Ved å forankre universell utforming i planstrategien vil dette styrke kommunens evne til å ta et helhetlig grep og ansvar for samfunnsutviklingen i Storfjord, i samarbeid med andre kommuner, regional stat og andre aktører i fylket. Dette kan for eksempel lyde som:

«Universell utforming fremheves som en del av rammeforutsetningen/verdikriteriet i alle planer og tiltak i Storfjord kommune. Universell utforming skal være et overordnet prinsipp i all planlegging, tilrettelegging og tjenesteleveranse. Sektoransvarsprinsippet ligger til grunn ved at ansvaret for å følge opp tiltak ligger innenfor de enkeltes faglige ansvarsområde. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og styresmakter».

3. Sjumilssteget:

Fylkesmannen i Troms har vakt stor regional, nasjonal og internasjonal oppmerksomhet med det arbeidet som er gjort i Sjumilssteget. Hovedmålet med Sjumilssteget er å iverksette FNs barnekonvensjon og styrke kommunenes arbeid med barn og unges helse, trivsel og oppvekstsvilkår. Storfjord kommune har lagt ned et betydelig arbeid i denne satsingen og dere bør vurdere å integrere det som et gjennomgående perspektiv i kommunal planstrategi. For mer informasjon, se for øvrig www.sjumilssteget.no

4. Landbruk

Vi merker oss at landbruk ikke er spesielt nevnt i forslag til kommunal planstrategi. Vi ser at det skal utarbeides ny strategisk næringsplan med start i 2018. Vi håper denne også blir et nyttig redskap for landbruksnæringen, hvor tema som rekrutering (eierskifte og generasjonsskifte), utvikling av eksisterende produksjonsmiljøer, jordvern, andelen leiejord, sikring av beitenæringen, økologisk produksjon samt å utvikle tilleggsnæringer kan diskuteres. Vi vil likevel peke på tre punkter vi mener er vesentlig å ha for øye ved utarbeiding av den:

1. Utmarksbeiter:

Storfjord kommune har flere beitebrukere/sauebønder (4 flotte geitfjøs og 12 sauebesetninger) og har en lang tradisjon for utnyttelse av utmarksressurser gjennom beitebruk. Samtidig ser vi at utmarksbruken i Storfjord er i endring, idet en får en utvidet bruk der andre

interessegrupper ofte kan komme i konflikt med tradisjonell bruk og utnyttelse av utmarka (og utmarksressursene). For å sikre beitebruken i utmarka for fremtiden, er det derfor viktig at denne ressursutnyttelsen får plass i fremtidigplanlegging. I den forbindelse er det viktig å få utarbeidet en beitebruksplan for kommunen som skal være et verktøy for fremtidig, rasjonell beitebruk.

2. *Hovedplan for skogvegbygging*

Et godt utbygd skogsvegnett er en viktig forutsetning for tilgjengelighet til skogarealene i forbindelse med hogst og annen skogbehandling. Virkesforsyning til virkeskjøpere krever rasjonell og effektiv transport. Kommunen oppfordres til å initiere utarbeidelse av hovedplan for skogsveger med kartfesting av eksisterende skogsveger og framtidig vegbehov.

3. *Inn på tunet:*

Flere kommuner i Troms har store utfordringer med tiltak utenfor hjemmet til barn og unge og store kostnader til spesialundervisning. Videre har kommunene en stor andel uføre og arbeidsledige i alderen 15-29 år. Kommunene har lite dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Alle disse områdene er meget godt egnet for *Inn på tunet*, samtidig som de oftest vil være svært kostnadseffektive. Erfaringer tyder også på at *Inn på tunet* integrert i den ordinære undervisningen på skolene kan bidra til mindre behov for spesialundervisning.

Storfjord kommune bør derfor på tverrfaglig grunnlag, med barnevern, skoler, flyktningetjenesten, helse/omsorg, brukerorganisasjoner, landbruk og evt. andre, lage en plan for å bruke de lokale ressursene som *Inn på tunet* representerer i sin tjenesteproduksjon. I den sammenheng er det viktig å ha med seg at *Inn på tunet* må ikke ses på som tiltak på siden av andre og ordinære tiltak, men som en integrert del både faglig og ressursmessig.

5. Miljø

Den kommunale planstrategien skal klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Miljø og klima er blant de tema som bør vurderes i planstrategien.

Forslaget til kommunal planstrategi for Storfjord kommune omhandler kommunale temaplaner under pkt. 1.2. I tillegg til temaplan energi- og klima mener vi at følgende miljøtema bør omtales:

Naturmangfold:

Kommunen bør ha god kunnskap om egen verdifull og truet natur som gjelder naturtyper, arter, landskap og geologi, og om egen forvalterrolle for natur. Fylkesmannen anbefaler at kommunen utarbeider en kommunedelplan for naturmangfold, som kan danne grunnlag for videre planer og forvaltning av arealer og ressurser.

Det er ennå ikke utarbeidet noen regional plan for forvaltning av natur i Troms (arter, naturtyper og landskap, inkludert truet natur), men kunnskap kan hentes fra ulike nasjonale databaser som Naturbase.no; Artskart. Et arbeid med et nasjonalt økologisk kartverk ble startet opp i 2014 - 2015 av Miljødirektoratet. Kartleggingen starter med truet natur og pressområder, og områder som skal planlegges.

Vi mener at kommunens naturverdier i tillegg til å ha nasjonale, regionale og lokale verdier, kan ha verdi for næringsutvikling med natur som aktivum og opplevelsesverdi, f.eks. for reiseliv.
Ved rullering av kommuneplanens samfunnsdel 2018 bes viktigheten av kunnskap om kommunens naturmangfold tatt inn, og hva som er de mest verdifulle og sårbare arealene. Også for kommunedelplanene og reguleringsplanene gjelder det samme.
For de aktuelle temavise planene i Kap 5.4 i planstrategien, vil det være særlig viktig å ha kunnskap om naturmangfoldet.

Vannmiljø:
Det er positivt at planstrategien har nevnt vannforvaltningsplan for vannregion Troms som en regional plan som gir føringer for kommunal planlegging. Vannmiljø og konkrete utfordringer for Storfjord innen dette felt er imidlertid i liten grad omtalt planstrategien. Vannmiljø og sikring av god miljøtilstand i vannforekomstene i kommunen er en viktig oppgave. Oppfølging av vannforvaltningsplanen for vannregion Troms (2016-2021) med tilhørende tiltaksprogram er således viktig å implementere i kommunes planer i planperioden.

I Storfjord kommune er det i henhold til vannforvaltningsplanen for vannregion Troms 30 elvevannsforekomster og 4 innsjøvannforekomster som står i risiko for ikke å nå miljømålet i planperioden dersom det ikke iverksettes tiltak. Selv om de fleste av disse vannforekomstene er i risiko på grunn av virkninger av kraftutbygging og påvirkning forårsaket av lakseparasitten Gyrodactylus salaris (G. salaris) er det viktig at kommunen involverer seg i oppfølgingstiltakene som er nødvendige for å bedre tilstanden i disse vannforekomstene. Kommunen er dessuten ansvarlig myndighet for oppfølging av noen av påvirkningene. Det gjelder særlig avløpsforhold, jf. kommentar under avløp lenger ned.

Avløp:
Det framgår av pkt. 5.3.1 *Sentrumsplan Hatteng*, at vann og avløp skal være en del av denne planen. Det etterlates et inntrykk av at (vann og) avløpsløsninger skal utarbeides stykkevis og delt i kommunen.

Kommunen plikter å ha oversikt over alle sine avløpsanlegg, inkludert ledningsnett, og tilstanden til disse. De varslede klimaendringer er allerede over oss, og vil trolig bli forsterket i fremtiden. Klimaendringene medfører blant annet lengre nedbørsperioder og høyere nedbørintensitet. En slik situasjon medfører mer overvann til fellesledninger samt økt innlekking i utette avløpsrør. I en slik situasjon vil man oppleve at renseeffekten går ned og anleggene blir dyrere å drifte forsvarlig. Faren for forurensning øker.

Fylkesmannen oppfordrer derfor Storfjord kommune til å utarbeide en avløpsplan, og denne kan gjerne kombineres med en vannplan. For sistnevnte er det Mattilsynet som er rett myndighet. Planen bør inneholde en kartlegging av de ulike kommunale anlegg og tilstanden til disse.

Storfjord kommune bør i arbeidet med avløpsplanen også foreta en kartlegging av, og vurdere behovet for oppgradering og/eller sanering av, eldre separate avløpsanlegg som i dag ikke tilfredsstiller kravene til små avløpsanlegg etter kapittel 12 i forurensningsforskriften. Erfaringsmessig finnes det mange slike anlegg i områder av kommunen som ikke har kommunalt ledningsnett, og mange av disse går relativt urenset til resipient.

Videre bør planen utdype kommunens strategi for å gjøre anleggene robuste nok til å møte økte nedbørsmengder og styrtregn.

Handlingsplan for bekjempelse av Gyrodactylus salaris:
Nasjonal handlingsplan for bekjempelse av Gyrodactylus salaris er en nasjonal plan som berører Storfjord kommune i sterk grad og som bør nevnes som føring planstrategien. Skibotnregionen ble, som kjent, rotenonbehandlet i 2015 og 2016 for å utrydde parasitten. Det gjenstår imidlertid betydelig med lokalt arbeid for å gjenoppbygge bestandene av anadrom laksefisk i de berørte vassdrag etter behandlingen. Det er viktig at kommunen også involverer seg i dette arbeidet.

Anadrome laksefisk representerer betydelige verdier som næringsgrunnlag for rettighetshavere og som grunnlag for turisme i lokalsamfunnet og er en viktig kilde til rekreasjon og naturopplevelser. Kommunen har blant annet innpasset hensynet til fiskeinteressene i den kommunale oversiktsplanleggingen etter plan- og bygningsloven og sikre fiskeressursene mot inngrep som kan redusere eller ødelegge bestander samt sikre et best mulig fisketilbud for allmennheten (http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/Viltforvaltning/Fiske/).

Kommunen som ansvarlig planmyndighet, bør synliggjøre hvordan bestandene av anadrome laksefisk, fiskeinteressene og leveområdene for vill laksefisk skal ivaretas i planstrategien.

Avfallshåndtering og forsøpling:
Det er viktig at kommunen i sitt planverk sikrer gode rutiner for avfallshåndtering og håndtering av klager på «skrotnisser», slik at man reduserer/hindrer utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer. En god avfallshåndtering i kommunen vil være forebyggende for problemer knyttet til forsøpling på land, samt marin forsøpling.

6. Barn og unge

Fylkesmannen er av den formening at en god planstrategi må inneholde en vurdering av hva som må til for å skape gode og trygge oppvekstsvilkår for barn og unge. Som et minimum må følgende hensyn tas med i planstrategien:

- En synliggjøring av hvordan barn og unges rett til medvirkning skal ivaretas i kommunale planprosesser.
- Vurdering av kapasiteten og framtidig dimensjonering av barnehage- og skoletilbudet i tråd med befolkningsutviklingen.
- Hvordan kommunen skal rekruttere og opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse til å ivareta kompetansekravene og lovpålagte oppgaver i oppvekstsektoren (barnehage, skole, barnevern).
- En synliggjøring av strukturer som ivaretar tverrfaglig innsats for å forebygge og håndtere uønskede hendelser, herunder vold og overgrep overfor barn og unge.

Det går fram av Storfjord kommunes planstrategi at det er planlagt å rullere Strategisk oppvekstplan i 2018. Fylkesmannen anbefaler at kommunen i denne prosessen tar hensyn til ovenstående punkter når det gjelder barn og unge i det videre planarbeidet. Vi viser for øvrig til Fylkesmannens tilråding til kommunereformen høsten 2016.

7. Helse

Planlegging av gode helse- og omsorgstjenester er viktig for innbyggerne i Storfjord kommune. Denne sektoren vil også i framtiden kreve en stor andel av kommunens ressurser. Kommunens utfordringer innen helse- og omsorgssektoren er omtalt kort i planstrategien. Vi viser til Fylkesmannens tilråding om kommunestruktur i Troms (september 2016), hvor utfordringene i Storfjord er mer utførlig omtalt. Kommunen bør vurdere å gi denne sektoren bredere omtale i planstrategien.

Det er positivt at kommunen vil lage en helhetlig helse- og omsorgsplan i 2017. En slik plan bør omfatte alle helse- og omsorgstjenester som kommunen yter. Vi ber kommunen vurdere om helhetlig eldreplan og rus- og psykisk helseplan kan innarbeides i helse- og omsorgsplanen. Det vil legge grunnlag for en helhetlig og god styring politisk og administrativ styring innen denne sektoren. Boligpolitisk plan vil også for en stor del ha relevans for helse- og omsorgssektoren.

Vi minner om at disse planene innen helse- og omsorgssektoren er lovpålagt, og derfor bør prioriteres:

- Plan for helsemessig og sosial beredskap (jfr. helseberedskapsloven § 2-2)
- Smittevern (jfr. smittevernloven § 7-1)

Disse planene kan om ønskelig inngå som deler i en helhetlig helse- og omsorgsplan.

Kommunen har laget en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, slik folkehelseloven krever. Av oversikten går det klart fram hvilke faktorer knyttet til befolkningens helse som bør prioriteres i videre arbeid innen dette feltet. Folkehelseloven § 6 sier at kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal inneholde overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet, som er egnet til å møte de utfordringer kommunen står overfor. Utgangspunktet for dette skal være kommunens oversikt over helsetilstanden. Dette må kommunen ivareta når arbeidet med samfunnsdelen startes opp. Dersom kommunen utover dette ser seg tjent med å ha en folkehelseplan, f.eks. for å formulere mer detaljerte mål, konkretisere tiltak o.a., har Fylkesmannen ingen innvendinger mot det.

Vi ber om at planer som utarbeides innen helse- og omsorgssektoren og på folkehelseområdet følger prosesskravene i plan- og bygningsloven, og at de sendes på høring til oss. Da kan vi kan gi ytterligere råd og veiledning. Kommunen kan også gjerne ta kontakt med oss underveis i planarbeidene.

8. Reindrift

Hele Storfjord kommune er innenfor det samiske reinbeiteområdet. Flere reinbeitedistrikter har beiter innenfor Storfjord kommunes grenser. Helligskogen rbd. har helårsbeiter, Lakselvdalen/Lyngsdalen har sommerbeiter, og Könkämä sameby har sommerbeiter.

I Temaveiler: Reindrift og planlegging etter Plan- og bygningsloven står det innledningsvis følgende:

«Retningslinjer for langsiktig arealbruk skal inngå som en del av den kommunale planstrategien og danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel. Den langsiktige arealstrategien skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, og angi langsiktige utviklingsretninger i kommunen og områder for særlig utvikling og vern for å vareta de arealhensynene som fremgår av § 3-1, herunder sikre naturgrunnlaget for reindriften, samt bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler knyttet til reindriften innenfor lovens virkeområde.»

Reindriften er en arealavhengig næring og berøres således av de fleste arealinngrep i kommunen. Det kan være skogsveier, hyttebygging, boligbygging, turisme, industriområder, forsvarets aktiviteter mv. Reindrifta berøres på alle nivåer i planleggingen: dispensasjoner, reguleringsplaner, arealplaner, samfunnsplaner, næringsplaner osv. Det er viktig i det fremtidige arbeidet, å inkludere reindriftshensynet og å ha kontakt med reindriftsnæringen i all planlegging hvor denne kan berøres.

Storfjord kommune har integrert reindriftas flyttleier som hensynssoner i kommuneplanens arealdel. Dette er positivt, men det er også viktig å huske at det er mange andre arealavsetninger i reindriften som er, eller kan være, kritisk viktig og som en må tas hensyn til i planleggingen. Dette kan være vinterbeiter, kalvingsområder, brunstland, sentrale luftingsområder, trekkveier og områder i og ved anlegg til skilling, merking og slakting.

Samfunnssikkerhet og beredskap
I kapittel 5.4.1 presenterer Storfjord kommune en oversikt over utfordringene innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Dette er veldig bra. Det er også positivt at Storfjord kommune har planer om å revidere beredskapsplanen for Nordnes, kommunens Helhetlig ROS analyse og den overordnede beredskapsplanen. Samfunnssikkerhet og beredskap kunne løftes enda mer i kommunens planstrategi ved å ta noen strategiske valg knyttet til tematikken.

Fylkesmannen ønsker lykke til videre og stiller til disposisjon ved behov for råd/veiledning

Med hilsen

Per Elvestad
plandirektør

Oddvar Brenna
fagansvarlig plan

Fagområder	*Navn*	*Telefon*
Landbruk:	Bjørn Einan	77 64 21 05
Barn og unge:	Solveig Bjørn	77 64 20 51
Helse:	Anders Aasheim	77 64 24 78
Miljø:	Knut Nergård	77 64 22 10
Samfunnssikkerhet:	Marie- Fleurine Olsen	77 64 20 84
Universell utforming:	Lone Høgda	77 64 21 36
Reindrift:	Jan Gunnar Brattli	77 64 21 81
Økonomi:	Marianne Winther Riise	77 64 20 42

Kopi til:
Troms fylkeskommune Postboks 6600 9296 Tromsø

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

TAM
kopi KJ
TRL

FISKERIDIREKTORATET

Storfjord Kommune

Hatteng

9046 OTEREN

Adm.enhet:	Kyst og havbruksseksjonen i region Nord
Saksbehandler:	Tom Hansen
Telefon:	97589511
Vår referanse:	16/18374-2
Deres referanse:	2016/846-3
Dato:	19.01.2017

Joakim Stensrud Nilsen

Høringssvar - Kommunal planstrategi 2016-2019 - Storfjord kommune

Vi syntes det er positivt at det planlegges å integrere kystsoneplanen i kommuneplanens arealdel, slik at det blir én plan for både sjø og land.

Kystsoneplan
Arealdelen planlegges revidert med oppstart i 2020. Det er noe uklart i forslaget som foreligger om kystsoneplanen kun skal innlemmes i arealdelen eller om denne også skal revideres, og videre om revisjonen av plan for sjøarealene skal gjøres i et interkommunalt samarbeid som tidligere. Dette bør komme tydeligere fram av planstrategien.

Interkommunalt plansamarbeid
Om kommunen ser for seg videre interkommunalt samarbeid i planarbeidet bør kommenteres. Interkommunale planer og planprosesser vil være positivt med hensyn til ressursbruk i kommunen og tilgang til kompetanse. Planene vil også bli bedre avstemt i forhold til nabokommuner.

Arealbruk i kystsonen
Det er økende konfliktpotensial mellom havbruksnæringen og fiskerinæringen, noe som også ble belyst gjennom arbeidet med kystsoneplanene. Fremover vil det sannsynligvis også bli mer kamp om arealene internt i havbruksnæringen. En videre utvikling av mellomlagring og fangstbasert havbruk kan bidra til økte konflikter innen fiskerisektoren. Vi ser også et økende konfliktpotensial mellom fiskeri- og havbruksnæringen på den ene siden og andre interessenter på den andre. Samtidig skjerpes også kampen om arealressursene mellom andre interessenter i kystsonen.

Postadresse: Postboks 185 5804 Bergen
Organisasjonsnr: 971 203 420
Besøksadresse: Strandgaten 229
E-postadresse: postmottak@fiskeridir.no
Telefon: 03495
Internett: www.fiskeridir.no
Telefaks:

I havbruksnæringen er arealbruken under endring, for å både redusere sykdoms- og miljøutfordringer og for å svare på utviklingsambisjonene. Sentrale element i nytt nasjonalt reguleringsregime, som skal implementeres i år, vil være områdedrift og vekst basert på miljøindikatorer. Disse forholdene vi innebære behov for både nytt og endret havbruksareal. For havbruksnæringen vil det være ønskelig å få tilgang til næringsareal i både indre og ytre kystområder. For fiskerinæringen vil det være vesentlig å sikre kystareal som er viktig for både gyting, oppvekst og fangst.

En klargjøring av kommunens strategiske valg knyttet til utvikling og arealbruk i kystsonen vil være avklarende og konfliktdempende. Vi anbefaler derfor kommunen å drøfte fiskeri- og havbruksnæringens interesser i kommunen nærmere i planstrategien, og si mer om planbehovene for sjøarealene framover. Vi vil da be om at det også tilstrebes ivaretagelse av både fiskeri- og havbruksnæringen og en god balanse mellom forutsigbarhet og fleksibilitet.

Med hilsen

Otto Andreassen
seksjonssjef

Tom Hansen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:
Storfjord Kommune Hatteng 9046 OTEREN

2016/846 TAH

STORFJORD KOMMUNE
STORFJORD KOMMUNE ANLEGGSTJENESTEN
DRIFT/VEDLIKEHOLD

9046 OTEREN

v/ Hilde A Henriksen Kibsgaard

Dykkar ref:
Vår ref: 2017/013638
Dato: 20.01.2017
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

MEDVIRKNING TIL KOMMUNAL PLANSTRATEGI. STORFJORD

Mattilsynet har motteke invitasjon til medvirkning til Kommunal Planstrategi for Storfjord kommune.

Vi har sett særleg på det som berører drikkevatn.

Vi kan ikkje sjå at Storfjord kommune har ein Hovedplan for vannforsyning.

Mattilsynet var på revisjon og tilsyn på alle dei tre største vannverka i mai i fjor. Indre Storfjord vv og Skibotn vv fekk pålegg om ROS-analyse, beredskapsplan, beredskapsøvelser og plan for reserve- og nød-vann. Fristen var 02.05.17.

Elvevoll Rasteby vv fekk pålegg om å laga ein plan for hygieniske barrierar, setja opp skilt om forbud mot forurensing, gjerda inn området rundt inntaket og rydda vegetasjon rundt inntaksdammen. Fristen var 02.01.17.

Ein del av dette bør vera med i hovedplan vann. Det må også lagast ein plan for utskiftning av ledningsnettet. Større prosjekt må forankrast i samfunsdelen av kommuneplanen og økonomiplanen

Under punkta om tilretteleggjing for turliv og revidering av scooterløyper, må det sjekkast ut om det er noko fare for forurensing av nedslagsfelt og inntak til drikkevannskilder.

Mattilsynet ynskjer å få Reiselivsplan, Strategisk næringsplan og kystsoneplan på høring når den tida kjem. Det er viktig at det ikkje er planer og aktiviteter som kan trua kvaliteten på råvatnet. Og det er viktig at næring som krev reint drikkevann, har det tilgjengeleg.

Ved boligbyggjing av litt omfang, må det gjerast rede for kapasiteten til vannverket som skal forsyna dei nye boligane. Det er særleg viktig å vita kor stor kapasitet UV-anlegget har i forhold til nye behov, ny maksflow.

Under klima, kan også vannverka nemnast. Vannverk med overflatevatn og UV-desinfeksjon er svært sårbare for kraftige regnskyll, sterk snøsmelting eller andre forhold som kan påvirka fargetal, turbiditet og UV-transmisjon.

140#937:32a48182-b032-43f3-9a6d-80833b521f75:3

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Region Nord

Saksbehandlar: Astrid Lende Einevoll
Tlf: 22 40 00 00 / 22777952
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Hugs namnet på mottakaren)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Planane som gjeld drikkevann må tas inn i kommunen sine hovedplanar så langt det er praktisk og naturleg.

Drikkevannsforsyninga skal ha beredskaps-plan, plan for korleis folk skal få vatn i ein krisesituasjon. Denne skal vera koordinert med kommunen sin kriseplan

Med helsing

Eivind Bjerck

avdelingssjef

Astrid Lende Einevoll
seniorinspektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og blir sendt utan signatur.
Dokument som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.

141#938:32a48182-b032-43f3-9a6d-80833b521f75:4

Storfjord kommune
Hatteng

9046 OTEREN

Vår ref.:	**Saksbehandler**:	**Arkiv**:	
17/3103-3	Synnøve Lode	140 SAKSARKIV	
Løpenr.:	**Tlf. dir.innvalg**:	**Deres ref**.:	**Dato**:
6733/17	77 78 81 67		10.02.2017

SVAR: KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2016 - 2019 STORFJORD KOMMUNE - INVITASJON TIL MEDVIRKNING

Fylkeskommunen skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Fylkeskommunen har etter folkehelseloven også et folkehelseansvar innenfor sine sektorer. Fylkeskommunens innsigelseskompetanse i plansaker etter plan- og bygningsloven inkluderer kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger og havbruksinteresser/akvakultur.

Det vises til brev av 23.01.2016, der Storfjord kommune ber om innspill til forslag til kommunal planstrategi.

Planavdelingen hos stabssjefen koordinerer uttalelsen på vegne av fagetatene i fylkeskommunen.

Generelt
Troms fylkeskommune synes det er positivt at Storfjord kommune nå har sin kommunale planstrategi ute til offentlig ettersyn. Planstrategien gir en grei oversikt over eksisterende planer og prioritering av nye planer i perioden.

Regionale føringer
I kapittel 3.1 viser Storfjord kommune til *Regional planstrategi* som det i hovedsak regionalt førende dokumentet for kommunal planlegging. Storfjord viser til de ulike temaene i Kunnskapsgrunnlaget 2015 som fylkeskommunen har utarbeidet i tilknytning til regional planstrategi, men har utelatt temaet arealforvaltning (kap 5. i kunnskapsgrunnlaget). Videre sier Storfjord at *Regional planstrategi for Troms 2016-2019* ikke er tilgjengelig på fylkeskommunens hjemmesider. Fylkeskommunen vil påpeke at dette ikke stemmer, *Regional planstrategi for Troms 2016-2019* er tilgjengelig på fylkeskommunens hjemmesider her: http://www.tromsfylke.no/Tromsfylke/media/2967/regional-planstrategi-2016-2019.pdf

Storfjord kommune viser videre til andre regionale planer som har føringer for kommunal planlegging, og fylkeskommunen vil påpeke at det er de regionale planen som gir **føringer** for kommunene etter plan- og bygningsloven § 8-2.

Når det gjelder regionale føringer viser fylkeskommunen i *Fylkesplan for Troms 2014-2025* spesielt til kap. 5 om arealpolitikk og –forvaltning med arealpolitiske retningslinjene. I *Regional plan for landbruk i Troms 2014-2025* viser fylkeskommunen spesielt til kap 4.4.2 om jordvern. Kapitlet inneholder planretningslinje som sier følgende: «Landbrukets kjerneområder **skal** innarbeides i kommunenes samfunns- og arealplan. Kjerneområdene innarbeides i kommunenes arealdel som **hensynssone landbruk** når det skal utarbeides ny arealdel til kommuneplan». Fylkeskommunen ber Storfjord om å være oppmerksomme på retningslinjene. Manglende oppfølging av disse planene i kommuneplanens arealdel kan medføre innsigelser.

Det vises også til *Regional transportplan 2014-2023* og Regional plan for handel og service 2015-2024. Troms fylkeskommune benytter anledningen til å informere om at arbeidet med rullering av *Regional transportplan* er igangsatt. Forslag til planprogram ventes å komme på høring våren 2017. Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å komme med innspill.

Regional plan for handel og service 2015-2024 er under revidering og skal behandles i fylkestinget i mars 2017. Planen inneholder regionale planbestemmelser og retningslinjer for lokalisering og dimensjonering av større handelsvirksomheter i fylket.

Regional bibliotekplan er klar for behandling i fylkestinget i mars.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 presiserer at attraktive og varierte områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de blir ivaretatt for framtidige friluftslivsaktiviteter i Troms. For å opprettholde et mangfoldig friluftsliv må det være et vidt spekter av arealer med god kvalitet, ulik grad av tilrettelegging og god tilgjengelighet. Det omfatter områder både i nærmiljøet og inngreps- og støyfrie naturområder. Friluftslivsarealene i nærmiljøet er under press, særlig nær større befolkningskonsentrasjoner og byer.

Regional forvaltningsplan 2016-2021, Vannregion Troms skal legges til grunn for regionale myndigheters virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen iht pbl. kap 8. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men all ny aktivitet, herunder arealplanlegging, skal vurderes opp mot vedtatte miljømål.

Alle disse planene innebærer regionale føringer for kommunene i deres planlegging. I tillegg er arbeidet med regional plan for reindrift i gang, samt regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Videre skal det i henhold til Regional planstrategi utvikles en regional plan for kultur i planperioden. Det er et mål at en regional plan for kultur skal bidra til å styrke og videreutvikle kunst- og kulturlivet i Troms, medvirke til økt tverrfaglig samhandling og til videreføring av kultursamarbeid i Nordområdene. Barn og ungdom vil være særskilte målgrupper i planen.

Utviklingstrekk og utfordringer
Storfjord kommune beskriver i kapittel 4 utviklingstrekk og utfordringer knyttet til demografi, kommunal tjenesteyting og økonomi. Her savner fylkeskommunen en beskrivelse av status og utfordringer også knyttet til andre kommunale temaer eksempelvis næringsutvikling, miljø og klima, helse etc. som er relevante i forhold til vurdering av hvilke planer det er behov for å utarbeide i perioden.

Fylkeskommunen er blant annet kjent med at kommunen har utarbeidet et oversiktsdokument over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, noe som det er krav til i henhold til folkehelseloven og tilhørende forskrift. Kommunen bør omtale at et oversiktsdokument er utarbeidet og eventuelt vise til noen flere utfordringer i planstrategien. Dokumentet trenger ikke å være med i selve planoversikten, da et oversiktsdokument ikke er en plan. Fylkeskommunen anbefaler imidlertid at det framgår i planstrategien hvordan dette arbeidet legges opp, da det er et løpende arbeid som skal pågå i planperioden.

Hovedhensikten med oversiktsdokumentet som skal utarbeides hvert fjerde år er å forankre folkehelsearbeidet politisk, på tvers av sektorer og som en langsiktig satsing. Et oversiktsdokument hvert fjerde år *skal* inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi, og en drøfting av disse utfordringene *bør* inngå i strategien. Fylkeskommunen anbefaler veilederen *«God oversikt – en forutsetning for god folkehelse»* utgitt av Helsedirektoratet i 2013 (IS-2110) som kan være et godt bidrag i det videre arbeidet med oversikt.

Vurdering av planbehovet

Samordning samfunns- og arealdelen
I kapittel 5 viser Storfjord kommune til at kommuneplanens arealdel ble rullert i 2016 og at det derfor ikke er behov for å rullere arealdelen i inneværende periode. Mens det legges opp til at kommuneplanens samfunnsdel som er fra 2011 skal rulleres i 2018.

Fylkeskommunen vil i denne sammenheng påpeke at et viktig prinsipp i ny plan- og bygningslov er at det skal være sterkere kobling mellom samfunnsdel og arealdel. Samfunnsdelen skal gi føringer for kommuneplanens arealdel, for eksempel folketallsutvikling og utbyggingsmønster. Arealdelen skal være et kartmessig bilde av prioriteringer og satsinger i samfunnsdelen, samtidig som kommunens arealressurser og infrastruktur påvirker utviklingsmulighetene. Arbeidet med samfunnsdelen kan gi nye synspunkter og løsningsalternativer som senere trenger å bli fulgt opp av endringer i arealdelen. En vurdering av dette bør derfor også inngå i planstrategien. Fylkeskommunen vil anbefale Storfjord å vurdere en rullering av arealdelen når samfunnsdelen er ferdig for å sikre denne sammenhengen.

Fylkeskommunen viser til miljøverndepartementets veileder om kommuneplanens samfunnsdel; *T-1492, kapittel 6 Areal-samfunnsdelens arealrelevans*, som gir gode innspill og eksempler på hvordan arealbehov og føringer for arealbruk bør behandles i samfunnsdelen.

Selv om ikke kommuneplanens arealdel skal rulleres i denne planperioden, legges det opp til å utarbeide flere større reguleringsplaner og andre temaplaner som ikke følger plan- og bygningsloven som for eksempel *Plan for bruk av og tilrettelegging av utmarksareal (reiseliv) for både funksjonsfriske og funksjonshemmede* og *Oppgradering av snøscooterløypenettet*. I henhold til forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag skal hensynet til friluftsliv tillegges spesielt stor vekt når snøskuterløyper planlegges og fastsettes. Det er derfor et krav at kommunen kartlegger og verdsetter friluftslivsområdene der løypene planlegges jf Miljødirektoratets veileder M98-2013.

Storfjord kommune er kommet godt i gang med sitt arbeid med å kartlegge og verdivurdere friluftslivsområdene i kommunen. Når kartleggingen er ferdig gjøres den tilgjengelig på www.naturbase.no og på www.TromsAtlas.no. Friluftslivskartleggingen skal være en ren tematisk kartlegging uten prioriteringer, og kan fungere som beslutningsgrunnlag i kommunens arealplanarbeid og i tiltaks- og tilretteleggingsplanene som nevnt over.

I oversikten over forslag til prioritering av planoppgaver (kap. 7) legges det opp til at det blant annet skal utarbeides en strategisk næringsplan. Fylkeskommunen har forventninger til at landbruk blir et tema knyttet til strategisk næringsplan, og minner igjen om retningslinjen i regional plan for landbruk.

Forslag til prioriteringer av planoppgaver
Tabellen fremstår som ryddig og oversiktlig. Det er imidlertid flere planer som har merknaden *fortløpende revisjon,* herunder blant annet folkehelseplan. Fylkeskommunen vil poengtere at folkehelseperspektivet skal ivaretas i alle kommunale planer som et overordnet tema. I kommuneplanens samfunnsdelen må mål og strategier for folkehelsearbeidet ivaretas i henhold til folkehelseloven §6, og grunnlaget skal være funn fra oversiktsarbeidet.

Regionalt planforum
Troms fylkeskommune ønsker dere velkommen til regionalt planforum for videre diskusjoner og innspill i forbindelse med planarbeidet. Informasjon om regionalt planforum her:

http://www.tromsfylke.no/#/innhold/tjenester/planlegging/regionalt-planforum/

Troms fylkeskommune ønsker Storfjord kommune lykke til i ferdigstillelsen av kommunal planstrategi.

Med vennlig hilsen

Stine Larsen Loso
plansjef

Synnøve Lode
spesialrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

Kopi:
Fylkesmannen i Troms
Statens vegvesen

Joakim Stensrud Nilsen

Fra: Trond Arne Hoe
Sendt: tirsdag 21. mars 2017 10:38
Til: Joakim Stensrud Nilsen
Emne: RE: Kommunal planstrategi

Sak 9/17 Kommunal planstrategi – Fylkesmannens innspill – jfr. utsendt epost fra planlegger Joakim

Forslag at en tenger opp alle planer for kommunen i et trestruktur. En får da en god oversikt over alle planer i kommunen. Kan være et god verktøy for etter hvert å få den røde tråden gjennom alt av planverk.

TAH orienterte om innspillene til planstrategien etter høringsrunden og da særlig fra Fylkesmannen.

Teknisk: Universell utforming – dette er ikke nevnt i planen og etterlyses.
Landbruk ikke nevnt. Dette blir tatt opp i revisjon av næringsplanen.
Skogvegbygging – etterlyser en hovedplan for skogveger
Naturmangfold – etterlyser en kommunedelplan for naturmangfold.
Vann og avløp – FM oppfordrer kommunen til å utarbeide en vann og avløpsplan.
Reindrift – ivaretatt i Arealplanen men den kunne vært mer fremhevet.

Helse: Slå sammen planer der dette er hensiktsmessig.
Helse må gis mer plass i planstrategien. Få dette inn som eget avsnitt.
Planer som utarbeides også for helse skal følge prosesskravene i plan og bygningsloven.

Oppvekst: Sjumilssteget – Gis mer plass i planstrategien – eget avsnitt?
Inn på tunet – plan for bruk av lokale ressurser som inn på tunet i sin tjenesteproduksjon.
Barn og unge skal være en naturlig høringspart innen all planlegging i kommunen.

Trond Arne Hoe
Plan- og driftssjef

Storfjord kommune • Omasvuona suohkan • Omasvuonon kunta
Telefon: 77 21 28 20 / 913 63 488
E-post: trond.hoe@storfjord.kommune.no
www.storfjord.kommune.no

Mangfold styrker!
Tenk miljø - ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig
SE VÅR BROSJYRE HER!

From: Joakim Stensrud Nilsen
Sent: Tuesday, March 21, 2017 9:29 AM
To: Trond Arne Hoe <Trond.Hoe@storfjord.kommune.no>
Subject: Kommunal planstrategi

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/676 -3
Arkiv: 210
Saksbehandler: Viggo Døhl
Dato: 26.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
27/17	Storfjord formannskap	07.06.2017
34/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Årsberetning 2016

Saksopplysninger

Viser til Storfjord kommunes årsberetning for 2016 som er sendt ut i egen forsendelse på ipad.

Rådmannens innstilling

Årsberetning 2016 godkjennes

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 07.06.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Årsberetning 2016 godkjennes

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/677 -5
Arkiv: 210
Saksbehandler: Viggo Døhl
Dato: 26.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
28/17	Storfjord formannskap	07.06.2017
35/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Vedlegg

1 Revisors beretning 2016

2 Kontrollutvalgets uttalelse

Årsregnskap 2016

Saksopplysninger

Regnskapet for 2016 består av driftsregnskapet, investeringsregnskapet, balanse, noter og de obligatoriske oversiktene.

Driftsregnskapet

Kap.	Kap. Tekst	Regnskap 2016	Rev. budsjett 2016	Avvik regnskap – revidert budsjett
1.0	Politisk aktivitet	1.934.006	2.238.594	304.588
1.1	Sentraladministrasjon	11.229.921	12.722.741	1.492.820
1.2	Oppvekst og kultur	46.192.144	46.494.499	302.355
1.3	Helse, Pleie og omsorg	55.027.864	58.485.150	3.457.286
1.4	Næring	602.213	718.131	115.918
1.5	Konsesjonskraft	-1.677.567	-1.548.380	129.187
1.6	Driftsetaten	6.037.556	6.845.133	807.577
1.7	Driftsetaten –kommunale bygg	7.771.622	9.365.010	1.593.388
1.9	Finans	-138.435.018	-135.320.878	3.114.140

Regnskapet for 2016 viser et overskudd på kr 11.317.259,-

1.0 Politikk
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 304.588,- Det var avsatt kr 100.000,- til plangruppe for omsorgsboliger som ikke ble benyttet i 2016. Det var også mindreforbruk på godtgjørelser og øvrige utgifter

1.1 Sentraladministrasjonen
Kapitlet for sentraladministrasjonen viser et mindreforbruk på kr 1.492.820,-
Det har ikke vært hovedtillitsvalgt deler av året og dermed mindreforbruk på godtgjørelse og pensjon. Lite bruk av felles kurspott for sentraladministrasjonen og ikke brukt konsulenter til rekruttering av rådmann, samt vakanser og refusjon av syke- og foreldrepenger har bidratt positivt. Det har også vært mindreforbruk på lisenser og IT-utstyr i 2016. Forsinkelser i behandling av eiendomskatteklager har medført mindreforbruk på utgifter til konsulenter, men dette vil komme i 2017 i stedet.

1.2 Oppvekst og kulturetaten
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 302.355,-
Det er belastet PPT for både 2015 og 2016, som utgjør en merutgift på vel kr 660.000,- Det har også vært merforbruk på tilskudd og refusjoner til privat barnehage og betaling for barn i andre kommuner.

Hatteng skole har hatt merinntekter ift budsjett fra refusjoner og tilskudd. Barnehagene har samlet hatt mindreforbruk på lønn og merinntekter fra foreldrebetaling, refusjoner og tilskudd på netto 746.000,-
Barnevern har hatt mindreforbruk på kr 797.000,- i 2016 hvorav kr 500.000,- kommer av økte refusjoner fra staten og andre kommuner.

Kapittel 1.3 Helse, pleie og omsorg
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 3.457.286,-

Behandlende avdeling har et mindreforbruk på kr 1.981.192,- Det har i 2016 vært mindreforbruk på kontingenter, lisenser og økte refusjoner ved legekontoret. Det har også vært merinntekter ved Åsen sykehjem på kost- og plassbetaling og sykepengerefusjoner. Hjemmetjenesten har hatt det største mindreforbruket i behandlende avdeling med kr 1.059.584,-. Mindreforbruket er på fastlønnsposten, vikarlønn og pensjon.

Forebyggende avdeling har hatt et mindreforbruk på kr 1.863.568,-. Rus og psykiatri har hatt mindreforbruk på lønnsposter og merinntekt på sykelønnsrefusjoner. Det har vært merinntekter på integreringstilskudd for bosetting av flyktninger. Dette utgjør kr 784.000,- for 2016. PU har hatt et mindreforbruk på lønnsposter på kr 1.091.000,-, mens Aleristiltaket har tilsvarende merforbruk. Avlastingsbolig Skibotn har et mindreforbruk.

Nav har merforbruk på sosialhjelp på kr 470.000,- Deler av dette skyldes økte utbetalinger av sosialhjelpsmidler til bl.a. tannlegebehandling for bosatte flyktninger.

Kapittel 1.4 Næring
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 115.917,-

Det har vært mindreforbruk på lønnsmidler til næringskonsulent i løpet av 2016. Landbruk og skog har vært i balanse.

Kapittel 1.5 Konsesjonskraft
Kapitlet viser en merinntekt på kr 129.186,-

Det var budsjettert med en nettoinntekt på kr 1.650.000,-. Lavere innmatingskostnader medførte at netto inntekt ble kr 1.762.518,-

Kapittel 1.6 Driftsetaten
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 807.577,-

Det har i løpet av 2016 vært merinntekt og mindreforbruk på plansaksbehandling, og merinntekt på oppmåling. Dette sammen med en merinntekt på havneavgift forklarer mesteparten av mindreforbruket på driftsetaten.

Kapittel 1.7 Driftsetaten- kommunale bygg
Kapitlet viser et mindreforbruk på kr 1.593.388,-

Det er et mindreforbruk på vedlikehold på Hatteng skole med kr 200.000,-

Flerbrukshallen har mindreforbruk på kr 250.000,- knyttet til pensjon, strøm, eiendomsavgift og serviceavtaler

Mindreforbruk Vestersiasenteret med kr 220.000,- bestående av lønnsmidler renhold, strøm, forsikring og eiendomsavgifter.

Mindreforbruk helsehuset kr 160.000,- hovedsakelig lønnsmidler og strøm

Mindreforbruk rådhus og NAV kr 200.000,- lønnsmidler renhold, strøm, forsikring og vedlikehold

Merinntekt på utleieboliger på kr 250.000,- og mindreforbruk vedlikehold kr 64.000 og mindreforbruk eiendomsavgifter kr 225.000,-

Kapittel 1.9 Finansiering
Kapittel 1.9 viser i regnskapet en merinntekt på kr 3.114.140,-

Eiendomsskatt verk og bruk fikk en merinntekt på kr 536.906,-

Inntekts- og formueskatt hadde en merinntekt i forhold til budsjett på kr 1.272.120,-

Rammetilskudd viser en merinntekt på kr 353.842,-

Renter viser et mindreforbruk/merinntekt på kr 880.556,- som kommer av en kombinasjon av lavere renteutgifter i forhold til budsjettert, og høyere renteinntekter på grunn av noe større bankinnskudd, og forsinkelsesrenter på innfordringssaker.

Premieavviket for 2016 utgjorde samlet for alle pensjonsordningene en kostnad på kr 3.614,- mens amortiseringen av tidligere års premieavvik utgjorde en kostnad på kr 249.527,-

Investeringsregnskapet

Det er investert i anleggsmidler for kr 17,78 mill i 2016. I tillegg er det foretatt egenkapitalinnskudd i KLP på kr 1.170.603,- og eiendommen til Nordkalottsenteret er omgjort til kr 1,8 mill i aksjer. Det er også videreformidlet Startlån fra Husbanken i 2016.

I 2016 ble det solgt anleggsmidler for kr 2.861.268,-. Dette var oppgjør etter salg av boliger på 55/32, tomtesalg, salg/oppgjør av aksjer i Nord-Norsk fjellovervåking AS, salg/omgjøring av eiendommen til nordkalottsenteret

Det vises til regnskapsskjema 2B som viser regnskap og budsjett pr prosjekt for investeringer i 2016. Det ble i 2016 investert i anleggsmidler for kr 17,78 mill mot et revidert budsjett på kr 16,61 mill.

Balansen

Bankinnskudd og kasse	kr 52.925.286
Kortsiktige fordringer	kr 26.317.528
Premieavvik	kr 2.959.886
Sum omløpsmidler	kr 82.202.700
Pensjonsmidler	kr 222.005.033
Aksjer og andeler	kr 6.181.291
Utlån	kr 26.729.096
Fast eiendom, maskiner m.m	kr 271.919.890
Sum anleggsmidler	kr 526.835.310
Sum eiendeler	**kr 609.038.010**

Sum kortsiktig gjeld		kr 29.845.268
Pensjonsforpliktelser		kr 272.029.855
Lån til videre utlån		kr 32.581.278
Lån til investeringer		kr 179.406.650
Sum langsiktig gjeld		kr 484.017.783
Sum bundne/ubundne fond		kr 20.952.090
Sum regnskapsmessig merforbruk		kr 0
Sum regnskapsmessig mindreforbruk		kr 11.317.259
Sum Kapitalkonto (og endr regnsk.prinsipp)		kr 57.869.339
Sum EK		kr 95.174.959
Sum gjeld og EK		**kr 609.038.010**

Balansen viser kommunens eiendeler og hvordan disse er finansiert.

Kortsiktige fordringer

Anordningsprinsippet tilsier at vi må bokføre alle kjente inntekter og utgifter. Et eksempel på dette er inntektsutjevningen for november og desember 2016, og periodisk oppgjør skatt for desember, som kommer inn i januar/februar 2017, altså etter balansedatoen 31.12. I sum utgjør dette kr 2.868.393,- som blir inntektsført i 2016 og havner videre på fordringskonto. Refusjon for ressurskrevende brukere er et annet eksempel. Refusjon for ressurskrevende brukere i 2016

utgjør kr 7.487.000,- og momskompensasjon utgjør 1.522.592,- Utestående sykepenger er redusert med 309.564,- fra 2015 til 2016 hvor det utgjør 169.968,-. I 2014 var fordringen på kr 887.041,- til sammenligning

Prosjekter med ekstern finansiering som går over årsskiftet vil få inntektsført den andel som gjelder ekstern finansiering i driftsregnskapet med motkonto på fordringer. I hovedsak er det ikke de samme fordringene nå som ved regnskapsavslutningen for 2015.

Kortsiktige fordringer har økt med kr 2,6 mill fra 2015.

Lån
Det ble tatt opp lån til investeringer i 2016 på kr 14,2mill og kr 8,0 mill i videreformidlingslån. Videre ble avdrag betalt i løpet av 2016 med kr 6,81 mill på lån til investeringer. Avdrag på Startlån utgjorde kr 1,60 mill.

Balansen inneholder memoriakonto for ubrukte lånemidler. Dette er «huskekontoer» for å holde rede på lån som er tatt opp, men som foreløpig ikke er disponert til investeringer og videreformidlingslån. Memoriakonto for ubrukte lånemidler til investeringer har ved utgangen av 2016 en saldo på kr 12,43 mill.

Arbeidskapital
Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og gir uttrykk for kommunens evne til å betjene denne gjelden. Arbeidskapitalen er økt fra 2015 til 2016 med kr 14,25 mill. Lavt premieavvik og regnskapsmessig mindreforbruk er noen av årsakene. Dette forholdet vil også være påvirket av at langsiktige lån for investeringer er tatt opp hvorpå investeringene kan gå over flere år. Før investeringen gjøres vil låneopptaket være i bankbeholdningen i omløpsmidlene, mens etter at investeringen betales går verdien over i anleggsmidlene. Stor beholdning av ubrukte lånemidler vil derfor bedre arbeidskapitalen. Kortsiktig gjeld er redusert fra 2015 til 2016. Det vises forøvrig til note 1 for oversikt over endringen i arbeidskapital.

Vurdering

Driftsregnskapet er gjort opp med overskudd. Lavere pensjonskostnad, vakanser, økte inntekter fra integreringstilskudd, økte renteinntekter og lavere renteutgifter, økte skatteinntekter, økte refusjoner og tilskudd er momenter som har bidratt til dette, sammen med god budsjettdisiplin i etatene. Skatt på utbytte ble økt fra 2015 til 2016 og dette medførte ekstraordinært store uttak av utbytte til personlige skattytere for inntektsåret 2015. De økte skatteinntektene er en engangshendelse og ventes ikke å være en varig endring.

Storfjord kommune er ute av ROBEK-lista og det er mange indikatorer som ser positive ut. Alle etatene gikk med mindreforbruk i 2016 og alle har gjort en stor innsats for å holde sine budsjetter. Det er stort fokus på budsjettdisiplin og vi ser at organisasjonen er mer kritisk til hvilke utgifter kommunen pådrar seg.

Det økonomiske resultatet for 2016 er, i tillegg forbedret budsjettdisiplin, delvis et resultat av engangseffekter og noen tilfeldigheter, men også kapasitetsproblemer og rekrutteringsproblemer. Det kan til tider være utfordrende å gjennomføre de tiltak som er planlagt og ting må forskyves, noe vi ser i bl.a. driftsetaten og hjemmetjenesten.

Når overskuddet fra 2016 skal disponeres bør det avsettes til fond for å styrke handlingsrommet i årene framover. De engangseffektene som har bidratt til overskuddet vil vi ikke se framover og overskuddet bør derfor ikke benyttes til varige utgiftsøkninger.

Rådmannens innstilling

1 Storfjord kommunes driftsregnskap for 2016 godkjennes med et regnskapsmessig overskudd på kr 11.317.258,91 etter avsetning til selvkostfond vann med kr 56.398,- avsetning selvkostfond feiing med kr 89.393,- bruk av selvkostfond avløp med kr 306.102,-

2 Av overskuddet fra 2016 på kr 11.317.258,91 avsettes kr 784.000,- til ubundet driftsfond for utgifter til bosetting av flyktninger. Resterende overskudd avsettes til disposisjonsfond.

3 Investeringsregnskapet for 2016 er gjort opp i balanse.

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 07.06.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

4 Storfjord kommunes driftsregnskap for 2016 godkjennes med et regnskapsmessig overskudd på kr 11.317.258,91 etter avsetning til selvkostfond vann med kr 56.398,- avsetning selvkostfond feiing med kr 89.393,- bruk av selvkostfond avløp med kr 306.102,-

5 Av overskuddet fra 2016 på kr 11.317.258,91 avsettes kr 784.000,- til ubundet driftsfond for utgifter til bosetting av flyktninger. Resterende overskudd avsettes til disposisjonsfond.

6 Investeringsregnskapet for 2016 er gjort opp i balanse.

Til kommunestyret i Storfjord kommune

Kopi:
Kontrollutvalget
Rådmannen

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Storfjord kommunes årsregnskap som viser kr 140 247 958 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 11 317 259. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Storfjord kommune per 31. desember 2016, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av informasjon i kommunens årsrapport utover den pliktige årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver vises det til:
www.nkrf.no/revisjonsberetninger

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Tromsø, 21. april 2017.

Doris Gressmyr

Doris Gressmyr
Oppdragsansvarlig revisor

VD
ref.

STORFJORD KOMMUNE
Kontrollutvalget

Til kommunestyret i Storfjord kommune

Kontrollutvalgets uttalelse om Storfjord kommunes årsregnskap for 2016

Kontrollutvalget har i møte 2.6.2017 behandlet Storfjord kommunes årsregnskap for 2016.

Grunnlaget for behandlingen har vært det avlagte årsregnskapet, revisjonsberetningen datert 21.4.2017 og rådmannens årsberetning. I tillegg har revisor supplert kontrollutvalget med muntlig informasjon om aktuelle problemstillinger.

Kontrollutvalget har merket seg at Storfjord kommunes årsregnskap for 2016 viser et regnskapsmessig mindreforbruk med kr 11 317 259,-.

Investeringsregnskapet er gjort opp i balanse.

Utover ovennevnte, og det som framgår av saksframlegget til kontrollutvalget i regnskapssaken og revisjonsberetningen av 21.4.2017, har kontrollutvalget ikke merknader til Storfjord kommunes årsregnskap for 2016.

Hatteng, 2.6.2017

A. Lilleng

Arvid Lilleng
leder av kontrollutvalget

Kopi: Storfjord formannskap

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/503 -37
Arkiv: 151
Saksbehandler: Viggo Døhl
Dato: 30.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
29/17	Storfjord formannskap	07.06.2017
36/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Budsjettregulering drifts- og investeringsbudsjettet 2017

Saksopplysninger

Regulering driftsbudsjettet:

Det er varslet at flyktningemottaket på Skibotn legges ned fra 1. august. Dette får betydning for vertskommunetilskuddet som kommunen får. Det ventes at vi mister kr 550 000,- av det budsjetterte tilskuddet for 2017.

Nedtak 20% stilling helsesøster i forbindelse med nedleggelse av mottaket fra 1. august. Kr 44 035 i fastlønn og kr 8 700 i pensjon

Oppdaterte prognoser fra KLP viser at pensjonskostnaden vil øke med kr 1,5 mill i 2017 i forhold til det som er lagt inn i budsjettet. Det reguleres en pott pr etat som fordeles etter andel pensjon KLP i opprinnelig budsjett 2017.

Det gis en pott på kr 200 000,- til hver etat for frikjøp til utarbeidelse av nødvendige og pålagte planer.

Det bevilges kr 20 000 til Storfjords andel av saksfremstilling fra Utmarkskommunenes sammenslutning for innføring av fjelloven i de nordligste fylkene.

Etterberegning av refusjon for ressurskrevende brukere viser at Storfjord vil få kr 775 000,- mer i refusjon for de utgiftene vi hadde i 2016 enn det som ble inntektsført.

Lønnssystemet må endres etter årets tariffoppgjør. Dette må gjøres av innleide konsulenter og ventes å koste kr 40 000,-

Storfjord kommune har mottatt kr 500 000,- i aksjeutbytte fra Avfallsservice AS.
Det er behov for kr 200 000,- til klagebehandling av takstene på verk og bruk. De budsjetterte midlene i 2016 ble ikke benyttet da arbeidet ble forsinket, men vil bli brukt i 2017.

Det er midlertidig overført 50% sekretærressurs fra økonomiavdelingen til behandlende avdeling. Lønnsmidler reguleres fra økonomiavdelingen til behandlende avdeling.

Barnevern har økt behov for advokatbistand med kr 50 000,-

Nedleggelse av mottaket medfører at tilskudd til voksenopplæringa reduseres med kr 160 000. Dette finansieres delvis ved at det tas ned en stilling fra 1. august og det spares kr 150 000.

Det vil også bli mindre i asylnorsktilskudd til Skibotn skole med kr 200 000,- som delvis dekkes inn emd nedtak av stilling fra høsten som gir innsparing på kr 80 000,-.

Skolene er miljøfyrtårnsertifisert og det er behov for midler til lisensene. Dette utgjør kr 5 600,- pr skole.

Furuslottet barnehage får redusert tilskudd fra UDI med kr 56 000. Det blir også en reduksjon i stillinger på Furuslottet fra høsten som gir en innsparing på kr 72 000,-.

Det er behov for å videreføre midlertidig 30% stilling i flyktningtjenesten fra 1. juli til 31.desember 2017 beregnet utgift på kr 93 700,-. Dekkes av fondsmidler til bosetting

På grunn av dårlige norskferdigheter er det nødvendig å forlenge introduksjonsprogrammet for to personer. Samlet utgift kr 225 000,- dekkes av fond til bosetting.

Voksenopplæringa flytter fra Hatteng til Skibotn og det er behov for å dekke transportutgifter på kr 45 000,- som dekkes av fond til bosetting.

Det er gjort en kontroll av budsjettert refusjon for ressurskrevende brukere 2017. Det er oppdaget at vi vil få mindre i refusjon da vi får rammetilskudd for PU for en bruker mer enn tidligere. Samlet må refusjonene reduseres med kr 409 000,-

Vi har nå 9 søkere på tilskudd til boligbygging. Dvs. at vi da må regulere denne posten opp med kr. 400 000 for å imøtegå alle søkere.

Disse endringene finansieres med å bruke 2.716.465,- av disposisjonsfond, og kr 363 700,- fra ubundet driftsfond for bosetting av flyktninger.

Regulering investeringsbudsjettet:

Prosjekt 740 Oppgradering Åsen – utvidelse Natt-tjenesten bør styrkes på sykehjemmet fra september 2017. I byggeperioden vil risikoen for brann øke og rednings- og evakueringsplanen blir noe annerledes. I møte den 24.05.17 med brannsjef, kommunens kontaktperson overfor entreprenør, vaktmester og avdelingsleder ble det kartlagt plan for redning og evakuering under byggeperioden. I den forbindelse fremkom behov for styrking av bemanning på natt da de aller fleste pasientene på sykehjemmet må ha assistert rømming. Brannrisikoen øker etter hvert som arbeidet inne i bygningen skrider frem. Økte utgifter på kr 350 000,- finansieres med økt tilskudd fra Husbanken med kr 350 000,-

Prosjekt 1022, Tannklinikken er på kr. 100 000 i 2017 og 150 000 i 2018. Taket og vannlekkasjene ble noe mer omfattende enn budsjettert og vi ønsker å regulere denne posten opp til kr. 200 000 for 2017.

Prosjekt 1007 CAFS/skumanlegg brannbil Skibotn som var på 2016 budsjettet fullføres nå. Det har vært sen levering og tilpassing til vår bil har tatt noe tid. Økt budsjett i 2017 kr 50 000,-

Prosjekt 1011, Forprosjekt sentrumsplan Hatteng. Økes fra kr. 300 000 til kr. 500 000 på grunn av større kostander med geoteknikk samt prosjektering av VA

Prosjekt 171 Kommunale boliger. Det pågår en prosess med evaluering av alle kommunale bygg. Denne analysen vil være på plass i løpet av høsten og vil danne grunnlag for en plan på oppgraderinger av boligmassen og de kommunale byggene generelt. Ramma på prosjekt 171 på kr. 800 000 foreslås redusert til kr. 450 000 for 2017.

Rådmannens innstilling

Formannskapet tilrår kommunestyret å vedta slik budsjettregulering av drifts- og investeringsbudsjettet for 2017:

Budsjettregulering						
Driftsbudsjettet						
KONTO	TEKST	ØKTE UTG./ RED. INNT.	RED. UTG./ ØKTE INNT.	REV. BUDSJETT		BUDSJETT FØR
17000.359.275	redusert vertskommunetilskudd	550 000		-750 000		-1 300 000
10100.312.232	nedtak 20% helsesøster		44 035	628 349		672 384
10900.312.232	nedtak 20% helsesøster		8 700	124 219		132 919
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad sentraladm	150 000		1 654 990		1 504 990
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad oppvekst og kultu	265 000		5 150 152		4 885 152
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad pleie og omsorg	825 000		9 062 816		8 237 816
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad næring	40 000		459 864		419 864
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad drift	100 000		1 109 321		1 009 321
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad drift - bygg	120 000		1 306 714		1 186 714
12700.120.120	Frikjøp til planarbeid sentraladm	50 000		50 000		-
12700.200.120	Frikjøp til planarbeid Oppvekst og kultu	200 000		212 000		12 000
12700.300.254	Frikjøp til planarbeid pleie og omsorg	200 000		200 000		-
12700.600.120	Frikjøp til planarbeid Driftsetaten	200 000		400 000		200 000
13500.001.100	USS andel saksframstilling innføring fj	20 000		20 000		-
17002.300.254	Økt inntekt ressurskrevende brukere 2016		775000	-775 000		-
12700.122.120	endringer i lønnssytem etter tarriffopp	40000		90 000		50 000
19050.990.870	aksjeutbytte		500000	-500 000		-
12700.122.120	klagebehandling takst	200000		290 000		90 000
10100.122.100	sekretær fra økonomi til behandlende avd		191880	3 270 348		3 462 228
10100.305.254	sekretær fra økonomi til behandlende	191880		798 657		606 777
10900.122.100	sekretær fra økonomi til behandlende avd		36314	613 676		649 990
10900.305.254	sekretær fra økonomi til behandlende	36314		153 600		117 286
12700.252.244	advokatutgifter barnevern	50000		350 000		300 000
17000.202.213	redusert asylnorsktilskudd 2.halvår VO	160000		-2 740 000		-2 900 000
10100.202.213	nedtak stilling VO fra 1.8.17		150000	1 894 178		2 044 178
17008.212.202	redusert inntekt gr.skole asylnorsk h 1	200000		-242 000		-442 000
10100.212.202	nedtak stilling Skibotn skole h 17		80000	8 102 642		8 182 642
11954.212.202	miljøfyrtårnlisens Skibotn skole	5600		21 997		16 397
11954.210.202	miljøfyrtårnlisens Hatteng skole	5600		32 023		26 423
17000.222.201	red inntekt Furuslottet UDI h17	56000		-68 000		-124 000
10100.222.211	red stilling Furuslottet h 17		72000	103 246		175 246
10302.358.275	Midlertidig 30 % stilling flyktningtjenest	93700		215 700		122 000
10890.358.275	3. året på introprogrammet - en bosatt	150000		2 096 833		1 946 833
10890.358.275	utvidet introprogram en bosatt 6 mnd	75000		2 171 833		2 096 833
11705.358.275	Transportutgifter flyktning - buss hatte	45000		55 000		10 000
17002.378.254	økt inntekt ressurskrevende brukere 2017		89000	-1 839 151		-1 750 151
17002.318.254	Redusert inntekt ressurskrevende bruk	813000		-1 787 000		-2 600 000
17002.387.254	Redusert inntekt ressurskrevende bruk	69000		-1 631 000		-1 700 000
17004.374.254	økt inntekt ressurskrevende brukere 2017		384000	-3 005 000		-2 621 000
14708.740.283	Økt antall søkere tilskudd til boligbyggi	400000		900 000		500 000
19400.990.880	disposisjonsfond		2 616 465	-4 332 199		-1 715 734
19400.990.880	Fond for bosetting av flyktninger		363 700	-363 700		-
				-		
	BALANSE	5 311 094	5 311 094			

Investeringsbudsjettet					
KONTO	TEKST	ØKTE UTG./ RED. INNT.	RED. UTG./ ØKTE INNT.	REV. BUDSJETT	BUDSJETT FØR
02350.705.261.740	Økt bemanning natt, økt risiko	350 000		24 750 000	24 400 000
08100.705.261.740	Økt tilskudd Husbanken		350 000	-14 050 000	-13 700 000
02350.705.265.1022	Økte utgifter tannklinikk	100 000		200 000	100 000
02000.705.338.1007	Økte utgifter CAFS/skumanlegg	50 000		50 000	-
02350.705.301.1011	Økning sentrumsplan Hatteng	200 000		440 000	240 000
02350.705.265.171	Reduksjon kommunale boliger		350 000	450 000	800 000
				-	
				-	
	BALANSE	700 000	700 000		

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 07.06.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet tilrår kommunestyret å vedta slik budsjettregulering av drifts- og investeringsbudsjettet for 2017:

Budsjettregulering

Driftsbudsjettet

KONTO	TEKST	ØKTE UTG./ RED. INNT.	RED. UTG./ ØKTE INNT.	REV. BUDSJETT		BUDSJETT FØR
17000.359.275	redusert vertskommunetilskudd	550 000		-750 000		-1 300 000
10100.312.232	nedtak 20% helsesøster		44 035	628 349		672 384
10900.312.232	nedtak 20% helsesøster		8 700	124 219		132 919
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad sentraladm	150 000		1 654 990		1 504 990
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad oppvekst og kultu	265 000		5 150 152		4 885 152
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad pleie og omsorg	825 000		9 062 816		8 237 816
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad næring	40 000		459 864		419 864
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad drift	100 000		1 109 321		1 009 321
10900.flere.flere	økt pensjonskostnad drift - bygg	120 000		1 306 714		1 186 714
12700.120.120	Frikjøp til planarbeid sentraladm	50 000		50 000		-
12700.200.120	Frikjøp til planarbeid Oppvekst og kultu	200 000		212 000		12 000
12700.300.254	Frikjøp til planarbeid pleie og omsorg	200 000		200 000		-
12700.600.120	Frikjøp til planarbeid Driftsetaten	200 000		400 000		200 000
13500.001.100	USS andel saksframstilling innføring fj	20 000		20 000		-
17002.300.254	Økt inntekt ressurskrevende brukere 2016		775000	-775 000		-
12700.122.120	endringer i lønnssytem etter tarriffopp	40000		90 000		50 000
19050.990.870	aksjeutbytte		500000	-500 000		-
12700.122.120	klagebehandling takst	200000		290 000		90 000
10100.122.100	sekretær fra økonomi til behandlende avd		191880	3 270 348		3 462 228
10100.305.254	sekretær fra økonomi til behandlende	191880		798 657		606 777
10900.122.100	sekretær fra økonomi til behandlende avd		36314	613 676		649 990
10900.305.254	sekretær fra økonomi til behandlende	36314		153 600		117 286
12700.252.244	advokatutgifter barnevern	50000		350 000		300 000
17000.202.213	redusert asylnorsktilskudd 2.halvår VC	160000		-2 740 000		-2 900 000
10100.202.213	nedtak stilling VO fra 1.8.17		150000	1 894 178		2 044 178
17008.212.202	redusert inntekt gr.skole asylnorsk h 1	200000		-242 000		-442 000
10100.212.202	nedtak stilling Skibotn skole h 17		80000	8 102 642		8 182 642
11954.212.202	miljøfyrtårnlisens Skibotn skole	5600		21 997		16 397
11954.210.202	miljøfyrtårnlisens Hatteng skole	5600		32 023		26 423
17000.222.201	red inntekt Furuslottet UDI h17	56000		-68 000		-124 000
10100.222.211	red stilling Furuslottet h 17		72000	103 246		175 246
10302.358.275	Midlertidig 30 % stilling flyktningtjenest	93700		215 700		122 000
10890.358.275	3. året på introprogrammet - en bosatt	150000		2 096 833		1 946 833
10890.358.275	utvidet introprogram en bosatt 6 mnd	75000		2 171 833		2 096 833
11705.358.275	Transportutgifter flyktning - buss hatte	45000		55 000		10 000
17002.378.254	økt inntekt ressurskrevende brukere 2017		89000	-1 839 151		-1 750 151
17002.318.254	Redusert inntekt ressurskrevende bruk	813000		-1 787 000		-2 600 000
17002.387.254	Redusert inntekt ressurskrevende bruk	69000		-1 631 000		-1 700 000
17004.374.254	økt inntekt ressurskrevende brukere 2017		384000	-3 005 000		-2 621 000
14708.740.283	Økt antall søkere tilskudd til boligbyggi	400000		900 000		500 000
19400.990.880	disposisjonsfond		2 616 465	-4 332 199		-1 715 734
19400.990.880	Fond for bosetting av flyktninger		363 700	-363 700		-
				-		
	BALANSE	5 311 094	5 311 094			

Investeringsbudsjettet

KONTO	TEKST	ØKTE UTG./ RED. INNT.	RED. UTG./ ØKTE INNT.	REV. BUDSJETT		BUDSJETT FØR
02350.705.261.740	Økt bemanning natt, økt risiko	350 000		24 750 000		24 400 000
08100.705.261.740	Økt tilskudd Husbanken		350 000	-14 050 000		-13 700 000
02350.705.265.1022	Økte utgifter tannklinikk	100 000		200 000		100 000
02000.705.338.1007	Økte utgifter CAFS/skumanlegg	50 000		50 000		-
02350.705.301.1011	Økning sentrumsplan Hatteng	200 000		440 000		240 000
02350.705.265.171	Reduksjon kommunale boliger		350 000	450 000		800 000
				-		
				-		
	BALANSE	700 000	700 000			

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1154 -7
Arkiv: 033
Saksbehandler: Viggo Døhl
Dato: 12.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
37/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Krav om reduksjon i kapitaliseringsrenten for vannkraftanlegg

Saksopplysninger

Kommunenes eiendomsskatteinntekter fra kraftanlegg er redusert med 380 millioner kroner fra 2016 til 2017. Nedgangen skyldes at den beregnede markedsverdien er av norsk vannkraft er redusert med 54 milliarder kroner på ett år. Nedgangen skyldes delvis en reduksjon i kraftprisen, men også en høy kapitaliseringsrente på 4,5%. Denne rentesatsen er videreført av Finansdepartementet siden 2011 uavhengig av det kraftige fallet i markedsrenten i samme tidsrom. Ved kraftskattereformen vedtok et bredt flertall på Stortinget at beregningsmetoden knyttes opp til markedsutviklingen som innebærer både renteutviklingen og kraftprisen i markedet. Departementet fastslår at den tidligere forskriften som var gjeldende til og med inntektsåret 2010 ville gitt en kapitaliseringsrente på 2,1% og omkring 400 millioner kroner mer i inntekt til kommunene.

Dersom kapitaliseringsrenten ikke endres med virkning fra 2018, og forutsatt samme produksjons- og kostnadsnivå neste år, vil kommunene få et ytterligere inntektsbortfall i samme størrelsesorden som i 2017.

Vurdering

Nedgangen i beregnet markedsverdi for vannkraftproduksjon er ikke i samsvar med den reelle markedsverdien til kraftanleggene. Ved at Finansdepartementet bare tar hensyn til kraftprisen og ikke til renteutviklingen blir markedsverdien av kraftanleggene for lav. Denne praksisen kan ikke være i samsvar med kraftskattereformen som ble vedtatt i Stortinget.

Rådmannens innstilling

Storfjord kommune fremmer krav til Finansdepartementet om å redusere kapiteliseringsrenten for vannkraftverk med virkning fra 2018.

Storfjord kommune støtter landsstyret i LVK sin uttalelse med samme krav.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/352 -1
Arkiv: 151
Saksbehandler: Viggo Døhl
Dato: 30.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
30/17	Storfjord formannskap	07.06.2017
38/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Rådmannens budsjettrundskriv - budsjett 2018

Vedlegg
1 Rådmannens budsjettrundskriv - budsjett 2018

Saksopplysninger

Budsjettarbeidet for 2018 og økonomiplan 2018-2021 er i gang i administrasjonen. Rådmannens budsjettrundskriv gir rammene for administrasjonens videre budsjettarbeid.

Rådmannens innstilling

Rådmannens budsjettrundskriv og foreløpige budsjettrammer for 2018 tas til orientering.

Saksprotokoll i Storfjord formannskap - 07.06.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Rådmannens budsjettrundskriv og foreløpige budsjettrammer for 2018 tas til orientering.

Storfjord kommune

Rådmannens budsjettrundskriv

Budsjett 2018 og Økonomiplan 2018-2021

Formannskapet 7. juni 2017

INNHOLD

1. INNLEDENDE FORUTSETNINGER - KOMMUNEPROPOSISJONEN 3
1.1. Hovedtrekk i kommuneproposisjonen for 2018 (nasjonale tall) 3
1.2 Forutsetninger for beregning av anslag på frie inntekter i 2018 4
2. BUDSJETTRUNDSKRIV 5
2.1 Rundskrivets omfang 5
2.2 Rammer og økonomiske hovedforutsetninger 5
2.3 Rammetildelingen til etater og avdelinger 6
2.4 Referansedokumenter 8
3. NÆRMERE OM BUDSJETTARBEIDET 9
3.1 Fullstendige og realistiske budsjetter 9
3.2 Ramme for etater og avdelinger for 2018 9
3.3 Lønns- og prisvekst for 2018 9
3.5 Utgifter til pensjon 9
3.6 Egenbetalinger, salgsinntekter, overføringer m.m. 9
3.7 Avgrensning mellom vedlikehold og påkostning (investeringer) 10
3.8 Investeringer 10
4. AKTIVITETS- OG FREMDRIFTSPLAN 10

Rådmannens budsjettrundskriv - juni 2017
til formannskap og kommunestyre.

1. INNLEDENDE FORUTSETNINGER - KOMMUNEPROPOSISJONEN

Kommuneproposisjonen ble fremmet av regjeringen 11.05.2017. Proposisjonen er regjeringens dokument for å varsle de økonomiske rammene til kommunesektoren for 2018. Her vil Rådmannen orientere om hovedtrekkene og konsekvensene av kommuneproposisjonen for Storfjord kommune.

1.1. Hovedtrekk i kommuneproposisjonen for 2018 (nasjonale tall)

Det legges opp til en vekst i de frie inntektene for kommunene på mellom 3,5 mrd. kr. og 4 mrd. kr. Dette tilsvarer en realvekst i de frie inntektene på mellom 1,1 - 1,2 %.

På vanlig måte legges det opp til at de kommunale og fylkeskommunale skattørene for 2018 fastsettes ved behandlingen av statsbudsjettet for 2018.

Den varslede tilbakeføringen av en andel av selskapsskatten fra 2018 er utsatt til et senere tidspun.kt

Følgende må dekkes av veksten:

- Økte utgifter for kommunesektoren som følge av befolkningsvekst. Departementet anslår at om lag 2,2 mrd. kroner av veksten i frie inntekter i 2018 vil gå med til å dekke merutgifter knyttet til den demografiske utviklingen, altså hva det koster å bygge ut tjenestetilbudet for å holde tritt med befolkningsutviklingen.

- Veksten i de regnskapsmessige pensjonskostnadene utover det som dekkes av kommunal deflator anslås å bli opp til 0,35 mrd. kroner i 2018. I følge departementet er anslaget beheftet med betydelig usikkerhet.

- Av veksten i frie inntekter er kr 300 mill av veksten begrunnet i en styrking av kommunale tjenester til rusavhengige.

- Kr 200 mill er begrunnet med regjeringens satsing på tidlig innsats i barnehage og skole.

- Kr 200 mill er begrunnet med forebyggende tiltak til barn, unge og familier. Dette vil være med å ruste kommunene for barnevernreformen. Samtidig underbygger det regjeringens prioriterte satsing innenfor arbeid med psykisk helse, rus og opptrappingsplanen mot vold og overgrep. Det åpnes for at kommunene kan prioritere ytterligere satsing på helsestasjons- og skolehelsetjenesten i 2018. Regjeringen er opptatt

av å gi kommunene frihet til å velge mellom tiltak som kan virke forebyggende, for eksempel satsing på sosiallærere eller psykologer eller samarbeid med private aktører om foreldrestøttede tiltak.

- Regjeringen ønsker fortsatt å synliggjøre et effektivitetspotensial i kommunesektoren på 0,5% Dette utgjør kr 1,2 mrd.

Fylkesmannens skjønnsmidler i 2018:

Departementet foreslår å sette basisrammen til 1 360 mill. kroner for kommunene i 2018, en reduksjon på kr 291 mill fra 2017. Den fylkesvise fordelingen av basisskjønnsmidlene blir ikke klar før behandlingen av proposisjonen i Stortinget.

Fornye, forenkle og forbedre
Departementet vil i 2018 sette av kr 100 mill til en KS administrert ordning for finansiering av kommunale IKT-prosjekter for å bidra til samordning av digitaliseringen av kommunal sektor. Det er en forutsetning at kommunene bidrar økonomisk inn i dette arbeidet.

Oppfølging av nytt inntektssystem for kommunene

Departementet utreder verdien av kriteriet antall psykisk utviklingshemmede i delkostnadsnøkkelen for pleie og omsorg, og det arbeides videre med dette. Det utredes også hvordan et kriterium for rus og psykisk helse kan utformes.

1.2 Forutsetninger for beregning av anslag på frie inntekter i 2018

Innbyggertilskuddet og utgiftsutjevningen for 2018 regnes ut på bakgrunn av antall innbyggere pr 01.07.2017.

Inntektsutjevningen baserer seg på antall innbyggere pr 1. januar i 2018.

KS har laget et anslag for hvilken virkning kommuneproposisjonen har for skatteanslaget og rammetilskudd for 2018.

I beregningsmodellen er det lagt til grunn 1878 innbyggere pr 01.07.2017 og 1883 innbyggere pr 01.01.2018. I tillegg er det lagt inn skjønnsmidler på 1,4 mill. Vi har fått i gjennomsnitt 2,1 mill i skjønnsmidler de fem siste år, men det er noe mer usikkerhet knyttet til skjønnsmidlene i det nye inntektssystemet.

Prognoser jf. KS:

	2018 Øk.plan	**2018 ny prognose**
Rammetilskudd	95.277.000	95.002.000
Skatt	45.015.000	45.160.000

Sum frie inntekter	140.292.000	140.162.000

Prognosene fra KS viser at det ikke blir stor endring i skatt og rammetilskudd fra det som ligger inne i økonomiplanen. Det er noe usikkerhet tilknyttet disse tallene, både når det gjelder antall innbyggere, og utviklingen i arbeidsmarkedet og vekst i økonomien som ligger til grunn for skatteanslaget. I den nye prognosen er det lagt til grunn 1,2 mill i skjønnsmidler, som er halvparten av det som er lagt til grunn i økonomiplanen.

2. BUDSJETTRUNDSKRIV

2.1 Rundskrivets omfang

Dette rundskrivet gir retningslinjer og økonomiske rammer for arbeidet med kommunens budsjett- og økonomiplan for 2018 – 2021. Årsbudsjettet for 2018 er første år i økonomiplanperioden.

2.2 Rammer og økonomiske hovedforutsetninger

Kommunestyrets vedtak av 14.12.2016 har angitt driftsrammer for budsjettåret 2018. Rammen er basert på 2017 priser.

Totalrammene skal i størst mulig grad fange opp følgende:

- Nye driftstiltak i 2017 med helårsvirkning i 2018
- Ny driftstiltak vedtatt i 2017, men som først får økonomiske konsekvenser i 2018
- Innmeldte behov fra etater i forbindelse med 2018-budsjettet
- Økte finanskostnader som følge av økt lånegjeld.

Det overordnede økonomiske bildet tilsier at det i 2018 fortsatt er nødvendig å gjøre relativt tøffe prioriteringer for at totalrammen skal holde.

Utgangspunkt for rammeberegningen er vedtatt økonomiplan for 2017-2020 justert for senere budsjettendringer og beregninger basert på statlige forutsetninger.

Kommuneloven oppstiller to krav til de kommunale budsjettene:

- At økonomiplanen viser balanse mellom inntekter og utgifter for hvert enkelt år i økonomiplanperioden.
- At budsjettet er realistisk.

Kommunaldepartementet har uttalt at kravet om balanse ikke kan fravikes.

Etater og avdelinger skal legge frem et budsjett i balanse innenfor tildelt ramme. Konsekvenser for tjenesteproduksjonen skal beregnes og dokumenteres gjennom mål og budsjett.

Følgende økonomiske hovedforutsetninger legges til grunn for budsjettarbeidet for 2018:

- Stortingets vedtak om kommuneproposisjonen for 2018 er lagt til grunn for beregning av skatteinntekter og rammetilskudd samt øremerkede tilskudd. Forutsetningene i statsbudsjettet legges til grunn for de endelige beregningene når dette er kjent.
- Eiendomsskatten på verk og bruk videreføres med 7 promille.
- Lånerenten forventes å holde seg stabil, men det må gjøres vurderinger av forventet nivå i løpet av året som følge av gradvis heving av Norges Banks styringsrente overfor bankene.
- Det legges til grunn 2017-priser. Deflator blir først kjent til høsten.
- Storfjord kommune har svært begrensede fondsreserver som kan brukes til å styrke driften ved behov eller inngå som egenkapital ved nyinvesteringer. Vi er derfor avhengig av å videreføre en streng budsjettdisiplin og i størst mulig grad unngå å bli eksponert for stor økonomisk risiko gjennom vår tjenesteproduksjon, investeringer og avtaler med andre.
- Det bør være et mål at samlet lånegjeld til investeringsformål holdes så lavt som mulig. Investeringer som kan bidra til effektivisering, ivaretakelse av verdier og viktige politiske satsingsområder vil bli prioritert.
- Salg av konsesjonskraft avsettes i størst mulig grad til disposisjonsfond for å finansiere uforutsette utgifter som oppstår i løpet av det enkelte budsjettår. Det benyttes ikke mer enn kr 1.000.000,- av salget i driftsbudsjettet med mindre det oppstår særskilte utfordringer.
- Budsjettet settes opp med 1,75% netto driftsresultat det enkelte år i økonomiplanperioden

2.3 Rammetildelingen til etater og avdelinger

Driftsrammene på virksomhetene er beregnet ut ifra følgende forutsetninger:

- Vedtatt økonomiplan
- Det er justert for politiske vedtak og andre kjente aktivitetsendringer på inntekts- og utgiftssiden.
- Rammene er oppgitt som nettorammer og avviker fra rammer i budsjettskjema 1B.
- I rammene inngår nedtaket på de enkelte avdelinger som ble vedtatt i økonomiplan 2017-2020.

1.0 Politikk	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**1.815.081**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	1.815.081

1.1 Sentraladministrasjon	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**12.674.282**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	12.674.282

1.2 Oppvekst og kulturetaten	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**46.347.886**
Sum	

1.3 Helse og omsorgsetaten	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**61.272.166**
Vertskommunetilskudd	1.200.000
Sum	62.472.166

1.4 Næringsavdelingen	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**703.916**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	703.916

1.5 Kraftsalg	**2018**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**-1.163.380**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	-1.163.380

1.6 Driftsetaten	**2017**
Ramme vedtatt i økonomiplan	**6.234.042**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	Kr 6.234.042

1.7 Driftsetaten - kommunale bygg	2017
Ramme vedtatt i økonomiplan	**8.669.639**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	Kr 8.669.639

1.9 Finans	2017
Ramme vedtatt i økonomiplan	**-136.553.632**
Reguleringer/endringer uten dekning i perioden	
Sum	Kr -136.553.632

De korrigerte rammene for etatene viser foreløpig en ubalanse på **kr 1.300.000,-**

Konsekvensene av de foreløpige rammene må utredes av de enkelte etater og avdelinger og drøftes med rådmannen før rådmannens budsjettforslag legges frem til politisk behandling.

2.4 Referansedokumenter

De viktigste referansedokumentene for plan- og budsjettarbeidet er:

- Kommunestyrets vedtak av 14.12.2016 med budsjettrammer for 2018.
- Kommunens budsjett og økonomiplan for 2017 – 2020.
- Årsmelding 2016 for Storfjord kommune.
- KOSTRA-tall for 2016.
- Mål, plangrunnlag og detaljbudsjetter for kapitteleiere for 2017.
- Kvartalsrapporter.

3. NÆRMERE OM BUDSJETTARBEIDET

3.1 Fullstendige og realistiske budsjetter

Budsjettet skal være fullstendig og realistisk både når det gjelder brutto inntekter og utgifter. Med fullstendig menes at inntekter og utgifter skal vises hver for seg og ikke som et nettobeløp der inntekter er fratrukket budsjetterte utgifter. Anslag over inntekter og utgifter skal dessuten være mest mulig realistisk. Budsjettet skal settes opp innenfor tildelt ramme. Konsekvenser av tildelt ramme omtales.

Budsjetteringen skal foregå i budsjettsystemet Arena. Budsjetterte poster skal avrundes til nærmeste hele 1.000 – kroner.

3.2 Ramme for etater og avdelinger for 2018

Konsekvensjustert ramme inkludert nye tiltak (volumendringer og effektivisering) med beregnet økonomisk konsekvens for kapitteleiere fremkommer i Arena budsjettsystem.

3.3 Lønns- og prisvekst for 2018

Ved konsekvensjustering av rammer for 2018 i Arena, legges det til grunn en lønns- og prisvekst (kommunal deflator) som blir kjent ved fremleggelsen av nasjonalbudsjettet til høsten.

Budsjettet for 2018 skal settes opp i 2018-priser.

3.5 Utgifter til pensjon

Alle ansatte meldes automatisk inn i pensjonskassen og det skilles her mellom ansettelse og oppdragsavtaler som f.eks. omsorgslønn og fritidskontakter.

Satsene som skal benyttes for 2018 sendes ut av pensjonsselskapene i løpet av høsten.

Gjennom skifte av pensjonsselskap til KLP, er kommunen med i fellesordningen for AFP-kostnader. Fra før er vi med i fellesordningen for Statens Pensjonskasse. Det vil si at den samlede kostnad ved uttak av AFP i alle kommuner tilknyttet KLP og SPK, blir fordelt mellom de samme kommunene. Utgiftene blir i utgangspunktet tatt med i den prognosen kommunen får i forbindelse med budsjetteringen, men vil kunne variere og reguleres ut fra faktisk uttak.

Kollektiv ulykkes- og gruppelivsforsikring og yrkesskadeforsikring budsjetteres på de enkelte ansvar.

3.6 Egenbetalinger, salgsinntekter, overføringer m.m.

Det legges til grunn at alle gebyrer, avgifter, egenbetalinger og andre inntekter øker med anslått deflator.

Det skal gjøres oppdaterte selvkostberegninger innenfor:

- Byggesaksbehandling
- Oppmåling
- Vann
- Avløp
- Feiing
- Kai/havner

Beregningene vil danne grunnlag for avgiftene.
Ubenyttede inntektsmuligheter, herunder både nye inntektsmuligheter og økning i satsene utover deflator skal vurderes. Det er opp til kommunestyret å fastsette de kommunale gebyrene, avgiftene og egenbetalingene for 2018. De endelige satsene vil derfor kunne avvike fra det prosentvise påslaget.

Øvrige inntektsposter justeres også med deflator så fremt det ikke er sikkert grunnlag eller tungtveiende grunner for å bruke en avvikende prosentsats.

3.7 Avgrensning mellom vedlikehold og påkostning (investeringer)

Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) har utarbeidet en foreløpig standard for avgrensning mellom vedlikehold og påkostninger. Løpende vedlikehold av varige driftsmidler skal utgiftsføres i driftsregnskapet, mens påkostninger (standardheving) skal utgiftsføres i investeringsregnskapet. Dette gjelder i første rekke bygg og anlegg. Finansieringsformen har ikke innvirkning på grensedragningen mellom vedlikehold og påkostning. Klassifiseringen vil derimot være avgjørende for hvordan utgiften kan finansieres. Kommunen har for eksempel ikke anledning til å lånefinansiere utgifter til drift.

For nærmere omtalt av skillet mellom investering og drift, samt påkostninger og vedlikehold vises til "Foreløpig regnskapsstandard nr. 4" utarbeidet av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk. Standarden finnes på www.gkrs.no under menyen "Regnskapsstandarder".

3.8 Investeringer

Etater og avdelinger fremmer forslag til investeringer for perioden 2018 - 2021. Det planlegges særskilte møter med de berørte etater der investeringer i perioden må planlegges.

4. AKTIVITETS- OG FREMDRIFTSPLAN

Dato	Organ	Hendelse
Medio mai	Kommuneprp.	Regjeringen fremlegger kommuneproposisjonen.
Juni	Politisk behandling	Rådmannens budsjettrundskriv

Juni - august	Ledergruppa	Budsjettforberedelser
7.sept	**Ledergruppa**	Budsjettmøte og forberedelser for budsjettprosessen 2018. Budsjettpremisser, satser for: • Lisenser • Kurs • Vikarer • Inventar • BHT
11.-22.sept	Øk.avd	Gjennomgang/støtte for avdelingene i bruk av Arena og lønnsark, tiltak, økonomiplan. Arbeid med tiltak i avdelinger, kvalitetssikring
28.sept	Ledergruppa	-Investeringsprogram 2018-2021 Nye tiltak ferdig utredet til møtet. Ferdigstiller rådmannens forslag til investeringer.
2.-5.okt	Økonomisjef	Kvalitetskontroll/ sammenstillinger. Info må sammenstilles. Overordna forutsetninger legges inn (rente/pensjon etc)
5.okt	**Frist for alle ledere.** **Ledergruppa samles for status**	1. - frist lønnsark, 5.okt - lønnsbudsjettering - konsekvensjustering - detaljbudsjettering - Avdelingsvise inntekter, refusjoner/tilskudd/egenandeler beregnes og legges inn i Arena til 5.okt. - Forslag nye driftstiltak og tiltak driftsreduksjon. Frist 5.okt - Forslag investeringstiltak. Frist 2. okt. HTV + HVO innkalles til møtet.
7.okt	Statsbudsjett	Statsbudsjett legges frem. Nye forutsetninger legges inn
2.-13.okt	Etater og avdelinger, økonomisjef	Budsjettsamtaler, tilpassing og justering av budsjettrammer.
19.okt	Ledergruppa	Budsjettmøte: Status/hovedbilde klargjøres til budsjettmøte 19 okt.

		HTV innkalles
okt	Øk.sjef og rådmann	KS høstsamling vedr statsbudsjettet
27.okt	**Frist** ledergruppa	Frist for tekstbidrag til økonomiplan fra etatsledere og avd.ledere.
31.okt	**Frist** saksbehandler	Saksfremlegg og rådmannens innstilling budsjett 2018 og øk.plan 2018-2021 skal være ferdig innen 31.okt.
1.nov	**Frist** utsending sakspapirer	Sakspapirer sendes senest 1.11. til ordinært formannskapsmøte 8.11.
November		Budsjett sendes til ungdomsrådet, råd for eldre og funksjonshemmede, AMU.
8.nov	**Formannskap**	Første behandling av budsjett
10.nov	**Plan- og driftsstyret**	Rådmannens innstilling til budsjett- og økonomiplan sendes til styret
14.nov	**Levekårsutvalg**	Rådmannens innstilling til budsjett- og økonomiplan sendes til utvalget
22.nov	**Formannskap**	Formannskapet behandler rådmannens innstilling til budsjett- og økonomiplan, deretter legges den ut til off.ettersyn
Nov - Des	Utsending/ ettersyn	Formannskapets innstilling legges til offentlig ettersyn
13.des.	**Kommunestyre**	Behandling av budsjett- og økonomiplan
	Etterarbeid økonomisjef	Avstemme budsjettvedtak, sende budsjett/obl.oversikter fylkesmann, etc

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/34 -1
Arkiv: H12
Saksbehandler: Anne Rasmussen
Dato: 11.01.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
11/17	Storfjord levekårsutvalg	08.03.2017
19/17	Storfjord levekårsutvalg	23.05.2017
39/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Forskrift om tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune

Henvisning til lovverk:
Lov av 24.juni 2011 nr.30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 3-2 a, og Lov av 2.juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter § 2-1 e.

Vedlegg

1 Forskrift kriterier tildeling av langtidsopphold i sykehjem

2 Høringsnotat

Saksopplysninger

Den 13. juni 2016 vedtok Stortinget endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og i helse- og omsorgstjenesteloven om rett til opphold i sykehjem eller bolig særskilt tilrettelagt for heldøgntjenester, kriterier og venteliste.

Endringene er en presisering av gjeldende rett og medfører en plikt for kommunene å ha utarbeidet kommunal forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester. Kommunen skal treffe vedtak om kriteriene er oppfylt og føre ventelister over de som venter på langtidsopphold. Forskriften skal også omfatte pasienter og brukere som ville være best tjent med et slikt opphold, men hvor det er forsvarlig at personen bor hjemme i påvente av ledig plass, og hvordan kommunen skal følge opp i ventetiden.

Hensikten med forskriften er å bidra til forutsigbarhet og mer åpenhet rundt tildelingsprosessen. Formålet til regjeringen er å:

- Vesentlig styrke rettighetene til omsorgstrengende i praksis ved å tydeliggjøre retten til sykehjemsplass eller opphold i bolig særskilt tilrettelagt med heldøgns tjenester.
- Forplikte kommunene sterkere enn i dag til å innfri de pliktene de har ved at pasient eller bruker som oppfyller kommunens kriterier, men som med forsvarlig hjelp kan bo

hjemme i påvente av langtidsopphold, skal ha rett til vedtak. Vedtaket skal innebære at vedkommende er kvalifisert til langtidsplass og skal føres på venteliste.
- Tydeliggjøre at alle med omsorgsbehov skal få en vurdering om riktig omsorgsnivå som ikke er knyttet til kommunens kapasitet der og da.
- Pålegger kommunene å føre venteliste over pasienter som venter på langtidsplass.
- Regjeringen vil innføre nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig etter at det er høstet erfaringer med kommunale kriterier.

Behandlende avdeling disponerer en leilighet i omsorgsbolig på Elvevoll, men denne er beregnet kun til korte avlastningsopphold for hjemmeboende. Virkeområdet til denne forskriften i Storfjord kommune er derfor tildeling av langtidsopphold i sykehjemmet.

Ved fastsettelse av forskrift må kommunen følge forvaltningsloven kapittel VII som omtaler saksgangen ved utferdigelse av kommunale forskrifter. Dette medfører at Levekårsutvalget først må vedta at forskriften sendes ut på høring, for deretter å bli behandlet på nytt etter høringsrunden er gjennomført og behandle eventuelle innsigelser før saken går til kommunestyret. Den kommunale forskriften må være vedtatt slik at de senest kan tre i kraft 1.juli 2017.

Nye saksopplysninger etter høring:
Det er kommet ett høringssvar innen høringsfrist:

«Råd for eldre og funksjonshemmede anser «Forskrifter for tildeling av langtidsopphold i sykehjem» som positivt og mener dette er et fint utgangspunkt for forutsigbarhet for brukere og deres pårørende.»

Vurdering:
Kommunen har ansvar for å sørge for nødvendige og forsvarlige helse og omsorgstjenester til hele befolkningen. Det skal tilstrebes et variert og fleksibelt tilbud som sikrer kvalitativt gode tjenester for alle pasient- og brukergrupper. Denne forskriften vil være et viktig bidrag til en kvalitetssikring av at pasient/bruker får det tjenestetilbudet som vedkommende har behov for. Samtidig vil det legges til rette for god kommunikasjon om hvilke forventninger brukere og pårørende kan ha til de kommunale tjenestene innen helse og omsorg. Forskriften bidrar også til kvalitetssikring av saksbehandlingen i forbindelse med tildeling av tjenester. Det vil gi en mer forutsigbar og bedre utnyttelse av de ressursene som disponeres innen helse og omsorg.

Rådmannens innstilling

Levekårsutvalget tilrår kommunestyret å fatte slikt vedtak:
1. Ny lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune godkjennes.
2. Forskriften trer i kraft 1. juli 2017.

Saksprotokoll i Storfjord levekårsutvalg - 23.05.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Levekårsutvalget tilrår kommunestyret å fatte slikt vedtak:

1. Ny lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune godkjennes.
2. Forskriften trer i kraft 1. juli 2017.

Saksprotokoll i Storfjord levekårsutvalg - 08.03.2017

Behandling:

Rådmannens innstilling ble tatt opp til votering.
Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

3. Levekårsutvalget vedtar at forslag til ny lokal forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune sendes ut på høring.
4. Høringsfristen settes til 2 måneder fra utsendelsesdato.
5. Saken behandles på nytt i Levekårsutvalget i møtet i mai og sendes til Kommunestyret for endelig vedtak i juni 2017.

Forslag til Forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune

Hjemmel: Vedtatt i Kommunestyret i Storfjord kommune (xx.xx.2017) med hjemmel i lov av 24.juni 2011 nr.30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3-2 a, andre ledd, jf. lov av 2.juli 1999 nr.63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven) § 2-1 e.

§ 1.Formål

Forskriftens formål er å sikre at pasienten får nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester, jfr. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 a, i samsvar med rettighetsbestemmelsene i pasient- og brukerrettighetsloven §2-1 e)

Forskriften skal bidra til å klargjøre kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem, samt beskrive hvordan pasienten kan ivaretas i ventetiden.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder alle som bor eller oppholder seg i Storfjord kommune, og som har behov for langtidsopphold i sykehjem der dette er det eneste tilbudet som kan gi nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Langtidsopphold gis ved sykehjemmet på Hatteng.

§ 3. Grunnlag for vurdering og tildeling

Storfjord kommune bruker beste effektive omsorgsnivå (BEON) som prinsipp ved tildeling av tjenester og tiltak i omsorgstrappen. Omsorgstrappen har tjenester på ulike nivå der økende hjelpebehov møtes med økende og mer omfattende tjenestetilbud av ulik art. Tjenester på lavere nivå skal som hovedregel være forsøkt før tildeling av langtidsplass i sykehjem.

I vurdering av behovet for helsehjelp benyttes blant annet kartleggingsverktøyet IPLOS. IPLOS er et lovpålagt helseregister med data som beskriver bistandsbehov og ressurser til de som søker eller mottar kommunale helse- og omsorgstjenester. Ved slik vurdering tas det hensyn til søkerens:

a) Evne til egenomsorg
b) Mentale tilstand
c) Boforhold
d) Endring i helsetilstand
e) Nettverk og dets omsorgsevne
f) Kognitiv funksjon

Nivået på bistandsbehovet deles inn i tre grupper: noe/avgrenset hjelpebehov har skår 1,5, middels til stort hjelpebehov har skår 3, og omfattende hjelpebehov har skår 4,5.

I tillegg benyttes andre helseopplysninger som epikriser, hjemmebesøk med observasjon og annen informasjonsutveksling som grunnlag for vurdering.

§ 4. Kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem

Hovedkriteriet er at langtidsopphold i sykehjem tildeles personer med behov for medisinsk oppfølging og behandling, pleie og tilsyn som ikke krever sykehusinnleggelse, men hvor hjelpebehovet er uforutsigbart og ikke kan tidfestes.

Andre kriterier som skal vektlegges ved vurdering for tildeling er:

a) Personer med langvarige og omfattende døgnkontinuerlig behov for pleie- og omsorg, som ikke kan oppfylles tilstrekkelig i eget hjem eller annen tilpasset bolig.

b) Personer med somatisk helsesvikt som gir behov for medisinsk behandling; herunder behov for nødvendig kompetanse og utstyr, som kun kan gis i sykehjem.

c) Personer med langt kommet demenslidelse som har behov for kontinuerlig oppfølging, skjerming og omsorg gjennom hele døgnet.

d) Personer som har fått alle andre alternative tjenester vurdert, prøvd ut eller ikke funnet hensiktsmessig.

e) Personer som er varig ute av stand til å ivareta egen helse eller å mestre dagliglivets gjøremål på grunn av mentalt eller fysisk funksjonstap.

f) Personer med minimum IPLOS skår på 4,5.

§ 5. Søknad og vedtak

Tildeling av langtidsopphold i sykehjem avgjøres av inntaksteamet bestående av: avdelingsleder, tilsynslege, tjenesteledere sykehjem og hjemmetjeneste.

Tildeling av langtidsopphold skjer på bakgrunn av søknad, helseopplysninger, relevant kartlegging, og individuell/tverrfaglig vurdering. På bakgrunn av dette fattes det enkeltvedtak.

Søknadsskjema finnes elektronisk på kommunens egen hjemmeside eller kan fås fra tjenestene. Søknad sendes Behandlende avdeling v/ inntaksteam.

§ 6. Venteliste

Dersom søker oppfyller kriterier for langtidsopphold, men det ikke er ledig plass på sykehjemmet, skal kommunen sette søker på venteliste. Ved ledig plass skal alle på ventelisten vurderes av inntaksteamet. Ved ledige plasser skal den med størst og mest omfattende hjelpebehov ut i fra kriteriene i §4 prioriteres.

Sykehjemsavdelingen har ansvar for å holde oversikt over personer på venteliste.

§ 7. Tiltak i påvente av langtidsopphold i sykehjem

Personer med vedtak og som venter på langtidsplass i sykehjem skal få andre nødvendige tjenester for å sikre nødvendig og forsvarlig helsehjelp i ventetiden. Dette kan være økt hjemmesykepleie, hjemmehjelp, dagopphold/dagaktivitetstilbud, fritidskontakt, korttidsopphold og/eller andre tjenester i omsorgstrappen. Personer som mottar hoved omsorg fra sine pårørende, skal få tilbud om avlastende tiltak for særlig tyngende omsorgsoppgaver.

§ 8. Egenbetaling

Betaling for tjenesten er hjemlet i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-2 og forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §3. Kommunens beregning av egenbetaling følger denne forskrift.

§ 9. Klageadgang

Vedtak kan påklages til Fylkesmannen i Troms etter reglene i Lov om pasient- og brukerrettigheter § 7-2. Klagefristen er 4 uker, regnet fra den dagen søker mottar brevet. Klagen bør utformes skriftlig jf pasient- og brukerrettighetsloven § 7-3, og skal sendes til den avdelingen som har fattet vedtaket. Avdelingen vil vurdere om det er grunn til å endre vedtaket. Dersom vedtaket opprettholdes oversendes det til fylkesmannen. For nærmere opplysninger, ønske om innsyn eller ved behov for hjelp til å fremsette en klage vil saksbehandler veilede.

§ 10. Ikrafttreden

01.07.17.

Høringsnotat om forslag til forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i

Storfjord kommune

Bakgrunn for høringsnotatet

13. juni 2016 vedtok Stortinget endringer i pasient- og brukerrettighetsloven og i helse- og omsorgstjenesteloven om rett til opphold i sykehjem eller bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns-tjenester, kriterier og venteliste. Pasient eller bruker som oppfyller kriterier for langtidsopphold etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 a andre ledd, har rett til vedtak om dette, jf pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 e, første ledd. Rettigheten er knyttet til helse og omsorgsfaglig vurdering av hvilke tilbud som kan sikre pasient eller bruker nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Endringen i helse- og omsorgtjenesteloven § 3-2 a innebærer en plikt for kommunene å utarbeide en forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig med heldøgnstjenester. Kommunen skal treffe vedtak om kriteriene er oppfylt, og føre venteliste over pasienter og brukere som venter på plass. Forskriften skal også omfatte pasienter og brukere som ville være best tjent med et langtidsopphold, men hvor det er forsvarlig at vedkommende bor hjemme i påvente, og hvordan kommunen skal følge opp i ventetiden.

Hensikten med forskriften er å bidra til forutsigbarhet og mer åpenhet rundt tildelingsprosessen. Formålet til regjeringen er å:

- Vesentlig styrke rettighetene til omsorgstrengende i praksis
- Forplikte kommunene sterkere enn i dag til å innfri de pliktene de har
- Tydeliggjøre at alle med omsorgsbehov skal få en vurdering om riktig omsorgsnivå som ikke er knyttet til kommunens kapasitet der og da
- Legge et sterkere press på kommunene gjennom åpenhet om både kriterier for tildeling og ventelister
- Innføre nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold etter at det er høstet erfaringer med de kommunale kriteriene.

Storfjord kommunes vurderinger:
Endringene i lovverket omhandler tildeling av langtidsopphold i sykehjem og i bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnstjenester. Storfjord kommune har et bofellesskap tilrettelagt med heldøgnstjenester på Elvevoll. Behandlende avdeling disponerer en leilighet i bofellesskapet kun beregnet til avlastning for hjemmeboende brukere, og tjenestene der inngår derfor som helsetjenester i hjemmet.

Storfjord kommune har et sykehjem som ligger på Hatteng. Virkeområdet til denne forskriften er derfor tildeling av langtidsopphold i sykehjemmet.

Storfjord kommune har ulike tjenester til personer med helse- og omsorgsbehov. Disse beskrives i ulike nivå som en omsorgstrapp. Tjenester på de ulike nivåene tildeles for å møte de ulike hjelpebehov. Helse- og omsorg i Storfjord kommune følger prinsippet om beste effektive omsorgsnivå (BEON) ved tildeling av tjenester. Alle tjenestene som hjemmesykepleie, praktisk bistand og opplæring i hjemmet, dagtilbud, korttids-/rehabiliteringsopphold og avlastning skal være vurdert som ikke hensiktsmessig før langtidsopphold innvilges. Dette påvirker hvordan kriteriene for tildeling av langtidsopphold er utformet.

For å få en grundig vurdering av behovet for helse- og omsorgstjenester hos den enkelte har helse- og omsorg i Storfjord kommune valgt å følge gjeldende retningslinjer og nasjonale føringer, også når det gjelder kartleggingsverktøy, jf IPLOS. IPLOS er et nasjonalt register med data som beskriver ressurser og bistandsbehov til dem som søker eller mottar nærmere definerte kommunale helse- og omsorgstjenester og hvilke tjenester som ytes. I tillegg benyttes andre helseopplysninger som epikriser, hjemmebesøk med observasjon og annen informasjonsutveksling som grunnlag for vurdering.

For å bli vurdert med behov for langtidsplass i sykehjem skal hjelpebehovet være omfattende, vanskelig å tidfeste og andre tjenester i omsorgstrappa kan ikke dekke behovet for nødvendig og forsvarlig helse- og omsorgstjenester. Det betyr at mange med middels til store hjelpebehov vil få tjenester i hjemmet så lenge det er forsvarlig.

2. Høring

Storfjord kommune skal påse at forskriften er så godt opplyst som mulig før vedtak, jf forvaltningsloven §37. Innhenting av synspunkt og høringssvar fra ulike parter inngår i dette.

Høringsdokument Forslag til forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune er tilgjengelig på vår nettside www.storfjord.kommune.no.

2.1. Høringsfrist

Det er 2 måneders høringsfrist. Frist for å gi høringssvar er 10.mai 2017.

Høringssvar sendes skriftlig til post.storfjord.kommune.no. Merk svaret med «svar på høring om forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune»

2.2. Høringsinstanser

Dette er en åpen høring som alle kan svare på, både organisasjoner og privatpersoner. Oversikt over høringsinstanser ligger som vedlegg. Dersom det er noen som savner noen på mottakerlista ber vi om at høringsnotatet videresendes. Høringsnotatet er tilgjengelig for alle på kommunens hjemmeside.

3. Videre prosess

Behandlende avdeling har ansvar for at høringssvar vurderes og at forslaget til forskrift eventuelt revideres på bakgrunn av høringssvar. Forskriften skal behandles i Levekårsutvalget og i Kommunestyret, senest 01.01.17.

Vedlegg til høringsnotat

Høringsinstanser – høring om forslag til forskrift for tildeling av langtidsopphold i sykehjem i Storfjord kommune

Rådet for eldre og funksjonshemmede

Pensjonistforeningen indre Storfjord

Pensjonistforeningen Skibotn

Fastleger i Storfjord kommune

Fagforbundet - Storfjord

NSF - Storfjord

Fylkesmannen i Troms

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/324 -1
Arkiv: 614
Saksbehandler: Anne Rasmussen
Dato: 15.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
18/17	Storfjord levekårsutvalg	23.05.2017
40/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Omsorgsboliger - stedsplassering

Vedlegg

1 Uttalelse fra styringsgruppa

2 Invitasjon til høring

3 Uttalelse fra Rådet for eldre og funksjonshemmede

4 Uttalelse fra Ungdomsrådet

5 Svar fra Storfjord pensjonistforening

6 Svar fra Oteren bygdeutvalg

7 Svar fra Skibotn pensjonistforening

8 Uttalelse fra Høyre og AP

Saksopplysninger

I henhold til befolkningsprognoser og allerede kjent vedtaksvekst i helse- og omsorgstjenester er det viktig å styrke omsorgstrappen for å gi større handlingsrom for tildeling av tjenester med riktig nivå og ressursinnsats. I tråd med dette er det vedtatt å bygge omsorgsboliger i Storfjord kommune.

Det er nedsatt følgende styringsgruppe:
Knut Jentoft, Hanne Braathen og Steinar Furuly (politisk valgt), Sissel Bjørklund og Line Hansen (fra hjemmetjenesten og sykehjemsavdelingen)

Styringsgruppen har vært på befaring i Lindås og Tromsø kommune for å se på ulike løsninger, dra veksler på andre kommuners erfaringer samt se på bruk av velferdsteknologi i omsorgsboliger

Omsorgsbolig er ikke et lovpålagt tjenestetilbud. Omsorgsbolig er et boligtilbud for grupper med særskilte behov for tilrettelegging av boligen og som er disponert for pleie- og omsorgsformål. Det er derfor hensiktsmessig at tjenestetilbudet er tilrettelagt med høy grad av nærhet til personell 24 timer i døgnet. Omsorgsboliger i bofellesskap med døgnbemanning er ikke sykehjem, men enhver som tildeles omsorgsbolig **er** hjemmeboende og følger regelverket for tjenester tildelt for hjemmeboende. Kommunen eier boligen og det inngås leiekontrakt om boforholdet, og beboer betaler husleie. Beboer kan søke på Husbankens bostøtteordning.. Det er videre et mål at beboere i omsorgsboligene og personalet jobber sammen for å opprettholde funksjoner slik at egenmestring og selvstendighet i *alle* dagliglivets gjøremål blir ivaretatt.

For å stå bedre rustet for fremtiden med hensyn til personalressurser og økonomi er det viktig at omsorgsboligene bygges i fellesskap med døgnbemanning. Videre må eksisterende døgnbemannede tjenestetilbud samordnes i størst mulig grad med omsorgsboligene.. Dette inngår i planleggingen for omsorgsboliger.

.
Det planlegges å bygge omsorgsboliger/eldretun både i Skibotn og i indre Storfjord, til sammen 12 boenheter, jf vedlagte uttalelse fra styringsgruppa.
I den forbindelse er spørsmål om tomteplassering sendt på høring til Rådet for eldre og funksjonshemmede, pensjonistforeningene/bygdeutvalg i Skibotn og indre Storfjord. Ungdomsrådet har også kommet med uttalelse.

Styringsgruppa anbefaler følgende alternativ:
Skibotn:

I Skibotn har styringsgruppa kommet fram til at det beste tomtevalget er på flata øst for Elektro Nord og barnehagen. Dette støttes av Skibotn pensjonistforening og Skibotn bygdeutvalg.

Indre Storfjord:

Styringsgruppa mener det beste alternativet er på Lindevollen. Her må ballbingen da flyttes noe, sannsynligvis nordover.

I høringssvarene fremkommer flere alternativ:

Pensjonistforeninga ønsker å bygge boligene i det nye Oldersletta boligfelt. Dette støttes av rådet for eldre og funksjonshemmede.

Bygdeutvalget på Oteren ønsker å bygge på Oteren, nærmere bestemt på tomta nord for Lyngskroa.

Ungdomsrådet ber om at støy fra ballbingen blir vurdert i denne sammenhengen.

.Det vedlegges også en tidligere uttalelse fra AP og Høyre om plassering

Saken legges nå frem til politisk behandling for valg av plassering. Avklaring omkring tomt er nødvendig slik at arbeidet med tegninger av omsorgsboliger kan starte. Tiltaket er planlagt med byggestart i 2018/2019 i henhold til vedtatt økonomiplan. Det gis 45% tilskudd fra Husbanken til bygging av omsorgsboliger.

Saken legges frem uten innstilling til vedtak.

Rådmannens innstilling

Saksprotokoll i Storfjord levekårsutvalg - 23.05.2017

Behandling:

Forslag fra Bente Bech:
Foreslår at omsorgsboligene blir lagt på Hatteng.

Forslag fra Susanne Vallesæter:
Vi foreslår plassering av eldretun/omsorgsboliger på Oteren.

Forslaget fra Bente Bech ble satt opp mot forslaget fra Susanne Vallesæter.
Forslaget fra Bente Bech ble vedtatt med 4 mot 1 stemme.
En stemte blankt.

Forslag fra Levekårsutvalget:
Vi forholder oss til Storfjord pensjonistforenings uttalelse om at tomtevalget blir lagt til den planlagte utvidelse av Oldersletta boligfelt.
Vi forholder oss til Skibotn pensjonistforenings uttalelse om at tomtevalget blir lagt til flata øst for Elektro Nord og barnehagen.

Forslaget fra Levekårsutvalget ble tatt opp til votering.
Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Foreslår at omsorgsboligene blir lagt på Hatteng.

Vi forholder oss til Storfjord pensjonistforenings uttalelse om at tomtevalget blir lagt til den planlagte utvidelse av Oldersletta boligfelt.
Vi forholder oss til Skibotn pensjonistforenings uttalelse om at tomtevalget blir lagt til flata øst for Elektro Nord og barnehagen.

Endelig stedsplassering av omsorgsboligene

Det er vedtatt å bygge omsorgsboliger i Storfjord. Planen er å bygge 6 omsorgsboliger i Skibotn og 6 boliger inne i fjorden. Boligene er tenkt plassert i to tun, begge med mulighet for utvidelse med to boenheter. Dette tiltaket ligger inne i økonomiplanen med 18 mill. i 2018 og 18 mill. 2019. Husbanken gir 45 % tilskudd til slike boliger. Begge steder er det tenkt byggestart høsten 2018 med ferdigstillelse i 2019.

Styringsgruppa som planlegger dette består av Hanne Bråthen, Steinar Furuly, Knut Jentoft, Line Hansen og Sissel Bjørklund.

For å være klar til byggestart høsten -18, så må kommunestyret vedta endelig stedsplassering nå før sommeren, men først bør Levekår behandle saka.

Pensjonistforeningene i Storfjord, bygdeutvalg i Storfjord og Rådet for eldre og funksjonshemmede ble invitert til å si sin mening om plasseringen.

Skibotn

I Skibotn har styringsgruppa kommet fram til at det beste tomtevalget er på flata øst for Elektro Nord og barnehagen. Dette støttes av Skibotn pensjonistforening og Skibotn bygdeutvalg.

Se kart: http://www.norgeskart.no/#15/707212/7706504

Inne i fjorden

Styringsgruppa mener det beste alternativet er på Lindevollen. Her må ballbingen da flyttes noe, sannsynligvis nordover.

Se kart: http://www.norgeskart.no/#15/695871/7692250

Pensjonistforeninga ønsker å bygge boligene i det nye Oldersletta boligfelt. Dette støttes av rådet for eldre og funksjonshemmede.

Bygdeutvalget på Oteren ønsker å bygge på Oteren, nærmere bestemt på tomta nord for Lyngskroa.

Ungdomsrådet ber om at støy fra ballbingen blir vurdert i denne sammenhengen.

Styringsgruppa for Omsorgsboliger i Storfjord ber med dette om at stedsvalget for omsorgsboligene blir gjort før sommeren 2017.

For Styringsgruppa

Knut Jentoft

Fra

Styringsgruppa for omsorgsboliger i Storfjord

(Hanne Braathen, Steinar Furuly, Line Hansen, Sissel Bjørklund og Knut Jentoft)

Hatteng 060317

Til

Pensjonistforeninger i Storfjord

Bygdeutvalg i Storfjord

Rådet for eldre og funksjonshemmede

Plassering av omsorgsboliger i kommunen: Frist for innspill: 30. april.

Kommunestyret har vedtatt at det skal bygges 6 omsorgsboliger med fellesareal både i Skibotn og på Hatteng, til sammen 12 boliger. Disse ligger inne i kommunens økonomiplan med bevilgning i 18 og 19. Planen er at bygginga starter opp høsten 2018 begge steder.

Men hva er en omsorgsbolig?

> Omsorgsbolig er ikke en lovregulert boform som sykehjem og aldershjem. Det er juridisk å betrakte som beboerens private hjem. Beboerne får i hovedsak tildelt hjemmetjenester etter en individuell vurdering, på samme vis som andre hjemmeboende. (Pleie og omsorgstjenester i private hjem ytes etter to lovverk: Lov om sosiale tjenester og lov om helsetjenesten i kommunen).
>
> Beboere i omsorgsboliger betaler husleie og får bostøtte etter vanlige regler. De betaler for medisiner, helsetjenester mv som andre hjemmeboende. Kommunenes adgang til å kreve egenbetaling for tjenester i hjemmet er regulert i sosialtjenesteloven. Betalingsmodeller og satser for hjemmetjenester varier fra kommune til kommune. Det er ikke betaling for hjemmesykepleie.
> En omsorgsbolig gir større muligheter for et selvstendig liv, - også økonomisk, enn en plass på sykehjem. Boligen skal være planlagt slik at man leve der livsløpet ut. Her har man altså sin egen leilighet på ca. 60m2, men man har også mulighet for sosialt fellesskap i fellesareal. Her vil også være vaktrom, slik at man kan ha bemanning til stede når det er behov for det.
>
> Det er også kommunen som avgjør hvem som får tilbud om omsorgsbolig. Det kan eksistere flere eierformer, men kommunale utleieboliger er det vanligste.

Styringsgruppa ønsker at man legger vekt på disse argumentene:

- Omsorgsboligene må ligge «supersentralt.» D.v.s. at butikk er viktig. Man må kunne komme seg på butikken med rullestol eller rullator og klare seg mest mulig sjøl.
- Tomta må være flat.
- Nærhet til kommunikasjon.
- Nære møtesteder med liv og aktiviteter er viktig.
- Mange må ha ærend på stedet, slik at det blir lett å stikke innom.
- Fellesstua skal være et sted som lever med aktiviteter.
- Det må være liv og røre utenfor vinduene.

Styringsgruppa ønsker at tomtevalget avgjøres denne våren og inviterer adressatene til å komme med innspill og synspunkter innen 30. april.

På Hatteng foreslår styringsgruppa å bygge på Lindevollen, enten sør eller nord for ballbingen. Det er plass begge steder, men det vil kanskje være en fordel å flytte ballbingen noe den ene eller andre veien.

Se kart: http://www.norgeskart.no/#15/695871/7692250

I Skibotn har man kommet fram til at det beste tomtevalget er på flata øst for Elektro Nord og barnehagen.

Se kart: http://www.norgeskart.no/#15/707212/7706504

Begge steder må det foretas en reguleringsendring.

Storfjord kommune
Personal- og serviceavdelingen

Storfjord kommune v/ordfører

Deres ref:	Vår ref:	Løpenr:	Arkivkode	Dato
	2016/183-4	3855/2017	033	03.05.2017

Uttalelse til eldreboliger fra Råd for eldre og funksjonshemmede

Råd for eldre og funksjonshemmede stiller seg bak de anbefalinger som er gitt av pensjonistforeningene i kommunen.

Med hilsen

Ann-Mari Hansidatter (s.)
Leder Råd for eldre og funksjonshemmede
tlf.: 77 21 28 00

Lena Nilsen
Sekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevet signatur.

Hei

UR hadde møte den 3.4.17 og behandlet blant annet saken om Omsorgsboliger –Lindevollen

10/17 Omsorgsboliger i Storfjord
Saksbehandler: Jill Fagerli

Epost fra leder av Råd for eldre og funksjonshemmede, der hun videresender epost fra ordfører, der det blant annet er foreslått som alternativ å flytte ballbingen på Hatteng i forbindelse med bygging av omsorgsboliger ved Lindevollen.

Behandling:

Eposten ble gjennomgått og diskutert

UR er bekymret for at ballbingen og dens bruk vil forstyrre beboerne som skal bo i omsorgsboligene. I dag brukes ballbingen til forskjellige tider, også på natta. Det kan bli en del rop og støy under spilling, samt at baller havner utfor ballbingen. Vil det bli nattero til et visst klokkeslett? – det kan i så fall forstyrre dagens bruk av bingen. Viktig at ungdommen får opprettholde bruken av bingen slik det gjøres i dag, på impuls og når de vil.

Vedtak:
UR ønsker at man ser på plassering av ballbingen og nærheten til omsorgsboligen, som en helhet. Eventuell støy- mur kan hjelpe. Viktig at alle brukere ivaretas.

Med vennlig hilsen

Jill Fagerli
Daglig leder, Storfjord frivilligsentral

JSN
Kopi: KJE
TT

Storfjord pensjonistforening

9046 Oteren

5.mars. 2017

Til Storfjord kommune

PLASSERING AV ELDRETUN/OMSORGSBOLIGER PÅ HATTENG.

Storfjord pensjonistforening foreslår at tomtevalget blir lagt til det planlagte utvidelse av Oldersletta boligfelt.

Begrunnelse:

Vi synes dette er et bedre alternativ for eldretun/omsorgsboliger, med fremtidige aktiviteter i tilknytning til boligfelt.

- Sentrumsnær og god tilgang til offentlig kommunikasjon og aktiviteter.
- Utsikt til alle kanter, ikke noen bakside.
- Flat tomt med tilrettelagt gangveier.
- Nær møtesteder med liv og aktiviteter.
- Fellesstua som møteplass for aktiviteter og med et stort felles uterom.

Saken ble behandlet på medlemsmøte 28.mars 2017.

Enstemmig vedtak.

Storfjord pensjonistforening
Ann-Mari Hansidatter

Ann-Mari Hansidatter

leder

Oteren bygdeutvalg
9046 Oteren

28.04.17

Storfjord kommune
Rådhuset
9046 Oteren

Plassering av eldretun/omsorgsboliger på Oteren

Viser til vedtak om bygging av omsorgsboliger for eldre, med frist 30.04.17 for innspill.

Oteren bygdeutvalg behandlet saken i møte 26.04.17. Grendelaget har følgende argumenter til plassering av boligene på Oteren:

Dagens pensjonister har ofte god utdanning, lever lengre og ønsker å ha et aktivt liv og reiser. Mange har førerkort og hatt bil lenge. Rullestolavstand til butikk er ikke relevant for omsorgsboliger. Eldre som må benytte rullator eller rullestol for å komme til butikk må ha med en hjelper. I fremtiden vil tilbud om innkjøp trolig kunne skje ved bruk av data fra egen bolig. I tillegg har noen fritidskontakter, som også hjelper til med transport og handling.

På Oteren er det tilgjengelige tomteområder i nærhet av Lyngskroa. Området er sentralt for besøkende, og skulle det være behov for bespisning og overnatting, er Lyngskroa tilgjengelig.

Nærhet til helsesenter (hjemmetjenesten, lege, fysioterapeut, helsesøster) og trimrom er vel så viktig som avstand til butikk. Det vil bli nært for hjemmetjenesten dersom det er snakk om bistand i omsorgsboligene. Det er gode bussforbindelser og når ny vei kommer, blir det bare lokal trafikk i området. Etter omlegging av E6 vil internområdet på Oteren se annerledes ut og mer hensiktsmessig med nye interne veier. Nærhet til Lyngsalpan vekst og Valmuen, med de aktiviteter som blir å være der (dagsenter, bruktbutikk med kafe osv.). Barnehagen vil også være i gangavstand, med liv og røre å se der.

Vi oppfordrer kommunestyret til å plassere boligene på Oteren, jf. argumentene over.

Med vennlig hilsen
Oteren Bygdeutvalg
v/Emil Nilsen
nestleder/sekretær

Steinar

SKIBOTN PENSJONISTFORENING
REFERAT
fra årsmøtet den 17. januar 2017

Antall deltakere: 21 medlemmer

Saksnr.	SAK	VEDTAK
7/2017	Åpning ved leder	Leder ønsket velkommen. Sakslista ble godkjent av årsmøtet.
8/2017	Valg av møteleder	**Valgt**: Svein Richardsen
9/2017	Valg av møtesekretær	**Valgt**: Svein Richardsen
10/2017	Valg av to til å underskrive protokollen	**Valgt**: Einar Garden og Solveig Kuivalainen
11/2017	Årsberetning 2016 fra styret	Årsberetningen ble gjennomgått av hver enkelt og deretter ble punktene diskutert i plenum. **Vedtak**: Årsberetningen godkjent
12/2017	Regnskap 2016 og budsjett 2017	Regnskap og budsjett ble presentert av kasseføren. Noen spørsmål og kommentarer. Driftsresultatet fra Møteplasskafeen er svakt. **Vedtak**: Regnskap 2016 og budsjett 2017 godkjennes av årsmøtet.
13/2017	Revisjonsberetning	Beretning i vanlig forstand ikke fremlagt. Revisorene har ved underskrifter godkjent regnskapet.
14/2017	Valg.	Valgkomiteen fremla flg. forslag: Nestleder: Ann-Olaug Holmeslett (gjenvalg) Styremedlem: Ragnhild Henriksen (ny) Varamedlem: Sigrun Andersen (gjenvalg) Revisorer: Karl Nyland og Magne Steinnes (begge nye). **Vedtak**: Valgkomiteens innstilling vedtatt i sin helhet.
15/2017	Plassering av Eldretunet	Anbefaling fra styret om at Eldretunet blir plassert på østsiden av E6 og mellom Skibotn spedisjon og den gamle «Leif Beck gården». **Vedtak**: Styrets anbefaling tiltredes.
16/2017	Pensjonisttur 2017	S.Furuly la frem tanker om mulig utenlandstur våren 2017 basert på å reise med fly til en by i Europa, f.eks. Praha. **Vedtak**: Komiteens tanker er interessante. og de arbeider videre med planene. Månedsskiftet april/mai er best. Ca 15-20 deltakere.
17/2017	Avslutning	Leder takket for fremmøtet, og så frem mot arbeidet for foreningen i 2017. Møtet hevet klokken 2055.

S. Richardsen
referent

Einar Garden
(sign)

Solveig Kuivalainen
(sign)

KJE
kopi: TRL
ALO
ARA

Til

Ordfører i Storfjord kommune

Knut Jentoft

ELDRETUN

På vegne av kommunestyre representanter fra Høyre og Arbeiderpartiet ønsker vi å komme med følgende forslag, som vi ønsker blir tatt opp i første kommunestyremøte.

Vi er alle sammen klare over de utfordringer som vår kommune vil få når det gjelder eldrebølgen.

Flere politikere har tatt til ordet for at vi også må bygge eldreboliger i Storfjord, noe vi er enige i.

Vi ser for oss et tun med flere boliger – leiligheter for eldre.

I og med at det ikke blir bygd nytt sykehjem i Skibotn, så vil tomten som var avsatt til dette formålet kunne bli benyttet til et eldretun. Vi kan tenke oss et tun – område med ca 10 enheter og med mulighet for utvidelse ved behov.

Vi foreslår at saken blir satt opp på sakslisten til første møte i Kommunestyret slik at vi kan fatte vedtak i saken.

Samtidig som vedtak blir fattet, oppnevner det samme møte en arbeidsgruppe som får i oppdrag å jobbe frem konkrete planer i denne saken.

Skibotn 31 mars 16.

Geir Varvik

Høyre

Sigmund Steinnes

Arbeiderpartiet

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/324 -3
Arkiv: 614
Saksbehandler: Anne-Lena Dreyer
Dato: 15.05.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
17/17	Storfjord levekårsutvalg	23.05.2017
41/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Heldøgnsomsorgsboliger for psykisk helse og rus

Henvisning til lovverk:
Helse- og omsorgstjenesteloven
Pasient og brukerrettighetsloven

Henvisning til veiledere
Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016 – 2020)
Sammen om mestring
ROP-retningslinjer

Vedlegg: 1.utkast romprogram

Saksopplysninger:

Saken er behandlet i Levekårsutvalget 23.05. I dette saksframlegget fremkommer det i tillegg noen utfyllende opplysninger.

Fra og med 1. juli 2016 er det lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven og i helse og omsorgstjenesteloven som rettighetsfester retten til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgnsomsorgstjenester. Det fremgår klart av loven at pasient eller bruker har rett til slikt opphold dersom dette etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering er det eneste kommunale tilbudet som kan sikre pasienten og brukeren nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Storfjord kommune har pr. i dag ikke et heldøgns botilbud til mennesker med utfordringer knyttet til rus og psykiske lidelser. Psykisk helse- og rusomsorgen har ikke personell tilgjengelig på ettermiddag, kveld eller natt for denne brukergruppen. Dette medfører blant annet at det blir utfordrende å gi forsvarlig oppfølging, omsorg og helsehjelp. Det er flere brukere som har behov for å bo i et heldøgnsomsorgstilbud med kompetent personell. Noen brukere vil ha behov for å bo i et slikt tilbud over lenger tid, andre vil ha behov for et slikt tilbud i en begrenset periode som en del av et behandlingsopplegg, eller for å forebygge innleggelse i sykehus/spesialisthelsetjenesten.

På bakgrunn av dette ble det søkt Fylkesmannen om prosjektmidler for å utrede og planlegge et heldøgnsomsorgstilbud. Kommunen fikk tilskudd fra Fylkesmannen, og den 19.09.16 ble det

tilsatt prosjektleder i 50 % stilling med varighet i ett år for utredning og planlegging av et slikt tilbud. I tilknytning til prosjektet er det opprettet styringsgruppe og prosjektgruppe. Styringsgruppa består av: Knut Jentoft, Håvard Gjerseth, Anne-Lena Dreyer, Linda Rasmussen og Heidi Svartkjønnli (prosjektleder).

I prosjektgruppa har Heidi Svartkjønnli, Linda Rasmussen, Ketil Slettli og Roger Sommerseth deltatt. Da det har vært utfordrende å få brukerrepresentasjon for dette prosjektet, har prosjektleder hatt kontakt med brukerorganisasjonene RIO og Marborg. I tillegg har det har vært gjennomført samtaler med NAPHA (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helse). Tilbakemeldinger fra brukerorganisasjonene og NAPHA er at kommunen er på riktig spor med tanke på å gi psykisk syke og rusavhengige et tilbud i form av heldøgnsomsorgstilbud for de som har behov for dette. Hvordan tjenestetilbudet tilknyttet boligen skal utformes må det arbeides videre med i samarbeid med blant annet ansatte, brukerorganisasjonene mfl.

To deltagere i prosjektgruppa besøkt Målselv kommune som har etablert heldøgnsomsorgstilbud for denne brukergruppa. Erfaringer Målselv har gjort, vil bli tatt med videre i utformingen av tiltaket.

Vurdering:

Samhandlingsreformen intensjoner er å forebygge mer, behandle tidligere og samhandle bedre. Pasienter og brukere skal få tidlig og god hjelp nærmest mulig der de bor. Med bakgrunn i dette må Storfjord kommune tenke nytt i forhold til organisering og struktur på tilbudet til brukere innenfor rus og psykisk helse.

Spesialisthelsetjenesten benytter ikke lengre begrepet ferdigbehandlede pasienter men heller utskrivningsklare pasienter. Dette innebærer at spesialisthelsetjenesten påstarter en behandling i døgnavdeling eller poliklinikk, og behandlingen videreføres i kommunen. Det er per i dag ikke tilstrekkelig å kun tilby tjenester på dagtid til disse brukergruppene. Med andre ord så må tjenesten dimensjoneres slik at kommunen også har mulighet til å ta imot pasienter som har behov døgnkontinuerlig oppfølging. Dette stiller særlig krav til kommunen i en behandling/rehabiliteringsfase – i form av tilpassede boliger med miljøterapeutisk og helseoppfølging av kompetent personell. Hensikten er å få på plass et mer samlet og helhetlig tjenestetilbud til denne brukergruppen.

Det er foretatt BrukerPlan-kartlegging vedrørende omfang av ovenfor nevnte problemer i Storfjord kommune. På bakgrunn av denne kartleggingen og erfaringer fra tjenesten anslås det pr. i dag å være behov for minimum fire boenheter – herav en for langtidsbruk, to for bruk i kontraktfestet tid – samt en akutt leilighet.

En heldøgns bemannet bolig vil sikre brukerne med redusert boevne god og stabil oppfølging, støtte, behandling og veiledning uansett tid på døgnet. På den måten vil en også så langt som mulig kunne forebygge forverring av psykiske lidelser eller rusbruk, og at innleggelse i sykehus/spesialisthelsetjenesten kan unngås. Dette vil være samfunnsøkonomisk besparende, og ikke minst spare brukerne for de store påkjenninger som langtidsinnleggelser ofte medfører. Nettverket til brukere vil i mange tilfeller være utslitt, men med en visshet om at deres nære er godt ivaretatt og har oppfølging via et heldøgns omsorgstilbud, vil dette trolig skape positive ringvirkninger også for pårørende.

Bemanning: Her må det vurderes sambruk og/eller omdisponering av ansatte. For eksempel vil en kunne benytte personale som er tilknyttet boligen på Elvevoll. Det bør vektlegges at personell

som knyttes til boenhetene for rus og psykisk helse må ha faglig kompetanse og være personlig egnet.

Boligen bør bygges etter samme prinsipp som heldøgnsomsorgsboliger for eldre, med blant annet implementering av velferdsteknologi, fellesrom, personaldel, mulighet for å bo i boligen livsløpet ut, universell utforming, uteareal som gir mulighet for aktivitet mv. Styringsgruppa har utarbeidet et forslag til romprogram (se vedlegg) som vil være utgangspunktet for det videre arbeidet. Det er antatt et areal på 370 m2 for hele bygget, som vil medføre en estimert kostnad på ca 10 -11 mill. Kostnader til utearealer er pr tiden ikke beregnet pga at tomteplassering ikke er avklart. Det er satt av kr 12 mill i økonomiplanen for 2019. Dersom det er mulig er det ønskelig å framskynde byggestart til 2018, dette må imidlertid vurderes på et senere tidspunkt. Det gis 45 % i tilskudd fra Husbanken til bygging av omsorgsboliger. 3 av leilighetene vil kommunen få leieinntekter av, akuttleiligheten kan kommunen ikke påregne leieinntekter av.

Styringsgruppa anbefaler at et slikt tilbud blir plassert på Hatteng og da i nærhet til planlagt heldøgnsomsorgsbolig for eldre. Dette med tanke på at det vil gi større mulighet for å dra veksel på personell. Det må videre arbeides med detaljplanlegging av både boligen, uteområdet og utforming av tjenestetilbudet. Det bør også planlegges slik at man kan bygge på flere boenheter dersom det blir behov for dette. Plasseringen vil ivareta brukernes behov for å ha lett tilgjengelighet til blant annet psykisk helse og rusomsorgen, framtidig psykolog, butikk og øvrig samfunnsliv. Flere av brukerne har ikke førerkort og bil, og det vil derfor være hensiktsmessig at diverse tjenester finnes i gangavstand til boenhetene. Boenhetene bør bygges i rekkehus-modell med lett adgang til fellesareal og personaldel.

Saken legges nå frem til politisk behandling for valg av plassering. Avklaring omkring tomt er nødvendig slik at arbeidet med tegninger av omsorgsboliger kan starte. Tiltaket er planlagt med byggestart i 2018/2019 i henhold til vedtatt økonomiplan.

Styringsgruppas forslag:

1) Det bygges fire heldøgns omsorgsboliger med fellesareal og personalbase for psykisk helse og rus på Hatteng. Det bør planlegges for utvidelse med inntil to boenheter.
2) Boligene plasseres i enden av nye Oldersletta boligfelt opp mot campingplassen. Noe av skogen mot campingplassen bevares. Byggestart i 2018/2019.

Saksprotokoll i Storfjord levekårsutvalg - 23.05.2017

Behandling:

Styringsgruppas forslag ble tatt opp til votering.
Styringsgruppas forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

3) Det bygges fire heldøgns omsorgsboliger med fellesareal og personalbase for psykisk helse og rus på Hatteng. Det bør planlegges for utvidelse med inntil to boenheter.
4) Boligene plasseres i enden av nye Oldersletta boligfelt opp mot campingplassen. Noe av skogen mot campingplassen bevares. Byggestart i 2018/2019.

1. utkast romprogram heldøgnsomsorgsbolig rus- og psykisk helse

Merknader: universell utforming - lite/ingen dørstokker, tilrettelagt for rullestolbrukere (bred inngang, døråpninger m.m.), tilrettelagt for hørselshemmede (teleslynge, høytalere). Alarm-system? Skilting / fargekoder viktig i rom hvor demente skal være

	Pkt.	Funksjon	Km2	Ant rom	Totalt	Merknader	Areal
Personal og fellesareal		Inngang	4	1	**4**		
		Garderobe	5	2	**10**	Dame og herregarderobe er det noe spesielle lovkrav?	
		Medisinrom	5	1	**5**		
		Toaletter arbeidstakere, et med dusj	6	2	**12**		
		Hvilerom	10	1	**10**		
		Kopi-/lagerrom	4	1	**4**	Med plass til skriver/kopimaskin, makuleringsmaskin, lite rekvisitalager	
		Pauserom/møterom	15	1	**15**		
		Kontor personal	10	2	**20**		
		Bøttekott/Lager	6	1	**6**	Med plass til renholders utstyr/tralle etc.	
		Kjøkken/stue/spisestue	30	1	**30**		
		Toalett fellesareal	4	1	**4**		**120**
Leiligheter	**Leiligheter x 3**	Kjøkken stue	25	1	**25**		
			15	1	**15**		
		Toalett/dusj/vaskerom	12	1	**12**		
		Bod	4	1	**4**		
		Vindfang	4	1	**4**	3 leiligheter x 60	**180**
	Akutt leilighet	Kjøkken stue	25	1	**25**		
		Soverom	15	1	**15**		
		Toalett/dusj/vaskerom	12	1	**12**		
		Bod	4	1	**4**		
		Vindfang	4	1	**4**		
		Soverom	10	1	**10**		**70**
		Beregnet kvm:			**370**		**370**
		Tilgjengelig kvm:			**370**		

Uteområde	**Hage/utearealer / avskjermet fra trafikk/parkering**	Garasje / carport				Parkering for ??? biler	
		Utplass - under tak				Med platting. Mulighet for sitteplasser, aktiviteter, etc.	
		Potetåker, kjøkkenhage				Et lite område hvor en kan plante gulrøtter, poteter, reddik eller andre småting	
		Liten urtehage / drivhus?				Lite drivhus	
		Lager-rom / utstyrsbod				Lagring av turutstyr, sykkel, spark etc	

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/429 -13
Arkiv: 033
Saksbehandler: Charlotte Heimland
Dato: 26.04.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
42/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Søknad på fritak fra verv

Henvisning til lovverk:

Saksopplysninger

I e- post datert 03.11.16 søker Kari Nilsen Overelv om fritak fra sitt verv som representant for H/MDG til Styret for plan og drift fra 01.01.17 og ut valgperioden.
Som begrunnelse oppgir hun personlige årsaker.

Representanter/vararepresentanter i Styret for plan og drift fra H/MDG:
Kari Nilsen Overelv, representant
Gaute Østeggen, representant
Dag Frode Fagerli, 1. vararepresentant
Torill Letto, 2. vararepresentant
Kasper Holmen, 3. vararepresentant
Mona Willumsen, 4. vararepresentant

Rådmannens innstilling

1. Kari Nilsen Overelv innvilges fritak som representant til Styret for plan og drift fra 01.01.17 og ut valgperioden.
2. Som ny representant velges:

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/651 -23
Arkiv: U63
Saksbehandler: Trond Roger Larsen
Dato: 12.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
43/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Nordkalotteri AS - søknad om utvidet skjenkeareal - uteservering Kafe Ruija, Skibotn

Vedlegg
1 Søknad om serverings- og/eller skjenkebevilling
2 Søknad om skjenkebevilling - uteservering
3 Skisse over skjenkeareal

Saksopplysninger

Nordkalotteri AS søker den 29.05.17 om uteservering og om å få skjenke alkohol (øl og vin) ute på terrasse ved Kafe Ruija (Nordkalottsenteret). Søknaden gjelder fra 01.06.17 – 30.09.17. Søkeren har i senere e-post uttrykt ønske om at denne uteserveringen må være en fast ordning hvert år. Skisse over skjenkearealet er vedlagt. Omsøkt skjenketid er i tidsrommet fra kl. 10.00 – 02.30.
Åpningstiden er opplyst å være fra kl. 10.00 – 18.00 alle ukedager.

Lensmannen i Lyngen har i sin uttalelse av 08.06.17 ingen bemerkninger så lenge gjeldende lover og forskrifter overholdes. Det gjøres oppmerksom på at åpningstiden er 10-18, men skjenketiden det søkes for er 10.00-02.30.

Vurdering

Kommunestyret har i 2014 vedtatt egne lokale forskrifter til alkoholloven. I § 2 b) om skjenketider står det: *Serveringssteder med uteservering kan skjenke alkohol ute i tidsrommet fra kl. 13.00 til klokken 21.00.*

Rådmannens innstilling

1. Nordkalotteri AS (Kafe Ruija) gis tillatelse til uteservering og skjenking av alkohol med lavere alkoholinnhold enn 22% alle ukedager dette er tillatt etter alkoholloven.

2. Skjenking av alkohol ute på serveringssteder kan skje i tidsrommet mellom kl. 13.00 – 21.00, jfr. kommunens lokale forskrifter til alkoholloven av 26.02.14. Nordkalotteri AS Kafe Ruija kan ha uteservering i tiden 01.06 – 30.09. i året som en som en fast ordning.
3. Skjenkearealet ute er på terrasse i tilknytning til Nordkalottsenteret, jfr. innsendt skisse. Skjenkearealet skal sikres fysisk med gjerde eller lignende for en bedre kontroll med utøvelsen av bevillingen.

Serverings- og/eller skjenkebevilling (KF-123)

Referansenummer: JHKE56

Registrert dato: 29.05.2017 14:24:29

Innledning

Henvendelsen gjelder

⊙ Søknad om ny bevilling

Bevillingssøker/-haver er

⊙ Foretak/lag/forening

Bevillingstype

☒ Skjenkebevilling

Bevillingssøker/-haver

Opplysninger om foretak/lag/forening

Organisasjonsnummer
917639108

Foretak/lag/forening
Nordkalotteri AS

Adresse
Johan Beck-veien 23

Postnummer
9143

Poststed
SKIBOTN

Telefon
93010675

Telefaks

Opplysninger om kontaktperson

Fornavn
Inga-Pirita

Etternavn
Viik

Adresse
Øvre Markedsplass 25

Postnummer	Poststed
9143	SKIBOTN

Telefon
48031823

E-post
kaferuija@gmail.com

Har søker andre bevillinger med hjemmel i alkoholloven

⊙ Ja

Type bevilling	Virksomhetens navn	Adresse	Postnr.	Poststed
Servering/skjenking	Nordkalotteri AS	Johan Beck-veien 23	9143	SKIBOTN

Serverings-/skjenkestedet

Oppgi organisasjonsnummeret til det selskapet som utfører serverings-/skjenketjenesten. Adressen skal angi stedets fysiske beliggenhet, ikke postadresse.

Opplysninger om serverings-/skjenkested	
Organisasjonsnummer 917639108	
Skjenkested/-lokale Kafe ruija	
Gate-/vei-/stedsadresse NORDKALOTTERI AS	
Postnummer 9143	Poststed SKIBOTN
Telefon 93010675	
Telefaks	

Virksomhet
Søknaden gjelder alkoholholdig drikk med ☒ Lavere alkoholinnhold enn 22 %
Driftskonsept
Type virksomhet ☒ Kafe/konditori
Servering/skjenking skal foregå ☒ Utendørs
Antall sitteplasser utendørs 24
Periode for uteservering
Fra og med dato 1.6-17
Til og med dato 30.9-17
Ved uteservering må det foreligge tillatelse fra Mattilsynet, grunneier og politi før bevillingen kan innvilges.
Bruk av arealet Søkes sjenkebevilling til terasse ved Kafe ruija
Mer om skjenkestedet
Aldersgrense 18
Skjenkeareal utendørs 50m2 [kvm]
Rutiner ved skjenkestedet Kafe ruija følger alkohollovens regler og sine ikt rutiner

Åpningstider				
Mandag	Fra kl.	[ttmm]	Til kl.	[ttmm]
	10		18	
Tirsdag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	

Onsdag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	
Torsdag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	
Fredag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	
Lørdag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	
Søndag		[ttmm]		[ttmm]
	10		18	

Andre søknader

Andre søknader

Til Mattilsynet

⊙ Søknad innvilget

Dato for godkjenning

05.10.2016

Til bygningsmyndighetene

⊙ Ikke søkt

Omfang og skjenketid

Forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk

Med høyst 4,7 % alkohol

Med alkohol-innhold mellom 4,7 % og 22 %

Utendørs

Ønsket skjenketid

Fra klokken

10.00

Til klokken

02.30

Daglig leder for serveringsbevillingen

Opplysninger om styrer

Fødselsnummer	
03036912846	[11 siffer]

Fornavn

Inga-Pirita

Etternavn

Viik

Adresse

Øvre Markedsplass 2

Postnummer	Poststed
9143	SKIBOTN

Skattekommune

Storfjord

Skal samme person være styrer for skjenkebevillingen

⊙ Ja

Etablererprøve

Er det oppnevnt en stedfortreder for skjenkebevillingen

⊙ Ja

Stedfortreder
Fødselsnummer 03036912846
[11 siffer]
Fornavn Inga-Pirita
Etternavn Viik
Adresse Øvre Markedsplass 25
Postnummer 9143
Poststed SKIBOTN
Skattekommune Storfjord

Kunnskapsprøve	
Kunnskapsprøve for styrer	
Har styrer avlagt kunnskapsprøve etter alkoholloven ⊙ Ja	
Hvilket år ble kunnskapsprøven avlagt 2016	[åååå]
I hvilken kommune ble prøven avlagt Storfjord	
Kunnskapsprøve for stedfortreder	
Har stedfortreder avlagt kunnskapsprøve etter alkoholloven ⊙ Ja	
Hvilket år ble kunnskapsprøven avlagt 2016	[åååå]
I hvilken kommune ble prøven avlagt Storfjord	

Sted og dato	Underskrift

Fra: Trond-Roger Larsen (Trond-Roger.Larsen@storfjord.kommune.no)
Sendt: 07.06.2017 09:02:23
Til: Post Storfjord
Kopi:

Emne: FW: Søknad om skjenkebevilling - uteservering
Vedlegg: image001.png;image001.png;20170602130228154.pdf;image001.png

Med vennlig hilsen

Trond Roger Larsen
Rådmann

Storfjord kommune • Omasvuona suohkan • Omasvuonon kunta
Telefon: 77 21 28 11 / 982 89 062
E-post: trond-roger.larsen@storfjord.kommune.no
www.storfjord.kommune.no

Mangfold styrker!
Tenk miljø - ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig

SE VÅR BROSJYRE HER!

From: Inga-Pirita Viik [mailto:kaferuija@gmail.com]
Sent: Friday, June 02, 2017 1:15 PM
To: Trond-Roger Larsen <Trond-Roger.Larsen@storfjord.kommune.no>
Subject: Re: Søknad om skjenkebevilling - uteservering

Hei!

Her er tegning av Nordkalottsenter, terasseareal er 23m2. Har tenkt å avgrense arealet med hvite ferdige "terassegjær/hagegjerdet" som man får kjøpt fra jernvarebutikk. Har målt at det er plass til 6 firemannsbord sånn at det blir 24 sitteplasser tilsaman. Har leid kontoret som ligger ved siden av kafedisken og har rett innsyn gjennom to vinduer mot terrassen.

Mvh
Inga-Pirita Viik/Kafe ruija

ons. 31. mai 2017 kl. 13.43 skrev Trond-Roger Larsen <Trond-Roger.Larsen@storfjord.kommune.no>:

> Før søknaden behandles, bes det om at det sendes inn skisse over skjenkeområdet ute, herunder hvordan man avgrenser/sikrer skjenkeområdet fysisk. Det skal sikres at gjester ikke «vandrer» fritt på uteområdet/gårdsplassen med skjenket alkohol.
>
> **Med vennlig hilsen**
>
> **Trond Roger Larsen**
> Rådmann
>
> **Storfjord kommune • Omasvuona suohkan • Omasvuonon kunta**
> Telefon: 77 21 28 11 / 982 89 062
> E-post: trond-roger.larsen@storfjord.kommune.no
> www.storfjord.kommune.no
>
> Mangfold styrker!

> Tenk miljø - ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig
>
> SE VÅR BROSJYRE HER!

--
Kafe ruija Inga-Pirita Viik Johan Beck-veien 23 9143 Skibotn Kaferuija@gmail.com Tel. +47 93 01 06 75

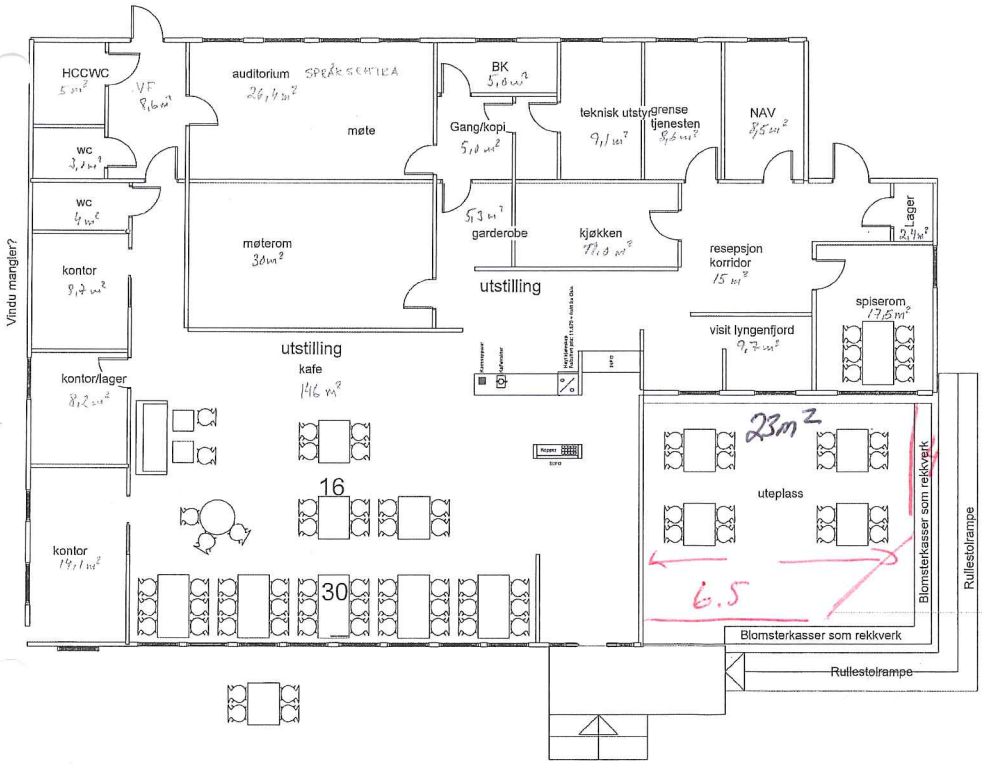

FORSLAG MØBLERING
M 1: 100

Tromsø 03.04.2016

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/296 -2
Arkiv: 001
Saksbehandler: Knut Jentoft
Dato: 13.06.2017

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
44/17	Storfjord kommunestyre	21.06.2017

Iverksettelse av fjellova i Storfjord kommune

Vedlegg
1 Voksenåsenerklæringen: Politisk grunnlag for en sentrumsregjering utgått av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, 14. oktober 1997
2 Vedtak i Nordland fylkesting om nærmere utredning av lokal forvaltning, 20. februar 2017
3 Vedtak i Troms fylkesting om ny forvaltningsordning for utmark i Nordland og Troms
4 Høyres stortingsvalgprogram 2017–2021, punkt om lokal forvaltning i Nordland og Troms
5 Senterpartiets stortingsvalgsprogram 2017-2021
6 Arbeiderpartiets stortingsvalgsprogram 2017-2021
7 Skriftlig svar fra landbruks- og matminister Dale til representantspørsmål om Statskogs SFs inntekter fra Nordland og Troms
8 Innstilling fra næringskomiteen til jordbruksmeldingen: https://stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2016-2017/inns-201617-251s.pdf

Saksopplysninger

Fjellovas virkeområde

Store deler av statsgrunnen i Nordland og Troms forvaltes i dag av Statskog SF, som grunneier. Statskog SF eier om lag 59 000 km2 av landarealet i Norge og ca. 13 000 km2 ligger i Troms fylke og 17 000 km2 i Nordland fylke. Innenfor dette eiendomskomplekset er det statsgrunn, der gårdbrukere i Nordland og Troms har rettigheter på allmenningsrettslig grunnlag. Det er blant annet slått fast i Utmarkskommisjonens dommer.

Fjellova § 1 regulerer hva og hvor loven gjelder. I § 1 heter det:

> *«Føresegnene i lova her gjeld for statsallmenningane.*

Kongen kan ta avgjerd om at lova heilt eller delvis skal gjelde også for andre område som tilhøyrer staten.
For skogsdrift og hogstrettar i skog gjeld lova ikkje.
Rettar i statsallmenningane i kraft av særleg heimel går ikkje inn under lova.»

Det fremgår av første ledd i bestemmelsen at loven gjelder «statsallmenningane». I Ot.prp. nr. 32 (1973–74) heter det om dette:

«Spørsmålet om avgrensinga av området for lova har også ei anna side, nemleg den geografiske: Kva for eigedomar skal lova gjelde for? Det som er sagt i utkastet, og som også står i lova frå 1920 § 1, er at lova gjeld for statsallmenningane. Med dette meinest den umatrikulerte statsgrunn i Sør-Norge til og med Nord-Trøndelag fylke (jfr. stortingsvedtak 11. mars 1926). Elles gjeld lova ikkje, med mindre det måtte verte særskilt fastsett at den skal gjere det. Men skulle det bli rettsleg fastslått at noko av den umatrikulerte statsgrunn i Nord-Norge er statsallmenning, følgjer det av seg sjølv at lova dermed også gjeld for slike område. (...).»
(Understreket her.)

For det tilfelle at det er statsgrunn i kommunen, vil uttalelsen over medføre at fjellova allerede gjelder. Denne rettsoppfatningen ble også lagt til grunn av Samerettsutvalget II (SRU II), som vurderte den rettslige status av statens grunn i Nordland og Troms i utredningens punkt 14.5.2.2:

«Etter Samerettsutvalgets syn kan det i dag legges til grunn at i den utstrekning statens eiendomsrett kan opprettholdes, må deler av statens grunn i Nordland og Troms anses som statsallmenninger i rettslig forstand fordi grunnen har de karakteristika som kjennetegner statsallmenningsgrunn.»

I fjellova § 1 annet ledd fremgår det at «Kongen» kan bestemme at fjellova skal gjelde også for andre områder som tilhører staten. Det innebærer at fjellova kan innføres for statsgrunn i Nordland og Troms ved vedtak som treffes av regjeringen.

I det følgende gjør vi kort rede for Lov om utmarkskommisjon for Nordland og Troms. Deretter, i punkt 4.3, omtaler vi kort de avgjørelser fra Utmarkskommisjonen som slår fast at det er allmenningsrettigheter i de aktuelle områdene med statsgrunn i Storfjord kommune. I punkt 4.4 går vi gjennom hvilken betydning avgjørelsene har for kommunen.

Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms av 1985

Ved *Lov om utmarkskommisjon for Nordland og Troms* av 1985, ble det opprettet en dømmende kommisjon med myndighet til å ordne rettsforhold, herunder fastsette grenser, mellom staten og andre for høyfjell og utmark i de to fylkene. I § 1 i loven het det:

«Det opprettes en dømmende kommisjon (utmarkskommisjonen) for å ordne rettsforholdene mellom staten og andre vedrørende høyfjellsområder og andre utmarksområder i Nordland og Troms fylker. Som staten regnes i denne lov også andre som forvalter eiendom på statens vegne.»

Kommisjonen bestod av fem faste medlemmer og to varamedlemmer (§ 3). I henhold til § 2 hadde kommisjonen følgende mandat:

«Kommisjonen har myndighet til ved dom med bindende virkning for alle vedkommende:

1. å fastslå om staten er eier av grunnarealer eller ikke,

2. å fastsette grenser mellom statens grunnarealer og tilstøtende grunnarealer,
3. å fastslå om bruksretter, herunder allmenningsretter, er til eller ikke på statens grunnarealer, og i tilfelle hvem som har bruksrett.»

Det sentrale i denne sammenheng er at Utmarkskommisjonen hadde rettslig myndighet til å avgjøre om det på statsgrunn var opparbeidet allmenningsretter, nr. 3, altså om det også i Nordland og Troms er statsallmenning.

Utmarkskommisjonens avgjørelser kunne ankes direkte til Høyesterett av berørte parter, jf. § 17. Nedenfor redegjøres det for de avgjørelser truffet av kommisjonen, som berører statsgrunn beliggende i Storfjord kommune.

Betydningen av Utmarkskommisjonens avgjørelser om allmenningsretter i Storfjord

Avgjørelsene fra Utmarkskommisjonen innebærer at fjelloven gjelder for de områder i Storfjord kommune der det er opparbeidet beiterettigheter på allmenningsrettslig grunnlag. På denne bakgrunn vil kommunen *iverksette fjellova* ved å treffe vedtak om å oppnevne fjellstyre, jf. § 3 i fjellova.

Fjellova § 1 annet ledd gir en adgang for å be Kongen – Regjeringen – om å treffe en beslutning om å godkjenne Storfjord kommunes vedtak om at fjellova skal gjelde i kommunen, uten at det reises sak om hvorvidt statsgrunnen er statsallmenning. Selv om departementet skulle være uenig i kommunens prinsipale syn, kan det etter bestemmelsens annet ledd treffes vedtak om at fjellova skal gjelde. Slikt vedtak kan også treffes for eventuell statsgrunn i kommunen der Utmarkskommisjonen ikke har slått fast at det er allmenningsrettigheter.

Dersom det skulle være statsgrunn i kommunen der det ikke er slått fast at det er allmenningsrettigheter, vil kommunen be om at Regjeringen treffer etterfølgende vedtak om å godkjenne oppnevning av fjellstyre også for disse områdene, slik at *fjellova innføres* for disse områdene.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER

En følge av at fjellova gjelder i kommunen og at kommunen oppnevner fjellstyrer, er at inntekter som følger av loven skal gå inn i en fjellkasse som administreres av fjellstyret, jf. fjellova § 11 første ledd. Hovedregelen er at fjellkassen skal brukes til å styrke allmenningen, jf. § 11 tredje ledd. Dersom overskuddet i fjellkassen er større enn det som trengs til tiltak i allmenningen, kan overskuddet benyttes til å styrke næringsgrunnlaget i de bygdene som har rett til allmenningsbruk. Inntekter til fjellkassen er regulert i §§ 12, 21, 25 og 29 i fjellova.

I henhold til § 12 skal fjellkassen tilføres halvparten av tomtefesteinntektene fra hytter og hotell som staten har på allmenningsgrunnen. Videre skal inntekter ved bortleie av kulturbeite eller dyrkingsjord til andre jordbrukere enn de som er allmenningsberettiget, gå til fjellkassen, jf. § 21. Inntekter ved salg av jaktkort går også til fjellkassen, jf. § 25 og det samme gjelder ved løsing av fiskekort, jf. § 29. Reguleringen av inntekter til fjellkassen og hvordan inntektene kan disponeres, sikrer at inntektene som genereres på statsgrunnen tilbakeføres til allmenningen og lokalt næringsliv. Inntektene blir dermed værende lokalt og det vil bli en klarere sammenheng mellom inntektene som skapes lokalt og styrking av allmenningen(e) og lokalsamfunnene i tilknytning til denne/disse. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF

i dag mottar fra bruk og forvaltning av utmarksressursene på statsgrunn, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste og uten kostnader for den enkelte kommune. Det er en forutsetning at vedtaket ikke fører til økte kostnader for de allmenningsberettigete.

Til arbeidet med NOU 2007: 13 A ble det innhentet opplysninger om Statskog SFs inntekter fra Nordland og Troms. Brutto omsetning i 2005 var 67,7 millioner kroner. I skriftlig svar fra landbruks- og matminister Dale til stortingsrepresentant Knag Fylkesnes (vedlagt) fremgår det at omsetningen i 2016 var 116,5 millioner kroner. Resultatet fra løpende drift i de to fylkene viser et overskudd på 10 millioner kroner, ikke medtatt engangsgevinster på 26,5 millioner kroner for skogvernerstatninger og salg av fast eiendom. Tallene viser at Statskog SF har store inntekter fra virksomheten i Nordland og Troms.

Ordførerens innstilling

Storfjord kommunestyre vedtar følgende:

1. Storfjord kommune vedtar å iverksette fjelloven ved å oppnevne et fjellstyre i henhold til fjellova § 3 første ledd. Fjellstyret skal administrere bruken av allmenningsrettighetene på statsgrunn i kommunen i henhold til fjellova § 3 annet ledd.
2. Fjellstyret skal i henhold til fjellova § 11 disponere en fjellkasse der de inntekter som følger av fjellova skal inngå.
3. Storfjord kommune vil gjennom dette vedtaket styrke det lokale selvstyre over utmarksressursene i kommunen. Det er en målsetting at de inntekter som staten gjennom Statskog SF i dag mottar fra bruk av disse utmarksressursene, tilfaller fjellstyret til lokalbefolkningens beste.
4. Kommunestyret ber rådmannen underrette Statskog SF og Landbruks- og matdepartementet om vedtaket, med anmodning om snarlig dialog om den praktiske gjennomføringen av vedtaket.

Framforhandlet på Voksenåsen, Oslo, 24. september til 14. oktober 1997.

Politisk grunnlag for en sentrumsregjering utgått av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

INNLEDNING

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har i tiden etter stortingsvalget 1997 ført drøftinger om en politisk plattform for en sentrumsregjering. Bakgrunnen for disse drøftingene er at statsminister Thorbjørn Jagland valgnatten varslet at han på bakgrunn av valgresultatet vil søke avskjed for sin regjering 13. oktober 1997. Det ble dermed klart at det må etableres en ny regjering. Det nye Stortingets sammensetning og den politiske situasjonen tilsier at dette må bli en mindretallsregjering.

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har ført drøftinger på basis av fellesmerknadene til regjeringens langtidsprogram, "Vilje til ansvar" av 20. mai 1997, de tre partiers felleserklæring av 20. august 1997 og de tre partiers programmer.

En sentrumsregjering vil ha sin parlamentariske basis i stortingsgruppene til Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, og vil søke samarbeid fra sak til sak med alle de andre partigruppene i Stortinget.

Det foreliggende dokument er for stortingsperioden 1997-2001 og vil utgjøre den politiske plattformen for en sentrumsregjering utgått av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre. Den omfattende satsing på videreutvikling av velferdssamfunnet vil bli muliggjort gjennom omfordeling og målrettet bruk av den merverdi som blir skapt i det norske samfunnet i fireårsperioden.

De tre partiene har forhandlet fram dokumentet på Voksenåsen i tiden 24. september til 14. oktober 1997. Partiene har i forhandlingene vært representert av:

Kristelig Folkeparti: Kjell Magne Bondevik, Valgerd Svarstad Haugland, Jon Lilletun

Senterpartiet: Anne Enger Lahnstein, Johan J. Jakobsen, Odd Roger Enoksen

Venstre: Lars Sponheim, Odd Einar Dørum, Gunnar Kvassheim

Oslo, 14. oktober 1997

Kjell Magne Bondevik

Anne Enger Lahnstein

Lars Sponheim

Valgerd Svarstad Haugland

Johan J. Jakobsen

Odd Einar Dørum

Jon Lilletun

Odd Roger Enoksen

Gunnar Kvassheim

VERDIGRUNNLAGET

Samfunnet må ha et solid verdifundament. En sentrumsregjering vil føre en politikk som er fast forankret i vår nasjonale og kristne kulturarv.

Et solidarisk og humant samfunn bygger på mennesker som viser medmenneskelighet, har omsorg for de svakeste og tar ansvar for andre, for miljøet og for kommende generasjoner. Det er derfor viktig å styrke de institusjonene som er formidlere av disse etiske og medmenneskelige verdiene. Mennesket skal stå i sentrum for samfunnsbygging og samfunnets institusjoner. Prinsippet om det enkelte menneskes ukrenkelige verdi uansett kjønn, religion, sosial bakgrunn, legning, funksjonsnivå, sivilstand, bosted og etnisk tilhørighet skal legges til grunn. Begreper som åndsfrihet, toleranse og mangfold vil være retningsgivende for en sentrumsregjerings virke.

En sentrumsregjering vil slå ring om et levende folkestyre som gir lik mulighet til politisk innflytelse i stedet for maktkonsentrasjon på få hender. De verdier som et reelt demokrati forutsetter slik som personlig frihet og sosial rettferdighet må sikres.

En sentrumsregjering vil understreke at det er mennesket og de menneskelige behov som skal stå i sentrum for en god samfunnsbygging. Mange av de største utfordringene gjelder dekning av ikke-materielle behov. Den materielle velferden må hele tiden også styres i forhold til de mål og verdier som skal legges til grunn for samfunnsutviklingen. Vi tar avstand både fra et syn som oppfatter mennesker først og fremst som individer med materielle behov, og fra oppfatninger av mennesker først og fremst som aktører i et marked. En sentrumsregjering har som utgangspunkt at mennesker kan og vil være aktive deltagere i samfunnet, som borgere, ikke bare som kunder og klienter.

En arbeidstaker er noe mer enn en ressurs for næringslivet. Arbeidslivets betydning for det enkelte individs velferd må gis større oppmerksomhet, og hensynet til å

kunne ivareta omsorgsoppgaver f.eks. i en småbarnsperiode krever mer fleksible regler og praksis.

En sentrumsregjering vil ta opp kampen mot sorteringssamfunnet. Nye holdninger i samfunnet tar utgangspunkt i et ønske om å kalkulere verdien av et menneske, eller avveie verdien av ett menneske, i forhold til et annet. Både forskning på aborterte foster, genteknologisk eksperimentering med mennesker og såkalt innvandrerregnskap, er eksempler på dette. Lønnsomhets-, nytte- og verdivurderinger av mennesket er et overgrep overfor det ukrenkelige i menneskeverdet.

En sentrumsregjering ønsker en samfunnsutvikling med større vekt på de kulturelle og menneskelige verdier, desentralisering bygd på mindre enheter som familie- og nærmiljø og en mer rettferdig fordeling såvel nasjonalt som internasjonalt.

Den rike del av verden kan ikke fortsette en politikk med en vekst som fører til stadig økende forbruk av ikke-fornybare ressurser med tilhørende forurensning. Nasjonale og internasjonale tiltak må ta sikte på å motvirke dette. Veksten i det private forbruket må reduseres og det må legges større vekt på miljøhensyn.

Fra ulike hold uttrykkes det bekymring for en verdimessig og moralsk forvitring i samfunnet. Dette slår ut i problemer både av menneskelig og økonomisk art. Vi ser f.eks. tendenser til "grådighetskultur" i økonomi og næringsliv, skatteunndragelser og svart økonomi, økende materialisme, seksuell mishandling, voldsbruk, forvitring av familie- og nærmiljøfellesskap og fremvekst av ekstreme ungdomsmiljøer.

En sentrumsregjering vil gå inn for at det oppnevnes en bredt sammensatt kommisjon som skal drøfte hvordan det kan skapes en bred verdimessig og samfunnsetisk mobilisering for å snu slike negative utviklingstrekk.

FOLKESTYRE OG OFFENTLIGHET

En sentrumsregjering tar utgangspunkt i at folkestyre innebærer et styresett med innflytelse for de mange og spredning av makt, kapital og eiendom. En sentrumsregjering mener at et levende og desentralisert demokrati med bred deltakelse er grunnleggende for å møte de store utfordringene i samfunnet. Det er gjennom folkelig engasjement og folkevalgt styring vi best kan løse miljøproblemer, få flere i arbeid, sikre utjevning mellom grupper, regioner og land, sikre nasjonal og lokal råderett over naturressursene, og norsk eierskap i næringslivet. Viktigheten av å bevare nærhet til beslutningene, var en av hovedårsakene til at sentrumspartiene avviste norsk medlemsskap i EU.

I dag ser vi at folkestyret er under press. Beslutninger overføres i økende grad til aktører i markedene, til kapitalsterke privatpersoner, organisasjoner, byråkrater og

andre som ikke står til ansvar overfor folket i valg. Dette fører til sviktende tillit, avmakt og mindre engasjement og deltakelse i samfunnsspørsmål hos folk flest.

Dersom viktige politiske målsettinger skal ivaretas må markedene korrigeres gjennom styring fra folkevalgte organer. Skal viktige samfunnsinteresser som hensynet til miljø og sosial og geografisk fordeling sikres, kan ikke utviklingen overlates til markedskreftene alene. En politikk som skal bidra til å oppfylle de samfunnsmål en sentrumsregjering går inn for, krever vilje til styring og samfunnssolidaritet.

En sentrumsregjering vil i mandatet for den vedtatte maktutredningen bl. a. legge opp til en nærmere analyse av konsekvensene for folkestyret av den omfattende overføring av beslutninger fra folkevalgte organer til aktører i markedene og internasjonale organisasjoner. Dette må bl. a. innebære en vurdering av behovet for bedret konkurranselovgivning. En slik analyse må også omfatte behandlingen av den betydelige saksmengde som etterhvert blir håndtert i tråd med behandlingsprosedyrer som følger av EØS-avtalen. Stortingets rolle i og kontroll med disse sakene må vurderes spesielt.

En sentrumsregjering vil slå ring om den private eiendomsretten og arbeide for spredt eierskap i nærings- og produksjonsliv. Det offentlige må tilby reell kompensasjon når den private eiendomsrett av samfunnshensyn settes til side.

Lokalt sjølstyre

Det er en forutsetning for et styrket lokalt sjølstyre at de økonomiske ramme-betingelsene bedres. Offentlig sektor må sikres ressurser og stabile inntekter som fordeles slik at folkevalgte organer på ulike nivå gis mulighet til å løse sine oppgaver.

Større reell makt til folkevalgte organer, ikke minst i kommuner og fylkeskommuner, er en forutsetning for at folk skal finne det meningsfylt å engasjere seg i politisk arbeid og ta ansvar for samfunnsutviklingen. Arbeidet i folkevalgte organer må foregå slik at folk gis innsyn i arbeidet og mulighet til innflytelse over de beslutninger som tas. Omfanget av detaljreguleringer bør reduseres, bl. a. gjennom en forenkling av lover og regler. Et reelt kommunalt sjølstyre innebærer at kommunene kan velge ulike løsninger ut fra lokale behov. På viktige områder vil det imidlertid være nødvendig med nasjonale standardkrav. Dette gjelder blant annet helse- og sosialsektoren, miljø, utdanning og likestilling.

En sentrumsregjering vil foreta en gjennomgang av oppgave- og ansvars-fordelingen mellom forvaltningsnivåene, herunder mellom fylkesmannsembetet og fylkeskommunene.

Økt offentlighet

Åpenhet må være en selvfølge og praktiseres til daglig. En sentrumsregjering ser med stor bekymring på det store antall saker der offentlig forvaltning nekter innsyn i dokumenter. En aktiv etterlevelse av offentlighetsloven og en korrekt og restriktiv bruk av unntakshjemlene er en forutsetning for et trygt og åpent samfunn der innbyggerne kan ha tillit til det offentlige. Dette er også viktig for at media kan stå for et positivt bidrag i samfunnsdebatten.

En sentrumsregjering vil legge fram en melding om offentlighet i forvaltningen og fremme forslag til endringer av offentlighetsloven som gir større åpenhet, og gå inn for at det som hovedregel bør være åpenhet også når det gjelder dokumenter utarbeidet av underordnede organer.

En sentrumsregjering vil også fremme forslag som tar sikte på utvidet offentlighet i forhold til statsforetak og heleide offentlige aksjeselskap, samt gjøre det vanskeligere å hemmeligholde dokumenter under henvisning til internasjonale organisasjoner. Kommunelovgivningen vil også bli vurdert med sikte på å oppnå øket offentlighet.

Et sterkere personvern

Informasjonssamfunnet fører med seg økt innsamling og lagring av informasjon og sammenkobling av ulike datakilder. Dette skaper nye utfordringer for personvernet. En sentrumsregjering vil legge til grunn to viktige prinsipper for et styrket personvern: For det første skal den enkelte i størst mulig grad ha anledning til å bestemme over bruk og gjenbruk av informasjon om en selv. For det andre må det alltid finnes anonyme alternativ til kortbruk, brikker o.l. i forbindelse med dagligdagse gjøremål som bruk av telefon, passering av bomringer eller betaling av varer og tjenester. Det skal være mulig å unngå å legge igjen elektroniske spor.

En sentrumsregjering vil gå inn for en styrking av Datatilsynet, både når det gjelder ressurser og en mer uavhengig stilling i forhold til Justisdepartementet. En sentrumsregjering vil også få fortgang i arbeidet med å etablere et eget sertifiseringsorgan for sikre dataløsninger og stramme inn regelverket for optisk overvåking.

Personvernet kommer ofte i konflikt med andre formål. En sentrumsregjering vil legge til grunn at det skal svært tungtveiende argumenter til for at personvernet skal vike. Det må etableres ordninger som både tar hensyn til samfunnets behov for innsyn og kontroll og hensyn til enkeltmenneskets rett til personvern.

En sentrumsregjering er i mot at geninformasjon skal kunne brukes i forsikringssaker eller i arbeidsforhold.

Likestilling

En sentrumsregjering vil arbeide for reell likestilling mellom kjønnene. Målet er et samfunn der kvinner og menn har like muligheter til å delta både i arbeids- og organisasjonslivet og i familien. Skolen må ha et særlig ansvar for å fremme likestilling og legge særlig vekt på å stimulere gutter og jenter til å utdanne seg slik at de fritt kan velge innenfor hele yrkesskalaen. Det må satses målbevisst på rekruttering av kvinner til ledende stillinger både i offentlig og privat sektor. En sentrumsregjering går inn for lik lønn for arbeid av lik verdi.

KULTURPOLITIKK

Kulturpolitikken er en grunnpilar i arbeidet for bedre livskvalitet og trivsel. Kultur utvikler mennesker og bidrar til å styrke felles verdier og identitet i samfunnet. En sentrumsregjering vil bygge på den kristne og humanistiske kulturarv som et felles grunnlag for vårt samfunn. Åndsfrihet og toleranse er en forutsetning for kulturell utfoldelse og for den enkeltes skaperevne. Dette er viktig i et stadig mer flerkulturelt samfunn. En sentrumsregjering vil støtte et aktivt kulturliv og bidra til god tilgang på såvel profesjonelle kulturtilbud og egenaktivitet.

Kunst og kultur

Fysiske møteplasser er en viktig forutsetning for et aktivt lokalt kulturliv. Det statlige tilskuddet til kulturbygg utløser langt større midler lokalt og vil bli prioritert. Fylkeskommuner, kommuner, andelslag/stiftelser og foreninger bør fortsatt stå for bygging og drift av lokale og regionale kulturbygg, men statens bidrag må økes.

De nasjonale kulturinstitusjonene er viktige for å vitalisere kulturlivet. Det blir lagt fram en stortingsmelding om bygging av ny opera med sikte på byggestart i løpet av stortingsperioden. Støtten til lokale og regionale teatre, orkestre, museer og riksanlegg o.l., som staten sammen med kommuner og fylkeskommuner bidrar til å finansiere, må holdes oppe for å oppnå en best mulig geografisk og sosial spredning.

En sentrumsregjering vil legge vekt på å skape gode arbeidsforhold for utøvende kunstnere og kulturarbeidere. Kunstnerisk frihet og mangfold må sikres og kunstens egenverdi understrekes.

En sentrumsregjering legger vekt på oppfølging av de rikspolitiske retningslinjer knyttet til lov om kulturminner.

Musikklivet har rike tradisjoner i vårt land og må få gode arbeidsvilkår. Den lokale rekruttering er bl. a. avhengig av at musikk- og kulturskolene sikres.

Idretten spiller en viktig rolle for trivsel og folkehelse. Den offentlige innsatsen må i første rekke rettes inn mot masseidretten og tilbud som kan aktivisere barn og unge på deres egne premisser.

Alle må sikres tilgang på kulturopplevelser. Det må satses på mangfoldet i kulturen, både bredden og toppen, for alle grupper i samfunnet. Det vil særlig bli lagt vekt på å stimulere den frivillige kulturaktiviteten, som en motvekt til den kommersielle og passiviserende massekulturen. Det er særlig viktig å skape kvalitetsbevissthet i forhold til deler av den medieskapte kulturen.

En sentrumsregjering vil legge større vekt på utformingen av "det offentlige rom," herunder kulturlandskapet og det lokale nærmiljø.

En sentrumsregjering vil legge vekt på at de fysiske omgivelser har estetiske kvaliteter, som er vesentlige for livskvalitet. Lokale planer ivaretar de estetiske forhold i våre omgivelser, bl.a. med hensyn til stedsutvikling, arealbruk og byggeskikk m.v. Prinsippene for utsmykking av offentlige bygg må følges opp i praksis, i nært samarbeid med lokale aktører og brukere. Staten må gå foran som et godt eksempel i å tenke helhetlige, langsiktige løsninger og i å satse på estetiske kvaliteter i sin byggevirksomhet. Staten må som eiendomsbesitter også ta ansvar for de lokalmiljøer der staten er grunneier. Dette vil bl.a. bety en forpliktelse til å se boliger, kontor og næringsbygg i sammenheng i byer og tettsteder.

Frivillige organisasjoner

De frivillige organisasjonene spiller en sentral rolle i det å aktivisere folk til meningsfylt og samfunnsnyttig virksomhet. Organisasjonene er kulturbærere og verdiformidlere i samfunnet og representerer et stort mangfold med et bredt spekter av aktiviteter både for barn, ungdom og voksne. Det er nødvendig å bedre grunnlaget for frivillige organisasjoner på lokalt, regionalt og nasjonalt plan.

Det vil bli tatt initiativ til en bred gjennomgang av de økonomiske rammevilkårene for de frivillige organisasjonenes arbeide, herunder bedrede skatte- og avgiftsregler. Det vil ikke være aktuelt å svekke organisasjonenes muligheter til inntekter gjennom lotterier. Siktemålet er en trygg økonomi og mest mulig uavhengighet av Staten.

En sentrumsregjering vil vektlegge kulturelle aktiviteter både ut fra egenverdi og den forebyggende virkning de har. Det bør derfor stimuleres til samarbeid på tvers av profesjonene og mellom offentlige myndigheter og frivillige krefter. Prosjekter som "Kultur gir helse" er eksempler på helseforebyggende tiltak hvor mennesket som helhet er ivaretatt.

Språk og mediepolitikk

Det norske språket er under press, bl.a. på grunn av den økende internasjonalisering i mediene. Det er nødvendig med aktiv innsats for å beholde det kulturelle ankerfestet for norsk språk. Sentrale virkemidler på dette området er opprettholdelse av innkjøpsordningen for skjønnlitteratur og barne- og ungdomslitteratur. For å sikre like bokpriser og tilgjengelighet av bøker i hele landet, ønsker en sentrumsregjering å bidra til at bransjeavtalen for bokomsetning opprettholdes. Nynorsk skriftspråk må sikres gode utviklingsmuligheter.

Den raske utviklingen innen nye medier medfører en kulturpolitisk utfordring på flere områder. Det er et mål å sikre mest mulig lik tilgang til nye former for elektronisk kommunikasjon/medier, slik at det ikke skapes nye sosiale skiller, eller forskjeller mellom kjønn og generasjoner. Skolen må spille en sentral rolle i opplæringen i bruken av ny teknologi med vekt på både kunnskap og holdninger. Bibliotekene (inkl. skolebibliotekene) har en viktig rolle som formidler, både for å sikre at alle kan få tilgang til bruken av nye medier, og for å gjøre informasjonen gjennom nye medier tilgjengelig for alle.

En sentrumsregjering vil legge fram en stortingsmelding om folkebibliotekene der særlig økt tilgjengelighet til ny teknologi vil bli tatt opp. Skolebibliotekenes rolle vil bli vurdert i denne sammenheng.

Utgangspunktet for mediepolitikken må være å sikre ytringsfriheten som en grunnleggende forutsetning for et levende demokrati. De nye elektroniske medier/kommunikasjon skaper også nye former for redaksjonelt ansvar som prinsipielt og lovmessig bør vurderes nærmere.

En sentrumsregjering vil arbeide for å styrke norskspråklig programutvikling og utvikling av norskspråklige utgivelser på CD-rom. Momsbestemmelsene vil bli vurdert i en slik sammenheng. Opphavsrettslige bestemmelser for nettbaserte publikasjoner vil også bli vurdert.

Det er viktig å motvirke den negative effekten vold i media kan ha på voldsutviklingen og annen kriminalitet i samfunnet. Både nasjonalt og internasjonalt må det derfor arbeides for å begrense videovold, og sterke voldsskildringer i film og nyheter på TV, særlig i tiden da barn ser mest fjernsyn.

Utviklingen av et digitalt sendenett i Norge er et viktig redskap for å gjøre allmenkringkasting-TV tilgjengelig for alle i hele landet. NRK bør bestå som lisensfinansiert allmenkringkaster i framtiden, og være reklamefritt med begrenset sponsorvirksomhet. For at TV og radio skal opprettholde sine roller som viktige kulturformidlere, bør det legges større vekt på lokale sendinger og produksjon. Tendenser til økt sentralisering av beslutninger og programproduksjon bør motvirkes. NRKs distriktskontorer må videreutvikles som sterke og selvstendige enheter.

Nærradio og lokal-TV er viktige faktorer i det lokale mediebildet, og bør sikres gode rammevilkår.

Kirken og religiøse samfunn

Den norske kirke må som et trossamfunn med forankring i den evangelisk-lutherske lære ha frihet til å være en bekjennende, misjonerende og diakonalt arbeidende kirke. Den bør være åpen og inkluderende for mennesker i ulike livssituasjoner. Det er en stor oppgave for kirken å formidle kristen tro og etikk på en slik måte at det kristne verdigrunnlaget fremdeles kan prege samfunnet.

Kirken bør som trossamfunn gjennom økt selvstendighet legge opp til at flere kan gjøre en innsats gjennom engasjement i kirkelige organer på ulike nivåer. Retten til dåpsopplæring må lovfestes.

En sentrumsregjering legger til grunn at vi har en folkekirke knyttet til staten. Kirken må få tilstrekkelig økonomiske og personalmessige ressurser slik at den kan realisere de oppgaver Stortinget har vedtatt gjennom den nye kirkeloven. De frikirkelige organisasjoner og samfunn skal sikres gode arbeidsvilkår. Behandlingen av saker for frikirkesamfunnene og andre tros- og livssynssamfunn overføres til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Det er en viktig offentlig oppgave å følge opp med kirkelige tjenester for nordmenn i utlandet. Gjennom Sjømannsmisjonen må Den norske kirke i utlandet få tilstrekkelig økonomi for en slik oppgave.

Samisk kultur

En sentrumsregjering vil gjennom lovgivningen og på andre måter sikre samisk språk, kultur og samfunnsliv. Undervisning i og på samisk styrker samenes identitet og kultur. Samiske barn må få morsmålsundervisning. Ved gjennomføring av læreplanen må lokale holdninger tillegges stor vekt, og det utvises nødvendig fleksibilitet fra sentrale myndigheter. Det er behov for å utdanne flere samisktalende lærere og førskolelærere og utvikling av nødvendige læremidler på samisk.

Reindriften må sikres en positiv utvikling. Det må satses mer på etablering av tilleggsnæringer Dette er spesielt viktig for kvinnene og for å ta vare på helheten i reindriftskulturen.

Sametinget har en viktig rolle som premissleverandør og rådgivende politisk organ når det gjelder saker som angår den samiske befolkning. Sametinget må etter hvert få større avgjørelsesmyndighet i slike saker, og det opprettes en statssekretærstilling for samiske spørsmål i Kommunaldepartementet. Det fremmes

en stortingsmelding på grunnlag av Samerettsutvalgets innstilling etter at høringsfristen er utløpt.

Våre nye landsmenn - integrering og fellesskap

Innenfor rammen av norsk lov og grunnleggende menneskerettigheter skal alle innbyggere, uansett opprinnelse, ha rett til å hevde sine verdier, følge sine kulturelle tradisjoner og praktisere sin tro. Samtidig er det viktig at innvandrerne får kunnskap om det norske samfunn og våre kulturtradisjoner, slik at de får mulighet til å forstå og delta aktivt i det nye samfunn de er en del av.

En sentrumsregjering ser forskjeller mellom mennesker med ulikt etnisk opphav som en utfordring til å danne et solidarisk og demokratisk fellesskap der alle teller med og har både rettigheter og plikter.

En aktiv integreringspolitikk er nødvendig for å motvirke utviklingen av diskriminering og nye klasseskiller. Nøkkelen til gode resultater ligger ikke minst i norsk som et felles språk og at det utvikles kontakt og forståelse på tvers av folks etniske og kulturelle bakgrunn. En sentrumsregjering vil legge til grunn at alle innbyggere bør kunne norsk på et nivå som muliggjør aktiv deltakelse i fellesskapet. Det eksisterende timebaserte kurstilbudet i norsk med samfunnskunnskap for innvandrere erstattes med et nivåbasert undervisningstilbud, tilpasset den enkeltes forutsetninger og behov. Skolen og barnehagene er en nøkkelinstitusjon for integrering. Prinsippet om tilpasset opplæring innebærer at man må ta hensyn til den enkelte elevs forutsetninger. Undervisning på morsmålet vil være en tjenlig metode i den første lese- og skrive-opplæringen. Senere bør morsmålet være et tilgjengelig tilvalgsspråk. Tospråklig fagundervisning bør gis etter behov.

En vellykket integreringspolitikk er viktig for å motarbeide rasistiske holdninger. Det vil bli innført en prøveordning med aktive tiltak for å bekjempe etnisk diskriminering. Det må iverksettes særlige tiltak for å motivere og rekruttere kvinner til norskopplæring.

Det iverksettes flere tiltak som stimulerer ungdom fra språklige minoriteter til å ta videregående og høyere utdanning. Dette gjelder ikke minst rekruttering av tospråklige studenter til lærerutdanningen og ved politihøgskolen.

Det legges vekt på etterutdannings- og yrkeskvalifiseringstilbud for innvandrere. For at de raskere kan komme i jobb og bli økonomisk selvhjulpne, må kriterier og prosedyrer endres slik at de langt raskere kan få godkjenning av relevant utdanning og yrkeserfaring fra utlandet.

Det er tendenser til bosettingskonsentrasjon av innvandrergrupper, f.eks. i enkelte bydeler i Oslo. Dette skyldes først og fremst at det er i disse bydelene det finnes

rimelige boliger som er attraktive for grupper med lav inntekt. På den ene side medvirker slektsbånd og kulturelle miljøtilhørighet positivt til bosettingskonsentrasjonen, men på den andre side fører dette til mangelfull integrasjon av innvandrere i flere generasjoner. Det er derfor viktig at en både ved å bedre boligtilbudet og å lette sysselsettingssituasjonen, stimulerer til bedre integrering og sikrer tilfredsstillende levevilkår.

UTDANNING OG FORSKNING

Kunnskap er nøkkelen til neste årtusen. Utvikling og bruk av kunnskap stiller oss mennesker overfor mange vanskelige valg, men øker også våre muligheter til å løse viktige utfordringer i framtida. Kunnskap og sunne holdninger er av større verdi enn materielle goder.

En sentrumsregjering vil derfor satse mer på utdanning og kompetanse. Denne satsingen er en langsiktig investering i mennesker og livskvalitet, og bedrer vår evne til å møte utfordringer og omstillinger i det neste årtusen. En slik satsing vil også være et viktig bidrag for å bedre konkurransesituasjonen for norsk næringsliv. En sentrumsregjering vil oppgradere det tekniske utstyret til undervisning og forskning.

Satsing på utdanning og kompetanse er avgjørende for å gi livskvalitet, bevare velferden og sikre en langsiktig forsvarlig ressursforvaltning. Utdanning skal gi livsverdier, holdninger og kunnskaper til å løse utfordringene i det neste årtusen.

Grunnskolen og videregående utdanning

Retten til fullverdig utdanning skal være lik for alle, uansett sosial bakgrunn, bosted, kjønn og økonomisk evne. Gjennom skolen er det et nasjonalt ansvar å hjelpe foreldrene i oppdragelsen av barna, og gi tilbud om en tidsmessig og likeverdig opplæring. Ved å satse på den offentlige enhetsskolen skal alle elever få et godt og tilpasset opplæringstilbud.

Det er avgjørende for en god skole at respekten for fagene og den kompetanse og innsikt de gir, opprettholdes.

En desentralisert skolestruktur er et viktig kjennetegn på enhetsskolen. De økte forskjellene i skoletilbudet mellom kommuner og regioner undergraver enhetsskolen som bygger på likeverdighet i undervisningstilbudet i hele landet. En sentrumsregjering vil sikre en kommuneøkonomi som gjør det mulig å opprettholde grendeskoler og et desentralisert skole-mønster. Det vil være en særlig utfordring å sikre et likeverdig tilbud i klasser med mange fremmedspråklige. For å klare dette, er det i tillegg nødvendig med visse nasjonale standarder for skoleverket og gjennomgang av kriteriene i inntektssystemet til kommunene.

En sentrumsregjering vil legge fram forslag til ny opplæringslov der en legger vekt på å beholde nåværende formålsparagraf i grunnskolen, opprettholde bestemmelser om kretsgrenser og skolestørrelse, og ikke svekke nynorskens stilling i skoleverket. Lærebøker på nynorsk og bokmål må foreligge til samme tid og samme pris. Videre skal skolefritidsordningen være frivillig for småskoletrinnet og legges før og etter skoletid for disse elevene. En sentrumsregjering vil foreslå å senke elevtallet i klassene på ungdomstrinnet til 28 elever, gi mer tid til ledelse, og et undervisningstimetall som sikrer læreplanens timetall og en rimelig klasse- og elevressurs. På lengre sikt bør elevtallet i 2. - 10. klasse senkes til 25 elever pr. klasse.

En sentrumsregjering vil opprettholde privatskoleloven som egen lov. En sentrumsregjering vil respektere foreldrenes rett til å velge opplæring for sine barn i samsvar med kriteriene i gjeldende lov, noe som vil sikre friskolene en fri og uavhengig plass i utdanningssystemet.

Stortinget har de siste årene vedtatt flere utdanningsreformer. Det er nå viktig å sikre kvaliteten på disse reformene. Gjennomføringstempoet og mangel på vilje til dialog har skapt store frustrasjoner hos skolens ansatte og foreldrene. En sentrumsregjering vil gjenopprette dialogen og samarbeide med berørte parter for å sikre en god kvalitet på undervisningen. Det er viktig å unngå at evaluering og kontrollprosessene i skolen fører til økt byråkratisering, noe innføring av opplæringsbok på f.eks. allmennfaglig studieretning i videregående skole kan innebære. Dialogen mellom skole og foreldre er viktig. En sentrumsregjering er åpen for selvstyrte skoler etter lokale ønsker, men ingen enkeltgruppe i skolesamfunnet skal ha flertall i skolens driftsstyre. Samarbeidet mellom skole og nærmiljø sikres gjennom å legge større vekt på skolen som nærmiljøsenter, og lovfesting av lokalt utviklingsarbeid.

En sentrumsregjering vil gjennomføre en etterberegning av kommunenes utgifter til investeringer og drift av Reform 97 når reformen er gjennomført. Målet er å sikre kommunene full kompensasjon for merkostnadene med seksårsreformen, både til investering, drift, skoleskyss og skolefritidsordning. En sentrumsregjering vil øke bevilgningene til tiltak som bedrer utearealet på skolene og som sikrer alle skolebarn en tryggere skoleveg.

Videregående opplæring og Reform 94 må gjennomgås i 1998 med sikte på å styrke den tilpassede opplæringen, og spesielt legge vekt på å gjøre de teoretiske fagene i de yrkesfaglige studieretningene mer praktisk rettet. En sentrumsregjering vil i denne sammenheng vurdere flere tiltak, blant annet å videreutvikle en ordning med delkompetanse som korresponderer med oppgaver og behov i arbeidslivet. En sentrumsregjering vil stimulere elevene til å ta fagopplæring, og sette ned et hurtigarbeidende utvalg med bred representasjon for å vurdere tiltak for flere lærlingeplasser. Videre vil en sentrumsregjering gå gjennom situasjonen for voksne elever og sikre deres muligheter for videregående opplæring bedre. Det vil bli tatt

initiativ til å sikre at den 4-årige skoleretten kan tas ut når den enkelte ønsker det, og utredet hvordan det kan bli en bedre reell angrefrist.

Andre skoletilbud og IT

Stortinget har vedtatt å lovfeste musikkskoler/kulturskoler som et kommunalt tilbud. En sentrumsregjering vil utarbeide målsettinger og retningslinjer for denne virksomheten, og foreslå nye statlige tilskuddsordninger for å oppnå disse målene.

Folkehøgskolen er et verdifullt innslag i vårt skolesystem. Disse skolene gir elevene en positiv verdi- og kulturforankring. Folkehøgskolene utgjør et viktig supplement til videregående skole og arbeidsliv, og må derfor beholde konkurransepoeng og få gode arbeidsforhold.

Ansatte i skoleverket har et stort behov for oppdatering og økt kompetanse. De mange utdanningsreformene stiller lærerne overfor nye faglige og pedagogiske utfordringer. Det må i årene framover legges bedre til rette for etterutdanning og faglig kompetanseheving av lærerne både i grunnskolen og videregående skole. Etterutdanningsvirksomheten må sees i sammenheng med den nye lærerutdanningen. Det er behov for å bedre rådgivningstjenesten i skolen i forhold til elevenes valg av videre utdanning og yrke.

IT har fått bred plass i de nye læreplanene for grunnskole og videregående skole. Det er i dag store variasjoner i hvordan IT-opplæringen er i skolen. Dette henger sammen med store forskjeller i IT-utstyr og kompetanse hos lærere. En sentrumsregjering vil sikre et likeverdig tilbud innen IT-opplæringen i skolen for å hindre at forskjeller i IT-kunnskap skal skape nye skiller i folket og vil trappe opp innsatsen for å nå full PC-dekning i skolen.

Skolen må legge større vekt på entreprenørskap. Ved å satse på distriktsaktiv skole og ungdomsbedrifter må skolen formidle kunnskap om det å etablere ny virksomhet og gi holdninger om ansvar for egen arbeidsplass. En sentrumsregjering vil stimulere til elevbedrifter som arbeidsmetode i skolen.

Høyere utdanning og forskning

Stadig flere unge tar høyere utdanning. Store studentkull og økt byråkratisering av høyere utdanning, har ført til en anstrengt økonomi ved flere institusjoner, særlig ved høgskolene. Denne situasjonen gjør det vanskelig for flere høgskoler å oppfylle målsettingen om å gi forskningsbasert undervisning og opprettholde et godt nivå på praksisopplæringen. En sentrumsregjering vil bedre høgskolenes økonomi, og øke kapasiteten på studieplasser innen medisin, helse- og omsorgsutdanningene, lærer/førskolelærerutdanningen, politi og IT-yrkene. Kvaliteten på utdanningene må sikres, blant annet ved å fornye det vitenskapelige utstyret på universiteter og høgskoler.

De private høgskolene sikres gode og stabile arbeidsvilkår.

Studiefinansieringen skal bedres gjennom prioritering av behovsprøvd fullstipendiering for elever i den videre-gående skole, og ved å øke stipendandelen i studiefinanseringen til 40 prosent i løpet av valgperioden. Studielån skal fortsatt være rentefrie i studietiden. En sentrumsregjering vil arbeide for å bedre tilbake-betalingsvilkårene. Gjennom studentsamskipnadene må det bedre legges til rette for bygging av nye studentboliger og at det gis tilbud om studentbarnehager.

Forholdene må legges til rette for at flere norske ungdommer kan ta hele eller deler av sin utdanning i utlandet. Studentutveksling kan bidra til å skape større forståelse for andre kulturer og samfunn, samtidig som det tilfører vårt samfunn kunnskap og erfaringer fra andre land og regioner.

En sentrumsregjering vil legge til rette for livslang læring. Utgangspunktet må være den enkeltes ønske og behov for videreutvikling og næringslivets behov for kompetanseutvikling. I et livslangt læringsperspektiv må det være et mål for etter- og videreutdanning å minske kunnskapskløften mellom ulike yrkes- og aldersgrupper. En sentrumsregjering vil arbeide for at etter- og videreutdanning blir et tilbud til alle uansett alder, yrke, kjønn, bosted eller økonomisk evne. På bakgrunn av Buer-utvalgets innstilling vil en sentrumsregjering legge fram en stortingsmelding om etterutdanning.

Forskning og utvikling utgjør en stadig viktigere forutsetning for verdiskapningen og samfunnsutviklingen. For å sikre konkurranseevnen trenger vi forskning av et betydelig omfang og med god kvalitet. En sentrumsregjering vil øke bevilgningene til forskningsformål med sikte på å nå gjennomsnittet for OECD-landene og vurdere ulike tiltak for å øke næringslivets FoU-innsats. Det er behov for mer frie midler til forskning. Grunnforskningen representerer også viktige bidrag til anvendt forskning og utviklingsarbeid. Universitetene har en særlig forpliktelse til å drive grunnforskning. En sentrumsregjering vil fornye det tekniske utstyret til forskningsbasert undervisning og forskning.

FAMILIEPOLITIKK

Familien er samfunnets grunnleggende sosiale enhet. Forholdene i familien er av stor betydning både for enkeltmennesket og for samfunnet. I familien legges grunnlaget for den enkeltes trygghet og personlighetsutvikling. En politikk som satser på å styrke familiens situasjon, vil også bidra til å gjøre storsamfunnet bedre å leve i, og vil medvirke til å sikre den oppvoksende generasjon et trygt oppvekstmiljø. I de tilfeller hvor hjemmet ikke makter å ivareta sine omsorgsoppgaver, har samfunnet en særlig plikt til å tilrettelegge ordninger som sikrer at alle barn og unge får fullverdige omsorgstilbud og gode oppvekstvilkår.

En sentrumsregjering vil utforme en familiepolitikk som bidrar til å styrke likestillingen i samfunnet, og gir menn og kvinner reelle muligheter til å delta på lik linje både i arbeids- og organisasjonsliv og i familieliv. En framtidsrettet familiepolitikk må også ivareta de ensliges situasjon.

En forutsetning for økt valgfrihet og økt likestilling for småbarnsforeldre er:

- at barnefamiliene har økonomi til å velge omsorgsform
- at de som ønsker det kan få barnehageplass
- at det gis adgang til fleksible arbeidstidsordninger

Barnehager og kontantstøtte

En sentrumsregjering vil foreslå en familiepolitisk reform etter følgende retningslinjer:

- 1. Det legges til rette for reell valgfrihet for barnefamiliene når det gjelder omsorgsform for barna. Dette må innebære en satsing på øket barnehageutbygging parallelt med en forbedring av de økonomiske vilkår for barnefamiliene. I tillegg må det legges opp til større fleksibilitet i arbeidslivet. Det iverksettes ulike forsøksordninger med redusert arbeidstid.
- 2. Målet om full barnehagedekning innen år 2000 står fast. En sentrumsregjering går inn for å øke det statlige driftstilskuddet til barnehagene, samt vurdere ytterligere stimuleringsordninger for å få flere barnehageplasser. Barnehager representerer et godt pedagogisk omsorgstilbud og bør være fleksible i forhold til familienes behov.
- 3. Det legges til rette for en politikk som gjør at foreldrebetalingen i barnehagene ikke skal stige utover prisstigningen.
- 4. Det innføres en ordning med omsorgstilskudd i barnetrygden/kontantstøtte til familier som ikke benytter seg av eller ikke har tilbud om offentlige omsorgsløsninger som drives med statlig driftstilskudd. Dette legges fram som egen sak for Stortinget. Ordningen innføres fra 1. august 1998 for barn fra 1 til 2 år (etter perioden for fødselspenger/svangerskapspermisjon) og for barn fra 2 til 3 år fra 1. januar 1999. Beløpet settes tilsvarende statstilskuddet til heldags barnehageplass. Det skjer en avkortning av støtten for dem som har deltids barnehageplass.

De budsjettmessige konsekvenser vil en sentrumsregjering komme nærmere tilbake til i henholdsvis Revidert Nasjonalbudsjett våren 1998 og statsbudsjettet for 1999.

- 5. Det foretas en evaluering av ordningen, som også vil være av betydning for innretningen og den videre opptrapping av ordningen for nye årskull. En slik evaluering må bl. a. omfatte en vurdering av fordelingsvirkninger samt virkninger for likestilling.

- 6. Arbeidet for utvidete permisjonsordninger i forbindelse med fødsel føres videre, og det legges særlig vekt på å bedre fedres mulighet til å ta ut permisjon.
- 7. Det vurderes om fradragsmuligheter for stell og pass av barn også skal omfatte alle eninntektsfamilier.

Andre familiepolitiske tiltak

Mange nyetablerte sliter med høy gjeld på grunn av utdanning og bolig. Det er viktig med en god bolig- og utdanningsfinansiering. En sentrumsregjering vil gå inn for en omlegging av Husbanken for i større grad å rette låneordningene inn mot dem som etablerer seg i boligmarkedet for første gang. Husbanken må også kunne gi lånefinansiering til kjøp av brukt bolig og sørge for rimelig toppfinansiering for unge som etablerer seg.

Levekårsundersøkelsen dokumenterer at enslige forsørgere er den gruppen i Norge som har den lavest disponible inntekten pr. forbruksenhet. En sentrumsregjering vil sikre aleneforsørgerne og deres barn gode og trygge levekår, og vil forbedre stønadsordningene til aleneforsørgere i samsvar med partienes merknader under behandlingen av velferdsmeldingen.

Bare 2/3 av fedrene har i dag mulighet til å ta ut "pappapermisjon" fordi denne er knyttet til mors rettigheter. En sentrumsregjering vil fremme forslag om at alle fedre får rett til permisjon uavhengig av om mor har vært i jobb eller har vært hjemmearbeidende. Alle fedre må få selvstendige rettigheter i folketrygden, basert på egen stillingsstørrelse og inntekt.

En sentrumsregjering vil gå inn for å øke utbetalingen av fødselspenger til hjemmearbeidende, knyttet til grunnbeløpet i folketrygden.

En sentrumsregjering vil øke tilskuddet til adopsjon fra utlandet. Når støtteordningen nå er halvert, øker faren for at bare velstående kan ta på seg oppgaven som adoptivforeldre for barn fra utlandet.

Forebyggende familiepolitiske tiltak og familieverntjenesten er vesentlige bidrag i arbeidet for at familierelasjoner skal kunne bevares, og en sentrumsregjering vil bygge ut denne tjenesten videre. En sentrumsregjering vil legge opp til en økning av antallet familievernkontorer, med sikte på å redusere tiden det tar for å komme til samtale, og samtidig redusere terskelen for å be om en slik tjeneste.

En sentrumsregjering vil fortsatt satse aktivt på barnevernet, særlig på det forebyggende området.

En sentrumsregjering vil sette barnas rettigheter i fokus, bl.a. ved å fullføre arbeidet med å innarbeide FNs barnekonvensjon i norsk lovverk.

ØKONOMISK POLITIKK

Hovedmålsettinger for en sentrumsregjerings økonomiske politikk er å legge til rette for en langsiktig, forsvarlig ressursforvaltning og å sikre alle rett til arbeid. Målet er å utvikle velferdssamfunnet slik at alle i størst mulig grad gis trygghet og muligheter til utfoldelse i de ulike faser av livet. Velferdssamfunnet skal sikre verdighet i alderdommen, behandling og pleie ved sykdom og økonomisk trygget ved uførhet og arbeidsledighet. Dette forutsetter at det i økonomien gis rom for en omfattende offentlig sektor.

En sentrumsregjering vil søke å motvirke utviklingen i retning av større forskjeller i økonomiske levekår i samfunnet.

Verdiskapning og sysselsetting

I et velferdssamfunn er en sunn og sterk økonomi en nødvendig forutsetning. Den økonomiske politikken må bygge på gode og stabile rammebetingelser for næringslivet. Arbeid er en viktig faktor for den enkeltes og familienes velferd og trivsel. Som et element i en aktiv sysselsettingspolitikk for hele landet er det vesentlig at landets mange små og mellomstore bedrifter gis gode utviklingsmuligheter.

Norske produsenter må gjøres internasjonalt konkurransedyktige ved å begrense kostnadsveksten, satse på kompetanseoppbygging, øke forskningsinnsatsen og ved å bygge ut infrastruktur.

Norge har ved sin avstand til de store markedene og en spredt bosetting et konkurransemessig handikap. De fortrinn landet vårt har, bl.a. i form av høyt utdannet arbeidskraft og rik tilgang på energi, må utnyttes. I en tid da kunnskap og anvendelse av ny teknologi blir en mer og mer dominerende faktor, har Norge med sin sterke økonomi en særegen mulighet til å investere fremtidsrettet i mennesker gjennom sterkere satsing på utdanning og forskning.

En sentrumsregjering vil basere den økonomiske politikken på folkevalgt styring av de viktige rammebetingelsene for verdiskapning og fordeling som et korrektiv til markedskreftene. Det krever en politisk vilje til nødvendig kontroll med utviklingen og en nasjonal råderett over forvaltningen av våre naturressurser. Det må skje under hensyn til de rammer som internasjonale avtaler og regler setter.

Norsk økonomi står nå internasjonalt sterkt, men den er meget åpen og sårbar overfor endringer innenlands eller i vår omverden. Det har de siste årene vært en kraftig vekst i norsk økonomi som i stor grad er basert på en rekordhøy olje- og gassutvinning, kombinert med høy dollarkurs.

Det har vært en positiv økning i sysselsettingen, slik at ledigheten nå i vesentlig grad er strukturbetinget. I flere sektorer er det stor mangel på arbeidskraft. En sentrumsregjering vil satse på etterutdanning og faglig skolering, slik at dagens gode økonomiske situasjon utnyttes til å redusere oljeavhengigheten og å sikre verdiskapning og velferdsutviklingen.

Mulighetene må ikke forskusles ved at de positive økonomiske trender utvikles til sterk privat forbruksvekst, eller ved at økonomien innenlands blir "overopphetet" av andre grunner. En sentrumsregjering tar derfor sikte på at det totale offentlige og private forbruk innenlands er på et slikt nivå at dette unngås. Den økonomiske politikken må også underordnes økologiske hensyn. På dette grunnlag er målet å skape full sysselsetting og økonomisk og sosial utjamning.

Anbefalingene fra Sysselsettingskommisjonen har vært basert på bred politisk oppslutning og ansvarlig deltakelse fra arbeidslivets parter. Det er viktig at dette føres videre som grunnlag for en sterk sysselsettingsutvikling. Samtidig må inntektsfordelingen bedres. Prioritering av de svakeste i samfunnet må også ivaretas ved et aktivt tilbud av offentlige tjenester.

Det vil bli lagt vekt på å sikre likeverdige livsvilkår og muligheter i alle deler av landet. Desentralisering og maktspredning er et viktig politisk mål som motvirker økonomisk og geografisk ubalanse. Det må stimuleres til fremtidsrettede produksjonsmåter tilpasset nasjonale og internasjonale krav til miljøvern og langsiktig ressursutnyttelse.

Den raske teknologiske utvikling kan lett føre til at veksten i hovedsak skjer i nærheten av de store kompetanse- og forskningssentrene, men ny teknologi gir samtidig større mulighet til desentralisering av arbeidsplasser. En sentrumsregjering vil utnytte dette gjennom en bevisst kompetanseoppbygging.

En sentrumsregjering vil sikre gode velferdstjenester til befolkningen og sikre utbyggingen av en moderne infrastruktur i hele landet. Det vil bli lagt vekt på å styrke det økonomiske grunnlaget for dette.

Skatte- og avgiftspolitikk

En sentrumsregjerings skatte- og avgiftspolitikk bygger på følgende hovedpilarer:

- Skatt etter evne

Skatte- og avgiftslegging av ressursbruk vi ønsker mindre av, og lettelser for det vi ønsker mer av En tilnærming i nivået for skattlegging av arbeidsinntekt og kapitalinntekt, og forøvrig skatteregler som stimulerer aktivt eierskap i næringslivet

Prinsippet om skattlegging etter evne realiseres både gjennom skattlegging av arbeidsinntekter og av arbeidsfrie inntekter i form av avkastning på formue. Dette tilsier at skattepolitikken brukes til omfordeling.

En sentrumsregjering vil legge fram forslag om omlegging i skatte- og avgiftspolitikken, særlig med sikte på statsbudsjettet for 1999 på basis av følgende retningslinjer:

- 1) En tilnærming i skattlegging av arbeidsinntekt og kapitalinntekt.
- 2) De merinntekter dette gir vil i hovedsak bli benyttet til følgende lettelser/endringer i øvrige skatteregler:

- Klassefradragene økes, noe som relativt sett vil gi størst lettelser for dem med mindre inntekter.
- Innslagspunktet for toppskatten justeres om lag i takt med prisstigningen
- Spareordningene forbedres, en økning av det maksimale både årlige og totale sparebeløp i ordningen "boligsparing for ungdom" (BSU) og gjennom andre skattestimulerte spareordninger
- Det skattefrie inntektsbeløpet for skoleungdom og studenter heves
- Det innføres et skattefradrag for enperson-husholdninger
- Det foreslås økninger av fribeløp i formueskatten

En sentrumsregjering legger forøvrig følgende til grunn for sin skatte- og avgiftspolitikk:

- Stortingets vedtak om boligbeskatning følges opp, bl.a. gjennom utarbeidelse av nødvendige takserings-regler
- Det foreslås reduksjoner i summen av arveavgift og dokumentavgift ved generasjonsskifte i familieeide bedrifter
- Det vurderes endringer i merverdiavgiftssystemet ved innføring av lavere momssats på matvarer og utvidelse av avgiftsgrunnlaget til enkelte tjenesteytelser, dog unntatt reiseliv og transport
- Det iverksettes et utredningsarbeid med sikte på økt beskatning av inntekter på aksjeutbytte og på omsetning av aksjer, men uten at dette får uheldige virkninger for bedriftenes tilgang på egenkapital og langsiktig eierskap
- En sentrumsregjering vil igangsette arbeid med sikte på å begrense de høye fortjenestene i meglerbransjene
- Innstillingen fra "grønn skattekommisjon" følges opp med fremleggelse av en stortingsmelding. Det foreslås omlegginger med sikte på økte avgifter på ressursbruk og forurensning, mindre avgifter på arbeidskraft og med en samlet virkning som vil være omlag provenynøytralt
- En sentrumsregjering vil intensivere arbeidet mot skatteunndragelser

Internasjonalisering og penge- og valutapolitikk

Utviklingen av store og mer enhetlige markeder i de industrialiserte land innebærer økte muligheter for norsk næringsliv. Samtidig kan internasjonale kapitalkonsentrasjoner og sterke multinasjonale selskaper være en trussel mot fordelingspolitikken og for muligheten til å gjennomføre nasjonale mål for nærings- og sysselsettingsutviklingen.

En sentrumsregjering vil legge vekt på å sikre norske interesser ved aktiv deltakelse i internasjonale fora, samtidig med at en ved å ivareta nasjonalt eierskap sikrer den økonomiske utvikling på grunnlag av den sterke og brede ressursbase vårt land rår over.

En sentrumsregjering baserer seg på en blandingsøkonomi og vil tilpasse den slik at nye og dominerende utviklingstrekk kan korrigeres av folkevalgte organ. Det forutsetter at man aktivt tar i bruk tilgjengelige styringsvirkemidler.

Det må utvikles felles internasjonale regler som sikrer hensynet til miljøet og en langsiktig ressursforvaltning, internasjonal fordeling og utvikling av sosiale og politiske rettigheter. En sentrumsregjering vil arbeide aktivt i internasjonale fora for å få innført en avgift på internasjonal valutahandel som en inntektskilde for FN.

Internasjonaliseringen av penge- og valutapolitikken samt de finansielle tjenester skaper på mange måter en ny situasjon. En sentrumsregjering vil vurdere konsekvensene for Norge av at det blir innført en felles valuta i EU-land. Hovedlinjene i den nåværende penge- og valutapolitikken vil bli videreført.

Arbeidsliv og faglige rettigheter

En sentrumsregjering vil videreføre det inntektspolitiske samarbeidet mellom staten og partene i arbeidslivet. Det inntektspolitiske samarbeidet har representert betydelige bidrag til å stabilisere den innenlandske økonomien samt bidratt til å styrke konkurransekraften i norsk næringsliv. Det må imidlertid utvises varsomhet med å la det inntektspolitiske samarbeidet få legge for sterke føringer på folkevalgte organers handlefrihet. De folkevalgte organer må ha en bred basis for sine politiske beslutninger.

Inntektsforskjellene mellom forskjellige grupper i samfunnet har økt de senere år. Det inntektspolitiske samarbeidet bør derfor i kommende periode medvirke til en bedring av inntektsforholdene også for de grupper som står svakt i forhandlinger med sine motparter eller er uten forhandlingsrett. Dette gjelder f.eks. for en del kvinneyrker.

Sykefraværet er for tiden stigende, noe som bl.a. betyr økte utgifter for såvel bedrifter som for Folketrygden. Dette gir grunn til bekymring. En sentrumsregjering vil igangsette et arbeid for å kartlegge årsakene til det økende sykefraværet. I forbindelse med gjennomgangen vurderes også den økonomiske

situasjonen for de langtidssyke. Innenfor dagens sykelønnsordning vil en sentrumsregjering drøfte med partene i arbeidslivet tiltak for å redusere sykefraværet.

En sentrumsregjering vil utrede modeller for deling av det tilgjengelige arbeidet i samfunnet på en annen måte, for eksempel gjennom ordninger for redusert arbeidstid, tidskonto og permisjonsordninger

En sentrumsregjering vil arbeide for at tredelt turnusordning for helsepersonell likestilles med helkontinuerlig skiftarbeid i industrien.

En sentrumsregjering vil sikre reell organisasjonsfrihet og er kritisk til Arbeidsrettsrådets forslag om å innskrenke uavhengige fagforeningers forhandlings- og streikerett.

Det kreves en aktiv innsats for å bedre helse- og miljøforhold på arbeidsplassene. Ansettelsesvilkår skal være ryddige, med klargjorte vilkår. Fast arbeid skal være hovedregelen og engasjement og korttidskontrakter må begrenses. En sentrumsregjering vil utarbeide en veiledning til Arbeidsmiljølovens § 58A slik at loven praktiseres i tråd med Stortingets intensjoner.

En sentrumsregjering vil arbeide for at det i en forbedret WTO-avtale også legges vekt på å styrke de faglige rettigheter.

Oppretting av investerings- og utviklingsfond

En sentrumsregjering vil foreslå at noe av oljeformuen overføres til et offentlig fond med et ansvar for å finansiere/medfinansiere offentlige innkjøp av moderne og avansert teknologisk utstyr til helsevesenet, utdannings- og forskningssektoren samt politiet. I den grad slike kjøp skjer fra utlandet, kan det åpnes muligheter for at noe mer av avkastningen fra oljeformuen kan disponeres til velferds-, trygghets-, utdannings- og forskningsformål uten at pengebruken representerer økning i innenlands etterspørsel. Overfor lokalt og regionalt eide institusjoner kan det være aktuelt å åpne for "spleiseprosjekter" etter en gitt fordelingsnøkkel.

En sentrumsregjering vil også gå inn for at inntektene fra salg av offentlige eierandeler i DnB og Kreditkassen bl.a. skal brukes til et teknologifond, miljøfond (ENØK) og forskningsfond. Avkastningen brukes til å styrke innsatsen på de respektive områdene og tiltak for å stimulere til nasjonalt eierskap.

OLJEØKONOMI OG NÆRINGSPOLITIKK

Utnytting av petroleumsressursene er viktig for norsk økonomi og sysselsetting. En sentrumsregjering vil gå inn for en mer langsiktig forvaltning av petroleumsformuen, og gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig. Investeringer, forskning og utvikling må i større grad dreies inn mot virksomhet i fastlands-

Norge. En sentrumsregjering vil ta initiativ for å stimulere til utvikling av et allsidig og miljøvennlig næringsliv over hele landet.

Petroleumsvirksomheten

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser som må forvaltes i et langsiktig perspektiv. En sentrumsregjering vil arbeide for et investerings- og utvinningsnivå som ivaretar hensynet til miljøet og kommende generasjoner. Siktemålet må derfor være en jevn produksjon av olje og gass på et lavere nivå enn i dag. For å få dette til, vil en sentrumsregjering bruke lete- og konsesjonspolitikken aktivt, og foreta en tidsmessig forskyvning av 16. konsesjonsrunde. Det må ikke tildeles nye lete- eller utvinningskonsesjoner i økologisk utsatte områder. En sentrumsregjering vil gå i mot åpning for olje- og gassvirksomhet i Skagerrak.

Den høye olje- og gassaktiviteten fører gradvis til en fortrengning av annen verdiskapende virksomhet gjennom sterk lønnsvekst i oljetilknyttede næringer og styrket valutakurs. Når investeringsnivået i Nordsjøen ligger så høyt, legger investeringene i tillegg beslag på mye kapital som ellers kunne ha gått til fastlandsbasert virksomhet.

Avhengigheten av olje- og gassinntekter innebærer også at Norge står overfor svært store utfordringer når petroleumsinntektene etterhvert synker. Den raske uttappingen av ressursene, fører til at avhengigheten blir større, og at fallet i inntektsstrømmen fra petroleumsvirksomheten kommer raskere enn den ville gjort med en mer langsiktig forvaltning av ressursene. Den dominerende rolle petroleumsinntektene etterhvert har fått i norsk økonomi, fører også til at Norge er svært utsatt for oljeprisendringer og svingninger i valutakurser. Den høye aktiviteten i olje- og gassvirksomheten fører dessuten til en kraftig vekst i norske utslipp av drivhusgassen CO2.

En sentrumsregjering vil vurdere å gjeninnføre et "køordningssystem" for utbygging av nye felt, tilsvarende det man hadde på 1980-tallet. En sentrumsregjering ønsker å opprettholde eksisterende ordninger for tildeling av blokker og vil derfor ikke ta i bruk det såkalte "auksjonsprinsippet."

Gassreservene på norsk kontinentalsokkel er store, og det er av avgjørende betydning at de blir utnyttet på den måten som gir den beste miljøeffekten. Dette gjelder både i forhold til utvinning, transport, foredlingsmetoder og bruksområder. Nye salgsavtaler for gass bør i minst mulig grad binde opp framtidige politiske beslutninger. Gassressursene må utnyttes i et langsiktig perspektiv, og Norge må gå i front med å utvikle teknologi som gjør utnyttelsen av gass mer miljøvennlig. Det må satses sterkere på bruk av gass i både industrien og transportsektoren. Samtidig må det være et mål at norsk gass ikke fortrenger bruk av mer miljøvennlige energibærere.

En sentrumsregjering vil arbeide for et lovverk som sikrer nasjonal kontroll med våre olje- og gassressurser. Det er viktig aktivt å legge til rette for norsk næringslivs muligheter til å oppnå leveranser og oppdrag for oljeindustrien. Statoil må fortsatt ha en sentral posisjon i norsk petroleumsvirksomhet og være et heleid statlig selskap. Utnytting av satelitt-felt rundt eksisterende installasjoner må prioriteres før utbygging av nye felt.

En sentrumsregjering vil ivareta Norges interesser som stor produsent og eksportør av gass. Dette aktualiseres særlig i forbindelse med det nye gassdirektivet i EU.

Næringspolitikk og sysselsetting

Sysselsettingen i Norge er særlig knyttet til våre naturressurser. En sentrumsregjering vil derfor arbeide for en langsiktig forvaltning og økt foredling av egne råvarer og ressurser. Det må legges til rette for et lønnsomt og variert næringsliv i hele landet, med særlig oppmerksomhet rettet mot små og mellomstore bedrifter.

Overgangen fra en oljebasert økonomi til framtidas fastlandsbaserte næringsliv krever offensiv satsing fra så vel offentlige myndigheter som private aktører. En sentrumsregjering vil arbeide for å sikre nasjonal forsknings- og utviklingskapasitet innen nye teknologier. Næringslivet må stimuleres til å utvikle egen kompetanse på disse områder. Gjennom direkte støtte og utviklingskontrakter må det offentlige stimulere til nettverksbygging og økt teknologisk omstilling.

Det er forvaltningen av våre naturressurser og den verdiskaping som ansatte og eiere i næringslivet står for som i stor grad legger grunnlaget for den velferden vi i fellesskap kan nyte godt av. Den verdiskaping som finner sted innen det offentlige, er avhengig av at det finnes privat næringsvirksomhet som gir grunnlag for beskatning som gir inntekter til fellesskapet. Motsvarende er privat næringsliv avhengig av en godt fungerende offentlig sektor. Det eksisterer altså en gjensidig avhengighet mellom privat og offentlig sektor.

Små og mellomstore bedrifter står for en vesentlig og stadig økende andel av den totale sysselsettingen i Norge, og en sentrumsregjering vil legge fram en handlingsplan med vekt på følgende tiltak:

- - Stimulere til aktivt eierskap. Delingsmodellen må, også utover de endringer Stortinget har gjennomført, fortløpende vurderes i forhold til denne målsetting
- - Summen av arveavgift og dokumentavgift bør reduseres slik at generasjonsskifte ikke medfører så store kostnader for familiebedriftene som i dag
- - Trygderettigheter for aktive eiere må baseres på faktisk utbetalt lønn, ikke på beregnet personinntekt

- - Skjemaveldet og internkontrollkrav må bedre tilpasses bedriftens størrelse og ha nødvendig fleksibilitet
- - Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift opprettholdes
- - Endringer i skatteregler skal i størst mulig grad gjøres gjeldende fra ett tidspunkt i løpet av året
- - Tiltak for å stimulere til forskning, produkt- og kompetanseutvikling i små og mellomstore bedrifter vil bli prioritert
- - Innsatsen mot konkursrytteri og svart arbeid må intensiveres
- - Arbeide for økt likestilling mellom selvstendige næringsdrivende og lønnsmottagere når det gjelder sosiale rettigheter og ytelser
- - Opprette en egen samordningsenhet med myndighet til forenkling av oppgaveplikt gjennom enhetsregisteret. Eksisterende skjema og rapporteringsplikter vurderes på nytt med sikte på å avskaffe skjema med liten nytteverdi
- - Se nærmere på strukturen for utleie av arbeidskraft. Denne vurderingen skal ikke omfatte den ordinære arbeidsformidlingens rolle.

Det er en stor belastning for de mindre bedriftene at de gjennom administrative pålegg og skatteregler forskjellsbehandles i forhold til større bedrifter. En sentrumsregjering vil derfor særlig legge vekt på å gi mindre bedrifter gode rammebetingelser og utvikle nettverk som samlet sett gir en bedre ressursutnyttelse.

Reiseliv og handel

Reiselivsnæringen har de siste årene vært i god utvikling og økt sine markedsandeler innenlands og i utlandet. Dette har særlig bidratt til en tilvekst til næringslivet i mange distrikter. En sentrumsregjering vil bygge videre på det potensiale som næringen har. Det vil bli lagt vekt på at næringen er konkurranseutsatt og at den er sårbar for negative endringer i rammebetingelsene. Reiselivsnæringen skal fortsatt være fritatt for merverdiavgift.

En sentrumsregjering vil ivareta varehandelen som en sektor med stor sysselsetting og stor betydning for folk flest som forbrukere. Også varehandelen er utsatt for skjerpet konkurranse fra internasjonale butikkjeder. En sentrumsregjering ønsker flest mulig norske eiere i varehandelen og vil motvirke at en stadig større del av varehandelen blir kontrollert av et fåtall personer. Tilskuddsordninger for utkant/nærbutikkene må bidra til at disse kan være en del av et levende nærmiljø.

En sentrumsregjering vil legge fram forslag til regulering av vareomsetningen på helgedager. Det vil bli lagt vekt på ønsket om å bevare helgefreden, arbeidstakernes interesser og behovet for nødvendighetsvarer.

Nasjonalt og statlig eierskap

En sentrumsregjering mener at nasjonalt eierskap er viktig av flere grunner:

- - Sikrer nasjonal råderett over viktige naturressurser
- - Gir økt mulighet for at overskuddet blir brukt til å utvikle en konkurransedyktig produksjon i Norge
- - Sikrer kompetanse og ekspertise på norske hender, samtidig som dette er med på å sikre et høyt kompetansenivå i omkringliggende forskningsinstitusjoner.
- - Stimulerer norske underleverandører til å opprettholde leveranser til næringslivet i Norge
- - Innebærer mindre risiko for strategiske oppkjøp og utflagging av arbeidsplasser

Andelen av utlendingers eierskap i norske børsnoterte selskaper er svært høy i forhold til andre land. Det vil være et mål for en sentrumsregjering at norsk privat kapital kan erstatte noe av den utenlandske.

En sentrumsregjering vil utvikle nye strategier for å sikre norsk eierskap i næringslivet og det vil være nødvendig med et bredt spekter av virkemidler. Dette vil bl. a. omfatte tiltak for å styrke bedriftenes egenkapital.

Næringspolitikken må legge til rette for at norske investorer finner det interessant å investere i norsk næringsvirksomhet. Offentlige ordninger må særlig ta sikte på å skaffe til veie såkornkapital som kan stimulere til forskning, utvikling og nye etableringer. Sentrumspartiene vil peke på at statlig eierskap kan gi langsiktighet og stabilitet, men vil samtidig advare mot for sterke konsentrasjoner av så vel statlig som privat eierskap. Et omfattende statlig eierskap kan føre til rollekonflikter. Det er behov for å utvise stor varsomhet i situasjoner der det offentlige blir sittende både som eier, kontrollorgan og konsesjonsgiver. En sentrumsregjering vil vurdere tiltak som kan sikre nøytralitet og likebehandling av alle aktører i næringslivet. Det er en fordel at de fleste selskaper der staten er inne på eiersiden, også har innslag av private eiere, og at virksomhetene må drive i konkurranse med andre virksomheter på like vilkår. På denne måten balanseres den statlige eieraktiviteten av private eiere som både representerer et selvstendig og sterkt eiermiljø og er et nyttig og kontinuerlig korrektiv til staten.

En sentrumsregjering går inn for et fortsatt sterkt offentlig eierengasjement innen forretningsområder hvor det forvaltes viktige nasjonale ressurser, som for eksempel petroleumsvirksomheten og energiforsyningen. Også innen samferdselssektoren har staten, særlig gjennom NSB og Posten, viktige oppgaver. Innen telekommunikasjonssektoren vil ikke Telenor bli gitt mulighet til å utnytte sin dominerende posisjon til å begrense konkurrerende virksomheters utviklingsmuligheter.

Sentrumspartiene vil understreke betydningen av norsk og mest mulig offentlig eierskap i kraftsektoren. Kraftselskaper og overføringslinjer representerer verdier av vesentlig betydning for samfunnet og det vil være svært uheldig med utenlandsk

oppkjøp og medfølgende eksport av kraften. En sentrumsregjering vil vurdere tiltak som sikrer offentlig eide kraftselskap og foreta en gjennomgang av organisasjons- og eierstrukturen i kommunale- og fylkeskommunale energiverk med sikte på tiltak som kan bidra til å sikre offentlig kontroll og eierskap.

En sentrumsregjering vil også vurdere behovet for et eget lovverk for samvirkeforetak (andelslag) og hvilken plass stiftelser bør ha som eierform.

En sentrumsregjering vil legge opp til at nedsalg av Statens eierandeler i Den norske Bank og Kreditkassen skal skje etter følgende hovedprinsipper:

Legge til rette for et mest mulig spredt salg av aksjer og i den sammenheng vurdere ulike stimuleringstiltak. Dette vil også kunne bidra til en høg norsk eierandel.

Et spredt salg kan også representere et betydelig bidrag til inndragning av privat kjøpekraft. Det vil i denne forbindelse bli vurdert bindingstid på videresalg av aksjer.

Det er ikke aktuelt for en sentrumsregjering å gå inn for å redusere statens eierandel i de to bankene til et lavere nivå enn en blokkerende mindretallsposisjon.

En sentrumsregjering går inn for at de frigjorte midlene bl.a. skal brukes til teknologifond, miljøfond (ENØK), forskningsfond og tiltak for å stimulere til nasjonalt eierskap.

Distrikts- og regionalpolitikk

En sentrumsregjering vil ta hele landet i bruk. Derfor må arbeidsplasser, kapital og makt desentraliseres. Det er en viktig målsetting for en sentrumsregjering å sikre hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. En stabil bosetting er en viktig forutsetning for å kunne realisere viktige samfunnsmål knyttet til ressursutnyttelse, miljø, velferd og trivsel. Den enkelte kommune bør derfor, som en målsetting for den langsiktige planlegging, kunne legge til grunn at folketallet skal opprettholdes.

En politikk for utvikling av livskraftige lokalsamfunn må bygge på følgende hovedpilarer:

- - Kommunene må settes i stand til å opprettholde sysselsetting og ivareta grunnleggende velferdsoppgaver og likeverdige tjenestetilbud i hele landet.
- - Som basisnæringer for bosettingen i distriktene må primærnæringene gis økonomiske og sosiale rammevilkår som kan sikre rekruttering og utnyttelse av lokale ressurser.
- - Den økonomiske politikken og den generelle næringspolitikken må legge til rette for utnytting av naturgitte fortrinn og utvikling av arbeidsplasser i små og mellomstore bedrifter, bl.a. ved å utnytte de muligheter for desentralisering som ligger i ny teknologi.

- - Ulike distriktspolitiske virkemidler og utbygging av infrastruktur skal bidra til å redusere avstandskostnadene og gjøre næringslivet i distriktene konkurransedyktig.

For å motvirke den økende sentraliseringen og gradvis snu flyttestrømmen vil en sentrumsregjering legge opp til en politikk i tråd med en slik strategi for stabil bosetting.

En vellykket distriktspolitikk forutsetter at distriktene blir attraktive som bosted for kvinner, ikke minst unge velutdannede kvinner. Det krever at virkemiddelbruken i økt grad innrettes mot et variert arbeidsplasstilbud for kvinner, men også et mangfoldig kulturtilbud og en god familie- og barnehagepolitikk er avgjørende. Den kommunale forvaltning og den offentlige sektor for øvrig er viktig i en slik sammenheng.

En sentrumsregjering vil gå gjennom inntektssystemet med sikte på å sikre det økonomiske grunnlaget for et likeverdig kommunalt tjenestetilbud i hele landet.

En stor del av den nasjonale verdiskapningen skjer i distriktene. Forvaltningen av lokale ressurser bør i større grad få en lokal forankring. For å etablere en mer desentralisert forvaltningen av utmarksressursene vil en sentrumsregjering gå inn for at fjelloven innføres i Nordland og Troms, slik at statens umatrikulerte grunn (statsalmenninger), som i landet for øvrig, blir underlagt lokal forvaltning (fjellstyrer).

Den nye flyttebølgen rammer i særlig grad de nordligste delene av landet. Sentrumsregjeringen vil opprettholde tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark og videreutvikle samarbeidet i Barentsregionen med særlig vekt på å styrke handelsforbindelsene til Nord-Vest-Russland.

Hele landet har krav på et offentlig tjenestetilbud og til priser som ikke øker avstandsulempene. For å bidra til et mest mulig likeverdig offentlig tjenestetilbud i hele landet vil en sentrumsregjering gå igjennom Telenors, Postverkets og Statkrafts strukturplaner og prinsipper for prising av tjenestene. Som et ledd i utjevningspolitikken vil en sentrumsregjering bl.a. gå inn for at det etableres en fraktutjevningsordning som kan bidra til mer like drivstoffpriser i hele landet. Statoil må ha et særlig ansvar for at det kan opprettholdes et desentralisert nett av bensinstasjoner.

Skal Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond (SND) bli en viktig faktor i næringsutviklingen i distriktene må fondets virksomhet i større grad rettes inn mot de små og mellomstore bedriftene som har det største utviklingspotensialet i distriktene. SND må være villig til å ta større risiko og skjerpe sin distrikts- og kvinneprofil, bl.a. med kredittordninger som er tilpasset behovene til kvinnelige

bedriftsetablere. En sentrumsregjering vil gå inn for at egenkapitaldivisjonen desentraliseres bl.a. ved å gi større fullmakter til de lokale SND-kontorene.

Mange mennesker velger et urbant livsmønster for å kunne ta del i de kvaliteter bymiljøet kan tilby. Om lag en tredjedel av befolkningen bor i eller i nærheten av de fire største byene.

De store byene står i dag overfor store utfordringer særlig når det gjelder miljø og levekår. Et levende bymiljø vil være en motvekt mot de miljømessige og sosial problemer som i særlig grad rammer de største byene.

Byutviklingen må legge til rette for at særlig sentrum i storbyene på nytt blir et sted der det er både boliger, sosialt liv og næringsliv. Forurensningen fra biltrafikken må vies særlig oppmerksomhet. For å bedre miljøet og skape bymiljøer som er preget av at folk bor og lever der, vil en sentrumsregjering legge opp til en mer aktiv storbypolitikk bl. a. gjennom samferdsels- og boligpolitikken. Handlingsprogrammet for å rette opp de grunnleggende levekårsforskjellene i hovedstaden vil bli fulgt opp som ledd i en helhetlig regionalpolitikk.

Staten må gå foran når det gjelder å desentralisere sin virksomhet. Erfaringene med å legge statlige foretak til distriktene er gode. Offentlig virksomhet har bidratt til at det er skapt kreative miljøer og tilført kompetanse som har bidratt til en positiv utvikling i næringsfattige strøk av landet. Informasjonsteknologien har bidratt til å redusere avstandsulemper og skapt nye muligheter for desentralisering av statlig virksomhet. En sentrumsregjering vil nedsette et bredt sammensatt utvalg som skal utrede hvordan en, bl.a. ved bruk av ny teknologi, kan desentralisere statlig virksomhet.

Den distriktspolitiske effekten av innsatsen på politikkområder som f.eks. landbruk, fiske, kommuneøkonomi, samferdsel, energi og den generelle økonomiske politikken er meget omfattende. Derfor er det behov for å samordne denne "brede" distriktspolitikken, slik at beslutninger som har betydning for utviklingen i distriktene kan ses i sammenheng med de distriktspolitiske målsettingene.

En sentrumsregjering vil styrke Kommunal- og Arbeidsdepartementet som et samordnende distriktsutbyggingsdepartement. Departementet skal påse at det foretas konsekvens-utredninger av forslag som har betydning for utviklingen i distriktene. "Distrikts-utbyggingsdepartementet" skal overvåke virkningen av ulike beslutninger på bosettings- og flyttemønsteret og rapportere til Stortinget om den faktiske utviklingen i forhold til de fastlagte mål for distriktspolitikken. En sentrumsregjering vil opprettet et eget budsjettkapittel på departementets budsjett med utviklingsstøtte til de kommuner som har opplevd den største nedgangen i folketallet over en 5-årsperiode.

Landbrukspolitikk

En sentrumsregjering mener norsk landbruk skal bidra til å oppfylle viktige samfunnsmål som trygg matproduksjon og matforsyning, stabil bosetting i distriktene, en bærekraftig ressursforvaltning, et levende kulturlandskap og en verdiskapning som kan bidra til å opprettholde sysselsettingen på bygdene. Landbruket har dessuten et medansvar for å sikre det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner. En sentrumsregjering vil føre en landbrukspolitikk som ivaretar disse viktige samfunnshensyn.

Inntektsutvikling og sosiale forhold vil avgjøre om en kan få en rekruttering til næringen som kan sikre et livskraftig landbruk. En sentrumsregjering legger til grunn at yrkesutøverne i landbruket skal ha en inntektsutvikling og tilbys sosiale ordninger på linje med det øvrige samfunn og at det inntektsgap som har oppstått i forhold til andre grupper de senere år blir redusert.

En sentrumsregjering mener at også Norge må ta et medansvar for den globale matvaresituasjonen. En sentrumsregjering vil føre en restriktiv jordvernpolitikk som kan holde produktive arealer i hevd og opprettholde kulturlandskapet. Rovdyrforvaltningen må være gjenstand for løpende vurdering for å finne den fornuftige balanse mellom vern av rovdyr og bruk av utmarksbeite.

En sentrumsregjering ønsker å videreføre et desentralisert småskala-jordbruk med en variert bruksstruktur som alternativ til en mer industribasert næring. Hensynet til dyrehelse og dyrevern må gå foran kravet om stadig mer effektive driftsformer og mer industrialisert produksjon. Landbrukspolitikken skal bidra til å kvalitetssikre matproduksjonen som ledd i en nasjonal strategi for ren mat.

En sentrumsregjering vil stimulere til produksjon og foredling som i større grad utnytter lokale produktvarianter og nisjer i markedet, med sikte på å oppfylle forbrukernes ønske om et bredere produktutvalg, også med hensyn til økologisk produserte matvarer. Landbrukssamvirkets mottaksplikt og forsyningsansvar skal sikres.

En sentrumsregjering vil i tråd med stortingsflertallets forutsetninger øke bevilgningene til skogkultur. Større innsats når det gjelder skogkultur vil bidra økt skogverdi og avkastning og dessuten gi et viktig bidrag til binding av CO2.

Fiskeripolitikk

En sentrumsregjering vil satse på å få flere og varierte arbeidsplasser i kyst-Norge. Norske fiskerier og fiskeindustri bare kan sikres ved en langsiktig ressursforvaltning i et nært samarbeid med andre nasjoner. Det må legges vekt på en balansert politikk der kystfisket bevarer sin rolle og det internasjonale reguleringsregimet for den havgående trålerflåten skjerpes i nødvendig grad.

En sentrumsregjering vil føre en fiskeripolitikk hvor fiskerienes konkurransefortrinn med nærhet til fiskeressursene blir ivaretatt. En variert fiskeflåte, med hovedvekt på kystflåten, er sammen med en fleksibel fiskeindustri med små og mellomstore anlegg den kombinasjon som gir størst verdiskapning og sysselsetting i fiskeriene. Det må være et mål for myndighetene å arbeide for at fiskeflåten fortsatt skal være fiskereid og at industrien på land har lokalt eierskap. En sentrumsregjering vil styrke mottaks- og foredlingssiden i fiskeindustrien. Dette kan bidra til å øke kystflåtens konkurransefortrinn med korte avstander fra fangstfelt til mottak. Havner og farleder langs hele kysten må styrkes for å kunne ivareta dette fortrinnet.

Det er nødvendig med en fornyelse av fiskeflåten for å være konkurransedyktig. Finansierings- og godkjenningsordningene må bedre tilpasses dette behov. Etter at Statens Fiskarbank er innlemmet i SND er det viktig at den fiskerifaglige kompetanse ivaretas og føres videre der. Prosjekter som er fiskeripolitisk klarert i samsvar med regionale og kapasitetsmessige målsettinger, må få tilbud om finansiering. En sentrumsregjering vil også gå inn for innføring av en kondemneringsordning for kystflåten.

Økonomisk og økologisk riktig utnyttelse av norske fiskeressurser forutsetter at bosetting og næringspolitikk har en desentralisert struktur. Kapasiteten i fiskeflåten må være tilpasset ressursuttaket. Kyststatene må fortsatt sikres suverenitet til å fastsette totalkvote for de regulerte bestandene og kvotene for de åpne havområdene. Grunnlaget for fastsetting av kvotene må fortsatt baseres på forskernes tilrådinger. En sentrumsregjering vil utrede bedre kontroll med fangstuttak, bl. a. gjennom innføring av en ordning med kontrollør ombord i fartøy i fabrikk- og havfiskeflåten. En sentrumsregjering vil også innføre en kvotekontoordning for kystflåten. En sentrumsregjering vil innføre fritt fiske for båter under 10 meter.

Det utstrakte piratfisket i Smutthullet gir grunn til bekymring. FN-avtalen om forvaltning av delte og sterkt vandrende bestander har ikke vært et tilstrekkelig godt verktøy for å få slutt på dette fisket.

En sentrumsregjering vil bl. a. på denne bakgrunn ta initiativ til et tettere samarbeid med Russland. Innenfor rammen av internasjonale avtaleverk vil en sentrumsregjering arbeide for utvidelse av de økonomisker soner til 250 nautiske mil.

Bestandssituasjonen i Nordsjøen, der flere viktige kommersielle arter er under minste anbefalte biologiske nivå, er bekymringsfull. En sentrumsregjering vil overfor EU arbeide for å få til en bærekraftig forvaltning av ressursene i Nordsjøen, samtidig som det må gjøres klart at ressursene i Barentshavet ikke er tilgjengelige for andre enn de som har kvoter der.

Havbruksnæringen har hatt en sterk vekst de siste 15 år. Veksten er et resultat av et nært samarbeid innad i næringen og mellom myndighetene og næringen. Den tiltagende sentralisering av næringen må stoppes. Næringen har mistet mye av sin distriktsprofil og det lokale eierskapet har blitt redusert. Samarbeidet i næringen må intensiveres, forskningen må innrettes mot et større samarbeid mellom tradisjonelle fiskerier og oppdrett, og det må innføres begrensninger på antall konsesjoner pr. anlegg samtidig som det blir strengere kontroll med fisketettheten i mærene.

Skipsfart

Skipsfarten har stor betydning for norsk økonomi og sysselsetting. Gjennom det samarbeid som har utviklet seg mellom rederinæringen og industri- og servicenæringer, er det utviklet bedrifter med kompetanse på et høyt internasjonalt nivå innenfor et bredt spekter av de varer og tjenester internasjonal skipsfart etterspør. Sysselsettingen i den maritime sektor har stor spredning over hele landet, både gjennom den direkte bemanning av flåten og det nett av bedrifter som har skipsfarten som del av sitt marked. Lokalisering av rederier i Norge har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av hele den maritime sektor på et høgt internasjonalt konkurransenivå.

Opprettholdelse av en bred kompetanse på driften av skip vil også i framtiden være et viktig grunnlag for å opprettholde en konkurransedyktig norsk skipsfartsnæring. Rekruttering av norske sjøfolk til den internasjonale delen av norsk skipsfart fremstår derfor i dag som en viktig skipsfartspolitisk oppgave. En sentrumsregjering vil tilpasse refusjonsordningen slik at den bidrar til å fylle målsettingene om bred rekruttering av norske sjøfolk på norskeide skip. Det er derfor viktig å tilrettelegge for tilstrekkelig antall utdanningsplasser ved de maritime skoler og høgskoler.

En sentrumsregjering forventer at stortingsvedtaket om ny rederibeskatning gir positive effekter i form av norske arbeidsplasser både innen skipsfarten og i maritim industri langs kysten.

En sentrumsregjering vil legge vekt på arbeid for å styrke sikkerheten til sjøs. Det etableres en egen statlig finansieringsordning for leting etter savnede på sjøen.

Informasjonsteknologi

Den nye informasjonsteknologien medfører betydelige muligheter til å desentralisere arbeidsoppgaver. Det er imidlertid samtidig en fare for at ekspertise konsentreres, og at det blir en overdreven tro på at utvikling av konkurranseevne best kan skje i tunge sentrale teknologimiljøer.

En sentrumsregjering vil bruke informasjons- og kommunikasjonsteknologi til å fornye, forbedre og modernisere alle sider av den offentlige sektor

En sentrumsregjering vil samle det politiske ansvaret for den strategiske satsing på informasjons- og kommunikasjonsteknologi både innen næringsutvikling, utdanning, distriktspolitikk samt satsing på IT innen offentlig sektor. Ansvaret for samordningen av regjeringens IT-politikk vil bli lagt til Nærings- og handelsdepartementet.

Gjennom utdanning og andre virkemidler må det sikres at distriktene tilføres nok oppdatert kompetanse. Teknologi blir stadig viktigere som konkurransefaktor i forhold til geografi og andre kostnadsfaktorer. For å sikre utviklingen av et desentralisert bosettingsmønster og et variert arbeidsplasstilbud i distriktene er det nødvendig at en større del av ungdomskullene kan finne interessante jobbmuligheter utenom byene og tettstedene. Dette gjelder særlig unge kvinner som i for liten grad vender tilbake etter endt utdanning.

På alle områder i samfunnet skaper informasjonsteknologien muligheter som var utenkelige for bare få år siden. Samtidig er drivkreftene i den digitale revolusjonen så kraftige at utviklingen uten styring kan føre til et samfunn med ujevn fordeling og sterk sentralisering av makt, kompetanse og bosetting.

En sentrumsregjering vil møte denne utviklingen offensivt med en politikk der nettopp informasjonsteknologiens muligheter utnyttes for å motvirke sentraliseringen. I arbeidet for et mangfoldig næringsliv og livskraftige distrikter, vil en sentrumsregjering særlig legge vekt på følgende tiltak:

- - Gjennom det offentlige virkemiddelapparatet skal nettverksbygging og kompetanseutveksling mellom små bedrifter oppmuntres. Ved siden av kvalifisering av egne ansatte er dette trolig den mest effektive formen for kompetansebygging for små bedrifter. Det offentlige skal legge til rette for samarbeid i såkalte virtuelle bedrifter der flere små bedrifter i forskjellige deler av landet samarbeider om f.eks. innkjøp, markedsføring og produksjonsfordeling.
- - Det skal føres en målrettet politikk for å senke terskelen for at de minste bedriftene kan ta i bruk informasjonsteknologi. Småbedriftenes evne til å oppveie tap av arbeidsplasser i industri og tjenesteyting i årene framover vil for en stor del være avhengig av at de klarer å ta i bruk de nye mulighetene. Både stat, fylker og kommuner bør medvirke til at det etableres samarbeidsprosjekter mellom store og små enheter i næringslivet for å medvirke til dette. Avskrivningsreglene for teknologisk utstyr skal bedres, slik at det blir lettere å nyinvestere.
- - Regelverket for det deregulerte telemarkedet fra 1998 skal håndheves slik at basistjenester leveres over hele landet til lavest mulig pris. Linjer med høy overføringskapasitet skal regnes som basistjeneste. En sentrumsregjering vil arbeide for en lik teletakst over hele landet.
- - Det offentlige bør bidra til at IT-miljøer utvikles over hele landet gjennom kompetansesentra som tar utgangspunkt i etablerte miljøer. De offentlige

bibliotekene bør ha en sentral rolle som allment tilgjengelig tilknytningspunkt for kompetansen som formidles i informasjonsnettverkene.
- - Det offentlige skal medvirke til økt bruk av fjernarbeid og telependling, blant annet ved at det etableres telestuer til disposisjon for arbeidstakere som kan utføre noe av arbeidet fra hjemstedet.
- - Statlige arbeidsplasser som ved bruk av ny teknologi er stedsuavhengige, skal i større grad plasseres i distriktene.

En vellykket næringspolitikk for distriktene forutsetter at folk finner det attraktivt å bo der. Også her vil en sentrumsregjering utnytte de nye IT-mulighetene, både når det gjelder økt tilgjengelighet av offentlige servicetjenester gjennom informasjonsnettverk og videokonferanser, telemedisin eller kulturformidling. Norge bør delta aktivt i de omfattende samarbeidsprosjektene på europeisk nivå for regional utvikling.

Energipolitikk

Elektrisk kraft produsert ved vannkraft har siden slutten av det forrige århundre spilt en nøkkelrolle i industriell og teknologisk utvikling. Nasjonal kontroll med vannkraftressursene har vært - og vil være, avgjørende for å sikre en forvaltning av ressursene til fellesskapets beste.

Veksten i el-forbruket vil føre til økt press på ny utbygging av vannkraft, økt import fra forurensende energikilder og bygging av gasskraftverk. En sentrumsregjering har som målsetning å dempe veksten og på sikt flate ut energiforbruket gjennom en offensiv og framtidsrettet energipolitikk. I normalår skal det produseres tilstrekkelig elektrisk kraft av fornybare energikilder til å dekke innenlands forbruk.

For å nå dette målet vil en sentrumsregjering prioritere følgende tiltak:

- - Redusere bruken av elektrisk kraft til varmeformål gjennom bruk av bioenergi og varmepumper der det ligger til rette for det
- - Økt satsning på energiøkonomisering og på nye fornybare energikilder som vind-, sol- og bølgekraft
- - Utvikling av mer energieffektive produkter
- - Modernisering og opprusting av eksisterende vannkraftproduksjonsanlegg samt opprusting av linjenettet

Norsk fornybar energi må fortsatt spille en sentral rolle i utviklingen av norsk industri. Denne industrien representerer i det alt vesentlige et miljøvennlig alternativ til produksjon i konkurrentland der bl.a. miljøkrav er mindre strenge. Det er viktig å sikre industrien forutsigbarhet og langsiktighet i rammevilkårene. Det er en målsetting at norskprodusert energi fortsatt skal gi grunnlag for sysselsetting og verdiskaping i Norge.

Industrien må fortsatt sikres langsiktig tilgang på kraft på rimelige vilkår. Det må i denne sammenheng stilles krav til energiøkonomisering, økt energieffektivitet, og satsning på økt verdiskaping gjennom nye produkter og produktutvikling.

En sentrumsregjering vil foreta en gjennomgang av energiloven med sikte på en bedre samfunnsmessig kontroll med og forvaltning av vannkraftressursene.

SAMFERDSELSPOLITIKK

Gode samferdselstilbud både innen veg-, jernbane-, luftfarts- og havnesektoren er grunnleggende for både næringsliv og bosetting. Utbygging av samferdselstilbudet er et viktig distriktspolitisk virkemiddel og har dessuten stor betydning for trafikkavvikling og miljø i sentrale strøk.

De ulike deler av samferdselssektoren må ses mer i sammenheng. Det vil bli startet et arbeid med en helhetlig, nasjonal transportplan som kan erstatte dagens veg-, jernbane- og havneplaner. Gjennom en slik plan legges det til rette for en hensiktsmessig samordning mellom de forskjellige transportgrenene, som gir miljøvennlige, fleksible og rasjonelle transportløsninger.

Transportpolitikk

En sentrumsregjering vil gå inn for en samferdselspolitikk som ikke ensidig baserer seg på vekst, men også legger vekt på miljøhensyn og ønsket trafikkutvikling. Norge skal være et foregangsland når det gjelder trafikksikkerhet. En sentrumsregjering vil følge opp stortingsflertallets intensjon om en promillegrense på 0,2 i vegtrafikken, og også ta opp spørsmålet om promillebestemmelser når det gjelder trafikk til sjøs.

Det er store behov innen vegutbygging. En sentrumsregjering vil i arbeidet for videre utbygging av vegnettet i Norge særlig prioritere å bedre standarden på det sekundære riksvegnettet og fylkesvegnettet. Vegstandarden må i mange områder forbedres for å sikre bosettingen og styrke næringslivet. På en del vegstrekninger er det også viktig å sikre mot rasfare. I byene er det store miljøproblemer som må løses. Kollektivtransporten må styrkes.

En sentrumsregjering vil prioritere kollektivtransporten fremfor privatbilismen i byer og tettsteder. Kollektivtrafikktilbudet må få økt kvalitet med hensyn til reisetid, hyppigere avganger og komfort. Prisene må brukes aktivt for å fremme bruken av kollektivtrafikktilbudet. Utbygging av gang- og sykkelveger påskyndes.

En sentrumsregjering vil gå inn for en sterkere satsning på og en effektivisering av jernbanen for å få en mer miljøvennlig transport. Det er viktig å legge til rette for at jernbanen kan bli mer konkurransedyktig. Utbyggingen av jernbanenettet på de mest trafikkerte strekninger styrkes for å bedre kollektivtransporten.

En sentrumsregjering vil foreslå tiltak for utjevning av drivstoffprisene i Norge.

Det er nødvendig å ruste opp havnene. Det er også viktig å utvikle et økt samarbeid mellom havnene og få en bedre organisering av havneforvaltningen.

Post- og teletjenester

Sentrumspartiene er uenig i den sterke fokusering på bedriftsøkonomisk lønnsomhet i forhold til viktige servicefunksjoner i samfunnet som bl.a. post- og teletjenester. Dette er viktige servicefunksjoner som skal finnes og betjene folket i hele landet, selv om ikke alle tjenestene alle steder gir bedriftsøkonomisk lønnsomhet. Det må legges til rette for at alle innbyggere i Norge kan få utført grunnleggende posttjenester i egen kommune, og kommunene må få større innflytelse i forbindelse med endringer i tjenestetilbudet. En svekket postservice kan ikke aksepteres. Tilrettelegging av gode telekommunikasjoner er viktig for å sikre alle deler av landet et likeverdig tjenestetilbud. En sentrumsregjering vil på denne bakgrunn foreta en gjennomgang av endringene i post- og teletjenestene.

VELFERDSPOLITIKK

En sentrumsregjering vil bygge på at det norske velferdssamfunnet skal ha likeverdige tjenestetilbud uansett bosted og økonomiske forutsetninger. Velferdspolitikken må ha omsorg for hele mennesket som mål. Livskvalitet er derfor et viktig begrep i utformingen av velferdspolitikken.

De aller fleste har det godt materielt sett i Norge i dag. Samtidig skjer det mange selvmord, mer voldsbruk, økende kriminalitet og flere har rusmiddel-problemer. Dette er store utfordringer for velferdssamfunnet. En sentrumsregjering vil motvirke dette både med forebyggende arbeid og ved godt utbygde behandlingsopplegg.

Den enkelte har et ansvar for eget liv og egen helse. Selv om fellesskapet ikke skal bære hovedansvaret for den enkelte, er det likevel viktig at det offentlige bidrar til å sikre en forsvarlig fordeling av samfunnsgodene slik at alle kan ha mulighet til å leve et verdig liv.

En sentrumsregjering legger vekt på at livskraftige sosiale nettverk i nærmiljøet og lokalsamfunnene er viktige ressurser i velferdssamfunnet. Samarbeid og samhandling mellom det offentlige og frivillige organisasjoner, idrettslag, menigheter, velforeninger o.l. må derfor stimuleres.

Utjevning i levekår

Forskjellene i økonomiske levekår har økt på 1990-tallet. Dette berører mange ulike grupper, også en god del barn. De fleste av oss har høy levestandard og opplever en stor velstandsutvikling, men noen grupper har ikke fått sin andel av

dette. Det gjelder bl.a. en del innvandrere, minstepensjonister, enslige forsørgere, langtidsledige, uføretrygdede, yrkeshemmede og langtids sosialklienter som til dels har det svært vanskelig økonomisk.En sentrumsregjering vil ta de økte forskjeller på alvor og vil legge fram en stortingsmelding for å få belyst problemet i hele sin bredde. Det vil bli fremmet forslag om nødvendige tiltak for å motvirke utviklingen av et samfunn med økte forskjeller.

En sentrumsregjering vil øke minstepensjonen med 1000 kroner pr. måned med virkning fra 1. mai 1998 (tidspunktet trygdeoppgjøret for 1998). Mer enn 80 prosent av alle minstepensjonister er kvinner som ikke har opptjent tilleggspoeng fordi de har vært hjemmearbeidende. Minstepensjonen skal være et økonomisk sikkerhetsnett for alle eldre, og den må ha en størrelse som sikrer rimelige levekår for minstepensjonistene.

En sentrumsregjering vil verne om velferdsordningene, og arbeide for bedre ordninger for de grupper som har det vanskeligst. Det er normalt ikke manglende motivasjon som er problemet for det mindretallet som faller utenfor, men det at de ikke får gode nok sjanser til å ta del og yte til fellesskapet.

Den nye positive utviklingen i sysselsettingen i Norge har de aller siste årene skapt en bedring, men en stor gruppe av langtidsledige og familiene deres har dårlige økonomiske kår. En sentrumsregjering legger vekt på at arbeidsmarkedstiltakene effektivt fanger opp dem som trenger hjelp for å utvikle kompetanse og slik få innpass på arbeidsmarkedet. Bruk av midler til tilfeldige arbeidsmarkedstiltak bør vurderes mot at kommunene gis økte muligheter til å opprette nødvendige stillinger for å gi sine innbyggere et bedre tjenestetilbud.

Det vil bli tatt initiativ for å revidere gjeldsordningslovens virkemåte, slik at den i praksis gir effektiv hjelp. Det offentlige må sammen med private på en fleksibel måte medvirke til løsninger som gjeldsofrene kan leve med.

En sentrumsregjering vil bedre situasjonen for dem som bare lever av sosial- og trygdeytelser bl.a. gjennom følgende tiltak:

- - Økt minstepensjon med kr. 1.000 pr. måned,
- - bedre støtteordninger for aleneforsørgere,
- - øke forsørgertillegget til dagpengemottakere med barn,
- - redusere minsteinntenkten for å få dagpenger til 1,25G og
- - arbeide for frivillig førtidspensjon til langtidsledige over 60 år
- - utarbeide veiledende retningslinjer om sosialhjelp

De funksjonshemmedes kår

En sentrumsregjering vil arbeide for å styrke de funksjonshemmedes kår og rettigheter. Funksjonshemmede må få mulighet til deltakelse i samfunnet på linje

med andre, basert på den enkeltes forutsetninger. Brukermedvirkning og brukerstyring er viktig. Ordningen med personlige assistenter må videreutvikles og foreldre med funksjonshemmede barn må få økt støtte, blant annet gjennom bedre tilrettelegging av barnehagetilbud og avlastningstilbud.

En sentrumsregjering vil gjør samfunnet bedre tilgjengelig for funksjonshemmede, og vil vurdere ulike tiltak for å få dette til bl. a. økning av Husbankens tilskudd til utbedring og tilpasning av boliger og bedrede avskrivingsregler.

En sentrumsregjering vil følge opp reformen for mennesker med psykisk utviklingshemming. Det må foretas en grundig evaluering av om reformen er fulgt opp med nødvendige tiltak i kommunene. Det er viktig at reformen fullfinansieres også for kommuner med mange psykisk utviklingshemmede med spesielt stort pleiebehov. Det er helt nødvendig at kommunene som har slike "tunge" brukere får tilført ekstra ressurser til dekning av merkostnader og at det stimuleres til interkommunalt samarbeid om de tyngste brukerne.

En sentrumsregjering vil arbeide for at pleietrengende og deres pårørende sikres rett til omsorgskontrakt om blant annet omsorgslønn og avlastningstiltak. Det betydningsfulle omsorgsarbeidet som mange pårørende gjør for pleietrengende familiemedlemmer sparer det offentlige for store utgifter. Bare et fåtall av dem som bruker tid og krefter på å ta seg av sine egne mottar omsorgslønn. En sentrumsregjering vil gå inn for at Staten skal dekke 50 prosent av kommunenes utgifter til omsorgslønn. Dette vil gi kommunene en langt større mulighet til å tilby omsorgslønn til de med tyngende omsorgsoppgaver. Personer som har utført tyngende omsorgsarbeid i lang tid må få rett til attføringspenger når omsorgsmottakeren faller fra.

En sentrumsregjering vil foreta en gjennomgang av uføretrygdsordningen og virkningen av attføringsreformen. Det skal særlig sees på mulighetene for å gjøre det lettere å kombinere arbeid og trygd og å gå ut og inn av arbeidslivet i perioder. Lovverket må ivareta den enkeltes rettigheter på en slik måte at ingen faller utenfor ordningene fordi de betraktes som for friske til å få uføretrygd og for syke til å få arbeid.

En sentrumsregjering vil stimulere til samarbeid mellom ulike offentlige etater og med frivillige krefter for å bedre tjenestetilbudet for mennesker med sammensatte lidelser, det vil bl.a. bli foreslått forsøk med "Brukerkontorer" for å gi et bedre tilbud til denne gruppen som idag kan oppleve å bli "kasteballer" i systemet.

Alkohol og andre rusmidler

En sentrumsregjering ser med bekymring på at alkoholforbruket har økt de siste ti årene, samtidig som illegale rusmidler får innpass i nye ungdomsmiljøer. En slik utvikling øker presset på vårt helsevesen og forsterker de sosiale problemene

knyttet til alkohol og narkotika. Det er i denne sammenheng viktig med et aktivt arbeid blant alle aldersgrupper for å motvirke rusmisbruk, som er en kilde til dårlig helse, økt kriminalitet og voldsbruk.

En sentrumsregjering legger vekt på å styrke innsatsen i det holdningsskapende og forebyggende arbeid slik at rusmiddelbruken blir redusert med 25 pst. slik Stortinget har gått inn for i tråd med WHOs målsetting. Det vil bli utarbeidet en handlingsplan med tiltak for å få redusert rusmiddelbruken. I denne sammenheng vil også tiltak mot "rusbrus" bli vurdert, bl.a. en sterkere avgiftsbelegging. Det vil videre bli satset på rusfrie ungdomstiltak, holdningsskapende arbeid og "punktavholdskampanje". De rusmiddelpolitiske organisasjonene gjør et betydelig arbeid, og det er viktig å øke de statlige bevilgningene til organisasjonene. Det er nødvendig med et sterkere offentlig engasjement, bl.a. for å skape flere rusfrie tilbud for ungdom.

Restriksjoner på salget av alkohol må føres videre ut fra de nasjonale helsepolitiske mål som er satt. Det er viktig å gi narkotikamisbrukere et bedre hjelpe- og behandlingstilbud, og en sentrumsregjering vil bygge ut behandlingstilbudet med særlig vekt på små behandlingskollektiv. Ettervernet må bygges ut, gravide rusmisbrukere må få tilbud om behandlingsplasser, og det må tilrettelegges for et verdig liv for de mest langtkomne narkomane.

En sentrumsregjering viser til at behandling med metadon gir enkelte tungt belastede rusmisbrukere et bedre liv, men dette må ikke bli et alternativ til å bygge ut behandlingsplasser og hjelpeapparatet for øvrig.

Helsepolitikk

Norge bruker mindre ressurser på helse og omsorg enn en rekke land det er naturlig å sammenligne oss med. En sentrumsregjering ser de lange sykehuskøene, mangelen på sykehjemsplasser, utilstrekkelig omsorgstilbud i hjemmene og det store antall eldre som bor på flersengsrom på sykehjem, som klare signaler om at det trengs mer ressurser i helse- og omsorgssektoren.

En sentrumsregjering vil sette pasientens behov og rettigheter i sentrum når framtidens helsepolitikk fastlegges. Det vil bli lagt vekt på:

- - lett tilgjengelighet til sykehustilbud
- - rask innlegging etter behov
- - god faglig kvalitet på behandlingen

Pasienten må så snart som mulig få stilt sin diagnose, og få den behandling han/hun har behov for. En sentrumsregjering vil legge opp til en betydelig satsing for å redusere ventetiden for pasienter i sykehuskø, ved å bevilge mer penger til behandling og ved organisatoriske forbedringer.

Selv om det idag behandles flere pasienter ved norske sykehus enn noen gang tidligere, er det generelt behov for økte bevilgninger til helse- og omsorgssektoren i årene framover. Det skyldes bl.a. stadig flere av de såkalte eldste eldre, og at det er endringer i befolkningens sykdomsbilde. De tekniske nyvinninger som gir nye behandlingstilbud for ulike lidelser har også ført til en stor økning i etterspørselen etter helsetjenester. Det er på mange områder så som pleie- og omsorgssektoren, i sykehusene og i psykiatrien, er store gap mellom behov og tilbud. For å motvirke dette er det særlig nødvendig å øke tilgangen på leger, legespesialister og annet helsepersonell, spesielt i distriktene.

En sentrumsregjering vil foreslå klare grenser for hva som er etisk, medisinsk og ressursmessig akseptabel utvikling innen bio- og genteknologien. Et restriktivt lovverk når det gjelder mennesker og bioteknologi, i forkant av utviklingen er nødvendig for å hindre en uønsket utvikling basert på sterke økonomiske interesser som f.eks. forsikringsselskap og andre deler av næringslivet kan ha. En sentrumsregjering vil forby kloning av både mennesker og dyr.

Vedtaket om en fastlegeordning vil bli fulgt opp. Det blir lagt vekt på å sørge for en tilfredsstillende legedekning i hele landet. En sentrumsregjering vil satse på lokalsykehusene som har viktige funksjoner mht. å sikre befolkningen i hele landet trygghet for medisinsk hjelp i kritiske situasjoner, samt et desentralisert fødetilbud.

En sentrumsregjering vil styrke det forebyggende helsearbeidet. En stabil og godt utbygd primærhelsetjeneste kan avverge mange sykehusinnleggelser. Helsestasjonene, derunder skolehelsetjenesten, vil bli spesielt prioritert ut fra deres viktige funksjon i forhold til bl.a. riktig kosthold og forebygging av psykiske lidelser hos unge.

En sentrumsregjering vil intensivere informasjons- og opplysningsarbeidet om skadevirkningene av tobakksbruken og øke bevilgningene til dette viktige forebyggende arbeidet.

Hovedtyngden av folks behov for helsetjenester bør bli dekket i nærmiljøet, og kommunene må få økonomisk mulighet til å ivareta det stadig større ansvar de får for forebyggende arbeid og rehabilitering.

Ved overføring av nye oppgaver til kommunene må kommunesektoren og primærhelsetjenesten tilføres tilstrekkelige ressurser i form av økonomi og personell. Finansieringen av helsetjenestene må organiseres med sikte på et godt samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten. Det er viktig at pasienten skal få behandling på riktig nivå i forhold til sin lidelse.

En sentrumsregjering vil legge opp til et likeverdig sykehustilbud i hele landet. Økt ressurstilgang og bedre organisering er viktig. Det vil kunne skje kvalitativ og kvantitativ bedring av behandlingstilbudet om sykehusene i større grad får mulighet

til å anskaffe nytt og mer moderne utstyr. Staten må ta et større økonomisk ansvar for sykehusenes medisinsk-tekniske utstyr. Dette kan både begrense mange menneskers lidelser og gi samfunnsøkonomisk gevinst bl.a. ved at folk slipper å gå sykemeldt unødvendig lenge.

En sentrumsregjering går inn for fortsatt fylkeskommunalt eierskap for de offentlige sykehusene og vil samtidig legge vekt på utvidet samarbeid, både innen de enkelte helseregionene, og på tvers av regiongrensene. Stor frihet i sykehusvalg uavhengig av fylkesgrenser er ønskelig, for å kunne utnytte landets samlede sykehuskapasitet og for å gi pasientene bedre rettigheter og raskere behandling. En sentrumsregjering vil legge fram forslag til lov om pasientrettigheter for Stortinget.

Kapasiteten ved sykehusene må økes og det må legges opp til større grad av funksjonsfordeling mellom sykehusene. Det er viktig for å ta hensyn til at det er nødvendig med et tilstrekkelig antall behandlinger dersom et sykehus skal kunne opparbeide og opprettholde kompetanse. Samtidig må det åpnes for at det kan drives forskning og fagutvikling også på sentralsykehusnivå.

En sentrumsregjering vil legge vekt på økt kapasitet og redusert ventetid for behandling i sykehusene . Det skal gjelde så vel for pasienter med somatiske lidelser som for pasienter med psykiske lidelser.

Pleie ved livets slutt vil bli gitt høyere prioritet i norsk helsevesen, bl.a. ved videre utvikling av hospice-tilbud.

En sentrumsregjering vil gå inn for en styrking av psykiatrien både i fylkene og i kommunene som en start på en planmessig oppbygging av behandlingskapasiteten. Psykiske lidelser må nå bli tatt på alvor på linje med andre lidelser. En sentrumsregjering vil få foretatt en beregning av de kostnader kommunene får ved et utvidet ansvar for mennesker med psykiske lidelser. Det vil bli lagt fram forslag til en forpliktende handlingsplan for psykiatrien og en økonomisk forpliktende opptrappingsplan.

Ressurskrisen i helsesektoren er i sterk grad knyttet til mangel på kvalifisert personell, og at behovet vil øke med et økende antall eldre. Det må arbeides aktivt for å sikre tilstrekkelig antall helsepersonell på alle nivå og i alle deler av landet. En sentrumsregjering vil øke kapasiteten i helsepersonellutdanningen. Antall studieplasser for medisinere, psykologer og annet helsepersonell vil bli økt. Det vil bl.a. kreve betydelige bygningsmessige utvidelser ved flere av våre universitetssykehus.

Den medisinske forskning er viktig for et godt helsevesen. En sentrumsregjering vil sikre forskningen gode rammevilkår.

Det er urovekkende at antall aborter har økt det siste året. Det er viktig at samfunnet gjennom lovgivningen og på annen måte verner livet - også det ufødte - og gir fosteret og kvinnen egnet beskyttelse. Kvinner må få rådgivning og hjelp når de er i en vanskelig situasjon. Alle må nås med informasjon og veiledning om hvilke hjelpetilbud som finnes for vanskeligstilte gravide før og etter fødselen. Sentrumspartiene vil understreke det viktige abortforebyggende arbeid som utføres av bl.a. AAN-kontorene. De er et nødvendig supplement til de offentlige rådgivningstilbudene og skal fortsatt motta økonomisk støtte fra det offentlige.

Den teknologiske utvikling fører til nye utfordringer i synet på abort og mulighet for et sorteringssamfunn. En sentrumsregjering vil følge den teknologiske utvikling nøye for å motvirke et sorteringssamfunn.

De tre partier står fritt til å arbeide videre for sitt syn på abortlovgivningen.

Eldrepolitikk

En sentrumsregjering vil satse på en bedre eldrepolitikk. Mange eldre har både god helse og god økonomi. Dette gir dem mulighet til deltakelse i samfunnslivet, til kulturelle opplevelser og til innsats for fellesskapet på ulike måter.

Eldre som har behov for bistand skal ha trygghet for at de får den hjelp de trenger når behovet er der. Tilbudet til de som er avhengig av 24-timers pleie vil bli høyt prioritert.

Det er behov for et variert tilbud i eldreomsorgen. Det må satses på både innskuddsbaserte eldreboliger, omsorgsboliger, hjemmetjenester, sykehjemsplasser og tilrettelegging med omsorgslønn og avlastning for dem som selv pleier sine nærmeste. En sentrumsregjering vil stimulere til å bygge ut et variert tilbud i hjemmeomsorgen slik at aldre skal ha mulighet til å bo hjemme så lenge de ønsker det.

Sentrumspartiene viser til det brede politiske flertall som stod bak eldreforliket i Stortinget våren1997. En sentrumsregjering vil bl.a. følge opp slik at det

- - i forbindelse med statsbudsjettet for 1998 legges inn en skjønnspott for å kunne utjevne helt urimelige utslag ved at enkelte kommuner som nettopp er ferdig med store utbygginger innenfor eldreomsorgen, faller utenfor ordningen med forhøyede driftstilskudd.
- - iverksettes en utredning med sikte på likebehandling av betalingsordninger når det gjelder medisiner, hjelpemidler og bostøtte i omsorgsbolig og alders- og sykehjem.
- - legges fram en vurdering av ulike modeller for øremerkede tilskudd som skal sikre alle kommuner midler til drift av alders- og sykehjemsplasser, herunder skal vurderes et generelt driftstilskudd beregnet i forhold til antall

eldre over 80 år, og et direkte driftstilskudd til drift av alders- og sykehjemsplasser etter modell av dagens barnehagetilskudd.
- - fremmes forslag om en harmonisering av regelverket i lov om sosiale tjenester og lov om helsetjenesten i kommunene med henblikk på et felles regelverk til de som har behov for pleie og omsorg.

En sentrumsregjering vil dekke behovet for heldøgnsplasser for pleietrengende gjennom utbygging av flere sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det vil være en sentrumsregjerings mål at pleietrengende må få institusjonsplass når de har behov for det og selv ønsker det. Det må i tillegg være et godt tilbud av dag- og korttidsplasser i syke- og aldershjem. Ved tildeling av fast plass i institusjoner, må de som ønsker det få enerom. Utbygging av enerom krever både økte investeringsmidler og økte ressurser til drift. Utbygging av enerom må ikke gå på bekostning av andre viktige deler av eldreomsorgen eller andre viktige kommunale tjenester. En sentrumsregjering vil vurdere å gi den enkelte rett til plass utenom egen kommune etter behov.

Det må være siktemålet at alle som har sitt hjem i en institusjon, er garantert en minstestandard i tilbudet, bl.a. med hensyn til grunnleggende behov for mat og hygiene og mulighet til å stå opp og legge seg når de ønsker det. For å sette brukerne i sentrum er det viktig å definere kontrollerbare kvalitetskrav til eldreomsorgen.

En sentrumsregjering vil følge opp Stortingets vedtak om å fjerne kommunenes mulighet til å kreve egenbetaling for hjemmesykepleie, og vil gi kommunene kompensasjon for de tapte inntektene.

Modernisering og fornying av offentlig sektor

En sentrumsregjering vil bygge på at Norge har behov for en stor offentlig sektor for å sikre likeverdige tilbud over hele landet. Både næringslivet og kommunenes innbyggere er avhengig av godt fungerende kommuner. Den tiltagende privatiseringsdebatten må møtes gjennom følgende strategi:

- - sette brukerne i sentrum og utvikle målbare kvalitetskrav på tjenestene
- - modernisere og effektivisere offentlig sektor
- - sikre at kommuner og fylkeskommuner har en økonomi som gir grunnlag for positive omstillingtiltak
- - legge til rette for at de ansatte har trygge arbeidsplasser
- - videreutvikle den tredje sektors rolle i samarbeid med kommunene

En sentrumsregjering vil arbeide for et serviceløft i offentlig tjenesteyting for å styrke tilliten til det offentlige. Etter modell fra forsøkene med serviceerklæringer i bl.a. trygdeetaten bør offentlige virksomheter som driver med publikumsrettet

tjenesteyting utarbeide enkelt og lettfattelig informasjonsmateriell som forteller brukeren hva en skal kunne forvente av en tjeneste, samt hvem som har ansvaret.

Gjennom samvirkeløsninger, stiftelser, kristne, humanitære og ideelle organisasjoner, stimuleres innbyggerne til å etablere og delta i ulike tilbud som kan supplere det offentlige tilbudet. En sentrumsregjering vil bidra til at denne type ikke-kommersielle tjenestetilbud kan gi et mer omfattende og bedre tilbud. De er viktige bidragsytere og medspillere til det offentlige som har det overordnete ansvaret for tjenestene.

I den grad det er aktuelt å konkurranseutsette offentlige tjenestesektorer bør det i første rekke gjelde tekniske tjenester og baseres på langsiktighet og klart definerte kvalitetskrav til tjenestene. Forutsetningen for å utprøve slike ordninger er at det ikke rammer forutsigbarhet og kvalitet på tjenestene.

Kommuneøkonomi

En sentrumsregjering vil rette opp det misforhold det lenge har vært mellom de oppgaver kommunene er pålagt og de økonomiske betingelser som er gitt. De nye reformer som Stortinget har vedtatt vil bli fulgt opp med tilstrekkelig økonomiske bevilgninger. Samtidig er det nødvendig å bedre kvaliteten på en del tjenester. Det skjer en sterk vekst i antall barn og eldre i mange kommuner, noe som krever en volumvekst på tjenestetilbudet som det må kompenseres for gjennom inntektssystemet.

Det er alvorlig når dårlig økonomi er medvirkende til at folkevalgte opplever mangel på samsvar mellom ansvar og mulighet til å løse oppgavene. Dette er med på å undergrave det lokale sjølstyre. En sentrumsregjering vil gi kommunene tilstrekkelige økjonomiske rammer som en forutsetning for å kunne drive langsiktig planlegging, gjøre det interessant og meningsfylt å være lokalpolitiker og styrke tilliten til det lokale folkestyret.

En sentrumsregjering vil evaluere det kommunale inntektssystemet som ble vedtatt i juni 1996. Endringene kan slå sterkt negativt ut for bl.a. små utkantkommuner, etter at overgangsperioden på 5 år er passert. Også storbyene kommer uheldig ut av de omlegginger som er foretatt. En sentrumsregjering vil foreta de nødvendige endringer i inntektssystemet slik at den distriktspolitiske profilen styrkes samtidig som storbyenes behov tilgodeses.

BOLIGPOLITIKK

En sentrumsregjering har som mål å sikre den enkeltes mulighet til å eie sin egen bolig, enten alene eller sammen med andre. Det er samtidig nødvendig å ha et utleiemarked av en viss størrelse for å gi tilbud til dem som ikke ønsker å eie eller som ikke ser seg i stand til dette. Deler av dette utleiemarkedet må være regulert

ved at subsidiene forblir i boligen. Det må derfor bygges langt flere utleieboliger enn hittil og det vil utarbeidet et program for dette. Utleieboligene kan etableres i regi av kommunale boligselskaper, boligbyggelag eller stiftelser.

En sentral forutsetning for at også boligsøkende med lav betalingsevne skal ha mulighet til å disponere en god bolig, er at en del av boligmarkedet har en nøktern standard og pris. Husbanken sikrer tilførsel av denne type boliger til markedet. En sentrumsregjering vil derfor gi Husbanken mulighet til å spille en sentral rolle i boligfinansieringen.

En forutsetning for at utleieboliger skal kunne være et reelt tilbud til ungdom og andre grupper med lav betalingsevne, er at den statlige tilskuddsordningen bedres og at de totale finansieringsrammene økes vesentlig. En sentrumsregjering vil også vurdere å etablere lavinnskuddsboliger i borettslag.

En sentrumsregjering vil øke byggingen av studentboliger. En samordning av vanlige utleieboliger og studentboliger i spesielle ungdomsboligprosjekt bør prøves ut. Staten skal ta en større del av risikoen ved utlån av etableringslån.

En sentrumsregjering vil foreta en evaluering av omleggingen av Husbankens rentevilkår og subsidieprofil, og særlig se på hvordan omleggingen fungerer i forhold til ungdom. Husbanken må få anledning til å gi lån og tilskudd til brukt bolig til førstegangsetablerende og andre som kommer i en situasjon der de må etablere seg på nytt.

En sentrumsregjering ser på boligsamvirket som en aktiv medspiller i arbeidet for en sosial boligbygging.

Byfornyelsen som gjenstår må skje under betryggende sikkerhet både for beboerne, og for de midler staten setter inn. Byfornyelsen må være frivillig og bygge på ulike eierformer. Statlige tilskudd må sikre en slik politikk. De siste ofrene av tvangsbyfornyelsen må få utbetalt det de har krav på og som er vedtatt av Stortinget.

En sentrumsregjering vil foreslå forbedringer i bostøtteordningen.

KRIMINALPOLITIKK

Kriminalitet kan best forebygges ved en samfunnsutvikling som fremmer oversikt og tilhørighet, sikrer rettferdig fordeling og bidrar til gode oppvekstvilkår for barn og unge. Rusmisbruk, vold og kriminalitet er økende. Kriminalitet er ofte et resultat av miljøer som ikke gir mennesket rotfeste, kontakt og positive utfordringer. Et levende lokalmiljø der barn og ungdom tidlig får en aktiv rolle, er en viktig forutsetning for å redusere kriminaliteten.

Internasjonale forbryterorganisasjoner og økende oppslutning om voldelige ekstremistiske organisasjoner utgjør også en alvorlig trussel mot samfunnet. En sentrumsregjering vil prioritere innsatsen for å bekjempe denne virksomheten. Politiet må få de nødvendige midler til dette. Politiet må også få kompetanse og midler til å bekjempe datakriminalitet og andre, nye former for kriminalitet.

Respekten for lov og rett må skjerpes. Rettsoppfatningen og den etiske bevisstheten må styrkes. Ansvaret for dette ligger på den enkelte, på foreldre, skole, frivillige organisasjoner, myndigheter, kirke og andre trossamfunn. Personer i betrodde stillinger har et særlig ansvar for å gå foran med et godt eksempel og ikke utnytte sine posisjoner til egen fordel.

En sentrumsregjering vil ta initiativ for å skjerpe innsatsen mot hverdagskriminalitet. Straffeutmålingen ved gjentatte vinningsforbrytelser bør skjerpes.

Dersom man skal kunne forebygge og bekjempe kriminaliteten, må barne- og ungdomsarbeid/vern prioriteres. Det er viktig i tide å fange opp barn og ungdom som er på vei inn i kriminalitet.

En sentrumsregjering vil ikke foreslå å senke den seksuelle lavalder. Det er heller ikke aktuelt å liberalisere straffebestemmelsene om pornografi .

Det er viktig å styrke konfliktrådsordningen. Konfliktrådsbehandling tydeliggjør den enkeltes ansvar for sine handlinger, noe som er spesielt viktig for unge/førstegangs lovbrytere.

Tiltak for å fremme rehabilitering vil bli styrket både ved opplæringsmulighet i fengsel og ved ettervern, bl.a. gjennom frivillige organisasjoner.

Mange mennesker føler seg utrygge. En sentrumsregjering vil styrke politiets muligheter til forebyggende arbeid. Nærpolitiet må styrkes, og patruljering i gatene økes. Et synlig politi vil redusere folks utrygghet og virke forebyggende på kriminaliteten.

En sentrumsregjering vil sette fokus på vold mot eldre, barn og kvinner, og at akuttmottak for voldsofre og egne voldsmottak tilknyttet legevaktene må bygges ut og forbedres. Kvinner og eldre som trues med vold, bør få tilbud om trygghetsalarm. Besøksforbud for voldsutøvere bør også benyttes i større grad enn i dag. Hensynet til offeret må tillegges større vekt bl.a. gjennom utvidet rett til skadeserstatning. En sentrumsregjering vil arbeide for å forebygge og bekjempe seksuelle overgrep mot barn.

Rasistisk motivert vold og konflikter mellom ulike ungdomsgrupper er også en del av voldsbildet, spesielt i de store byene. Innsats for å bekjempe diskriminering, rasisme og fremmedfiendtlighet er derfor viktig i det voldsforebyggende arbeidet.

Et synlig politi med god lokalkunnskap er viktig i kampen mot kriminaliteten. En sentrumsregjering viser til at lensmannsetaten er en god nærpolitimodell, preget av god oversikt over og god kunnskap om lokalmiljøet. Omorganiseringen av politi- og lensmannsetaten skal gjennomføres i tråd med Stortingets forutsetninger om å beholde en desentralisert etat, med tjenestemenn med god lokalkunnskap. Bemanningen i politiet vil bli styrket og økt satsing på politiet gjennom tidligere budsjett vil bli videreført. Organiseringen vil bli gjennomgått med sikte på en moderne organisering av politiet. Blant annet vil dette bety at Oslo-politiet bli vurdert spesielt med sikte på desentralisert og helhetlig beslutningsansvar for å håndtere både drifts- og investeringsbudsjettet.

Det er behov for klarere grenser for virksomheten til private vaktselskaper og private etterforskere i forhold til politiets oppgaver og ansvar. En sentrumsregjering vil ikke akseptere en utvikling der private vaktselskaper overtar oppgaver som politiet naturlig bør ha. Derfor må politiet tilføres tilstrekkelig med ressurser, både i form av penger og utdannede mannskaper, til å ivareta etatens oppgaver.

Ingen straffesaker, hvor gjerningsmannen er kjent, bør henlegges. Det er viktig at politi og rettsvesen kommer med en rask reaksjon overfor den enkelte forbryter. Straffeutmålingen må stå i forhold til forbrytelsen. Kapasiteten ved fengslene må økes slik at straffedømte snarest mulig kan sone sin straff. Ettervernet må styrkes. Det er viktig å gi straffedømte god oppfølging og hjelp til å reetablere seg i samfunnet. Voldsdømte må få hjelp til å endre sin adferd. Frivillige organisasjoner bør i større grad benyttes til dette arbeidet.

Kampen mot narkotika må fortsette med full styrke. Det er viktig å være oppmerksom på og bekjempe nye syntetiske stoffer, som f.eks. ecstasy. Tollvesenet må få tildelt større ressurser som muliggjør hyppige kontroller, også på kveldstid og i helger.

Det er viktig å styrke arbeidet for hindre at internasjonal kriminalitet får fotfeste i Norge bl.a. gjennom tiltak mot illegal innvandring. Opprettholdelse av dagens grensekontroll bør være en del av dette kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Kampen mot organisert kriminalitet vil bli skjerpet. Dette vil gjelde innsatsen for å følge og bekjempe strømmen av hvitvaskede penger, prosedyrer for infiltrasjon og provokasjon for å nå bakmennene i narko-krim, grove ran og prostitusjon. Av hensyn til vanlige borgeres privatsfære vil det ikke være aktuelt å gå inn for romavlytting.

En sentrumsregjering vil legge vekt på internasjonalt samarbeid for å bekjempe kriminalitet over landegrensene. Dette samarbeidet bør skje gjennom bilateralt samarbeid, og med Interpol som det sentrale koordinerende leddet i det internasjonale politisamarbeidet.

En sentrumsregjering vil følge opp arbeidet med omorganiseringen av de hemmelige tjenestene på bakgrunn av Stortingets behandling av Lund-kommisjonens innstilling og arbeidet i det nedsatte Danielsen-utvalget.

MILJØ- OG RESSURSPOLTIKK

Det er nødvendig med langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturgrunnlaget, både lokalt, nasjonalt og globalt, og innenfor alle samfunnssektorer. I forhold til de globale miljøproblemene innebærer dette oppslutning om internasjonalt samarbeid som kan bekjempe fattigdom. Dette kan ikke gjøres med mindre de rike landene reduserer sitt forbruk av naturressurser og bidrar til jevnere fordeling av ressursene.

Lokalt engasjement i miljøpolitikken er viktig. En sentrumsregjering vil legge opp til en forpliktende lokal oppfølging av Brundtland-kommisjonen gjennom lokale oppfølgingsplaner (lokale Agenda 21). Lokalmiljøer, frivillige organisasjoner og forbrukere må trekkes positivt med i arbeidet for en bedret miljøstatus.

En sentrumsregjering vil intensivere arbeidet for å redusere forurensning til jord, vann og luft, og spesielt iverksette tiltak for å bedre luftkvaliteten i byene.

En sentrumsregjering går inn for at et miljøpolitisk føre-var-prinsipp må ligge til grunn for all miljø- og ressursforvaltning. Det miljøpolitiske perspektivet må være sektorovergripende, noe som ikke er tilfelle i Norge i dag. Dette har til dels sammenheng med en ansvarsfordeling i samfunnsplanleggingen som gjør at miljømyndighetene er for svake i forhold til andre myndigheter og interesser. Det må innarbeides ressursoversikter i offentlig forvaltning. Forbruket av ikke fornybare ressurser må synliggjøres ved at det f.eks framstilles som en reduksjon av nasjonalformuen i nasjonalregnskapet.

Naturvern og ressursbruk

Norsk natur er mangfoldig og gir grunnlag for flotte naturopplevelser. Naturen gir avkastning i form av produktive landbruks- og skogsområder, fiskerier og fornybare vannkraftressurser. En sentrumsregjering legger til grunn at vi skal høste av det naturen gir på en måte som gjør at vi etterlater oss et livsmiljø i like bra stand som vi overtok det. En sentrumsregjering vil ha som målsetting at det skal være et like stort artsmangfold i norsk natur i framtiden som det er i dag. Særlig viktige naturområder og verneverdige vassdrag må oppnå varig vernestatus. En sentrumsregjering vil gå inn for varig vern av Øvre Otta-vassdraget.

Naturopplevelser må være tilgjengelige for allmennheten. Allemannsretten har lange tradisjoner i Norge. Nærhet til naturen gjennom praktisk erfaring skaper grunnlag for den nødvendige respekt og ydmykhet for naturen som kreves for en god og fremtidsrettet naturforvaltning. En sentrumsregjering vil vurdere hvordan almenhetens adgang til kystsonens strandområder kan sikres.

En fortsatt sterk forbruksvekst er ikke forenlig med ønsket om en bærekraftig utvikling. Miljø- og fordelingsdimensjonen i forbruksveksten reiser store etiske utfordringer.

Sentrumspartiene er av den oppfatning at veksten i forbruket av knappe naturressurser i Norge og andre rike land ikke kan fortsette. En sentrumsregjering vil i denne sammenheng gå inn for:

- - at det blir innarbeidet ressursoversikter i offentlig forvaltning som synliggjør forbruket av ikke-fornybare ressurser
- - en utredning av virkemidler som stimulerer bedrifter til økt ressursproduktivitet og miljøvennlig adferd, med utgangspunkt i "fra vugge til grav"-prinsippet
- - en sterkere satsing på energisparing og forskning, utvikling og utprøving av nye fornybare alternative energikilder
- - en mer miljøvennlig samferdselspolitikk bl.a gjennom utflating av veksten i flytrafikken, tiltaksplan for reduksjon av biltrafikk i byer og tettbygde strøk, bl.a. ved bedret kollektivtilbud, økte investeringer i jernbanen og annen skinnegående transport samt bruk av vegprising for å redusere rushtrafikk. Det vil ellers arbeides for en bedre tilrettelegging for redusert transport gjennom arealplanlegging.
- - En sentrumsregjering vil legge opp til en regional styring av etablering og utvidelse av større kjøpesentra. Plan- og bygningsloven gir de nødvendige virkemidler for å styre utviklingen og eventuelt nedlegge forbud.

Klimapolitikk

Sentrumspartiene ser klimaspørsmålet som en av vår tids største utfordringer. Det er en svært viktig oppgave å begrense og på sikt redusere utslippene av drivhusgasser. En sentrumsregjering vil arbeide for tiltak som vil redusere utslippene av andre miljøskadelige stoffer, både nitrogenoksider (NOx), svoveldioksyd (SO2) og flyktige organiske forbindelser (VOC). Også her har Norge internasjonale forpliktelser som må ivaretas.

Norge bør arbeide for at en på det forestående partsmøtet i klimaforhandlingene i Kyoto i desember vedtar en ambisiøs og juridisk forpliktende avtale med kvantitative reduksjonsmålsettinger for utslippene av klimagasser. Mye tyder på at klimaforhandlingene kan resultere i en forpliktende avtale om reduserte utslipp av klimagasser.

En sentrumsregjerings målsetting i forhold til klimaproblemet er at Norge skal bringe sine utslipp av CO2 og andre klimagasser ned til 1989-nivå innen år 2005, med sikte på ytterligere reduksjoner for å nå anbefalingene fra FNs klimapanel.

Sentrumspartiene deler ikke oppfatningen om at bygging av gasskraftverk i Norge vil ha en positiv virkning internasjonalt fordi det vil bidra til å erstatte andre og mer forurensende energikilder. Norge har ingen garanti for at norsk gass vil erstatte bruk av f.eks kull i våre naboland. I tillegg er energiutnyttelsen i de to planlagte gasskraftverkene ikke tilfredsstillende. En sentrumsregjering ønsker ikke å bygge gasskraftverk i Norge, og mener dette vil være i strid med målet om å redusere utslippene av klimagasser og en effektiv utnytting av våre gassressurser. En sentrumsregjering vil presentere resultatet av klimaforhandlingene i Kyoto og konsekvensene for Norge i en egen stortingsmelding. Her vil også forslag til en oppfølging av forpliktelsene fra disse forhandlingene inngå, herunder spørsmålet om gasskraftverk.

Den beste utnyttelsen av gassen er direkte bruk i husholdninger og industri. Dernest kommer gasskraftverk lokalisert slik at spillvarmen kan benyttes til oppvarming. Flere av byene i våre naboland har en infrastruktur som gjør dette mulig. Gass kan også benyttes innenfor samferdselssektoren til å erstatte mer forurensende drivstoff.

Energiøkonomisering

I global sammenheng er det norske energiforbruket pr. innbygger svært høyt, selv om noe av dette skyldes klimatiske forhold. Det har de siste årene vært en meget sterk økning i strømforbruket i de private husholdningene og i det offentlige. En sentrumsregjering mener at energiforbruket må begrenses. Dette innebærer en offensiv satsing på ENØK-tiltak og energieffektivisering.

De statlige bevilgningene til energiøkonomisering og nye fornybare energikilder har gått kraftig ned i løpet av de siste årene, og må derfor økes betydelig.

Det ligger et stort potensiale i en satsing på energisparing og ny fornybar alternativ energi:

- - ENØK-politikken er sentral i klimasammenheng, både når det gjelder utslipp av CO2, NoX og SO2. Satsing på energisparing og ny fornybar energi vil gi reduserte utslipp i Norge og i de land Norge eksporterer energi til. Mer effektiv bruk av fossile brensler (olje og gass) reduserer utslippene i luft, og energisparing frigjør ren energi som kan erstatte fossile brensler. En sentrumsregjering går inn for at det etableres et miljø- og energifond for forskning og anvendelse av fornybare energikilder.
- - Satsingen på energisparing og nye fornybare energikilder har et betydelig sysselsettingspotensiale og gir mulighet til å utnytte lokale ressurser. Nye beregninger viser at en ved opprustning og utvidelser i eksisterende

vannkraftsystemer, utbedringer i overføringsnettet og energisparetiltak hos sluttbruker, kan skape mange arbeidsplasser. Det er også et stort potensiale for sysselsetting ved å satse på alternative energikilder og utvikling av miljøteknologi. For bioenergi er det beregnet at en produsert TWh pr. år gir omlag 300-500 varige arbeidsplasser. Nye fornybare energikilder er dessuten en lokal energiressurs, og økt satsing på dette området vil gi varige arbeidsplasser i distriktene.

- - Norsk energiforsyning er i dag i hovedsak knyttet til vannkraft og olje. En satsing på nye fornybare energikilder ville gi Norge "flere ben å stå på" i energisammenheng. Kraftsituasjonen i 1996 illustrerte hvor sårbart Norge kan være i år med lite nedbør.
- - Beregninger viser at ENØK-potensialet i Norge er på mellom 10 og 25 TWh. Potensialet er relativt sett størst i husholdningssektoren (20 prosent) og lavest i industrien (12 prosent). Bioenergipotensialet er anslått til mellom 12 og 30 TWh.

En sentrumsregjering vil gå inn for at det utarbeides en handlingsplan for utvikling av et framtidsrettet energisystem i Norge bygget på økologiske prinsipper og en fornuftig samfunnsmessig styrt bruk av våre naturressurser til fordel for de private forbrukerne og næringslivet. Det viktigste elementet i en slik plan må være en nasjonal handlingsplan for satsing på energisparing og nye fornybare alternative energikilder. Målsettingen for planen må være å spare energi tilsvarende 10 TWh. Videre bør det skapes ny produksjonskapasitet tilsvarende 5 TWh i form av nye fornybare alternative energikilder (sol-, vind-, bølge- og bioenergi).

Grønn skattereform

Grønn skattekommisjon viser gjennom utredningen "Grønne skatter - en politikk for bedre miljø og høy sysselsetting" hvordan en omlegging i retning av sterkere bruk av miljøavgifter, og redusert skattlegging av arbeidsinnsats, kan gi såkalte "doble gevinster". Dette innebærer at man gjennom en skatte- og avgiftsomlegging kan oppnå både redusert forurensing og økt sysselsetting. Utredningen inneholder interessante og viktige forslag for å vri skattesystemet i ønsket retning. Gjennom skatte- og avgiftspolitikken utnyttes prismekanismer for å styre ressursbruken i en mer bærekraftig retning. Målet må være å stimulere næringslivet til å utvikle ny og forbedret miljøteknologi som både gir en mer miljøvennlig industri og skaper flere arbeidsplasser. (jfr. økonomi-kapitlet)

Matpolitikk

Det knytter seg i dag større oppmerksomhet til norsk matpolitikk enn på lenge. Dette henger sammen med økt internasjonal handel med matvarer og problemer som oppstår i den forbindelse, utvikling av ny teknologi, høyere kvalitetskrav blant forbrukerne, en mer ustabil og knapp tilgang på mat i verdenssamfunnet osv. Det

knytter seg stor faglig og folkelig skepsis til nedbyggingen av grensekontroll i forhold til matvarer og import av levende dyr.

En sentrumsregjering går inn for en matpolitikk og veterinære bestemmelser som er langsiktig og i samsvar med føre-var-prinsippet (jfr. kapitlet om internasjonal politikk).

En sentrumsregjering vil videreføre Norges totalforbud mot veksthormontilsetting i kjøttproduksjon og importert kjøtt, og vil ha forbud mot tilsetting av antibiotika i dyrefor. En sentrumsregjering vil også holde fast ved Norges strenge regelverk for tilsettingsstoffer som kan inngå i matvarer. En sentrumsregjering vil følge opp det enstemmige stortingsvedtaket fra 1995 om obligatorisk merking av genmodifiserte matvarer.

Den offentlige kontrollen med næringsmidler må styrkes og det etableres nasjonale overvåkingsprogrammer for ulike typer dyresykdommer, for sjukdomsfremkallende e-coli og for antibiotikaresistens.

INTERNASJONAL POLITIKK

Hovedoppgavene for en sentrumsregjerings utenriks- og sikkerhetspolitikk, vil være

- - Å sikre vårt lands frihet og demokrati
- - Å arbeide for en mer rettferdig fordeling mellom fattige og rike i verdenssamfunnet
- - Å bidra aktivt i det internasjonale arbeidet for fred, folkestyre, menneskerettigheter og miljø

En sentrumsregjering vil legge sterk vekt på det nordiske samarbeidet, både når det gjelder praktiske samarbeidstiltak innad i Norden og ved en nordisk koordinering som kan styrke den nordiske innflytelse i ulike internasjonale fora.

En sentrumsregjering vil arbeide for å styrke De Forente Nasjoner gjennom en systemreform. FNs hovedoppgaver må presiseres klarere, organisasjonen må bli mer resultatorientert og handlekraftig, organisasjonsstrukturen rasjonaliseres med sikte på å unngå kompetansestrid, fjerne unødig byråkrati og sikre en mer effektiv ressursbruk. Forholdet til Bretton-Woods-institusjonene må avstemmes bedre.

Forsvars- og sikkerhetspolitikk

Norges sikkerhetspolitiske forankring i NATO ligger fast. Norges strategiske beliggenhet medfører et ansvar for å opprettholde forutsigbarhet. Det oppnås ved at de nasjonale styrkene har kapasitet til å forhindre noen form for utpressingspolitikk overfor Norge og i at alliert hjelp vil komme dersom landet utsettes for overgrep. Norge må ta ansvar for å føre en allianse- og basepolitikk som bidrar til et lavest

mulig spenningsnivå i våre nærområder. Innen denne ramme skal Norge fortsatt opprettholde et troverdig invasjonsforsvar. En sentrumsregjering vil peke på at nye utfordringer stiller store krav til personell i Forsvaret, og Forsvarets personellpolitikk må innrettes slik at kvalifisert personell blir i organisasjonen. Deltakelse i fredsoperasjoner utenfor Norges grenser må fortsatt være en integrert del av vår forsvars- og sikkerhetspolitikk. En sentrumsregjering vil støtte NATOs fredsoperasjoner når disse skjer på bakgrunn av mandat gitt av OSSE og FN.

En sentrumsregjering legger vekt på at det norske Forsvaret får tilstrekkelig ressurser og virkemidler til å kunne håndtere ulike utfordringer, episoder og kriser også i fredstid. En viktig oppgave er suverenitetsutøvelse og ressurskontroll over Norges store havområder. Kystvakten skal fornyes, noe som også vil forbedre sikkerheten i sivil sjøfart i norske farvann.

En sentrumsregjering vil styrke den sivile delen av totalforsvaret og redusere sårbarheten i samfunnet også i sivile krisesituasjoner. Dette må skje gjennom et nært samarbeid mellom sivile og militære myndigheter. Beredsskapsarbeidet i kommunene må styrkes, og beredsskapslagring av viktige matvarer og drivstoff må holdes på et høyt nivå.

En sentrumsregjering går inn for at Heimevernet skal bestå som en desentralisert, landsdekkende og identifiserbar organisasjon i tråd med Stortingets beslutning.

NATO spiller også en nøkkelrolle i arbeidet for å utvikle et alleuropeisk sikkerhetssystem, der både Nord-Amerika og Russland deltar. En sentrumsregjering vil arbeide aktivt for å styrke det alleuropeiske samarbeidet gjennom organer som det NATO-relaterte PFP (Partnerskap For Fred), og Europarådet.

OSSE (Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa) har spilt en viktig rolle i den omforming som har skjedd av Europa etter jernteppets og Warszawa-paktens fall. Norge får gjennom formannskapet i OSSE en god mulighet til å videreutvikle samarbeidet innenfor denne alleuropeiske ramme.

En sentrumsregjering er enig i en gradvis utvidelse av NATO, og at dette skjer i kombinasjon med inngåtte avtaler med Russland. Det er viktig at det ikke oppstår nye spenninger mellom NATO og Russland, og at vestlige land bidrar til en stabil økonomisk utvikling og demokratisering i Øst-Europa. Det er NATO-landene selv og land som søker om medlemskap i alliansen som må ha det avgjørende ordet i forhold til når og hvor en utvidelse skal finne sted.

Når den kalde krigen nå er tilbakelagt, er det viktig å utnytte mulighetene til å skape varig sikkerhet på et lavere rustningsnivå. Ved siden av gjensidige avtaler om nedrustning og rustningskontroll, er det viktig med mer restriktive regler for våpeneksport til land hvor regimet bruker militær makt til å holde oppe et

udemokratisk regime, til å undertrykke minoriteter, til å støtte internasjonal terror eller true andre lands sikkerhet.

En sentrumsregjering vil legge stor vekt på å følge opp den internasjonale avtalen i kampen mot antipersonellminer.

En sentrumsregjering vil videreføre støtten til og engasjementet i fredsprosessen i Midt-Østen.

Forholdet til Den europeiske union

Gjennom folkeavstemningen i 1994 er det avklart at Norge ikke skal være medlem av Den europeiske union. Folkets nei forplikter og skal respekteres. En sentrumsregjering vil videreutvikle det europeiske samarbeidet på folkerettslig grunnlag, som et gjensidig forpliktende samarbeid mellom selvstendige nasjoner. EØS-avtalen danner hovedgrunnlaget for Norges forhold til EU og EFTA-landene og forutsetter gjensidig markedsadgang og like konkurranseregler. En sentrumsregjering vil gå inn for en nasjonal, selvstendig og aktiv vurdering av det regelverk som følger av EØS-avtalen.

Av hensyn til miljø, helse og sikkerhet finner en sentrumsregjering det viktig å opprettholde strenge krav til matkvaliteten og internasjonal handel med mat og levende dyr. En sentrumsregjering mener det er viktig å opprettholde en streng veterinærkontroll og vil undersøke mulighetene for å reforhandle deler av den inngåtte avtale med EU om disse spørsmål. En sentrumsregjering er også i mot muligheten til å ta patent på livsformer.

I slike spørsmål kan det bli aktuelt å bruke vetoretten i EØS-avtalen eller at enkelte direktiver ikke gjøres gjeldende for Norge.

En sentrumsregjering legger forøvrig til grunn at EØS-avtalen ikke er til hinder for at norske myndigheter kan opprettholde dagens regelverk når det gjelder distribusjonsmonopolet for vin og brennevin, grunnavgift på engangsemballasje for drikkevarer og den differensierte arbeidsavgiften.

Schengen-avtalen

Sentrumspartiene er mot Schengen-avtalen (bl.a. på grunn av personvernhensyn, flyktninge- og asylpolitikken, behovet for grensekontroll og Schengen-avtalens integrering i EU).

På bakgrunn av at stortingsflertallet ønsker forhandlinger med EU om en ny avtale, vil en sentrumsregjering i denne sammenheng arbeide for å ivareta norske interesser, bl.a. opprettholdelse av den nordiske passunionen, hvor også Danmarks håndtering vil være av betydning. Det gjennomføres en vurdering av de konstitusjonelle spørsmål knyttet til en Schengen-avtale.

Handels- og bistandspolitikk

En sentrumsregjering vil arbeide for å videreutvikle og forbedre WTO-avtalen, slik at den i større grad tar sosiale (herunder spørsmål om barnearbeid og faglige rettigheter), miljøpolitiske- og helse- og forbrukerhensyn. I en videreutvikling av avtalen er det også av sentral betydning å tilgodese de fattige U-landenes særlige behov. Frihandelsregimet må suppleres med tiltak som ivaretar slike hensyn for å kunne løse miljø- og fattigdomsproblemene i verden.

En sentrumsregjering vil at Norge skal føre en mer solidarisk sør-politikk. Det vil bli utarbeidet en plan for ettergivelse av U-lands-gjeld til Norge når det gjelder gjeld som fattige og kriserammede u-land ikke er i stand til å betjene. En sentrumsregjering vil, bl. a. innenfor Paris-klubben, arbeide aktivt for internasjonale avtaler om det samme.

I løpet av 1990-årene har norsk utviklingsbistand sunket fra over 1 pst. av bruttonasjonal inntekt til omlag 0,85 pst. i 1996. En sentrumsregjering vil legge en plan for at bistanden igjen skal nå 1 pst. av bruttonasjonal inntekt. Arbeidet for evaluering av og kontroll med bistanden intensiveres, med sikte på at den skal nå de fattigste befolkningsgrupper.

En sentrumsregjering vil arbeide for at det innføres en internasjonal CO2-avgift som kan finansiere globale miljøtiltak, med særlig vekt på tiltak i utviklingsland.

En sentrumsregjering vil arbeide for et forpliktende regelverk som kan verne om det biologiske mangfold, dempe uttak av ikke fornybare naturressurser og beskytte mot uforsvarlig forskning, utvikling og utsetting av genmodifiserte organismer i naturen.

En sentrumsregjering vil arbeide for et internasjonalt avtaleverk som sikrer det enkelte land kontroll over egne naturressurser og stimulerer til lokalt og nasjonalt eierskap i næringsliv.

Menneskerettigheter

Respekt for menneskeverdet tilsier at Norge aktivt må arbeide for større respekt for de grunnleggende menneskerettigheter i land der disse krenkes. Selv om demokratiseringen i tidligere kommunistiske land har medført framgang i menneskerettighetsarbeidet, opplever vi stadig grove brudd på menneskerettigheter ved diktaturer som neglisjerer demokratiske rettigheter, ved overgrep mot ytrings- og trosfrihet m.m.

Kampen for menneskerettigheter må føres gjennom politiske og diplomatiske kanaler, men også ha konsekvenser for internasjonal handel og økonomisk samarbeid.

En sentrumsregjering vil markere den økte vekt på kampen for menneskerettigheter med å omgjøre bistandsminister-posten til en statsråd for utvikling og menneskerettigheter. Dette innebærer at vedkommende statsråd skal koordinere Regjeringens arbeid for menneske-rettigheter, uten at dette skal svekke andre statsråders arbeid med slike saker.

Det er viktig at hensyn til menneskerettighetene ikke kommer i skyggen av Norges økonomiske interesser.

En sentrumsregjering vil utarbeide retningslinjer for plassering av oljefondet i utlandet som sikrer at hensyn til menneskerettigheter og miljø blir lagt til grunn for investeringsvalg.

Flyktninge- og asylpolitikk

Økende internasjonalisering, forskjeller mellom rike og fattige land og stadig raskere transportmidler er blant faktorer som bidrar til økende migrasjon. Det er viktig å skjelne klart mellom en generell innvandringspolitikk og flyktninge- og asylpolitikken.

Det er nødvendig å ha et regelverk som sikrer kontroll over innvandringen til Norge. Men praktiseringen av regelverket må være mer human og rettferdig. Behovet for å kontrollere innvandring må ikke gå på bekostning av Norges plikt til å ta sin del av ansvaret for mennesker på flukt

I følge FNs flyktningekonvensjon av 1951 skal en person som befinner seg på flukt i utlandet godkjennes som flyktning hvis vedkommende "med rette frykter for forfølgelse pga. rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller pga. politisk oppfatning". De fleste flyktninger befinner seg i sitt hjemlands nærområder, og det er som regel mest hensiktsmessig å hjelp dem der. En sentrumsregjering vil derfor gå inn for en høy norsk flyktningehjelp.

Noen flyktninger kommer også til Norge for å søke beskyttelse. Svært få som søker asyl i Norge har fått innvilget dette de senere år, i 1996 fikk bare 6 av omlag 2000 asylsøkere innvilget asyl. Dette står i klar kontrast til praktiseringen i nordiske naboland. En sentrums-regjering vil legge opp til mer human praktisering av asylinstituttet. Asylretten må styrkes for dem som med rette føler seg forfulgt og ikke kan vende tilbake til sitt hjemland uten fare for liv og sikkerhet. Det gjelder bl.a. personer som er utsatt for forfølgelse på religiøst grunnlag.

En sentrumsregjering vil gå inn for at Norge øker mottaket av FNs kvoteflyktninger med om lag 500 pr. år utover dagens kvoter og internasjonalt arbeide for at flere land tar imot kvoteflyktninger.

En sentrumsregjering vil også gjennomgå praksisen når det gjelder innvilgelse av opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforening, der det har vært eksempler på en for streng praktisering. Den klagenemnd for flyktninge- og asylsaker som Stortinget har vedtatt vil bli opprettet så snart som mulig.

UTTALELSER

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
	Fylkestinget	20.02.2017

8. Uttalelse fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Kristelig Folkeparti - Forvaltningen av statens grunn i Nordland må gjennomgås

Regjeringen har bedt Statsskog starte salg av fellesskapets eiendom, samtidig som de ønsker å avvikle konsesjonsloven og priskontrollen. Dette er ei uklok beslutning, og fylkestinget krever at utsalget stoppes til man har avklart fremtidig forvaltning i Nordland. Vedtaket kan ikke begrunnes i at staten eier for mye skog. Mens staten bare eier 14 prosent av skogen her i landet, eier den eksempelvis 27 prosent i Sverige, 30 prosent i Finland, 31 prosent i USA, 52 prosent i Tyskland og 92 prosent i Canada.

Fjelloven har gjennom mer enn 40 år sikret allmenheten tilgang til skog og vann på statens grunn i alle fylker i Sør-Norge. I Nord-Norge legger Finnmarksloven rammene for forvaltningen av statens grunn i Finnmark, mens forvaltningen i Nordland og Troms ikke er endelig avklart. Samerettsutvalgets innstilling er nå ti år gammel, men saken ligger fortsatt uavklart i departementet.

Fjelloven skal nå gjennomgås, og regjeringen har besluttet at Nordland og Troms ikke skal omfattes av gjennomgangen. Utvalget skal avgrense sitt lovforslag til regulering av det som er statsallmenninger i dag og som er underlagt fjelloven og statsallmenningsloven. Det inngår ikke i utvalgets mandat å vurdere utvidelser av lovenes geografiske dekningsområde. Regjeringen har konkludert med at eventuell ny lovgivning for forvaltning av grunneierrettigheter i hele det tradisjonelle samiske området og bruksrettigheter i Nordland og Troms ikke skal inngå som en del av utvalgets arbeid, men bli vurdert i forbindelse med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning.

Dette er ei beslutning som ikke er bra for Nordland. Det er behov for å utrede nærmere hvordan en best kan utvikle lokal forvaltning, og øke verdiskapingen og ringvirkningene lokalt av fellesskapets eiendommer også i Nordland. Det er også behov for framdrift i en sak som har ligget på vent i lang tid. Tiden er inne til å få avklart hvordan statens grunn i Nordland skal forvaltes i fremtiden. Uansett valg av forvaltningsmodell er det viktig at allmenningsretten står like sterkt som i dag.

Fylkestinget ber derfor fylkesrådet ta initiativ til å fremskaffe et godt beslutningsgrunnlag, gjennom ei utredning som kan gi viktige innspill til nasjonale myndigheter. Ei slik utredning

bør gjennomføres med god involvering av berørte kommuner og organisasjoner i Nordland.

Bjørnar Skjæran Ap	Siv Mossleth Sp	Marius Meisfjord Jøsevold SV
Ingeborg Steinholt Rødt	Bent Bakkan MDG	May Valle V
Arve Knutsen KrF		

Vedtak

TROMS fylkeskommune
ROMSSA fylkkasuohkan

SAKSPROTOKOLL

Utvalg: **Fylkestinget**
Møtedato: **14.03.2017**
Utvalgssak: **3/17**

Resultat:

Arkivsak: 17/4148-2
Tittel: **UTTALELSER**

Behandling:

Fylkesordfører viste til rammene rundt uttalelser ved å vise til reglement for fylkestinget § 19 d.
Fylkesordfører tok opp følgende uttalelse fremmet av SV, SP, H, FrP, KRF, AP, MDG og V:

Flere og gode lærere med desentralisert lærerutdanning
En rapport fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) i 2015 estimerte at Norge i 2020 vil mangle 3 430 grunnskolelærere. Rapporten sier ikke hvor denne lærermangelen vil komme. Mangelen er allerede sterkt merkbar i distriktskommuner og regioner uten tilbud om lærerutdanning. Uten målrettede tiltak vil den øke.

Universitetene og høgskolene strever med å rekruttere lærerstudenter. Studieplasser står tomme på universitetscampusene i Tromsø og Bodø. Om alle studieplassene i Nord-Norge var fylt med lærerkandidater, vil man likevel ikke klare å dekke landsdelens behov for lærere. Dette er urovekkende.

Den skolepolitiske debatten i Norge styres ofte av sentrumsområdenes behov. Krav om flere lærere i klassen og spesiell fagkompetanse hos enkeltlærere kan lettere imøtekommes der lærerutdanningene foregår, der studentene begynner sitt voksenliv og får sin første yrkespraksis. I drakampen om de nyutdanna lærerne ligger det dermed an til at skoler i distriktene blir tapere.

Det er godt dokumentert at personer som ellers ikke kan flytte til f.eks. Tromsø, Bodø eller Oslo for å studere på heltid, kan gjennomføre ei desentralisert utdanning med glans. Det er gledelig at UiT Norges arktiske universitet nå tilbyr desentralisert lærerutdanning i Alta, Hammerfest, Kirkenes og i Nord-Troms. Nord universitet har liknende tilbud i Nesna og Mo i Rana. Men store deler av landsdelen og det øvrige Norge får ikke trekke nytte av slik tilrettelagt lærerutdanning.

Troms Fylkesting ber UIT ta sitt ansvar og utvide tilbudet om lærerutdanning og etterutdanning til regioner som i dag har ønsket seg et desentralisert tilbud og som ikke har det.

Debatt startet kl. 1443 til kl. 1518.

Votering behandling (37 representanter til stede):
Enstemmig vedtatt at uttalelsen skal behandles.

Votering:
Uttalelsen falt med 14 stemmer for og 23 stemmer mot.

Fylkesordfører tok opp følgende uttalelse fremmet av AP, SP, KRF og MDG

Ny forvaltningsordning for utmark i Nordland og Troms

Det vises til utredningen, *Den nye sameretten*, som ble overlevert justisminister Knut Storberget i 2007. Utredningen bygger i stor grad på Fjellovens bestemmelser når det gjeldet forvaltningen av de fornybare ressursene.

Fjelloven har gjennom mer enn 40 år sikret allmennheten tilgang til skog og vann på statens grunn i alle fylker i Sør-Norge.

I Nord-Norge legger FINNMARKSLOVEN rammene for forvaltningen av statens grunn i Finnmark. Nordland og Troms er i en særstilling. Lokalbefolkningen er utelukket fra å være med på forvaltningen av utmarka i sine tradisjonelle bruksområder fra gammel tid.

Her har vi Statskog som eier og forvalter av utmarka. Lokalbefolkningen må betale dyrt for å bruke utmarka, og det blir også generert store inntekter fra salg av grus, tomtesalg, kraftverk mm. Utbyttet blir dratt inn i statskassa, og kommer i liten grad lokalmiljøet der verdiene blir skapt til gode. Vi er kjent med at det i 2015 ble tatt ut ekstraordinært utbytte fra Statskog ved salderingen av statsbudsjettet.

Fjelloven skal nå gjennomgås, og regjeringen har besluttet at Nordland og Troms ikke skal omfattes av gjennomgangen. Utvalget skal avgrense sitt lovforslag til regulering av det som er statsallmenninger i dag og som er underlagt fjelloven og statsallmenningsloven. Det inngår ikke i utvalgets mandat å vurdere utvidelser av lovenes geografiske dekningsområde. Regjeringen har konkludert med at eventuell ny lovgivning for forvaltning av grunneierrettigheter i hele det tradisjonelle samiske området og bruksrettigheter i Nordland og Troms ikke skal inngå som en del av utvalgets arbeid, men bli vurdert i forbindelse med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning. Samtidig har utredningen altså blitt liggende i en skuff i ti år.

Det er behov for framdrift i en sak som har ligget på vent i lang tid.

Troms Fylkesting ber om at arbeidet med ny forvaltningsordning for utmark i Nordland og Troms prioriteres.

Debatt startet kl. 1521 til kl. 1525.

Votering behandling (37 representanter til stede):
Enstemmig vedtatt at uttalelsen skal behandles.

Votering:
Uttalelsen ble vedtatt med 32 stemmer for og 5 stemmer mot.

Fylkesordfører tok opp følgende uttalelse fremmet av H, FRP, KRF og MDG:

Ubemannet eller smart samferdsel

Troms Fylkesting ønsker fremtidig smart samferdsel varmt velkommen.

Avinor er allerede langt fremme i arbeidet med å legge til rette for smart miljøvennlig luftfart gjennom sitt engasjement for tester av persontransport med elektriske fly på kortbanenettet i Nord-Norge.

Nord-Norge er gjennom sine utdannings og forskningsmiljøer allerede ledende både nasjonalt og internasjonalt innenfor anvendelse av ubemannede fly.

Det europeiske flysikkerhetsbyrået (EASA) jobber nå med at ubemannede fly skal integreres i luftrommet sammen med ordinær kommersiell flytrafikk i løpet av 2020.

Å realisere potensialet i kombinasjonen av miljøvennlige ubemannede fly for varetransport og bemannede miljøvennlige fly for persontransport vil være en satsing på smart samferdsel.

Troms Fylkesting appelerer nå på det sterkeste til Nærings og Handelsdepartementet om å sette smart samferdsel i fokus.

Troms fylkesting ber Innovasjon Norge om å sette samferdsel som et av sine fokusområder, og Troms fylkesting ber om drahjelp til realisering av SMART SAMFERDSEL.

Slik kan virkemidlene gjøres tilgjengelig for flyselskapene som kan investere i ny, miljøvennlig både bemannet og ubemannet flåte av nye fly.

Debatt startet kl. 1527 til kl. 1527

Votering behandling (37 representanter til stede):
Enstemmig vedtatt at uttalelsen skal behandles.

Votering:
Uttalelsen ble enstemmig vedtatt.

Fylkesordfører tok opp følgende uttalelse fremmet av SV, SP, R og AP:

Regjeringas reform - og sentraliseringspolitikk
Fylkestinget i Troms viser til arbeidet med regions- og kommunereformene, og vil bemerke at disse reformene i altfor sterk grad baseres på en sterk sentraliseringspolitikk og på mangel på hensyntaking til befolkningens ønsker generelt.

I arbeidet med en kommunereform ble det gjennomført mange folkeavstemninger. De det virkelig angikk skulle få si sin mening. Folk flest skulle få ta viktige avgjørelser

- Fortsette arbeidet med å rydde opp i giftige sedimenter i fjorder, elver, havner og innsjøer og forhindre avrenning av mikroplast til vassdrag.
- Ta vare på bymarker og grønne lunger i byer og tettsteder.
- Ta vare på verdifulle kulturlandskaper.
- Videreføre satsingen på frivillig skogvern i Norge.
- Innføre lokal forvaltning i Nordland og Troms slik som i resten av Norge sør for disse fylkene.
- Sikre levedyktige bestander av de store rovviltartene bjørn, ulv, gaupe, jerv og kongeørn i samarbeid med alle våre naboland, innenfor rammene av Bernkonvensjonen, naturmangfoldsloven og rovviltforlikene på Stortinget.
- Følge opp ulveforliket på Stortinget, med mål om å redusere belastningen med ulv og dempe konfliktnivået.
- At all forvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap. Videre skal det legges vekt på regional forvaltning, respekt for eiendomsretten, og enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet.
- Basere rovdyrforvaltningen på lokal utøvelse av myndighet innenfor nasjonale retningslinjer og bestandsmål.
- Ivareta Norges del av ansvaret for den nordatlantiske villaksstammen.
- Hindre spredning av arter som ikke hører hjemme i norsk natur.
- Forbedre skjøtselen av verneområder og nasjonalparker, blant annet gjennom grunneierstyrt forvaltning og lokal medvirkning.
- Øke antall marine verneområder etter grundige lokale prosesser.
- Ta initiativ til en ny, internasjonal satsing for å forbedre miljøtilstanden i verdens havområder. Det inkluderer blant annet økt innsats mot marin forsøpling.

Dyrevern og dyrevelferd

Høyre vil at Norge skal ligge i fremste rekke når det gjelder dyrevelferd.

Høyre mener at dyr har en egenverdi, og at håndteringen av dyr skal skje med omsorg og respekt for dyrenes egenart. Myndighetene skal forebygge, avdekke og følge opp grove overgrep mot dyrs velferd. Høyre mener at personer som har ansvar for dyr, skal ha kunnskap om dyrenes adferdsbehov og behov for ernæring, sosialisering og fysisk miljø. Dyr skal holdes i miljø som gir god livskvalitet, og funksjonsfriske dyr skal være en forutsetning for alle typer avl. Høyre tar utfordringene knyttet til klima, folkehelse og dyrevelferd på alvor. En bærekraftig landbrukspolitikk skal harmonere med helse-, miljø-, og dyrevelferdspolitiske mål. Høyre ønsker derfor å legge til rette for at det skal bli enklere å ta grønne, sunne og dyreetiske valg som forbruker.

Høyre vil:

- Fortsette pilotprosjektet med dyrepoliti i Norge, og utvide prosjektet ytterligere.
- Ha høye minstekrav til dyrevelferd for alle husdyrslag.
- At forbrukerne skal få mer informasjon om produksjonsmetodene for kjøtt og sammen med næringen finne gode løsninger slik at forbrukerne kan gjøre opplyste valg.
- Utrede pålegg om ID-merking av hunder og katter.
- Tillate en pelsdyrnæring i Norge basert på strenge dyrevelferdsmessige kriterier.

Ta vare på matjorda!

Dyrkbar jord er en knapphetsressurs både i verdenssamfunnet og her hjemme. Matjorda er under så stort press at den trenger strengere lovvern. Hensynet til utbygging av industri, infrastruktur og boliger må balanseres bedre mot det langsiktige hensynet til matproduksjonen. Mer matjord må derfor *dyrkes opp*, og mindre matjord må *bygges ned*.

Landbruksareal som går ut av drift, er en stor utfordring. For å hindre tap av matjord må landbrukspolitikken strykes, slik at vi opprettholder landbruket i hele landet.

Senterpartiet vil ha en samferdselspolitikk som tar hensyn til dyrket mark, og går derfor inn for at hensynet til jordvernet skal avklares så tidlig som mulig i planprosessene og vektes høyt ved valg av trasé. Ved valg av vegstandard og trasé må det synliggjøres alternativer til nedbygging av landbruksjord.

Senterpartiet vil:
– Ha et strengt jordvern som oppfyller Stortingets jordvernforlik som slår fast en målsetting om at nedbyggingen av matjord skal ligge under 4000 mål årlig før 2020. På sikt må tallet reduseres ytterligere til 2000 mål - et nytt nasjonalt halveringsmål.
– Gå inn for en samlet nasjonal jordvernsplan.
– Grunnlovsfeste at matjorda skal disponeres langsiktig og ivaretas for kommende generasjoner.
– Lovfeste muligheten til varig vern av matjord.
– Sikre matjord sterkere vern enn utmark.
– At jord som bygges ned skal gjenbrukes som matjord.
– At jordvernet skal vektes tyngre i planprosesser og at det skal nydyrkes like mye jord som det blir omdisponert.
– Endre dagens nasjonale retningslinjer for samordning av bolig-, areal- og transportplanleggingen, slik at jordvern gis en høyere prioritet ved utbygging i pressområdene. Jordlovens bestemmelser må gis forrang foran disse retningslinjene.
– Ha full åpenhet om opsjonsavtaler som berører jordvernet.

Aktiv forvaltning av natur og biologisk mangfold

Utrydding av dyre- og plantearter gir uopprettelige skader og setter verdens matvaresikkerhet i fare. Biologisk mangfold og sårbare økosystemer må sikres gjennom en kombinasjon av et godt nasjonalt regelverk og god lokal forvaltning.

Senterpartiet vil ta vare på naturressursene og det biologiske mangfoldet gjennom bærekraftig bruk. Den gode naturforvaltningen vokser først og fremst fram gjennom klok og langsiktig bruk. Gode forvaltertradisjoner gir som regel et bedre og mer langsiktig vern enn det mer formaliserte vernet, som fredninger.

Mye av det biologiske mangfoldet i Norge er avhengig av menneskelig bruk. Om lag 1/3 av de norske artene som er utrydningstruede, hører hjemme i jordbrukets kulturlandskap, og da særlig i beiteområdene. Derfor er fortsatt bruk av norsk natur til matproduksjon viktig for å opprettholde naturmangfoldet – og det er særlig viktig å opprettholde beitepraksisen.

Jo bedre naturen forvaltes, jo mindre er behovet for vern. I enkelte tilfeller er vern av naturtyper og dyre- eller plantearter likevel nødvendig. Vern er imidlertid et *middel* for å bevare naturen, ikke et *mål* i seg selv. Frivillig skogvern er den mest effektive og minst konfliktskapende ordningen på dette

feltet. Senterpartiet er motstander av et prosentmål for vernet skog i Norge.

Aktiv og fornuftig bruk av naturen har gitt oss de naturressurser vi nyter godt av i dag. Vernepolitikken må legge til rette for at lokalbefolkning skal få muligheter for å bruke området og utvikle næringsvirksomhet, så lenge det ikke er i strid med verneverdien.

Senterpartiet vil videreutvikle og styrke dagens modell med regional og lokal forvaltning. I områder hvor vern er aktuelt, må verneprosessene foregå slik at lokalbefolkningen og grunneierne får reell innflytelse. Alt vern skal være faglig begrunnet og forankret i åpne prosesser som sikrer rettighetene til lokalsamfunn. Verneformålet må defineres tydelig ved ethvert vern etter naturmangfoldsloven. Hvordan verneområdet kan brukes må være klarlagt når vernet vedtas, slik at lokalbefolkningen har forutsigbarhet.

Siden omfanget av formalisert vern i Norge begynner å bli stort, må nytt vern bygge på frivillighet. Grunneiere, lokalsamfunn, kommuner og regioner som er berørt av strengt vern og tar på seg ansvar for å bevare naturen på vegne av hele samfunnet, må kompenseres for dette. Senterpartiet vil ta i bruk tiltak som opprettelse av næringsfond og målrettet tilrettelegging for næringsliv som kompenserende tiltak.

Senterpartiet vil:
– At lokale interesser skal vektlegges i de tilfeller der vern av naturområder er et alternativ.
– At frivillig vern foretrekkes i skogvernet og at makeskifte nyttes i størst mulig grad.
– At grunneiere må sikres full økonomisk kompensasjon ved etablering av verneområder.
– Ha full erstatning ved ekspropriasjon av arealer.
– Føre en aktiv politikk for å hindre at «svartelistearter» kommer inn i Norge.
– Videreføre en restriktiv holdning til godkjenning av genmodifiserte organismer.
– Intensivere innsatsen med å forebygge og rydde opp i forurenset jord, sjø og sjøbunn. Nye teknologier for å få dette til, må støttes. Initiere arbeidet internasjonalt med plastfangst.
– Arbeide for mer lokal forvalting av statens grunn i Nordland og Troms. Også her må fjelloven gjelde.
– Jobbe for at de jordbrukstilknyttede bruksrettene og rettighetene til jakt og fiske sikres og ivaretas i en lovrevisjon. For sitt arbeid med tilrettelegging for allmennhetens utøvelse av et allsidig friluftsliv i statsallmenningene, skal fjellstyrene sikres en statlig grunnfinansiering slik at de kan opprettholde nødvendig kompetanse og kapasitet for å videreføre og øke dette arbeidet.
I oppfølgingen av Fjell-lov utvalgets arbeid må inntektene fra naturressursene i statsallmenningene, unntatt skogsdrifta, sikres med en 50 – 50 fordeling mellom grunneierfondet og fjellkassen.
– Ikke at fjellstyrenes forvaltningsansvar for statsallmenningene skal svekkes gjennom Fjell-lovutvalgets forslag, men det lokale sjølstyret gjennom fjellstyrene bør komme styrket ut.

Rovvilt

Senterpartiet vil ha egne bestandsmål for jerv, gaupe og bjørn. Disse artene må forvaltes på en slik måte at man opprettholder en utstrakt beitebruk i Norge. Skal dette bli virkelighet, må Norge få en rovdyrpolitikk som bygger på prinsippene om regional/lokal forvaltning, effektivt uttak av skadedyr og full erstatning for rovdyrskader. De som lever nært på rovdyra må ha mulighet til å påvirke forvaltningen av bestanden, og lokalbefolkningens erfaringer med rovdyras tilstedeværelse skal vektes tungt. De som blir påført tap som følge av rovdyrangrep skal kompenseres for dette. Denne kompensasjonen er et statlig ansvar.

Senterpartiet arbeider for reduserte bestandsmål for alle de store rovdyra. Det er nødvendig å etablere en bedre forvaltning av bestandene av ørn, jerv, ulv, gaupe og bjørn. Det er naturlig å se forvaltning av de store rovdyra i et helhetlig, nordisk perspektiv. Dette betyr at rovdyr ikke skal være i

Friluftsliv

Senterpartiet vil at flest mulig skal ha mulighet til friluftsliv. Uteaktiviteter skaper trivsel, god folkehelse og en bedre forståelse for økologien. Det er særlig viktig at barn og unge så tidlig som mulig får ta del i friluftsaktiviteter.

Naturen trues fra mange hold. Privatisering og sterke utbyggingsinteresser truer landbruks- og friluftsområder. Utmarksareal er en del av produksjonsgrunnlaget i bygdene. Grunneiernes eiendomsrett og forvalteransvar skal ligge fast. Der staten er grunneier, må lokalsamfunnet ha førsteretten til bruk. Friluftsloven må sikre allmennheten rett til fri ferdsel i utmark og mulighet til å plukke sopp og bær. Organisert kommersiell virksomhet på en annens grunn er derimot ikke en del av allemannsretten.

Statsallmenningene er viktige friluftsområder for betydelige befolkningsgrupper. Statsallmenningene har også tilbud til andre enn jegere og fiskere, og den tilrettelegging som gjøres av fjellstyrene kommer mange grupper innenfor friluftslivet til gode. Betydningen av fjellstyrenes forvaltnings av områdene for folkehelse og friluftsliv kan og bør verdsettes.

Senterpartiet vil:
– Verne om allemannsretten.
– Støtte frivillige aktører som tilrettelegger for friluftsliv og merking av turløyper og stier nær folk.
– Arbeide for bedre tilgjengelighet i utmark for personer med funksjonsvansker.
– Lage en nasjonal strategi for utvikling av grønne lunger, friluftsområder, kolonihager og bylandbruk i folketette områder.
– Fortsette arbeidet med offentlig støtte til sikring og oppkjøp av populære friluftsområder der dette øker allmennhetens tilgang. Offentlige friområder må i større grad oppgraderes og gjøres tilgjengelige for alle.
– Satse særlig på kulturminner i sammenheng med friluftsliv.
– Sikre grunneiernes interesser opp mot det organiserte og kommersialiserte friluftsliv.

    - Bidra til at EU får et lovverk for luftfarten som gir insentiver for å kutte CO2-utslipp og sørger for at europeiske selskaper er konkurransedyktige
    - Bidra med insentiver for rask innfasing av bærekraftig biodrivstoff
- Beholde Avinor-modellen for å drifte og videreutvikle lufthavnene i hele landet
- Sikre nasjonal kontroll med samfunnskritiske områder som luftambulansetjenesten og helikoptertransporten på norsk kontinentalsokkel gjennom krav om norsk driftstillatelse for operatører av disse tjenestene
- Ikke innføre felleseuropeisk regelverk for helikopter offshore (HOFO)
- Sikre et godt transporttilbud på de regionale flyrutene som legges ut på anbud, og tidtabeller på anbudsruter skal sendes på høring før de iverksettes
- Erstatte dagens flypassasjeravgift med avgift som har reell klimaeffekt, slik at distriktsarbeidsplasser og rutetilbud ikke rammes urimelig slik som nå
- Sikre en sikker integrering av droner/ubemannet luftfartøy i norsk luftfart i fritids- og næringsøyemed

NATUR OG MILJØ

Vi må ta hensyn til miljø- og naturvern i alt vi foretar oss. Norge skal føre en ansvarlig miljøpolitikk basert på prinsippet om bærekraftig utvikling og føre-var.

Arbeiderpartiet vil:

- Stanse tap av arter og naturtyper
- Ta vare på det biologiske mangfoldet og urørt natur
- Utarbeide et økologisk grunnkart med naturtyper, arter og landskapstyper
- Øke natur- og miljøkompetanse i norske kommuner
- Sikre at verdifulle rekreasjonsområder i nærområdene er lett tilgjengelig
- Fremme en supplerende nasjonalparkplan
- Styrke skogvernet slik at vi når målet om at 10 prosent av den norske skogen vernes gjennom frivillig vern

Rovdyr

Arbeiderpartiet har en todelt målsetting i rovviltpolitikken. Vi skal ivareta både rovdyr og beitenæringen. Arbeiderpartiet vil ha levedyktige rovdyrstammer i Norge. Arbeiderpartiet vil også ha en levedyktig beitenæring og bidra til å redusere konfliktnivået mellom rovdyr og beitebruk. Vi vil følge opp rovdyrforlikene på en måte som skaper tillit til forvaltningen.

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre levedyktige rovdyrstammer i Norge i tråd med naturmangfoldloven og våre internasjonale forpliktelser
- Sikre den todelte målsettingen i rovviltpolitikken ved at rovviltforlikene følges opp gjennom en effektiv forvaltning
- Arbeide for å dempe konfliktnivået mellom rovviltforvaltningen og beitenæringene
- At det samlede rovdyrtrykket i større grad sees i sammenheng
- Sikre god oppfølging av fastsatte bestandsmål og effektivt uttak av rovdyr når bestandsmålet er nådd
- Sikre raskt og effektiv uttak av rovdyr som blir særlig nærgående til bebyggelse og befolkning i samsvar med naturmangfoldsloven, og hvor menneskers livskvalitet rammes
- Sikre at rovdyrpolitikken blir sett i sammenheng med målet om økt matproduksjon

Friluftsliv

Satsning på friluftsliv er blant våre aller viktigste tiltak for god folkehelse. Naturområder skal gjøres lett tilgjengelig for alle. Kommunene har den viktigste rollen i arbeidet med å ivareta

arealer og anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. De frivillige organisasjonene er en særlig viktig aktør for å få nye grupper til å bruke mulighetene for friluftsliv i nærmiljøet.

Vi vil legge til rette for en bærekraftig bruk av naturen, god tilrettelegging for jakt og fiske og sikre tilgjengelighet for allmenheten og bærekraftig forvaltning av bestandene.

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre offentlig eierskap til Statskog, blant annet for å opprettholde tilgang til jakt og fiske for alle
- Legge til rette for offentlig oppkjøp av verdifulle naturområder
- Ta vare på bynære friluftsområder, parker, grøntområder og vassdrag i og rundt storbyene og legge til rette for attraktive, grønne aktivitetsområder i alle bomiljøer
- Legge til rette for aktivt friluftsliv som et godt forebyggende helsetiltak
- Legge til rette for universell tilgjengelighet og etablering av naturstier, turveier, og møteplasser
- Ivareta og sikre allemannsretten og sikre strandsonen for allmennheten
- Sikre bærekraftig bruk av verdifulle natur- og verneområder
- Sikre allmennheten god tilgang til jakt- og fiskemuligheter
- Sørge for flere utlånssentraler for utstyr av friluftsutstyr
- Opprette lokale natur- og friluftsråd i kommunene
- Eierforholdet til Statens grunn i Nordland og Troms må få en avklaring
- Grunnlovsfeste allemannsretten

Skriftlig spørsmål fra Torgeir Knag Fylkesnes (SV) til landbruks- og matministeren

Dokument nr. 15:826 (2016-2017)
Innlevert: 14.03.2017
Sendt: 14.03.2017
Besvart: 20.03.2017 av landbruks- og matminister Jon Georg Dale

Spørsmål

Torgeir Knag Fylkesnes (SV): I forbindelse med NOU 2007:13 beskrev Statskog i sin høringsuttalelse sine inntekter og utgifter fra eiendommene i Nordland og Troms, under kapittelet "Oppsummering av Statskogs økonomi". Ber om en oppdatering av tallene fra s. 19, inntekter og utgifter separert, fra siste regnskapsår?

Svar

Jon Georg Dale: Eg viser til spørsmål nr. 826 til skriftleg svar frå stortingsrepresentanten Torgeir Knag Fylkesnes (SV) til landbruks- og matministeren:

"I forbindelse med NOU 2007:13 beskrev Statskog i sin høringsuttalelse sine inntekter og utgifter fra eiendommene i Nordland og Troms, under kapittelet "Oppsummering av Statskogs økonomi". Ber om en oppdatering av tallene fra s. 19, inntekter og utgifter separert, fra siste regnskapsår."

Oppstillinga under viser delen av Statskog SF sitt resultat frå 2016 som er frå Nordland og Troms, og er lik den som var gitt i høringssvaret frå Statskog SF til Samerettsutvalget II sin rapport, NOU 2007:1.

Inntekter: 116,5 mill. kroner

- Herav tenestekjøp frå LMD 9,3 mill. kroner

Kostnader: 80,0 mill. kroner

Resultat før skatt 36,5 mill. kroner

- Resultat frå løpande drift: 10,0 mill. kroner

- Eingongsvinst arealsal og skogvern: 26,5 mill. kroner

Estimert skatteandel 5,0 mill. kroner

Estimert resultat etter skatt 31,5 mill. kroner

Andel utbytte til eigar (40 prosent) 12,6 mill. kroner

I Nordland og Troms hadde Statskog SF i 2016 eit resultat frå løpande drift på 10 mill. kroner. I tillegg hadde føretaket i 2016 eingongsgevinstar på 26,5 mill. kroner. Av desse utgjer skogvernerstatningar 17 mill. kroner, det restarande er sal av fast eigedom. Den største delen av dette er knytt til areal til kraftliner i Troms.

355